

RINKOTYRA
MARKET RESEARCH
ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAI
AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS

4(34)
2006

VILNIUS

LIETUVOS AGRARINĖS EKONOMIKOS INSTITUTAS
LITHUANIAN INSTITUTE OF AGRARIAN ECONOMICS

Leidinio „Rinkotyra“ Nr. 4 (34) pirmojoje dalyje „Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinka“ pateikiama pokyčių grūdų, bulvių, daržovių, vaisių, pieno, jautienos, kiaulienos, paukštienos, kiaušinių rinkose analizė per 2006 metų tris ketvirčius. Nagrinėjamos žemės ūkio produkcijos gamybos, supirkimo apimtys, kainos, eksporto ir importo srutai. Lietuvos duomenys lyginami su kitų šalių duomenimis, pateikiamos prognozės. Apžvelgiami naujausi su žemės ūkio produktais susiję teisės aktai.

Antrojoje dalyje „Moksliniai tyrimai ir analitinės apžvalgos“ nagrinėjami šalies užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais pokyčiai, analizuojamas eksporto ir importo sezoniskumas, apibendrinamas ūkininkų ūkių 2005 metų veiklos rezultatų tyrimas, nagrinėjami kaimo gyventojų pajamų šaltiniai.

Prieduose – informacija apie pasaulinę grūdų rinką ir kai kurių grūdų produktų kaina Lietuvoje.

Redakcinė kolegija:
Editorial Board:

dr. Rasa Melnikienė (pirmininkė/*Chief Editor*),
dr. Vygantas Katkevičius, dr. Irena Kriščiukaitienė, doc. dr. Arvydas Kuodys,
dr. Ramutė Naujokienė, dr. Nijolė Pelanienė, doc. dr. Aleksandras Savilionis,
Virgilijus Skulskis

TURINYS

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ RINKA

Grūdai. <i>V. Bradūnas</i>	5
Bulvės. <i>I. Lukošiuūtė</i>	17
Daržovės. <i>I. Lukošiuūtė</i>	24
Vaisiai ir uogos. <i>A. Armonienė</i>	31
Pienas. <i>D. Mikelionytė</i>	40
Mėsa. <i>A. Gapšys, L. Petrauskaitė</i>	50
Kiaušiniai. <i>L. Petrauskaitė</i>	69

MOKSLINIAI TYRIMAI IR ANALITINĖS APŽVALGOS

Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais per 2006 metų I–III ketvirčius. <i>A. Laskauskienė</i>	77
Ūkininkų ūkių 2005 metų veiklos rezultatų tyrimas. <i>A. Kuodys</i>	88
Kaimo gyventojų pajamų šaltiniai. <i>D. Kšivickienė</i>	101
Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais sezoniškumo tyrimas. <i>A. Misius</i>	110

SANTRUMPOS	116
-------------------------	------------

PRIEDAI

1 priedas. Pasaulinės grūdų kainos	117
2 priedas. Kai kurių grūdų produktų didmeninės ir mažmeninės kainos 2004–2006 metais	119

Priedus parengė: V. Bradūnas

CONTENTS

LITHUANIAN AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS MARKET

Cereals. <i>V. Bradūnas</i>	5
Potatoes. <i>I. Lukošūūtė</i>	17
Vegetables. <i>I. Lukošūūtė</i>	24
Fruit and berries. <i>A. Armonienė</i>	31
Milk. <i>D. Mikelionytė</i>	40
Meat. <i>A. Gapšys, L. Petrauskaitė</i>	50
Eggs. <i>L. Petrauskaitė</i>	69

RESEARCH STUDIES AND ANALYTIC SURVEYS

Lithuanian foreign trade of agricultural and food products in the I–III quarters of 2006. <i>A. Laskauskienė</i>	77
Business survey in the family farms, year 2005. <i>A. Kuodys</i>	88
Income sources of rural population. <i>D. Kšivickienė</i>	101
Survey on the seasonality of foreign trade in agricultural and food products. <i>A. Misius</i>	110

ABBREVIATIONS	116
----------------------------	------------

ANNEX

Annex 1. World grain prices	117
Annex 2. Wholesale and retail prices of selected cereal products in 2004–2006	119

GRŪDAI / CEREALS

Nors dar nėra galutinių duomenų apie javų derlių, tačiau aišku, kad labiausiai nuo nepalankių klimatinių sąlygų nukentėjo žiemkenčiai. Prognozuojamas bendras jų derlius tesieks 56,5 proc. praėjusių metų lygio. Jautriausiai į klimato pokyčius reagavo žieminiai kviečiai ir žieminiai miežiai. Numatoma, kad jų derlingumas, palyginti su 2005 metais, bus tik 62,9 ir 67,0 proc. praėjusių metų lygio.

Vasarinių javų augimą taip pat paveikė sausi ir karšti orai, tačiau prognozuojamas jų derlius tik 18,2 proc. mažesnis negu praėjusiais metais. Numatomą mažesnę (27,3 proc.) nei 2005 metais vasarinių javų derlingumą turėtų iš dalies kompensuoti 13,0 proc. didesnis jų pasėlių plotas.

1 lentelėje pateikta Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto specialistų atlikta javų derlingumo ir derliaus prognozė. 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais, laukiama 32,3 proc. mažesnio javų derlingumo: žieminių – 35,0 proc., vasarinių – 27,3 proc. Prognozuojamas 31,4 proc. mažesnis bendras grūdų derlius: žieminių javų – 43,5 proc. ir vasarinių – 18,2 proc.

Iš 1 paveikslu duomenų matyti, kad javų derlingumas iki 2004 metų didėjo, o vėliau pradėjo mažėti. Palyginus 2006 metų laukiamą derlingumą su 2001 metų faktiniu, numatomas jo mažėjimas: žieminių kviečių – 27,1 proc., vasarinių – 19,3 proc., rugių – 13,4 proc., vasarinių miežių – 12,0 proc.

Specializuotuose augalininkystės ūkiuose jau pasiektas ES šalių javų derlingumas. Ta-

čiau, ES grūdų prekybos asociacijos *Coceral* analitikų prognozių duomenimis, 2006 metais Lietuvoje laukiamas 2,7 karto mažesnis vidutinis javų derlingumas negu ES. Laukiamas vidutinis javų derlingumas 2006 metais daug didesnis negu Lietuvoje, pavyzdžiui: 4,4 karto – Nyderlanduose, 4,3 – Belgijoje, 3,9 – Airijoje, 3,8 – Jungtinėje Karalystėje ir Prancūzijoje, 3,6 – Vokietijoje, 3,2 – Danijoje, 3,1 – Austrijoje, 1,7 – Lenkijoje ir Suomijoje. Pagal numatomą 2006 metų vidutinį javų derlingumą Lietuva lenkia tik Kiprą – 2,1 karto.

Prognozuojama, kad 2006 metų derliaus minkštųjų kviečių derlingumas Lietuvoje bus 2,5 karto žemesnis nei vidutiniškai ES ir kai kuriose valstybėse: 3,7 karto – Airijoje ir Nyderlanduose, 3,5 – Belgijoje, 3,3 – Jungtinėje Karalystėje, 3,2 – Vokietijoje ir Prancūzijoje, 3,0 – Danijoje, 1,7 – Lenkijoje, 1,5 karto – Suomijoje. Tikimasi, kad lietuviški kviečiai bus 1,5 karto derlingesni už Portugalijoje užaugintus, o Latvijoje laukiama tokio paties derlingumo.

Prognozuojamas 2006 metų miežių derlingumas 2 kartus mažesnis už vidutinį ES, 3,6 karto – už Belgijos, 3,0 – Prancūzijos ir Nyderlandų, 2,9 – Airijos, 2,8 – Vokietijos ir Jungtinės Karalystės, 2,4 – Danijos, 2,2 – Švedijos, 1,9 – Čekijos, 1,8 – Slovakijos, 1,5 – Lenkijos. Lietuvoje tikimasi 2,7 karto didesnio miežių derlingumo nei Kipre, 1,4 – nei Portugalijoje, 8,5 proc. – nei Latvijoje ir Graikijoje.

Grūdinių augalų derlingumas ir derlius Lietuvoje 2005 ir 2006 metais
Yields and harvests of grain crops in Lithuania in 2005 and 2006

Augalų rūšys <i>Crops</i>	Derlingumas, t/ha / <i>Yield, t/ha</i>			Derlius, tūkst. t / <i>Harvest, thou. t</i>		
	2005	2006*	pokytis, <i>change, %</i>	2005	2006*	pokytis, <i>change, %</i>
Grūdiniai augalai / <i>Grain crops</i>	2,89	1,94	67,1	2866,6	1971,4	68,8
javai / <i>Cereals</i>	2,94	1,99	67,7	2810,9	1929,6	68,6
žieminiai: / <i>winter cereals</i>	3,46	2,25	65,0	1457,7	822,9	56,5
kviečiai / <i>wheat</i>	3,85	2,42	62,9	1148,5	612,3	53,3
kvietrugiai / <i>triticale</i>	2,73	1,88	68,9	175,3	105,3	60,1
rugiai / <i>rye</i>	2,12	1,81	85,4	107,9	92,3	85,5
miežiai / <i>barley</i>	3,24	2,17	67,0	25,6	13,02	50,9
vasariniai: / <i>spring cereals</i>	2,53	1,84	72,7	1353,0	1106,6	81,8
kviečiai / <i>wheat</i>	3,24	2,13	65,7	230,7	194,3	84,2
miežiai / <i>barley</i>	2,70	2,06	76,3	922,1	772,9	83,8
kvietrugiai / <i>triticale</i>	2,33	1,47	63,1	25,6	13,7	53,5
avižos / <i>oat</i>	1,92	1,3	67,7	114,4	79,6	69,6
grikiiai / <i>buckwheat</i>	0,55	0,2	36,4	15,6	6,3	40,4
varpinių augalų mišiniai <i>mixed cereals</i>	1,83	1,1	60,1	39,0	34,1	87,4
kukurūzai / <i>maize</i>	3,08	1,57	51,0	4,9	5,2	106,1
kiti javai / <i>other cereals</i>	1,44	1,24	86,1	0,3	0,5	166,7
Ankštiniai augalai <i>Leguminous crops</i>	1,64	0,9	54,9	58,7	41,8	71,2
Rapsai: / <i>Rape</i>	1,84	1,14	62,0	201,1	171,0	85,0
žieminiai / <i>winter rape</i>	2,5	1,88	75,2	72,3	49,0	67,8
vasariniai / <i>spring rape</i>	1,6	1,0	62,5	128,8	122,0	94,7

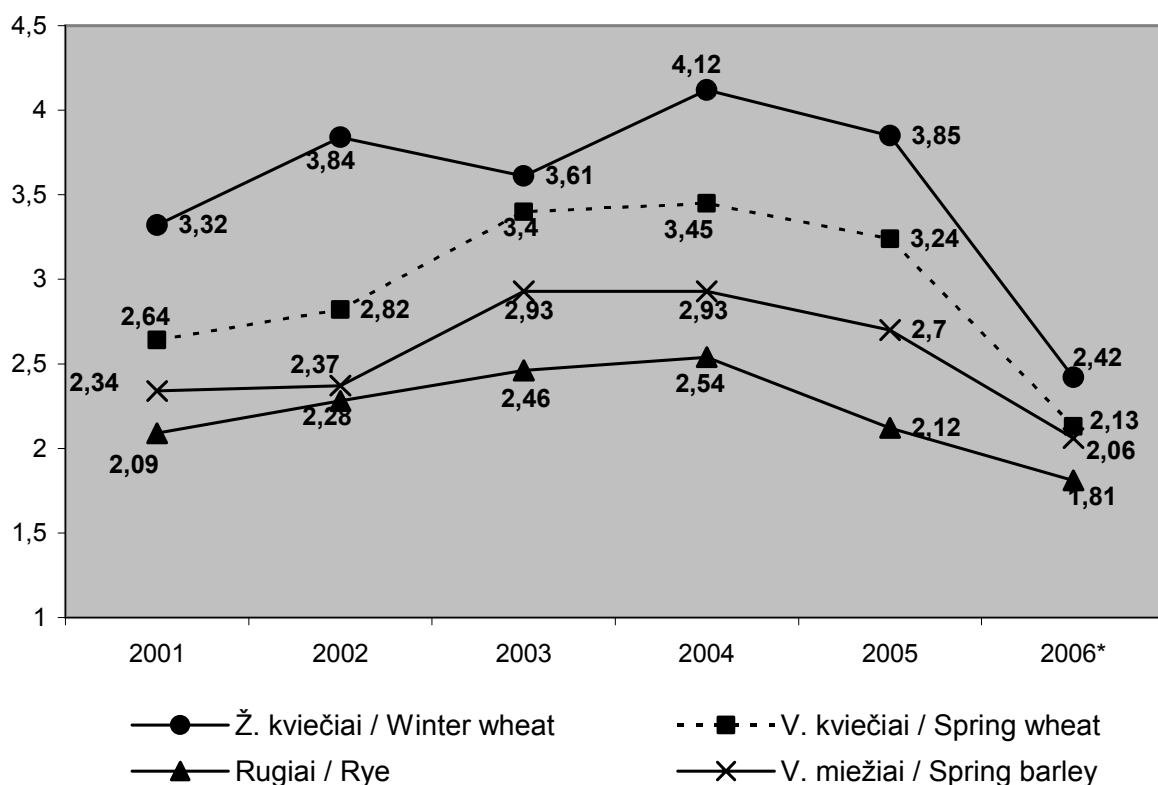
* Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto prognozė / *Forecast of the Lithuanian Institute of Agrarian Economics.*

Šaltinis: Žemės ūkio augalų pasėliai, derlius ir derlingumas 2005. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.

Rugių derlingumas 2006 metais laukiamas 1,8 karto mažesnis už vidutinį ES, 3,7 – už Jungtinės Karalystės, 2,9 – Belgijos, Vokietijos, Nyderlandų, Švedijos, 2,8 – Danijos, Prancūzijos, 2,6 – Čekijos. Tikėtina, kad šiais metais

lietuviškų rugių derlingumas bus didesnis tik už vienos ES valstybės – Portugalijos (2,3 karto)

Tarptautinė grūdų taryba prognozuoja, kad 2006–2007 metų kviečių derlius pasaulyje turėtų būti 585 mln. t, arba 33 mln. t (5,3 proc.) mažesnis nei 2005–2006 metų (2 lentelė).

1 pav. Kai kurių javų derlingumas 2001–2006 metais, t/ha
Figure 1. Yields of selected cereals in 2001–2006, t/ha

* Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto prognozė / Forecast of the Lithuanian Institute of Agrarian Economics.
Šaltiniai: Žemės ūkio augalų pasėliai, derlius ir derlingumas 2001–2005. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

2 lentelė / Table 2

Pasaulinis kviečių balansas, mln. t
World wheat balance, mill. t

Rodikliai / indicators	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007**
Gamyba / Production	556	629	618	585
Prekyba / Trade	103	110	108	110
Vartojimas / Consumption	595	616	621	606
Atsargos / Stocks	125	138	135	114
Eksportas* / Exports*	41	55	55	32

* Įvertintas penkių pagrindinių šalių eksportuotojų (Argentinos, Australijos, Kanados, ES ir JAV) eksportas
Estimation of the exports of five key export countries (Argentina, Australia, Canada, EU and USA).

** Prognozė / Forecast.

Šaltinis: Tarptautinės grūdų tarybos duomenys.

Kviečių derliaus pasaulyje prognozė sumažinta dėl numatomo 60,0 proc. mažesnio (tik 10 mln. t) kviečių derliaus Australijoje. Pasaulinė kviečių suvartojimo 2006–2007 metais prognozė sumažinta 2,4 proc. (iki 110 mln. t), numatant kviečių prekybos sumažėjimą kai kuriose Azijos ir Afrikos šalyse, tačiau dėl didelio kviečių importo Indijoje turėtų viršyti 2005–2006 metų kviečių prekybos apimtį (108 mln. t). Australijoje dėl numatomo nedidelio kviečių derliaus 2006–2007 metais jų eksportuota gali būti tik 13,5 mln. t. Kanados ir JAV kviečių eksporto prognozė išliko nepakitusi, o

Rusijos ir Ukrainos – sumažinta. Pasaulinė kviečių atsargų prognozė penkiose pagrindinėse eksportuotojose (Argentinoje, Australijoje, Kanadoje, ES ir JAV) sumažinta iki 32 mln. t – 23 mln. t mažiau nei 2005–2006 metais.

Grūdų supirkimas Lietuvoje. Per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius Lietuvoje supirka 706,7 tūkst. t javų grūdų, arba 372,2 tūkst. t (34,5 proc.) mažiau nei per praėjusių metų tą patį laikotarpį. Sumažėjo kviečių, miežių, avižų, kvietrugių, javų mišinių supirkimas. Daugiau supirka rugių, maistinių miežių, kukurūzų (3 lentelė).

3 lentelė / Table 3

Grūdų supirkimas 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Purchase of grains in January–September 2005 and 2006

Javai / Cereals	Supirka, tūkst. t <i>Amounts purchased, thou. t</i>			Vidutinė supirkimo kaina, Lt/t <i>Average purchase price, Lt/t</i>		
	2005	2006	pokytis, <i>change, %</i>	2005	2006	pokytis, <i>change, %</i>
Javai, iš viso: / Cereals, total:	1078,9	706,7	65,5	300	345	115,0
kviečiai: / <i>wheat</i>	739,5	383,4	51,8	294	344	117,0
I klasės maistiniai <i>food wheat, class I</i>	107,1	97,6	91,1	348	377	108,3
II klasės maistiniai <i>food wheat, class II</i>	132,5	45,9	34,6	320	353	110,3
rugiai: / <i>rye</i>	27,5	39,6	144,0	266	294	110,5
I klasės maistiniai <i>food rye, class I</i>	12,9	16,2	125,6	294	354	120,4
miežiai: / <i>barley</i>	273,5	252,8	92,4	321	354	110,3
maistiniai / <i>food barley</i>	4,67	6,9	147,8	298	324	108,7
salykliniai / <i>malt barley</i>	50,94	27,2	53,4	411	419	101,9
avižos / <i>oat</i>	5,1	3,9	76,5	228	269	118,0
grikliai / <i>buckwheat</i>	1,4	0,7	50,0	598	734	122,7
kvietrugiai / <i>triticale</i>	31,1	26,4	84,9	278	277	99,6
kukurūzai / <i>maize</i>	0,6	0,8	133,3	398	511	128,4
javų mišiniai / <i>mixed cereals</i>	0,6	0,5	83,3	238	286	120,2

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vidutinė javų grūdų supirkimo kaina 2006 metų sausį–rugsėį, palyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 15,0 proc. Daugiausia pabrango grikiai, kviečiai, maistiniai rugiai, avižos, javų mišiniai, o atpigo tik kvietrugiai.

Atsižvelgus į sumažėjusią kviečių pasiūlą Lietuvos ir užsienio rinkose bei padidėjusias jų supirkimo kainas, laukiama, kad grūdų 2006-aisiais bus supirkta 38,0 proc. mažiau nei ankstesniais metais (4 lentelė). Prognozuojama vi-

dutinė grūdų supirkimo kaina 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais, bus 14,6 proc. didesnė (345 Lt/t).

Maistinių kviečių vidutinė supirkimo kaina 2006 metų rugsėjo mėnesį buvo 43,7 proc., pašarinių kviečių – 39,6 proc., maistinių rugių – 41,5 proc., pašarinių miežių – 15,3 proc. ir avižų – 43,3 proc. didesnė negu 2005-ųjų rugsėį (2–6 pav.).

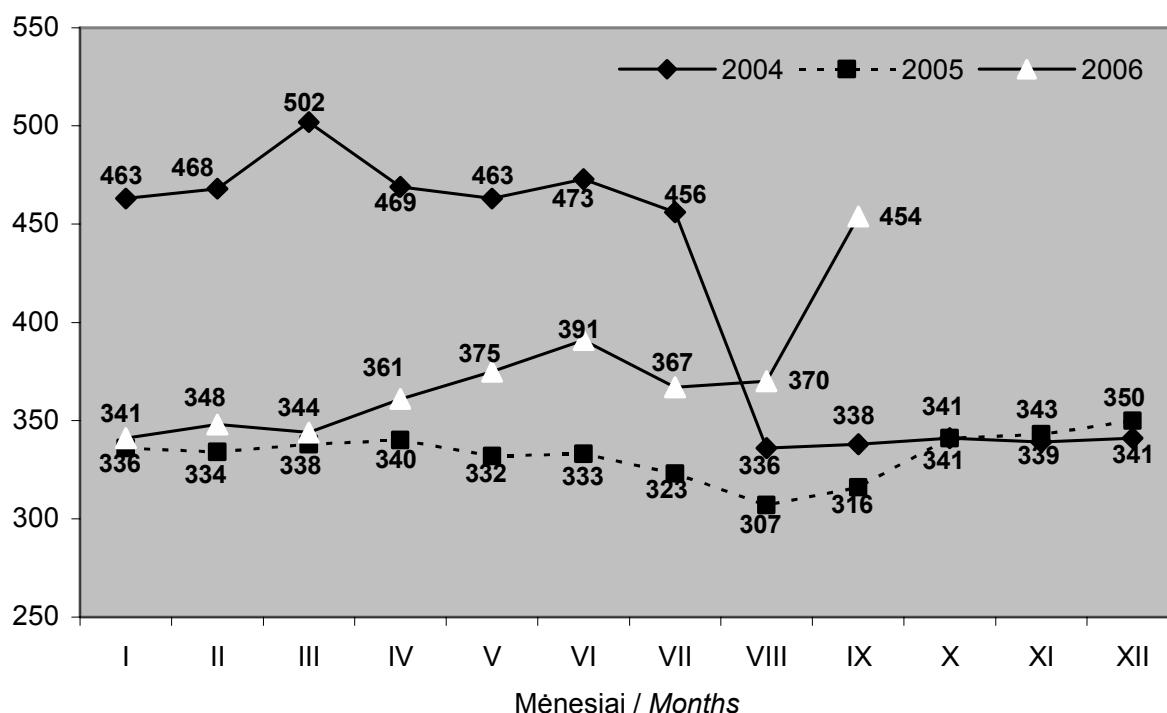
4 lentelė / Table 4

Grūdų supirkimas ir vidutinės supirkimo kainos 2001–2006 metais
Amounts purchased and average purchase prices of grains in 2001–2006

Rodikliai / Indicators	2001	2002	2003	2004	2005	2006 *
Supirkimas, tūkst. t / Amount, thou t	668,3	697,9	1112,8	1390,4	1982,3	1229,5
Kaina, Lt/t / Price, Lt/t	376	385	377	341	301	345

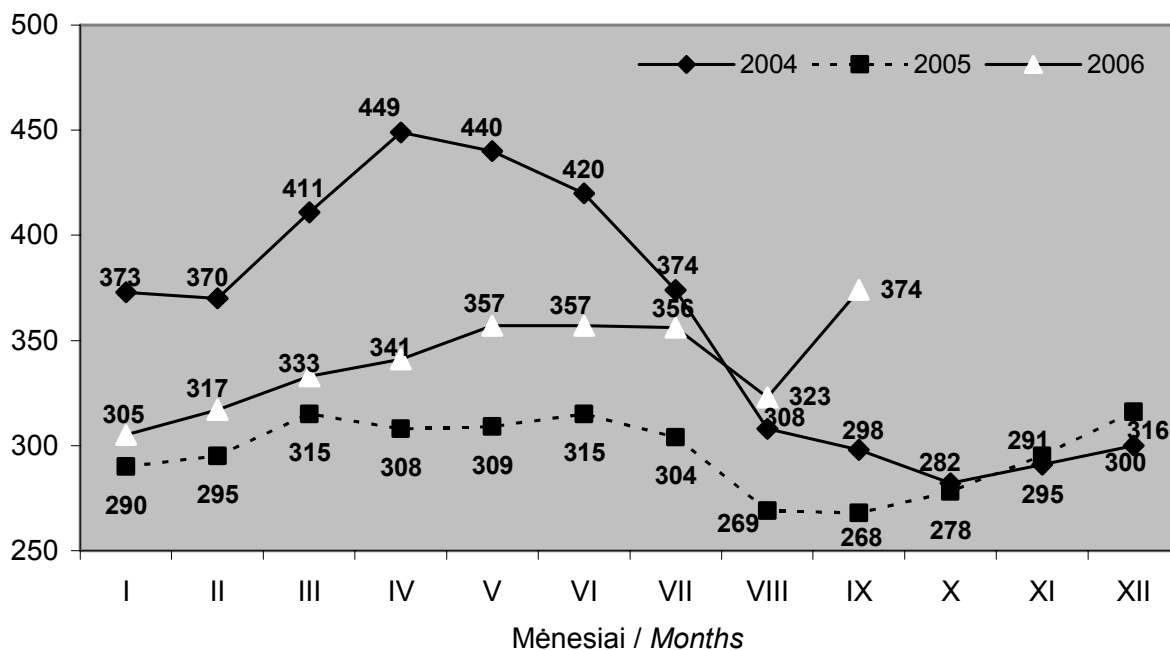
* Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto prognozė / Forecast of the Lithuanian Institute of Agrarian Economics.

Šaltiniai: Augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos supirkimas 2001–2005. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

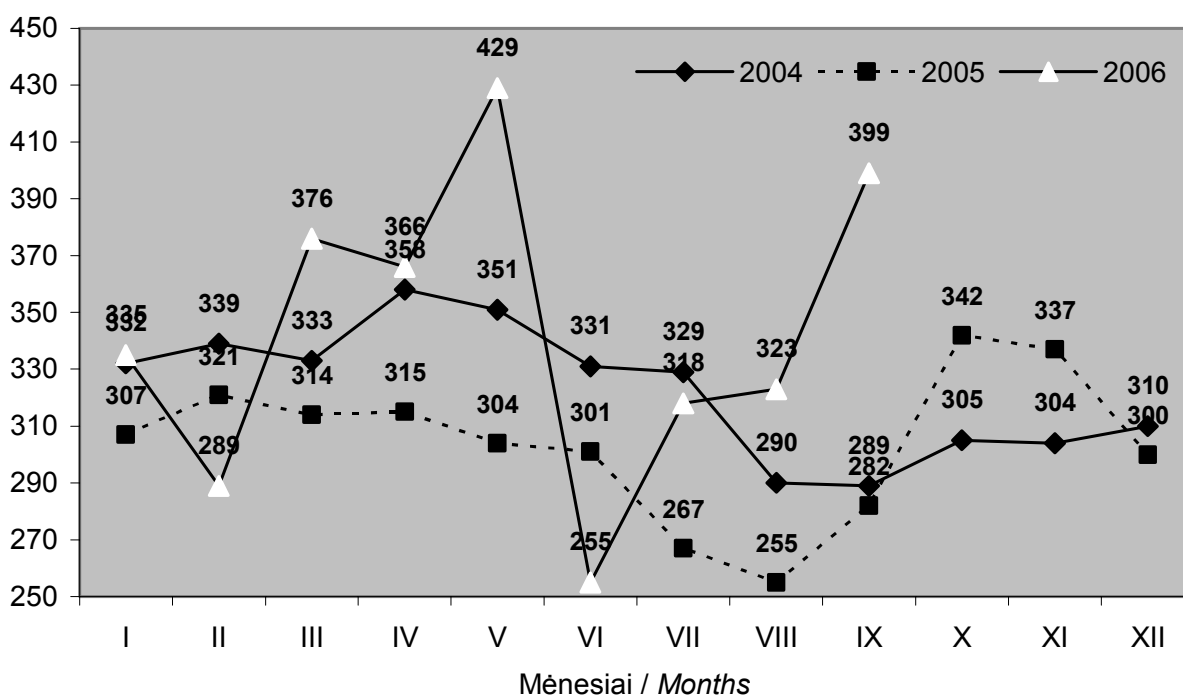
2 pav. Maistinių kviečių supirkimo kaina 2004–2006 metais, Lt/t
Figure 2. Food wheat purchase prices in 2004–2006, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

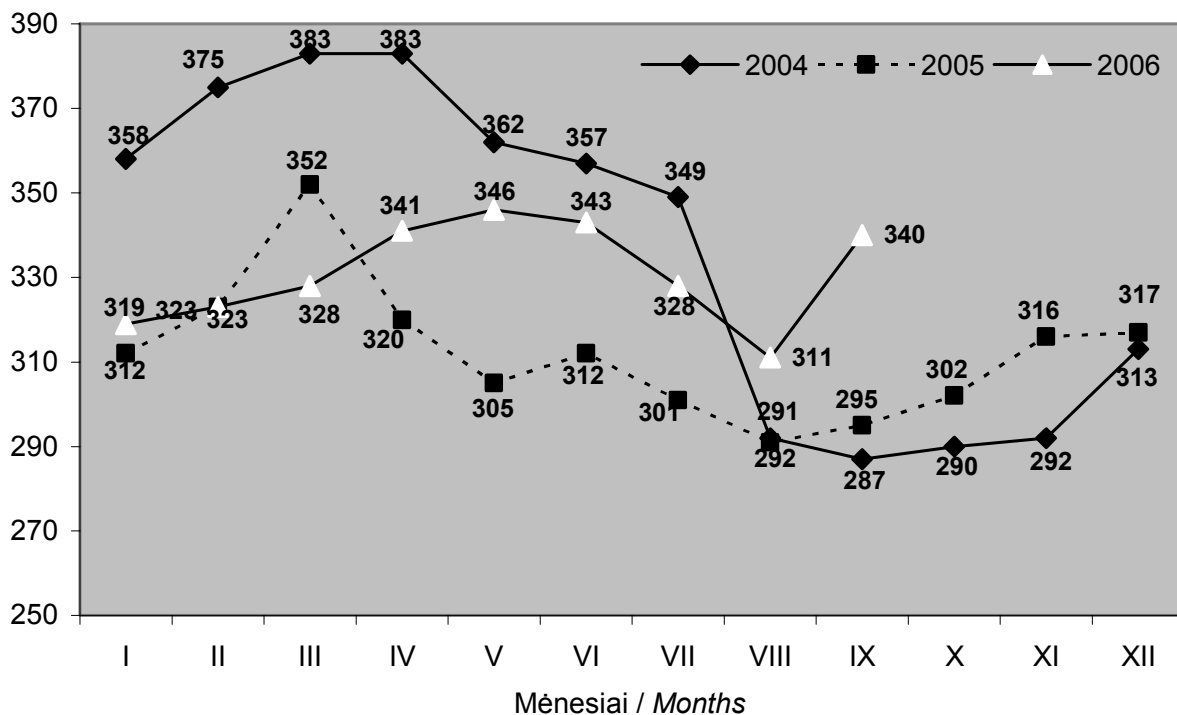
3 pav. Pašarinių kviečių supirkimo kaina 2004–2006 metais, Lt/t
 Figure 3. Feed wheat purchase prices in 2004–2006, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

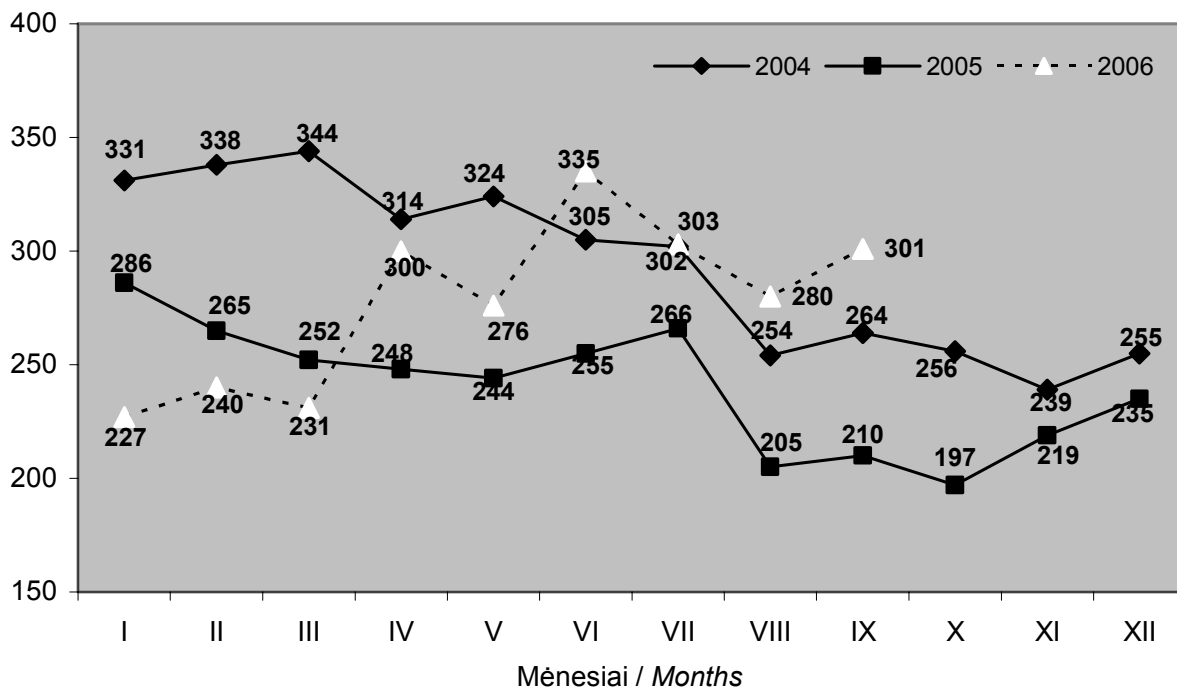
4 pav. Maistinių rugių supirkimo kaina 2004–2006 metais, Lt/t
 Figure 4. Food rye purchase prices in 2004–2006, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

5 pav. Pašarinių miežių supirkimo kaina 2004–2006 metais, Lt/t
 Figure 5. Feed barley purchase prices in 2004–2006, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

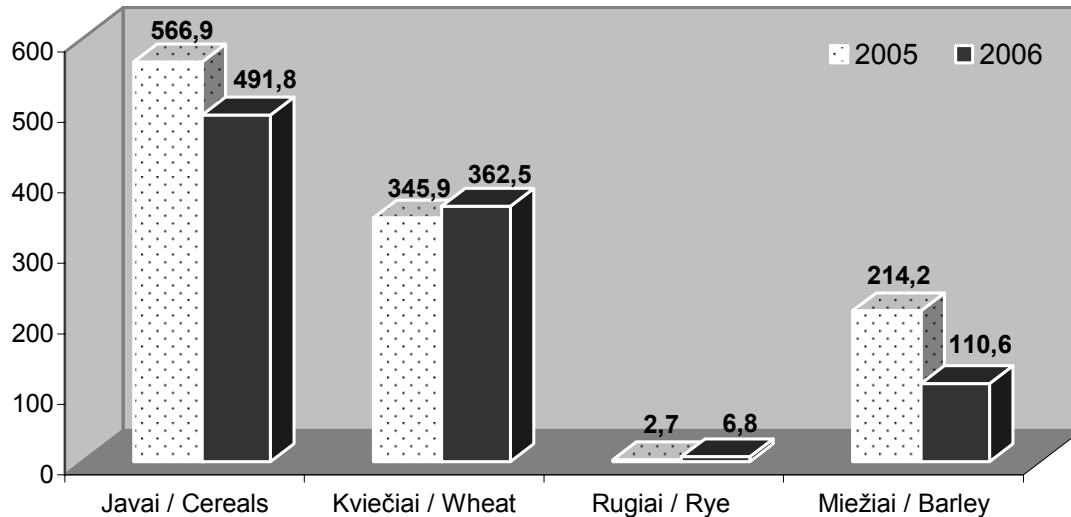
6 pav. Avižų supirkimo kaina 2004–2006 metais, Lt/t
 Figure 6. Oat purchase prices in 2004–2006, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2006 metais kviečių ir rugių supirkimo ir turgaus kainos buvo vienodos, o miežiai ir avižos turguje buvo apie 20 proc. brangesni.

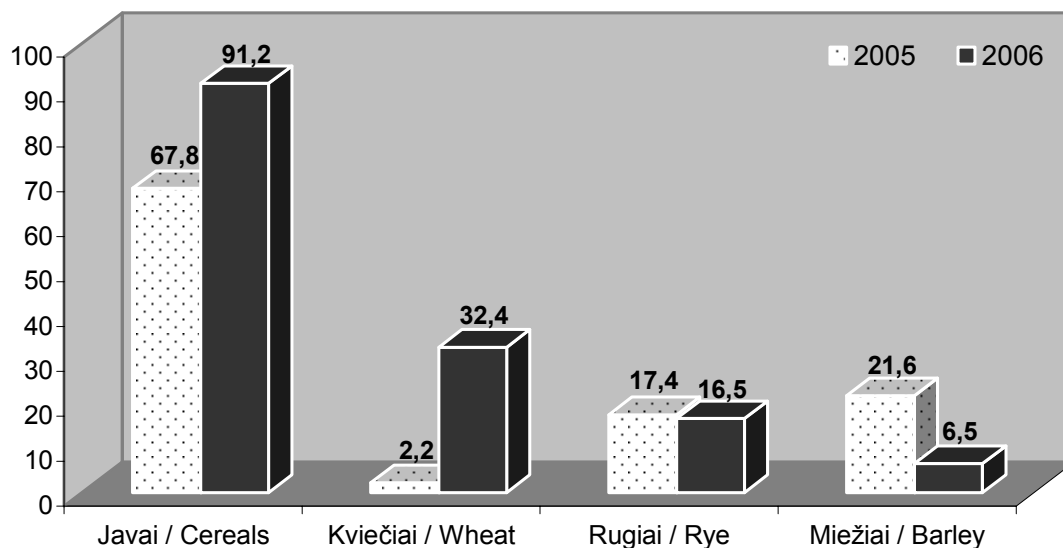
Užsienio prekyba. Per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius javų grūdų eksportuota 5,4 karto daugiau negu importuota. Palyginti su 2005 metų analogišku laikotarpiu, javų grūdų eksportas sumažėjo 13,2 proc., o importas pa-

didėjo 34,5 proc. Daugiausia per minėtą laikotarpį išaugo rugių eksportas – 3,1 karto, o sumažėjo miežių – 48,4 proc. Palyginti su 2005 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, per 2006 metų tą patį laikotarpį importuota 14,7 karto daugiau kviečių, o miežių įvežta 3,3 karto mažiau (7 ir 8 pav.).

7 pav. Javų eksportas 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, tūkst. t
Figure 7. Cereal exports in January–September 2005 and 2006, thou. t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

8 pav. Javų importas 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, tūkst. t
Figure 8. Cereal imports in January–September 2005 and 2006, thou. t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Eksportuotų ir importuotų javų kainos 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, Lt/t
The prices of cereals exported and imported in January–September 2005 and 2006, Lt/t

	Javai / Cereals			Kviečiai / Wheat			Rugiai / Rye			Miežiai / Barley		
	2005	2006	poky- tis, chan- ge, %	2005	2006	poky- tis, chan- ge, %	2005	2006	poky- tis, chan- ge, %	2005	2006	poky- tis, chan- ge, %
Eksportas <i>Exports</i>	396	406	102,5	393	394	100,3	324	351	108,3	391	417	106,6
Importas <i>Imports</i>	581	621	106,9	592	444	75,0	339	446	131,6	392	381	97,2

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Beveik visų eksportuotų grūdų (išskyrus miežius) vidutinės kainos buvo mažesnės nei importuotų (5 lentelė).

Daugiausia lietuviškų kviečių per 2006 metų 9 mėnesius nupirko: Baltarusija (24,7 proc.), Portugalija (12,0 proc.), Mozambikas (9,7 proc.), Izraelis (8,2 proc.), Nyderlandai (3,8 proc.). Daugiausia rugių eksportuota į Estiją – 64,7 proc. ir Latviją – 22,1 proc., o miežių į Nyderlandus – 78,0 proc., Baltarusiją – 7,0 proc., Rusiją – 3,9 proc. Daugiausia kviečių ir miežių importuota iš Latvijos – atitinkamai 97,2 ir 90,8 proc. Rugių Lietuva pirko iš Lenkijos – 50,9 proc., Suomijos – 32,7 proc. ir Vokietijos – 14,5 proc. Kai kurių valstybių grūdų eksporto kainos pateiktos priede.

Atlikus grūdų gamybos **konkurencinį** palyginimą tarp ES šalių pagal devynis pagrindinius konkurencingumo rodiklius, nustatyta, kad Lietuvos grūdų gamybos konkurencingumas yra aukšto lygio. Lietuvos grūdų ūkio konkurencinė padėtis yra geresnė nei artimiausių valstybių: Latvijos, Lenkijos, Estijos (6 lentelė).

Perdirbimas. Per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius šalies grūdų perdirbimo įmonės perdirbo 568,8 tūkst. t grūdų, iš jų: 170,1 tūkst. t maistinių kviečių, 56,8 tūkst. t rugių, 46,2 tūkst. t kvietrugių, 125,5 tūkst. t miežių, 4,0 tūkst. t avižų, 3,9 tūkst. t grikių.

Grūdų atsargos 2006 metų rugsėjo pabaigoje buvo: kviečių – 230,3 tūkst. t, rugių – 36,5 tūkst. t, miežių – 123,0 tūkst. t, grikių – 0,3 tūkst. t, kvietrugių – 11,8 tūkst. t, avižų – 2,2 tūkst. t.

Per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius šalies grūdų perdirbimo įmonių miltų ir javų kruopų gamyba didėjo, o duonos, pyrago bei konditerijos gaminių mažėjo (7 lentelė).

Per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius, palyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, daugiau buvo parduota tik sijotų ruginių miltų (8 lentelė). Labiausiai šoktelėjo pasijotų ruginių miltų, grikių, miežių, kviečių ir perlinių kruopų gamintojų kainos (2 priedas).

Grūdų gamybos konkurencinis palyginimas 2005 metais
Competitive comparison of grain production in 2005

Rodikliai <i>Indicators</i>	Užimama vieta tarp ES šalių <i>Place among EU countries</i>				Lietuvos konkurencin-gumas <i>Competitiveness of Lithuania</i>	Lyderiai ES <i>Leaders in the EU</i>
	Lietuva <i>Lithuania</i>	Latvija <i>Latvia</i>	Estija <i>Estonia</i>	Lenkija <i>Poland</i>		
Gamybos mastas (Javų pasėlių ploto dalis bendrame ariamos žemės plote, proc.) / <i>Production scale</i> (percentage of cereals area in the total area of arable land)	8	14	10	3	aukšto lygio <i>high level</i>	Danija, Suomija, Lenkija, Vengrija <i>Denmark, Finland, Poland, Hungary</i>
Gamybos intensyvumas (Grūdų gamyba 1 gyventojui, kg) <i>Production intensity</i> (grain production per capita, kg)	4	13	14	7	aukšto lygio <i>high level</i>	Danija, Vengrija, Prancūzija, Lietuva <i>Denmark, Hungary, France, Lithuania</i>
Gamybos produktyvumas (Derlingumas, 100 kg/ha) / <i>Production productivity</i> (Yield, 100 kg/ha)	20	21	22	19	žemo lygio <i>low level</i>	Belgija, Nyderlandai, J. Karalystė, Prancūzija <i>Belgium, Netherlands, UK, France</i>
Gamybos dinamiškumas (Grūdų gamybos tūkst. t dinamika 2003–2005 m.) <i>Production dynamism</i> (dynamics of grain production in thou. t in 2003-2005)	12	14	18	9	vidutinio lygio <i>medium level</i>	Vengrija, Slovakija, Kipras, Slovėnija <i>Hungary, Slovakia, Cyprus, Slovenia</i>
Apsirūpinimas grūdais, proc. <i>Self-sufficiency level, %</i>	5	8	13	6	aukšto lygio <i>high level</i>	Prancūzija, Vengrija, Vokietija, Švedija <i>France, Hungary, Germany, Sweden</i>

Rodikliai <i>Indicators</i>	Užimama vieta tarp ES šalių <i>Place among EU countries</i>				Lietuvos konkurencingumas <i>Competitiveness of Lithuania</i>	Lyderiai ES <i>Leaders in the EU</i>
	Lietuva <i>Lithuania</i>	Latvija <i>Latvia</i>	Estija <i>Estonia</i>	Lenkija <i>Poland</i>		
Grūdų vartojimas (Grūdų ir jų produktų suvartojimo 1 gyventojui lygis, kg) <i>Grain consumption (consumption of grain and grain products per capita, kg)</i>	2	7	21	3–4	aukšto lygio <i>high level</i>	Graikija, Lietuva, Lenkija, Italija <i>Greece, Lithuania, Poland, Italy</i>
Kainų lygis (Maistinių kviečių vidutinė kaina, Lt/t) / <i>Price level (average price of food wheat, Lt/t)</i>	3	6	7	5	aukšto lygio <i>high level</i>	Vengrija, Slovakija, Lietuva, Čekija <i>Hungary, Slovakia, Lithuania, Czech Republic</i>
Kainų lygis (Pašarinių miežių vidutinė kaina, Lt/t) / <i>Price level (average price of feed barley, Lt/t)</i>	6	4	7	5	aukšto lygio <i>high level</i>	Slovakija, Čekija, Vengrija, Latvija <i>Slovakia, Czech Republic, Hungary, Latvia</i>
Prekybos lygis (Grūdų užsienio prekybos balansas) / <i>Trade level (grain foreign trade balance)</i>	1	13	16	14	aukšto lygio <i>high level</i>	Lietuva, Prancūzija, Švedija, Vokietija <i>Lithuania, France, Sweden, Germany</i>
Vidutinis rodiklis <i>Average</i>	7	11	14	8	aukšto lygio <i>high level</i>	

Pastaba: Konkurencingumo lygis nustatomas pagal užimamą vietą. Šalys, kurios užima 1–8 vietas, yra aukšto konkurencingumo lygio, 9–16 vietas – vidutinio, 17–25 vietas – žemo konkurencingumo lygio.

Grūdų produktų gamyba 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, tūkst. t
Production of grain products in January–September 2005 and 2006, thou. t

Produktų grupė <i>Product group</i>	2005	2006	Pokytis, <i>Change, %</i>
Miltai / <i>Flour</i>	170,8	191,0	111,8
Javų kruopos / <i>Groats</i>	18,9	32,2	170,4
Duona ir pyrago gaminiai <i>Bread and pastry</i>	141,3	114,6	81,1
Konditerijos gaminiai <i>Confectionery</i>	34,2	23,7	69,3

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Grūdų produktų pardavimas 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Sales of grain products in January–September 2005 and 2006

Grūdų produktai <i>Grain products</i>	Parduota, tūkst. t <i>Amounts sold, thou. t</i>			Vidutinė kaina, Lt/t <i>Average -price, Lt/t</i>		
	2005	2006	pokytis, <i>change,</i> %	2005-06	2006-06	pokytis, <i>change,</i> %
Kvietiniai miltai: / <i>Wheat flour:</i>						
aukščiausios rūšies <i>best quality</i>	145,9	95,5	65,5	614,0	743,0	121,0
pirmos rūšies <i>first quality</i>	29,1	21,6	74,2	549,0	681,0	124,0
antros rūšies <i>second quality</i>	7,6	7,2	94,7	550,0	610,0	110,9
Ruginiai miltai: / <i>Rye flour:</i>						
sijoti / <i>sifted flour</i>	18,4	20,1	109,2	571,0	731,0	128,0
pasijoti <i>half-sifted flour</i>	13,5	13,2	97,8	401,0	608,0	151,6
Kruopos: / <i>Groats:</i>						
kviečių / <i>wheat</i>	2,6	2,0	76,9	437,0	618,0	141,4
manų / <i>semolina</i>	3,0	3,0	100,0	694,0	834,0	120,2
miežių / <i>barley</i>	4,2	3,8	90,5	443,0	625,0	141,1
perlinės / <i>pearl-barley</i>	2,3	2,2	95,7	451,0	619,0	137,3
grikių / <i>buckwheat</i>	2,9	2,7	93,1	1893,0	2693,0	142,3

Šaltinis: ŽŪMPRIŠ.

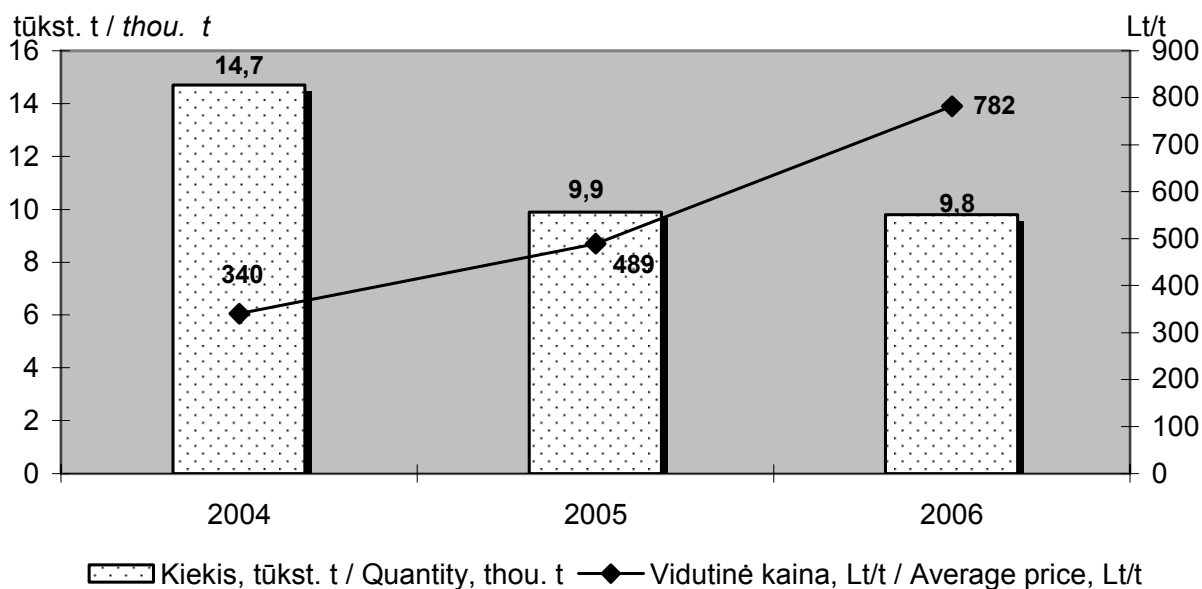
BULVĖS / POTATOES

Šiomet bulvėms, kaip ir kitiems augalams, augti oro sąlygos nebuvo palankios, ir nors rugpjūtį orai pasitaisė ir bulvių derlius padidėjo, tačiau kokybė nepagerėjo. Daugelio ES šalių bulvių augintojai susiduria su problemomis saugyklose dėl antrinio gumbų augimo ir maro pažeidimų, be to, nukastas nevysiškai subrendusias bulves puola puvinys. Perdirbimo fabri- kams trūksta kokybiškų bulvių. ES-15 šalių rinkos ekspertai prognozuoja, kad sėklinių ir maistinių bulvių 2006 metų derlius gali būti apie 11 proc. mažesnis negu 2005-aisiais. Lietuvoje šiomet dėl sumažėjusių pasėlių plotų, vėlyvo ir šalto pavasario bei sausros padarytos žalos bulvių derlius sumažėjo dar labiau.

Baigus bulvių realizaciją tiesiai iš lauko ar laikinų saugyklų, jų kainos Europos šalyse pra-

dėjo kilti anksčiau, negu tikėtasi. Spalio pabaigoje kaimyninėje Lenkijoje derliui sumažėjus iki 9,0 mln. t (2005 m. – 10,4 mln. t), vidutinė bulvių kaina augintojų kooperatyvuose siekė 587 Lt/t, turguose – 728 Lt/t, o didmeninėse bazėse – 535–846 Lt/t. Latvijoje augintojai bulves rinkai tiekė po 694 Lt/t, Švedijoje – po 932 Lt/t.

Vidaus rinka. Statistikos departamento duomenimis, 2006 metų sausio–spalio mėnesiais buvo supirkta 9,8 tūkst. t bulvių – 1 proc. mažiau negu per 2005-ųjų ir 33 proc. mažiau negu 2004-ųjų tą patį laikotarpį. Vidutinė bulvių supirkimo kaina buvo 1,6 karto didesnė negu 2005 metų ir 2,3 karto didesnė negu 2004-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (1 pav.).

1 pav. Bulvių supirkimas ir kaina 2004–2006 metų sausio–spalio mėnesiais

Figure 1. Quantities and average prices of potatoes purchased in January–October 2004–2006

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2005 m., 2006 m. spalio 1 d. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

Bulvių augintojams nerimą kelia prasta bulvių laikymosi kokybė. Todėl spalio pabaigoje Lietuvos prekiniuose ūkiuose blogesnės kokybės bulvių kaina sumažėjo iki 750 Lt/t. Geros kokybės prekinių bulvių kaina buvo stabili – 900 Lt/t – aukščiausia per paskutinius penkerius metus. Lapkričio mėnesį kainos nežymiai pakilo. Nefasuotų bulvių Lietuvos prekiniuose ūkiuose lapkričio antroje pusėje ir gruodžio pradžioje buvo galima nusipirkti už 800–950 Lt/t, fasuotų (gruodžio pradžioje) – už 900–1020 Lt/t.

ES šalių augintojai skuba parduoti blogesnės kokybės ir laikinose saugyklose laikomas bulves, todėl 2006 metais kainos turėjo tendenciją mažėti, o nuo 2007-ųjų jos turėtų kilti. Kita vertus, toliau blogėjant bulvių kokybei, jos gali ir pigti. 2006 metų spalio mėnesį pigiausios

bulvės buvo Belgijos, Lenkijos ir Jungtinės Karalystės prekiniuose ūkiuose – atitinkamai 1,9 ir 1,5 karto pigesnės negu Lietuvoje (1 lentelė). Palyginti su kitomis ES šalimis, Lietuvoje jos buvo vienos brangiausių. Bulvės Lietuvos prekiniuose ūkiuose buvo parduodamos tokio pat kainomis kaip ir Čekijos prekiniuose ūkiuose, panašiomis – ir Slovakijos ūkiuose. 2006 metais Čekijoje išaugintas apie 670 tūkst. t bulvių derlius – 30 proc. mažesnis nei 2005 metais. Todėl manoma, kad šioje šalyje pirmą kartą istorijoje 2006–2007 prekybos metais trūks bulvių. Pagrindinė bulvių trūkumo priežastis yra bulvių pasėlių ploto sumažinimas ir labai mažas bulvių derlingumas. Todėl Čekijoje bulvių kaina 2006 metais apie tris kartus didesnė negu 2005-aisiais.

1 lentelė / Table 1

**Vidutinės bulvių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2005 ir 2006 metų spalio mėnesį, Lt/kg**

*Average farm prices of potatoes in Lithuania and selected foreign countries
in October 2005 and 2006, Lt/kg*

Šalis / Country	2005	2006	2006, palyginti su compared to 2005, %
Lietuva / Lithuania	0,52	0,84	161,5
Čekija / Czech Republic	0,28	0,84	3,0*
Slovakija / Slovakia	0,35	0,83	2,3*
Estija / Estonia	0,45	0,81	180,0
Rusija / Russia	0,58	0,81	139,7
Baltarusija / Belarus	0,59	0,73	123,7
Latvija / Latvia	0,44	0,71	161,4
Danija / Denmark	0,37	0,69	186,5
Vokietija / Germany	0,27	0,68	2,5*
Prancūzija / France	0,39	0,59	151,3
Austrija / Austria	0,21	0,59	2,8*
Lenkija / Poland	0,40	0,57	142,5
J. Karalystė / United Kingdom	0,44	0,57	129,5
Belgija / Belgium	0,32	0,45	140,6

* Kartai / Times.

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

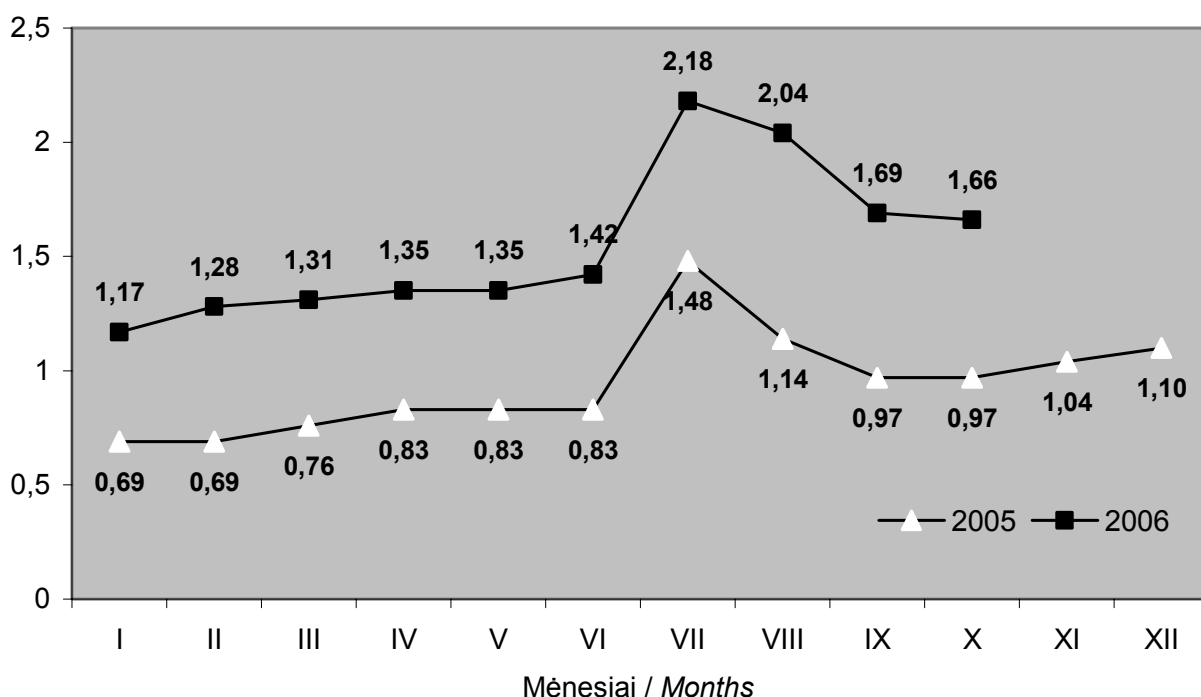
2006 metų spalio mėnesį, palyginti su 2005-ųjų spalio mėnesiu, labiausiai bulvių kainos išaugo Čekijoje – apie 3 kartus, Austrijoje – 2,8 karto, Vokietijoje – 2,5 karto, Slovakijoje – 2,3 karto, tuo tarpu Lietuvoje – tik apie 62 proc.

Lenkijoje 2006 metais prikasta 9 mln. t bulvių, t. y. 14 proc. mažiau negu 2005-aisiais. Nors bulvių pasėlių plotas šiemet padidėjo net 16 proc., gautas mažiausias derlius per keletą pastarųjų metų. Bulvių derliaus sumažėjimą lėmė nepalankios klimatinės sąlygos, sąlygojusios mažesnę derlingumą. Todėl vidutinė bulvių kaina spalio mėnesį Lenkijoje buvo daugiau kaip 40 proc. didesnė negu praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu.

2006 metais klimato sąlygos buvo palankios bulvių augintojams NVS šalyse: Rusijoje, Uk-

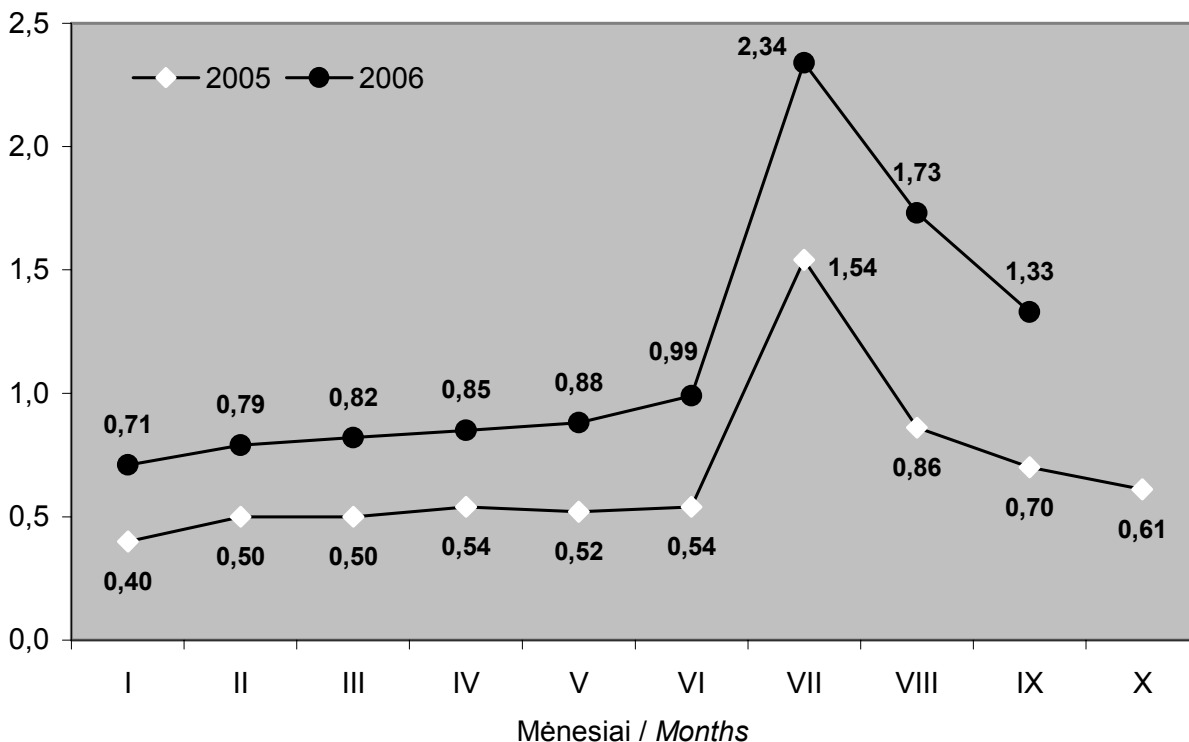
rainoje ir Baltarusijoje. Išankstiniais duomenimis, bulvių derlingumas Rusijoje apie 10,5 proc. didesnis negu 2005-aisiais (apie 17,5 t/ha). Ukrainoje dėl padidėjusio pasėlių ploto ekspertai prognozuoja didesnę bulvių derlių – 20 mln. t. Baltarusijoje 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais, bulvių derlius gali išaugti 1,1 mln. t ir siekti 9,3 mln. t.

Bulvių vidutinė mažmeninė kaina Lietuvos prekybos centruose 2006 metų sausio–spalio mėnesiais buvo apie 68 proc. didesnė negu 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (2 pav.). 2006 metų spalio mėnesį bulvių mažmeninė kaina Lietuvoje buvo 2,1 proc. didesnė negu Latvijos ir apie 7,7 proc. mažesnė negu Estijos mažmeninės prekybos centruose.

2 pav. Mažmeninės bulvių kainos Lietuvoje 2005 ir 2006 metais, Lt/kg
Figure 2. Retail prices of potatoes in Lithuania in 2005 and 2006, Lt/kg

Šaltiniai: Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005; Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.

3 pav. Vidutinės bulvių kainos Lietuvos turguose 2005 ir 2006 metais, Lt/kg
Figure 3. Average retail prices of potatoes in Lithuanian local markets 2005 and 2006, Lt/kg

Šaltiniai: Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006; Žemės ūkio rūmų duomenys.

Turguje bulvių kaina 2006 metų sausio–birželio mėnesiais buvo daugiau kaip 30 proc. mažesnė negu mažmeninė. Už naujojo derliaus bulves turguje rugpjūtį prašyta 15 proc., o rugsėjį – 20 proc. mažiau. Bulvių vidutinė kaina Lietuvos turguose 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo apie 1,7 karto didesnė nei 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (3 pav.).

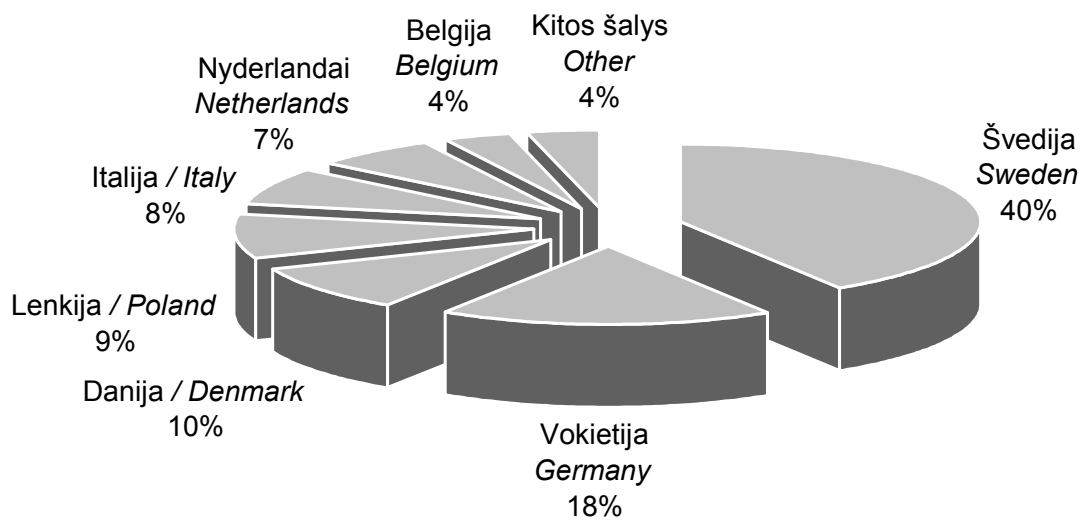
Užsienio prekyba. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais didėjo ir bulvių importas, ir eksportas, tačiau užsienio prekybos balansas išliko neigiamas – bulvių importuota 9,5 karto daugiau negu eksportuota. Į Lietuvą įvežta 22,3 tūkst. t bulvių, t. y. apie 1,5 karto daugiau negu 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu; vidutinė jų kaina – 852 Lt/t – 46 proc. didesnė. Bulvės importuotos tik iš ES šalių, daugiausia iš Švedi-

jos – 9,1 tūkst. t (po 723 Lt/t), Vokietijos – 4,0 tūkst. t (po 907 Lt/t) ir Danijos – 2,2 tūkst. t (po 805 Lt/t) (4 pav.).

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais Lietuva eksportavo 2,3 tūkst. t bulvių, t. y. 2,6 karto daugiau nei per atitinkamą 2005-ųjų laikotarpį. Bendroji bulvių eksporto vertė sudarė 1,8 mln. Lt, vidutinė tonos kaina – 768 Lt, t. y. 30 proc. didesnė nei 2005-ųjų sausio–rugsėjo mėnesiais.

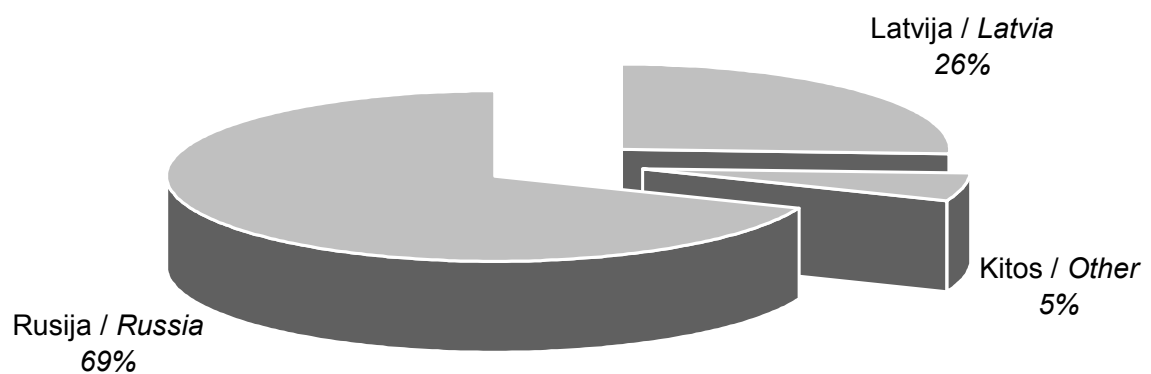
Didžiausi bulvių eksporto srautai – į Rusiją (69 proc.) ir Latviją (26 proc.). Į Rusiją išvežta 1,6 tūkst. t (po 717 Lt/t), į Latviją – 0,6 tūkst. t (po 911 Lt/t) bulvių (5 pav.).

Bulvių gaminiai. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, paruošta ir užkonservuota 17 proc. daugiau bulvių (2 lentelė).

4 pav. Bulvių importas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 4. Imports of potatoes in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

5 pav. Bulvių eksportas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 5. Exports of potatoes in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Paruoštų ir konservuotų bulvių (įskaitant traškučius) gamyba ir realizacija*
2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Production and sales* of potatoes, prepared or preserved (chips incl.),
in January–September 2005 and 2006

Rodikliai / Indicators	2005	2006	2006, palyginti su compared to 2005, %
Pagaminta, t / <i>Production, t</i>	4538,3	5303,9	117
Parduota, t / <i>Sales, t</i>	4628,0	5249,8	113
iš jų vidaus rinkoje / <i>of which in domestic market</i>	1651,5	2089,2	127
Vidutinė kaina, tūkst. Lt/t / <i>Average price, thou. Lt/t</i>	10,59	10,79	102
vidaus rinkoje, tūkst. Lt/t <i>in domestic market, thou. Lt/t</i>	13,31	12,69	95

* Be PVM / *VAT excluded.*

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Vidaus rinkoje parduota apie 40 proc. paruoštų ir konservuotų bulvių, 18 proc. brangiau nei užsienio rinkose. Bulvių krakmolo pagaminta 30,6 t, t. y. 9 proc. daugiau, o parduota 5,7 karto mažiau negu per 2005 metų tą patį laikotarpį (3 lentelė).

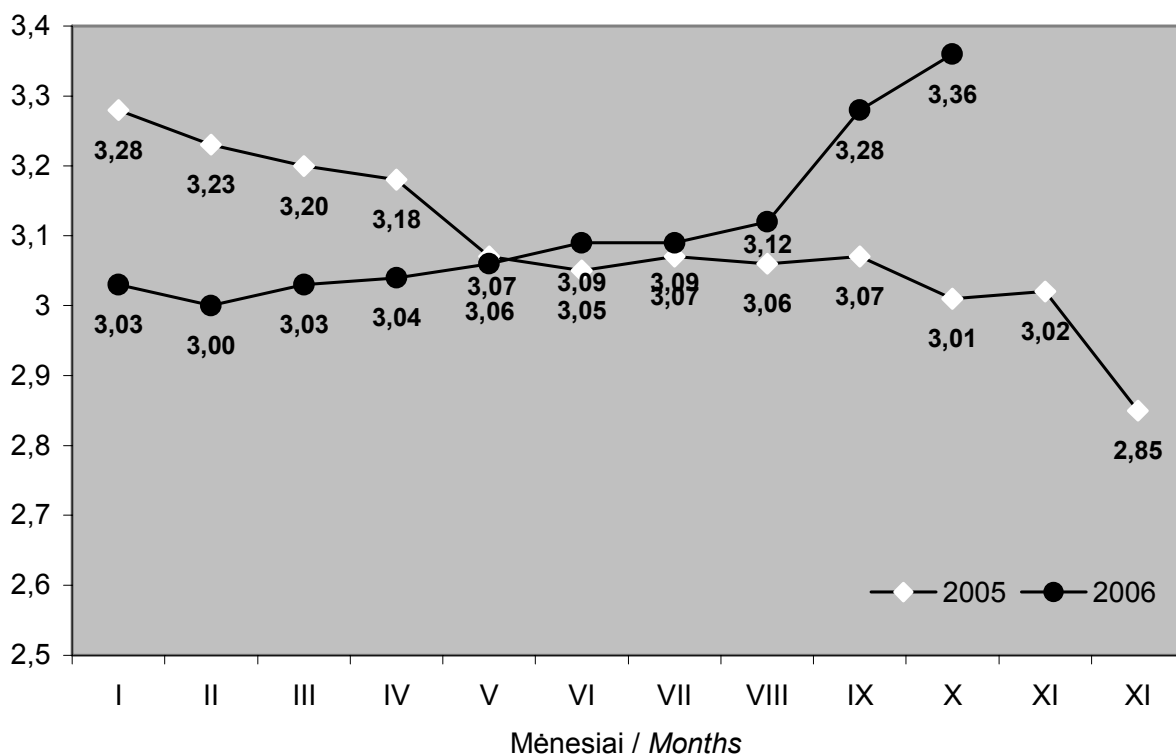
Mažmeninės bulvių krakmolo kainos 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais didėjo. 2006 metų sausio–balandžio mėnesiais bulvių krakmolo mažmeninė kaina buvo apie 6 proc. mažesnė, o rugsėjo–spalio – apie 9 proc. didesnė negu 2005-ųjų atitinkamu laikotarpiu (6 pav.).

Bulvių krakmolo realizacija* 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Sales* of potato starch in January–September 2005 and 2006

Rodikliai / Indicators	2005	2006	2006, palyginti su compared to 2005, %
Parduota, t / <i>Sales, t</i>	622,3	109,9	18
iš jų vidaus rinkoje / <i>of which in domestic market</i>	620,3	108,2	17
Vidutinė kaina, tūkst. Lt/t / <i>Average price, thou. Lt/t</i>	1,58	1,90	120
vidaus rinkoje, tūkst. Lt/t <i>in domestic market, thou. Lt/t</i>	1,58	1,90	120

* Be PVM / *VAT excluded.*

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

6 pav. Bulvių krakmolo mažmeninės kainos 2005 ir 2006 metais, Lt/kg

Figure 6. Retail prices of potato starch in 2005 and 2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, bulvių krakmolo importuota 1,2 karto, o eksportuota 1,6 karto daugiau. Daugiausia jo įvežta iš Latvijos (61 proc.) ir Lenkijos (22 proc.). Bulvių krakmolo užsienio prekybos balansas neigiamas – importuota 5,9 tūkst. t, o eksportuota 104,5 t. Daugiausia – 68 proc. išvežta į Rusiją (71,3 t). Bulvių krakmolas importuotas po 1299 Lt/t, o eksportuotas po 1583 Lt/t.

Be minėtų bulvių gaminių, 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo sušaldyta 91,2 t virtų ir nevirtų bulvių, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu – 13 kartų daugiau. Beveik

visa pagaminta produkcija (91 proc.) buvo realizuota užsienio rinkose.

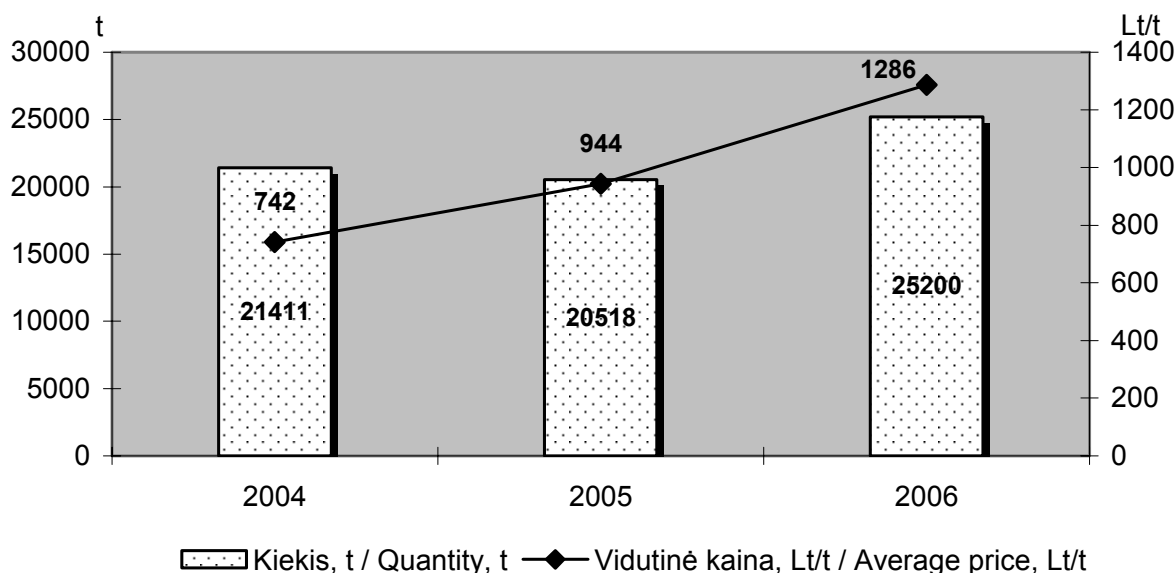
Paruoštų ir konservuotų nesusaldytų bulvių buvo importuota 2,1 tūkst. t, daugiausia – 1,48 tūkst. t iš Lenkijos (po 8,14 Lt/kg) ir 323,3 t iš Latvijos (po 11,48 Lt/kg). Eksportuota 3,36 tūkst. t šios produkcijos, didžioji dalis (69 proc.) – į Rusiją (po 8,98 Lt/kg).

Paruoštų ir konservuotų sušaldytų bulvių importuota 3,6 tūkst. t, 35 proc. šio kiekio įvežta iš Lenkijos (po 2,28 Lt/kg), 34 proc. iš Belgijos (po 1,66 Lt/kg). Eksportuota 369 t paruoštų ir konservuotų sušaldytų bulvių, 62 proc. – į Latviją (po 1,96 Lt/kg).

DARŽOVĖS / VEGETABLES

2006 metais laiku nuimti daržovių derlių trukdė užsitęsusi augalų vegetacija ir darbo jėgos kaime stygius. Technika dirbo neefektyviai – po sausrų gausiai palijus, dirva buvo pernelyg sunki, todėl net ir turėdami derliaus nuėmimo kombainus, augintojai sunkiai spėjo tai daryti. Be to, saugyklose dėl užsitęsusių šiltų orų buvo sunku palaikyti optimalią temperatūrą, todėl daržovės labiau nei įprastai gedo ir vyto.

Vidaus rinka. Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius daržovių supirkta 23 proc. daugiau negu per 2005-ųjų ir 18 proc. daugiau nei per 2004-ųjų tą patį laikotarpį (1 pav.). Vidutinė supirkimo kaina buvo 36 proc. didesnė, palyginti su 2005 metų, ir 73 proc., palyginti su 2004-ųjų tuo pačiu laikotarpiu.

1 pav. Daržovių supirkimas ir vidutinė kaina 2004–2006 metų sausio–spalio mėnesiais
Figure 1. Quantities and average prices of vegetables purchased in January–October 2004–2006

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2005 m., 2006 m. spalio 1 d. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

Nors 2006 metų spalio mėnesį, palyginti su 2005-ųjų spalio mėnesiu, burokėlių supirkimo kaina Lietuvoje išaugo 34 proc., jie buvo 2,4 karto pigesni negu Vokietijoje, 1,5 karto negu Rusijoje ir 1,3 karto negu Estijoje, tačiau 20 proc. brangesni nei Latvijoje ir 41 proc. nei Lenkijoje (1 lentelė). 2006 metų rugsėjo mėnesį, palyginti su 2005-ųjų rugsėju, burokėliai parduotuvėse buvo parduodami 60 proc., o turguose 36 proc.

brangiau. Turguose jie buvo 25 proc. pigesni negu parduotuvėse (2 pav.).

Lietuvos ūkiuose kopūstų kaina per metus išaugo 20 proc. Jie buvo parduodami 28 proc. pigiau negu Rusijos, apie 17 proc. pigiau negu Latvijos, Estijos ir 16 proc. – negu Vokietijos prekiniuose ūkiuose, tačiau 2 kartus brangiau nei Lenkijos. Parduotuvėse kopūstai rugpjūtį buvo 15 proc., rugsėjį – 52 proc., turguose –

atitinkamai 28 ir 38 proc. brangesni negu 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Parduotuvėse jie buvo parduodami 19 proc. brangiau nei turguose (4 pav.).

Nors morkų kaina Lietuvos ūkiuose per metus išaugo 28 proc., jos buvo apie 1,3 karto pigesnės negu Rusijoje, 17 proc. – negu Estijoje ir Vokietijoje, tačiau 1,5 karto brangesnės nei Lenkijoje. 2006 metų rugsėjo mėnesį morkos parduotuvėse buvo parduodamos 20 proc., o turguose 25 proc. brangiau negu prieš metus.

Parduotuvėse jos kainavo apie 22 proc. daugiau nei turguose (2 pav.).

Agurkų kaina parduotuvėse 2006 metų rugsėjo mėnesį, palyginti su 2005-ųjų rugsėju, išaugo 42 proc., turguose – 14 proc. Parduotuvėse jie kainavo 1,5 karto brangiau negu turguose (3 pav.).

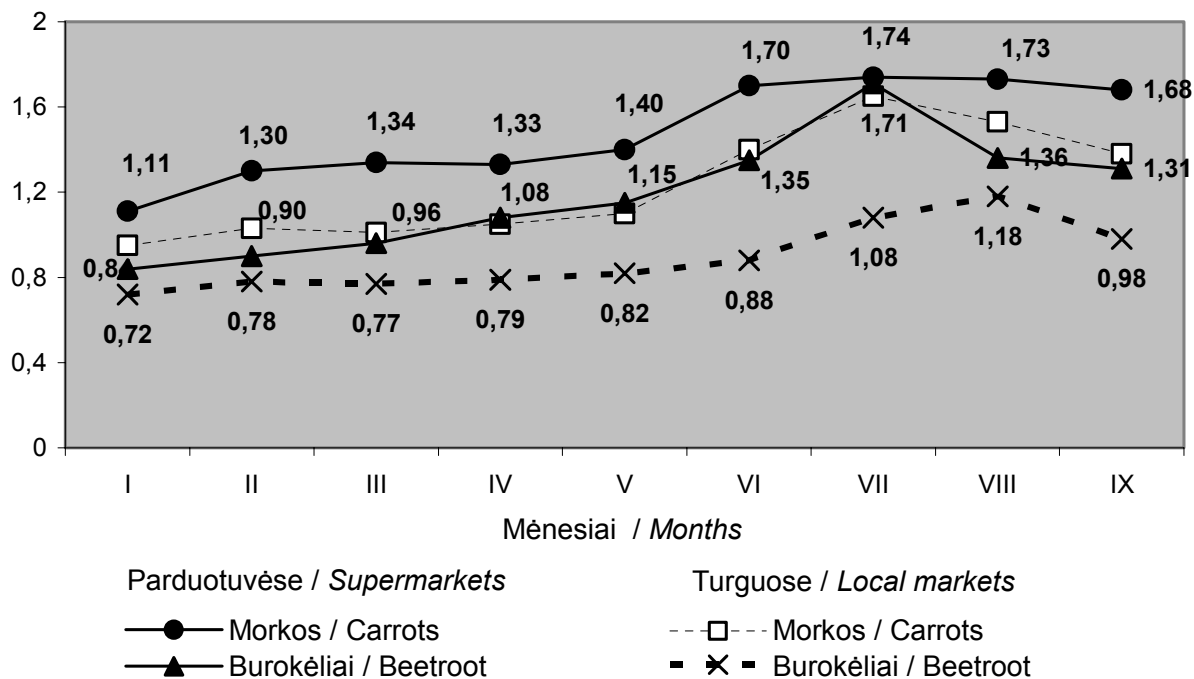
Pomidorų kaina parduotuvėse 2006 metų rugsėjo mėnesį, palyginti su 2005-ųjų rugsėju, išaugo 4 proc., o turguose išliko nepakitusi. Parduotuvėse rugsėjo mėnesį jie buvo 40 proc. brangesni negu turguose.

1 lentelė / Table 1

**Vidutinės daržovių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2005 ir 2006 metų spalio mėnesį, Lt/kg**
*Average farm prices of vegetables in Lithuania and selected foreign countries
in October 2005 and 2006, Lt/kg*

Metai / Year	Lietuva <i>Lithuania</i>	Latvija <i>Latvia</i>	Estija <i>Estonia</i>	Lenkija <i>Poland</i>	Rusija <i>Russia</i>	Vokietija <i>Germany</i>	Čekija <i>Czech Republic</i>
Burokėliai / Beetroot							
2006	0,55	0,46	0,73	0,39	0,85	1,31	–
2005	0,41	0,38	0,47	0,41	0,82	1,07	–
2006, palyginti su <i>compared to</i> 2005, %	134	121	155	95	104	122	–
Kopūstai / Cabbage							
2006	0,49	0,59	0,59	0,25	0,68	0,58	0,51
2005	0,41	0,37	0,40	0,34	0,66	0,51	0,48
2006, palyginti su <i>compared to</i> 2005, %	120	159	148	74	103	114	106
Morkos / Carrot							
2006	0,78	0,83	0,94	0,52	1,04	0,80	0,68
2005	0,61	0,61	1,58	0,47	0,88	0,60	0,67
2006, palyginti su <i>compared to</i> 2005, %	128	136	59	111	118	133	101

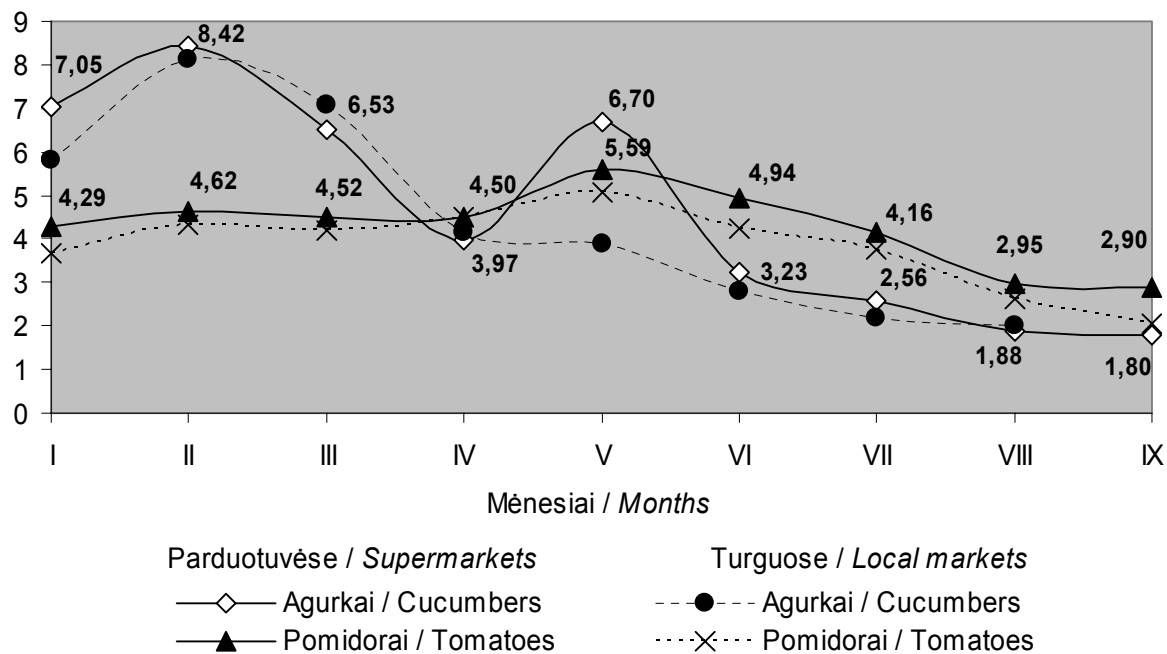
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2 pav. Vidutinės morkų ir burokėlių kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose ir turguose 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, Lt/kg

Figure 2. Average retail prices of carrots and beetroot in Lithuanian supermarkets and local markets in January–September 2006, Lt/kg

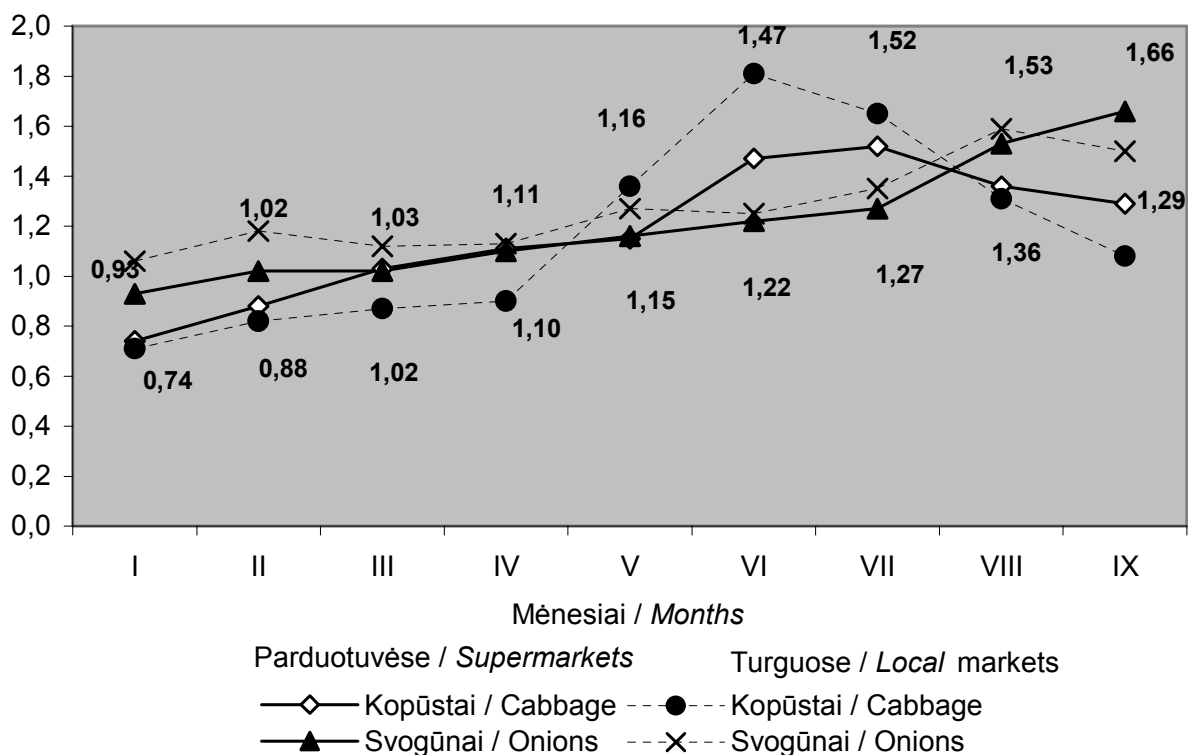
Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

3 pav. Vidutinės agurkų ir pomidorų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose ir turguose 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, Lt/kg

Figure 3. Average retail prices of cucumbers and tomatoes in Lithuanian supermarkets and local markets in January–September 2006, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

4 pav. Vidutinės kopūstų ir svogūnų kainos Lietuvos mažmeninės prekybos centruose ir turguose 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, Lt/kg

Figure 4. Average retail prices of cabbage and onions in Lithuanian supermarkets and local markets in January–September 2006, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

Parduotuvėse svogūnai rugpjūčio mėnesį buvo 31 proc., rugsėjo – 54 proc., turguose – per 40 proc. brangesni negu 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Parduotuvėse rugsėjo mėnesį jie buvo parduodami 11 proc. brangiau negu turguose (4 pav.).

Užsienio prekyba. Daržovių užsienio prekybos balansas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo neigiamas – importuota 6,1 tūkst. t daugiau negu eksportuota. Tačiau vidutinė eksportuojamų daržovių kaina buvo 3 Lt/kg, o importuojamų – 2,59 Lt/kg, todėl vertinė išraiška balansas teigiamas (12,2 tūkst. Lt).

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais Lietuva eksportavo daržovių 3,7 karto daugiau negu 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (2 lentelė). Ben-

droji eksporto vertė – 204,9 mln. Lt (2 kartus didesnė nei 2005 m. tuo pačiu laikotarpiu).

Daržovių importas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, išaugo 1,6 karto. Bendroji daržovių importo vertė – 192,7 mln. Lt, 1,5 karto didesnė negu 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu.

Nors pomidorų eksportas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, išaugo 4 kartus, o importas 1,5 karto, užsienio prekybos balansas buvo neigiamas (6 tūkst. t). Importas iš Lenkijos padidėjo apie 5,5, iš Ispanijos – 1,4 karto. Eksportas į Rusiją išaugo 8,5, į Latviją – 1,4 ir į Baltarusiją – 10 kartų.

Daržovių eksportas ir importas 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, tūkst. t
Exports and imports of vegetables in January–September 2005 and 2006, thou. t

Produkcija / Products	Eksportas / Exports		Importas / Imports	
	2005	2006	2005	2006
Daržovės / Vegetables	18,7	68,3	45,1	74,5
iš jų: / of which:				
pomidorai / tomatoes	2,7	10,9	11,5	17,0
agurkai / cucumbers	1,7	3,9	3,3	4,8
svogūnai / onions	0,9	4,6	6,5	10,5
morkos, burokėliai / carrot, beetroot	1,4	5,6	4,9	10,3
kopūstai / cabbage	1804,0	14372,0	7,4	13,9

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

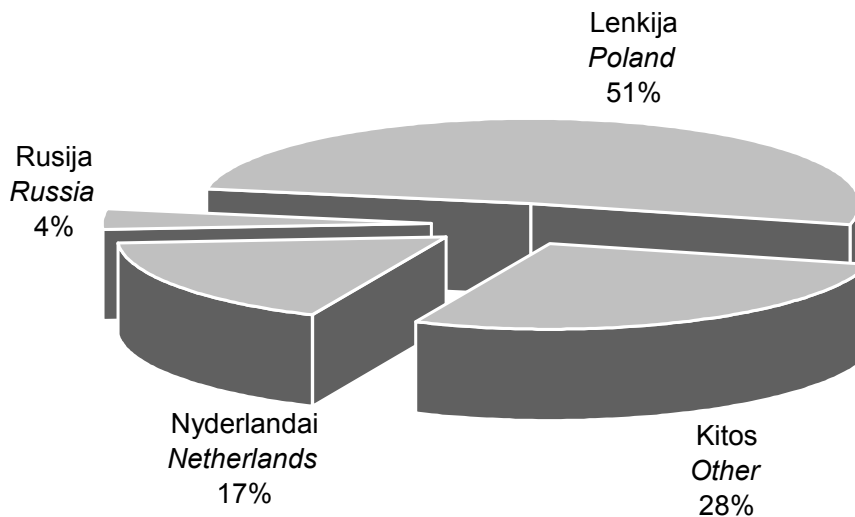
2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais įsivežta 1,5 karto daugiau agurkų negu 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Daugiausia agurkų importuota iš Lenkijos (51 proc.) ir Nyderlandų (30 proc.). Jų iš Lenkijos įvežta 2,7 karto daugiau negu 2005-ųjų tą patį laikotarpį. Agurkų eksportuota 2,3 karto daugiau nei 2005-ųjų tą patį laikotarpį, daugiausia į Latviją (57 proc.) ir Rusiją (33 proc.), į kurią eksportas per metus padidėjo 32 kartus (iki 1,3 tūkst. t).

Svogūnų 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais įsivežta 1,6, kopūstų – 1,9, morkų ir burokėlių – 2,1 karto daugiau negu 2005-ųjų metų tuo pačiu laikotarpiu. Svogūnų daugiausia (58 proc.) importuota iš Lenkijos, 40 proc. – iš Nyderlandų. Morkų ir burokėlių daugiausia įsivežta taip pat iš Lenkijos (46 proc.) ir Nyderlandų (34 proc.). Morkų ir burokėlių importas iš Lenkijos padidėjo 5, iš Nyderlandų – 1,6 karto. 87 proc. kopūstų importuota iš Lenkijos, jų įsivežta 4,1 karto daugiau negu per 2005-ųjų tą patį laikotarpį.

Daugiausia daržovių importuota iš Lenkijos (5 pav.) – 38 tūkst. t (32 proc. kopūstų, 16 proc. svogūnų, 13 proc. pomidorų, 13 proc. morkų ir burokėlių), Nyderlandų – 17 tūkst. t (26 proc. pomidorų, 24 proc. svogūnų, 20 proc. morkų ir burokėlių).

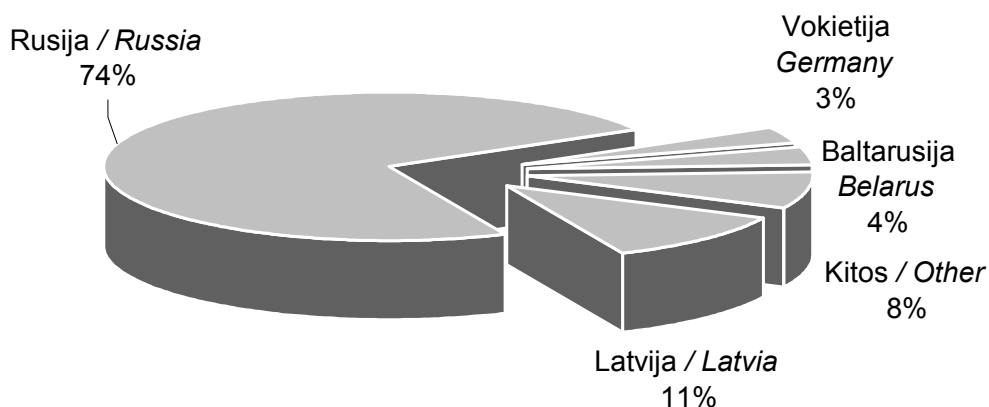
2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, dėl padidėjusio agurkų eksporto į Latviją ir Rusiją agurkų išvežta 2,3 karto daugiau. Dėl 1,4 karto padidėjusio pomidorų eksporto į Latviją ir 10 kartų į Baltarusiją, 8,5 karto – į Rusiją pomidorų eksportuota 4 kartus daugiau. Svogūnų išvežta 5,2 karto (į Rusiją – 5,2 karto daugiau), kopūstų – 8 ir morkų bei burokėlių – 4,1 karto daugiau (dėl atitinkamai 10 ir 4,6 karto padidėjusio eksporto į Rusiją).

Daugiausia daržovių eksportuota į Rusiją – 50 tūkst. t (28 proc. kopūstų, 15 proc. pomidorų), Latviją – 7,5 tūkst. t (po 30 proc. agurkų ir pomidorų), Baltarusiją – 2,8 tūkst. t (38 proc. pomidorų, po 27 proc. morkų, burokėlių ir svogūnų) (6 pav.).

5 pav. Daržovių importas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 5. Imports of vegetables in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

6 pav. Daržovių eksportas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 6. Exports of vegetables in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Daržovių produktai. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, pagaminta 2,6 karto daugiau nekoncentruotų pomidorų tyrelių ir pastų,

54 proc. daugiau pomidorų sulčių, tačiau 5 kartus mažiau koncentruotų pomidorų tyrelių ir pastų bei 2 kartus mažiau užšaldyta daržovių ir jų mišinių (3 lentelė).

Daržovių produktų gamyba 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Production of vegetable products in January–September 2005 and 2006

Produktai / Products	2005	2006	2006, palyginti su compared to 2005, %
Pomidorų sultys, tūkst. l / <i>Tomato juice, thou. l</i>	2418,3	3726,3	154
Pomidorų kečupas ir kiti pomidorų padažai, tūkst. t <i>Tomato ketchup and other tomato sauces, thou. t</i>	9,5	11,1	117
Nekoncentruotos pomidorų tyrelės ir pastos, t <i>Tomato sauces and pastes non concentrated, t</i>	14,3	37,6	2,6 karto
Koncentruotos pomidorų tyrelės ir pastos, t <i>Tomato sauces and pastes concentrated, t</i>	161,6	32,5	20
Paruošti ar konservuoti kopūstai, t <i>Cabbage prepared or preserved, t</i>	377,9	442,2	117
Paruoštos ar konservuotos išlukštentos pupelės, t <i>Shelled bean prepared or preserved, t</i>	40,7	37,0	91
Užšaldytos daržovės ir jų mišiniai, t <i>Frozen vegetables and mixtures, t</i>	572,1	287,3	50

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

94 proc. pomidorų sulčių buvo parduota vidaus rinkoje. Pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų vidaus rinkoje parduota 88 proc., nekonzentruotų pomidorų tyrelių ir pastų – 98 proc., o koncentruotų – tik 23 proc. Užšaldytų daržovių ir jų mišinių vidaus rinkoje parduota 75 proc., konservuotų kopūstų – 70 proc., paruoštų ar konservuotų išlukštentų pupelių – beveik visas kiekis.

Daržovių produktų užsienio prekyba. Daržovių produktų užsienio prekybos balansas 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo neigiamas. Pomidorų sulčių įvežta 8 kartus daugiau negu išvežta – importuota 3,6 tūkst. t: 52 proc. – iš Latvijos (po 1,36 Lt už litrą), 26 proc. – iš Lenkijos (po 1,77 Lt už litrą).

Pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų įvežta 1,3 karto daugiau nei išvežta. 55 proc. šios produkcijos eksportuota į Estiją, 33 proc. – į Latviją. Pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų į Estiją išvežta 25 proc. daugiau negu prieš metus. Daugiausia šios produkcijos importuota iš Latvijos (23 proc.), nors lyginamuoju laikotarpiu importas iš šios šalies sumažėjo 23 proc., o iš Lenkijos įvežta 19 proc., Ukrainos – 18 proc. ir Nyderlandų – 16 proc.

Paruoštų ar konservuotų be acto arba acto rūgšties pomidorų eksportas sudarė 2,7 proc. šių produktų importo. Jų importas išaugo 21 proc. Daugiausia šios produkcijos įvežama iš Ispanijos (33 proc.) ir Kinijos (27 proc.). Importas iš Kinijos sumažėjo 36 proc., o iš Ispanijos padidėjo 4,8 karto.

VAISIAI IR UOGOS / FRUIT AND BERRIES

Statistikos departamento duomenimis, 2001–2006 metais sodai ir uogynai užėmė pastovią 1,3 proc. dydžio šalies žemės ūkio naudmenų ploto dalį. 2006-aisiais tai sudarė 43,4 tūkst. ha. Iš dabartinio kiek didesnio nei 9 tūkst. ha verslinių sodų ir uogynų ploto užauginamų šviežių vaisių ir uogų rinkai geros kokybės desertinės produkcijos stinga. Vartojimo tendencijos kinta sparčiai: vieno Lietuvos gyventojų suvartojamas vaisių ir uogų kiekis 2005-aisiais pasiekė 77 kg, t. y. 15 kg daugiau nei prieš 5 metus.

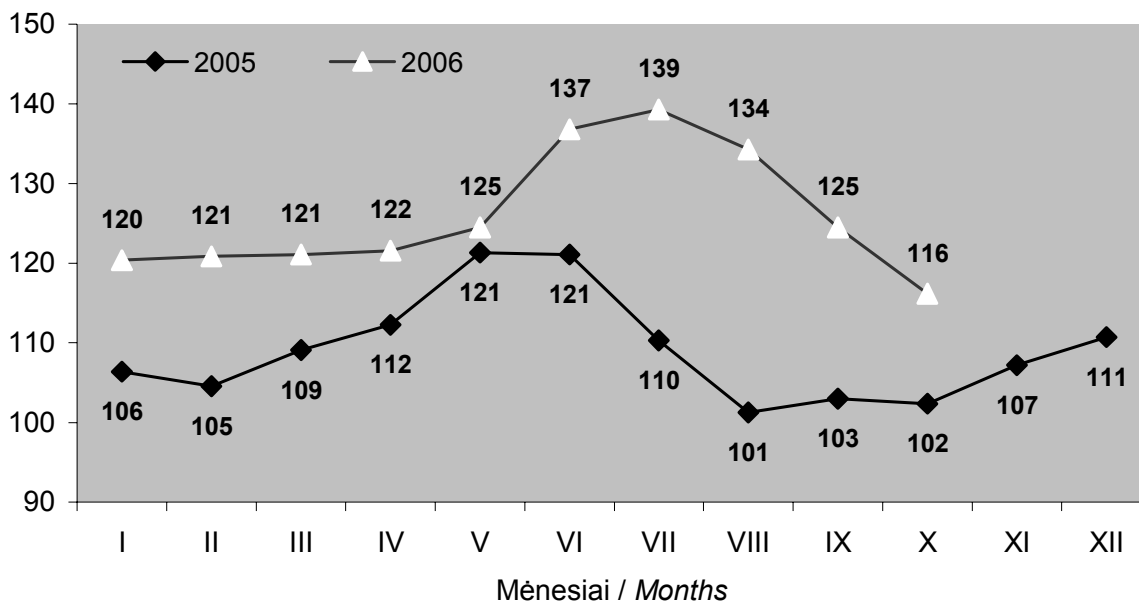
Vidaus rinka. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais šalyje supirktų vaisių ir uogų kiekis (44,5 tūkst. t) buvo 7 proc. didesnis nei 2005-aisiais tuo pačiu laikotarpiu, vidutinė kaina (253 Lt/t) pakilo 21,1 proc. Daugiausia supirkta obuolių (98,9 proc.), įvairių rūšių uogos tesudarė 1 proc., kaulavaisiai – mažiau nei 0,1 proc. viso kiekio. Didžioji dalis (81 proc.) supirktos sodų ir uogynų produkcijos buvo skirta perdirbti. Analizuojamu laikotarpiu šaldytų vaisių ir uogų Lietuvos įmonėse pagaminta 1611,2 t, arba 21 proc. daugiau nei prieš metus, vidutinė gamintojų kaina (6873 Lt/t) pakilo 42,2 proc., be to, šalies rinkoje šaldytos produkcijos parduota 41,5 proc. daugiau.

2006 metų III ketvirtį, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, už vaisius ir uogas mokėta vidutiniškai po 234 Lt/t, arba 16,3 proc. brangiau, supirktas kiekis (43,3 tūkst. t) buvo 3,9 proc. didesnis. 17,1 proc. (7,4 tūkst. t) supirktos produkcijos – įvairių rūšių desertiniai vaisiai ir uogos, vidutinė jų kaina – 3610 Lt/t, brangiausiai mokėta už avietes (8296 Lt/t). 2006 metų spalį, palyginti su 2006-ųjų rugsėju, vaisiai Lietuvoje pabrango 68,2 proc.

Vidutinė **mažmeninė** vaisių ir uogų kaina Lietuvoje 2006 metų sausio–liepos mėnesiais augo ir pradėjo kristi tik rugpjūtį, nes šalyje užaugintų desertinių uogų stigo, sodų derlius keliomis savaitėmis vėlavo, piginti importinę produkciją prekybos centruose prielaidų nebuvo. Palyginti su 2004 metų gruodžio kainomis, 2006-aisiais vaisiai ir uogos Lietuvoje pabrango beveik 26 proc. (1 pav.).

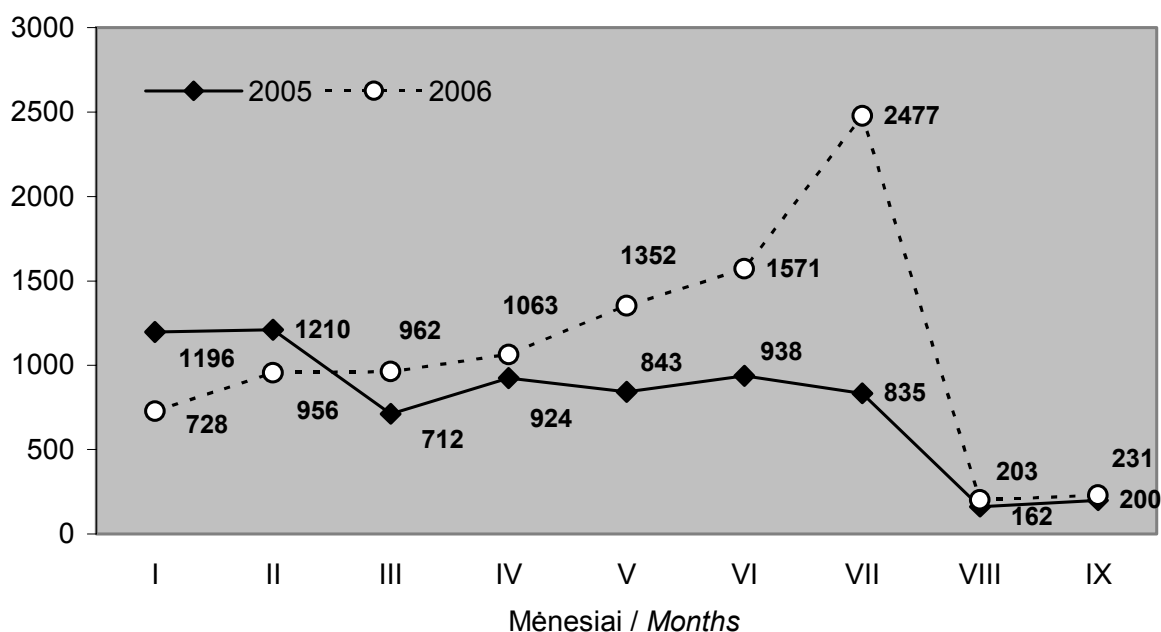
Užsienio prekyba. Žemės ūkio ministerijos užsienio prekybos duomenų bazės duomenimis, 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, šalyje užaugintų vaisių ir uogų eksporto vertė (36,7 mln. Lt) padidėjo 19,2 proc. Pagrindinė eksportuota prekė – šaldytos uogos, jų parduota už 34,1 mln. Lt, teigiamas prekybos balansas – beveik 23 mln. Lt, vidutinė kaina (9788 Lt/t) pakilo 45,9 proc. Vaisių ir uogų eksporto kiekis (5,2 tūkst. t) analizuojamu laikotarpiu sumažėjo beveik 56 proc. Daugiau nei 25 proc. eksporto teko Vokietijai, Italijai – 11,8 proc., Lenkijai – 8,7 proc., Latvijai – 8,5 proc. 2005-aisiais tuo pačiu laikotarpiu vien į Lenkiją buvo išvežta 5,4 tūkst. t (45,7 proc.) lietuviškų vaisių ir uogų eksporto.

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais į Lietuvą importuota 213,1 tūkst. t vaisių ir uogų už 473,8 mln. Lt. Iš ES šalių įvežta 176,1 tūkst. t (82,6 proc. importo kiekio) produkcijos, daugiausia – iš Lenkijos (52,1 proc.), Nyderlandų (8,8 proc.), Ispanijos (6,1 proc.). Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, bendrasis importo kiekis padidėjo 23,4 proc., vertė – 25,7 proc., importo kiekis iš ES šalių – 53,7 proc. Išankstiniu vertinimu, grįžtamasis eksportas galėjo siekti 167,6 tūkst. t.

1 pav. Vaisių ir uogų mažmeninių kainų pokyčiai Lietuvoje 2005 ir 2006 metais (2004-12=100 proc.)
Figure 1. Changes in retail prices of fruit and berries in Lithuania in 2005 and 2006 (December 2004 = 100 %)

Šaltiniai: Informacija apie vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokyčius 2006 m. gegužės, birželio, liepos, rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėn. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006; Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2006 m. sausio–kovo mėn. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006; Vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokyčiai 2005 m. sausio–rugpjūčio mėn. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005; Vartotojų ir gamintojų kainų indeksai 2005 m. kovo, balandžio mėn. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005.

2 pav. Vidutinės obuolių supirkimo kainos Lietuvoje 2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, Lt/t
Figure 2. Average purchase prices of apples in Lithuania in January–September 2005 and 2006, Lt/t

Šaltiniai: Žemės ūkio produkcijos supirkimas 2005 m. balandžio 1 d., liepos 1 d., spalio 1 d., 2006 m. balandžio 1 d., liepos 1 d., spalio 1 d. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

Obuoliai

Vidaus rinka. Statistikos departamento duomenimis, per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius Lietuvoje supirkta beveik 44 tūkst. t obuolių, arba 48,8 proc. daugiau negu 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, vidutinė supirkimo kaina (244 Lt/t) padidėjo 25,8 proc. 2006 metais ji nenustojo kilti iki rugpjūčio mėnesio, kai į rinką buvo pateikti naujojo derliaus perdirbti skirti obuoliai (2 pav.).

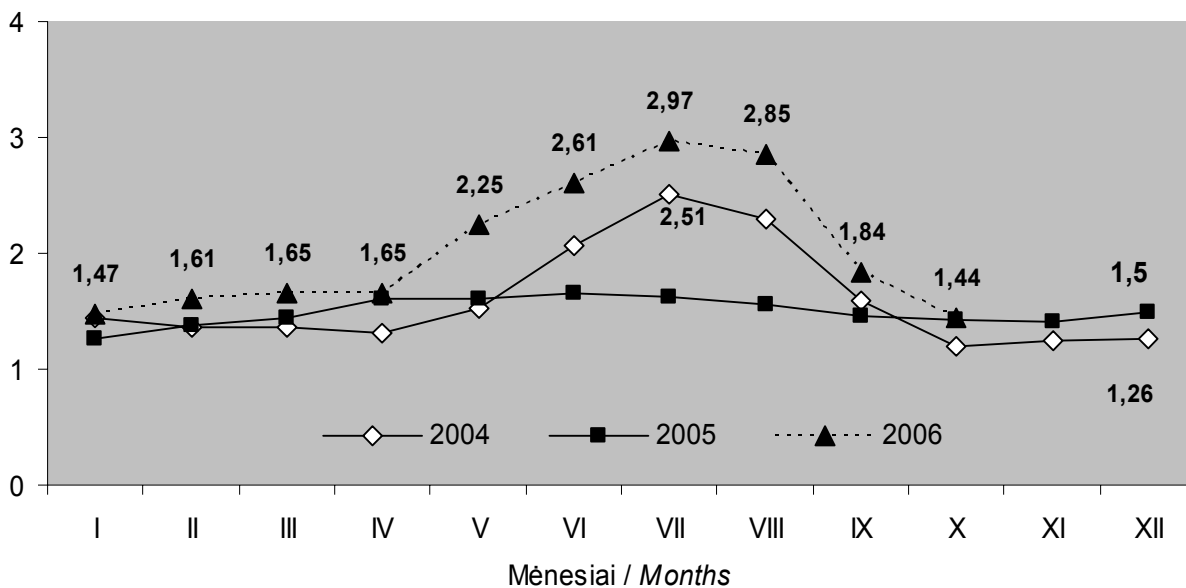
2006 metų sausio–rugsėjo mėnesį vidutinė perdirbti skirtų obuolių kaina Lietuvoje buvo 227 Lt/t, supirkta 35,5 tūkst. t, 99,7 proc. šio kiekio – naujojo derliaus vaisiai. Lietuvoje paprastai perdirbama apie 70 proc. obuolių derliaus, pramonės pajėgumai – 70 tūkst. t per metus. Lenkijoje perdirbama per 30 proc. obuolių, o šiais metais jų derlius (apie 2,3 mln. t) prano ko lūkesčius. Vengrijoje, kur užauginta 535 tūkst. t obuolių, tikėtasi 15–30 proc. aukštesnių kainų, ankstyvojo derliaus desertiniai obuoliai augintojų buvo parduodami vidutiniškai po 500–620 Lt/t, skirtingieji perdirbti – po 310 Lt/t. 2005-aisiais vengriški desertiniai obuoliai buvo vieni pigiausių ES, Eurostato duomenimis, vidutinė metinė jų pardavimo kaina – 558 Lt/t. Išankstiniais duomenimis, perdirbimui skirta daugiau nei pusė šių metų vengriškų obuolių derliaus. Vengrijos, kaip ir Lietuvos, obuolių rinką veikia Lenkijos obuolių pasiūla. 2006–2007 prekybos metais tikimasi, kad nebebus 2005-ųjų situacija, kai obuolių rinka buvo perpildyta. Išankstiniu vertinimu, 2006 metų ES obuolių derlius (9,55 mln. t) yra apie 5 proc. mažesnis nei 2005-aisiais.

ŽŪMPRIS duomenimis, Lietuvoje pasikartotojo 2004 ir 2005 metų situacija, kai vasarinių veislių desertiniai obuoliai buvo supirkti palyginti aukštomis kainomis: 2006 metų rugpjūtį –

po 1,47 Lt/kg, arba 30 proc. brangiau nei prieš metus tą patį mėnesį. 2006 metų rugsėjį desertinių rudeninių veislių obuolių supirkimo kaina (0,90 Lt/kg) buvo 13,5 proc. mažesnė nei 2005-aisiais tą patį mėnesį. 2006 metų spalį desertinių obuolių pasiūla buvo didesnė už paklausą, supirktos 305 t, arba 42,1 proc. daugiau nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu, kaina nukrito iki 0,69 Lt/kg ir buvo 22,5 proc. mažesnė nei 2005-ųjų spalį. 2006 metų lapkritį ir gruodžio pradžioje vidutinės obuolių pardavimo kainos prekiniuose ūkiuose – nuo 0,68 iki 1,07 Lt/kg. Lenkijos didmeninės prekybos bazėse 2006 metų lapkritį buvo ir pigesnių nei Lietuvos ūkiuose obuolių, gruodį imta prekiauti po 0,90–1,81 Lt/kg kainuojančiais vaisiais.

Lietuvos **mažmeninėje rinkoje** obuolių kainos labiausiai pakyla birželio ir liepos mėnesiais, kai šalies saugyklose desertinių obuolių beveik nelieta ir išauga brangesnių importinių obuolių pasiūla. 2006-aisiais prekybos centruose naujojo derliaus II klasės lietuviški obuoliai pateikti vartotojams rugpjūtį, jų kaina buvo maždaug 50 proc. mažesnė už vidutinę. Padidinti šalyje užaugintų obuolių užimamą rinkos dalį nėra paprasta, ne visada gelbsti ir žemesnių kainų strategija. 2006 metų sausio–spalio mėnesiais vidutinė obuolių kaina prekybos centruose buvo 35,7 proc. aukštesnė nei 2005-aisiais, 22,1 proc. – nei 2004-aisiais tuo pačiu laikotarpiu (3 pav.).

Užsienio prekyba. 2006 m. birželio 12 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 858/2006 nustatytos 79,41 Lt/t (23 eurai/t) eksporto grąžinamosios išmokos už obuolius, eksportuojamus į Norvegiją, Rusiją, Baltarusiją, Ukrainą, kitas trečiąsias šalis. Lietuviški obuoliai eksportuojami į Rusiją, todėl naujoji išmokų sistema palanki prekybos plėtrai.

3 pav. Vidutinės mažmeninės obuolių* kainos Lietuvoje 2004–2006 metais, Lt/kg

Figure 3. Average retail prices of apples* in Lithuania in 2004–2006, Lt/kg

* < 80 mm skersmens / diameter.

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo išvežta 1,2 tūkst. t Lietuvoje užaugintų obuolių už 0,6 mln. Lt, vidutinė kaina – 548 Lt/t. Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, eksporto kiekis sumažėjo 84,2 proc., vertė – 71,9 proc., tačiau vidutinė kaina padidėjo 77,5 proc. Analizuojamu laikotarpiu obuoliai buvo parduodami Latvijoje (35,6 proc.), Lenkijoje (34,8 proc.), Rusijoje (29,5 proc.), Airijoje (0,1 proc.). Į Airiją eksportuotų obuolių kaina (1617 Lt/t) buvo aukščiausia. Į Lenkiją eksportuoti perdirbti skirti obuoliai, vidutinė jų kaina (290 Lt/t) buvo 7,6 proc. mažesnė nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu, eksporto kiekis į šią šalį sumažėjo 92,4 proc.

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais į Lietuvą importuota 95,6 tūkst. t obuolių už 111,9 mln. Lt, vidutinė jų kaina – 1170 Lt/t. 92 proc. įvežtų obuolių – lenkiški, didžioji dalis reeksportuota. Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, importo kiekis išaugo 2,8 karto, vertė – 3,4 karto, kaina – 18,4 proc. Vidutinė

importuotų lenkiškų obuolių kaina (1100 Lt/t) buvo 38,2 proc. aukštesnė nei 2005-aisiais sausio–rugsėjį.

Į Lietuvą iš ES šalių importuojamų obuolių kainos analizuojamu laikotarpiu kilo 22,5 proc. Tai vyko ir dėl tos priežasties, kad ES obuolių rinka tapo labiau koordinuojama, sumažėjo įtampa dėl nekontroliuojamų importo iš trečiųjų šalių srautų, eksportuotojai galėjo brangiau parduoti stambiųjų ES augintojų produkciją. Komisija yra apibendrinusi elektroninio monitoringo rezultatus: 2006 m. vasario 1 d. – rugpjūčio 31 d. į ES iš trečiųjų šalių importuota 736,9 tūkst. t obuolių, pagrindinės eksportuotojos – Čilė (29,9 proc.), Naujoji Zelandija (22,4 proc.), Pietų Afrika (19,8 proc.). Iš Kinijos įvežta 18,6 tūkst. t – 2,5 proc. importo kiekio. Lietuva nepakankamai apsirūpina obuoliais, tačiau jų 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais iš trečiųjų šalių, išskyrus Rusiją (1,8 t), neimportuota.

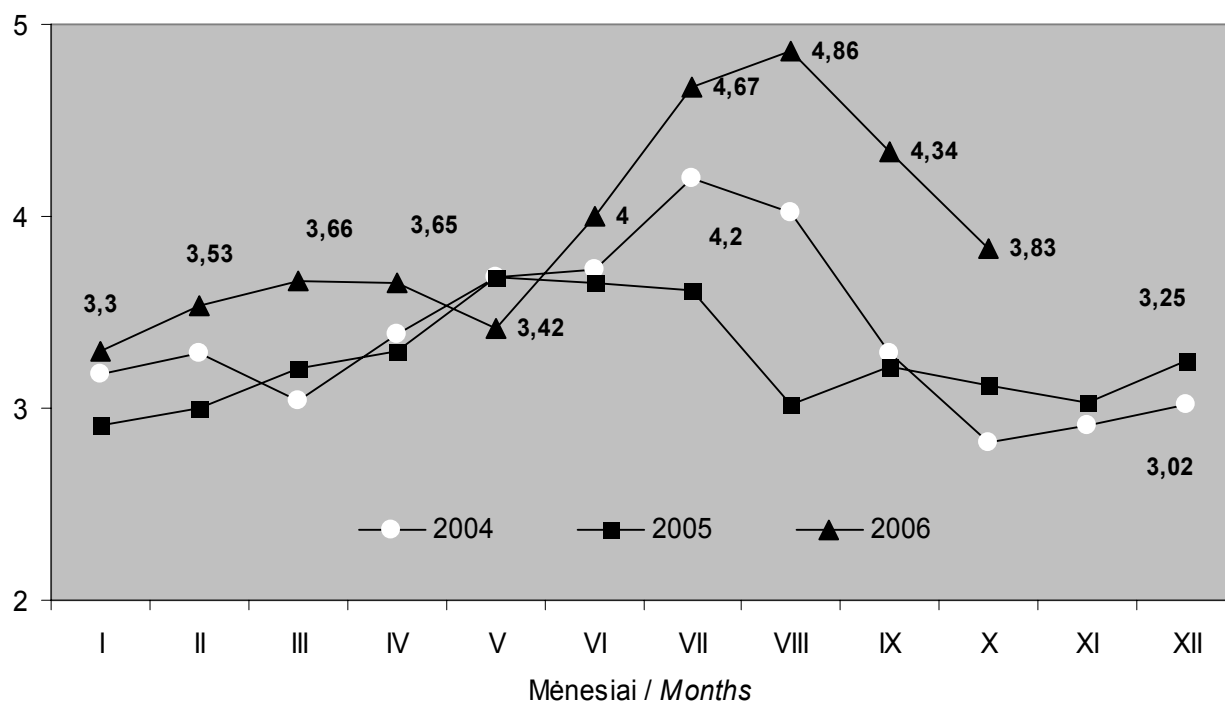
Kriaušės

Vidaus rinka. Verslinių kriaušių sodų plotas Lietuvoje – 133 ha, visuose šalies ūkiuose derančių kriaušių sodiniai užima 753 ha, 2003–2005 metais jie vis didėjo. Rinkai pateikiama itin mažai produkcijos. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais supirkta 4,2 t šių desertinių vaisių. 2005-aisiais tuo pačiu laikotarpiu kriaušių buvo supirkta daugiau – 15,1 t, 2004-aisiais – tik 0,5 t. Vidutinė kriaušių supirkimo kaina 2006 metų III ketvirtį buvo 802 Lt/t, t. y. 6,7 proc. mažesnė nei prieš metus. ŽŪMPRIS duomenimis, 2006 metų rugsėjį Lenkijos didmeninės prekybos bazėse kriaušės kainavo nuo 1,09 iki 3,93 Lt/kg.

Išankstiniais duomenimis, 2006 metais ES kriaušių derlius (2,54 mln. t) beveik nesiskyrė nuo 2005-ųjų derliaus, tačiau naujosiose ES šalyse jis buvo 9 proc. mažesnis ir siekė apie 96 tūkst. t.

Eurostato duomenimis, Lietuvoje, kaip ir Lenkijoje, Vengrijoje, Vokietijoje, vienas gyventojas per metus suvartoja 2 kg kriaušių, Danijoje – 26 kg, Italijoje – 14 kg. Lietuvos kriaušių rinka palyginti nedidelė – per metus suvartojama apie 5 tūkst. t, šiais vaisiais šalis apsirūpina nepakankamai. Italijos kriaušių rinka viena didžiausių – 774 tūkst. t. Ši šalis taip pat yra viena didžiausių desertinių kriaušių augintojų ES, 2006-aisiais surinktas 898 tūkst. t derlius, apsirūpinimo lygis viršija 100 proc. Itališkos kriaušės pasiekia ir Lietuvos vartotojus, užimama rinkos dalis didėja.

Lietuvos prekybos centruose paprastai prekiaujama daugiausia lenkiškomis ir olandiškomis kriaušėmis. Mažmeninės kriaušių kainos 2006 metų sausio–spalio mėnesiais buvo 20 proc. aukštesnės nei 2005-aisiais tuo pačiu laikotarpiu (4 pav.).

4 pav. Vidutinės mažmeninės kriaušių kainos Lietuvoje 2004–2006 metais, Lt/kg

Figure 4. Average retail prices of pears in Lithuania in 2004–2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Užsienio prekyba. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais iš Lietuvos eksportuota 3,1 tūkst. t kriaušių už 6,7 mln. Lt, į šalį importuota 4,0 tūkst. t šių vaisių už 9,3 mln. Lt. Neigiamas prekybos balansas (2,6 mln. Lt) buvo 66,2 proc. mažesnis nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu.

2006-aisiais analizuojamu laikotarpiu daugiausia kriaušių iš Lietuvos pirkto Rusija (65,4 proc. eksporto kiekio), Baltarusija (28,3 proc.), Latvija (6 proc.). Daugiausia jų įvežta iš Nyderlandų (44,8 proc. importo kiekio) ir Lenkijos (21,8 proc.). Vidutinė importuotų kriaušių kaina – 2343 Lt/t, pigiausios buvo iš Lenkijos įvežtos kriaušės – 1709 Lt/t, iš Nyderlandų – 2657 Lt/t.

Juodieji serbentai

Vidaus rinka. Serbentynų ploto didinimas iki 6 tūkst. ha šalyje vertinamas kaip per staigus ir rinkos poreikių neatitinkantis procesas, prasi-dėjęs dėl aukštų šių uogų supirkimo kainų prieš 5 metus. Juodųjų serbentų rinkai Lietuvoje būdingas koncentruotumas¹: šias uogas augina ūkiai gana stambūs, šalyje yra didesnių nei 100 ha serbentynų, surenkamas 6–7 tūkst. t derlius. 80 proc. produkcijos yra užšaldoma, sulčių pramonės įmonės sunaudoja apie 15 proc. serbentų derliaus, iš to kiekio 5 proc. tenka koncentruotoms sultims ir tik apie 5 proc. juodųjų serbentų patenka į šviežių vaisių ir uogų rinką.

ES yra perdirbama 80–90 proc. juodųjų serbentų derliaus. Pramonės poreikis – apie 150 tūkst. t šių uogų per metus, o 2006-aisiais, Eurostato duomenimis, vien Lenkijoje surinktas

¹ Komisijos (EB) ataskaitos Tarybai ir Europos Parlamentui KOM(2006) 345, 2006 m. birželio 28 d., apie padėtį perdirbti skirtų minkštųjų vaisių ir vyšnių sektoriuje SEK(2006) 838 priedas.

148 tūkst. t derlius, Jungtinėje Karalystėje – 20 tūkst. t, Prancūzijoje – 11 tūkst. t, Danijoje – 10 tūkst. t, Austrijoje – 7 tūkst. t. Rinkoje – perprodukcija, todėl Lenkijoje 2006 metais serbentynų plotai sumažinti 2,8 tūkst. ha (7,6 proc.). Išankstiniais duomenimis, Lietuvoje bendras serbentynų plotas sumažėjo nežymiai – 121 ha (2,2 proc.). Tokiomis aplinkybėmis perdirbti skirtų uogų kainų kilimas buvo mažai tikėtinas.

Statistikos departamento duomenimis, 2006 metų III ketvirtį Lietuvoje buvo supirkta 363,1 t juodųjų serbentų po 617 Lt/t. Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, supirkta 60,4 proc. mažiau, vidutinė supirkimo kaina sumažėjo 5,4 proc. 2006-aisiais palankiomis kainomis (po 2789 Lt/t) supirkta 2,2 t šviežiam vartojimui skirtų juodųjų serbentų. Vidutinė perdirbti skirtų uogų kaina (604 Lt/t) buvo 78,3 proc. mažesnė.

ŽŪMPRIS duomenimis, 2006 metų liepos pabaigoje Lenkijos didmeninės prekybos bazėse juodieji serbentai kainavo 1,75–2,46 Lt/kg.

Užsienio prekyba. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais Lietuvoje užaugintų juodųjų serbentų pirkto Vokietija (237 t), Estija (36 t), Belgija (22 t) ir Latvija (13 t). Vidutinė eksportuotų uogų kaina (1483 Lt/t) buvo 16,8 proc. mažesnė nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu. Į Lietuvą juodieji serbentai importuojami itin mažais kiekiais, analizuojamu laikotarpiu iš Lenkijos, Nyderlandų ir Belgijos iš viso įvežta tik 3,6 t šių uogų, teigiamas prekybos balansas siekė 0,5 mln. Lt ir buvo 67 proc. didesnis nei prieš metus.

Braškės

Vidaus rinka. 2006 metais braškynai Lietuvoje nukentėjo nuo žiemos speigų ir vasaros karščių, jų plotas sumažėjo 47 proc. Eurostato duomenimis, 2006-aisiais ES šalyse, auginan-

čiose daugiausia braškių, surinktas itin gausus šių uogų derlius: Ispanijoje – 334 tūkst. t, 8,3 proc. daugiau nei 2005-aisiais, Lenkijoje – 189 tūkst. t (2,2 proc. daugiau), Vokietijoje – 159 tūkst. t (8,3 proc. daugiau). Braškių rinkoje perdirbti skirtų uogų paklausa gali didėti dėl sulčių ir gėrimų pramonės plėtros. Apie 60 proc. perdirbti skirtų ir šaldytų braškių kiekio ES tiekia Lenkija. 2006-aisiais šioje šalyje bendrasis braškių plotas sumažintas 1,2 proc. (690 ha), viena iš priežasčių – ES nuo 2004-ųjų nekyla perdirbti skirtų ir šaldytų braškių kaina. Beveik vien desertines braškes auginančioje Ispanijoje šių uogų užimamas plotas 2006-aisiais padidintas 1,3 proc. (100 ha). Šviežių uogų rinka laikoma perspektyvesne, nors joje taip pat itin didelis trečiųjų šalių braškių konkurencinis spaudimas. Palyginti su 2005-aisiais, sparčiausiai (67,1 proc.) braškių plotas didėjo Danijoje. Apskritai ES braškių rinka dėl nemažėjančios šių uogų paklausos tapo itin patraukli importuotojams, bet dalyvauti joje neturint supirkimo sutarčių tapo rizikinga.

Desertinių braškių rinka Lietuvoje išlieka perspektyvi vėlyvųjų šių uogų veislių augintojams. 2006 metų rugsėjį desertinės braškės buvo supirktos po 5 tūkst. Lt/t. 2006-aisiais iki spalio 1 d. šalyje supirkta 10,1 t desertinių braškių, už jas mokėta vidutiniškai po 3003 Lt/t, o perdirbti skirtų uogų supirkta 38 t, jų kaina – 2241 Lt/t. Analizuojamu laikotarpiu Lietuvoje iš viso buvo supirkta 48,1 t braškių, vidutinė jų kaina – 2402 Lt/t. Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, vidutinė braškių kaina pakilo 63,2 proc., uogų supirkta 37,3 proc. daugiau.

Užsienio prekyba. Žemės ūkio ministerijos užsienio prekybos duomenų bazės duomenimis, 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais iš Lietuvos buvo eksportuota 4,6 tūkst. t braškių už 16,7 mln. Lt, vidutinė kaina – 3630 Lt/t. Paly-

ginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, eksporto kiekis padidėjo 67,4 karto, vertė – 48,6 karto, tačiau kaina sumažėjo 28,3 proc. 2006-aisiais analizuojamu laikotarpiu 98,5 proc. eksportuotų braškių kiekio parduota Rusijai, 1,5 proc. – Latvijai, Baltarusijai ir Estijai.

Per 2006 metų I–III ketvirčius į Lietuvą importuota 4,5 tūkst. t braškių, įvežtos produkcijos vertė – 17 mln. Lt. Neigiamas prekybos balansas (0,3 mln. Lt) buvo 88 proc. mažesnis nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu. 93 proc. (4,2 tūkst. t) braškių įvežta iš Lenkijos, iš Nyderlandų – 2,5 proc., Belgijos – 1,6 proc., Ispanijos – 1 proc., kitų šalių – 1,9 proc. Vidutinė importuotų braškių kaina (3781 Lt/t) buvo 42,2 proc. mažesnė nei prieš metus, nes palyginti pigiai (3443 Lt/t) importuotos lenkiškos braškės. Brangiausios buvo iš Nyderlandų įvežtos braškės (13048 Lt/t).

Vaisių ir uogų gaminiai

Vidaus rinka. 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, Lietuvos įmonės 5,4 proc. padidino džemų, marmeladų, drebučių, tyrių ir pastų gamybos apimtį, tačiau nekoncentruotų obuolių sulčių ir koncentruotų sulčių gamybą žymiai sumažino. Analizuojamų gaminių paklausa nemažėjo, labiausiai išaugo nekoncentruotų obuolių sulčių pardavimas – 16,6 proc. (1 lentelė).

Nekoncentruotų obuolių sulčių paklausa galėjo augti dėl 10,4 proc. sumažėjusios vidutinės gamintojų kainos, kuri be pridėtinės vertės mokesčio ir akcizų 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais buvo 1,35 Lt/l. Analizuojamu laikotarpiu vidutinė koncentruotų sulčių kaina (5,8 Lt/l) pakilo 68,3 proc., o džemų grupės gaminių (2,51 Lt/l) – 2,9 proc.

**Kai kurių vaisių ir uogų produktų gamyba ir pardavimas
2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais**

Production and sales of selected fruit and berry products in January–September 2005 and 2006

Produktai / Products	Gamyba / Production			Pardavimas / Sales		
	2005	2006	Pokytis, Change, %	2005	2006	Pokytis, Change, %
Nekoncentruotos obuolių sultys, tūkst. l <i>Apple juice, non concentrated, thou. l</i>	843,8	628,3	-25,5	778,1	906,9	16,6
Koncentruotos vaisių, uogų ir daržovių sultys (išskyrus pomidorų sultis), tūkst. l <i>Fruit, berry and vegetable juice (tomato juice excl.), concentrated, thou. l</i>	3618,5	2724,9	-24,7	1276,2	1326,1	3,9
Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos, t / <i>Jams, marmalades, jellies, puree and pastes, t</i>	3000	3162,5	5,4	3223,9	3281,6	1,8

Šaltinis: Išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

**Vidutinės eksportuotų ir importuotų vaisių ir uogų produktų kainos
2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, Lt/t**

*Average prices of fruit and berry products exported and imported
in January–September 2005 and 2006, in Lt/t*

KN kodas CN code	Produktai / Products	Eksportas* / Export*			Importas / Import		
		2005	2006	pokytis, Change, %	2005	2006	pokytis, Change, %
2007	Džemai, marmeladai, drebučiai, tyrės ir pastos <i>Jams, marmalades, jellies, puree and pastes</i>	1309	1034	-21	5097	5318	4,3
2008	Kitais nei virimo būdais paruošti / konservuoti gaminiai <i>Products, otherwise prepared / preserved, not boiled</i>	5219	5763	10,4	3814	3933	3,1
2009	Nefermentuotos vaisių sultys (įskaitant vynuogių misą) ir daržovių sultys <i>Fruit juices (grape mash incl.) and vegetable juices, non fermented</i>	3889	3934	1,1	1980	2238	13

* Lietuvoje pagaminti produktai / Products made in Lithuania.

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Nekoncentruotų obuolių sulčių pardavimo dalis šalies rinkoje sudarė 94 proc. (852 tūkst. l) viso pardavimo kiekio, koncentruotų sulčių – 22,6 proc. (300 tūkst. l), džemų grupės gaminių – 59,9 proc. (beveik 2 tūkst. t). Išankstiniais duomenimis, per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius Lietuvoje suvartota 3,5 tūkst. t džemų, marmeladų, drebučių, tyrių ir pastų. Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, suvartotas jų kiekis, išankstiniu vertinimu, sumažėjo 20,5 proc.: šalyje pagamintų – 20 proc., importinių – 21 proc. Lietuvoje pagaminta produkcija ir 2005, ir 2006-aisiais sudarė 57 proc. visų suvartotų džemų grupės gaminių kiekio.

Užsienio prekyba. Eksportuotų šalyje pagamintų vaisių ir uogų gaminių kainų pokyčiai patvirtina, kad džemų, marmeladų, tyrių rinkoje įsitvirtinti sudėtinga, prekiauta daugiau nei penktadaliu pigesniais gaminiais, tačiau kitais nei virimo būdais paruošti gaminiai palyginti sparčiai (10,4 proc.) brango (2 lentelė).

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais Rusijos rinkai teko 65 proc., Latvijos – 30,3 proc. viso Lietuvoje pagamintų džemų grupės gaminių eksporto kiekio, kuris siekė beveik 1,6 tūkst. t. Jų daugiausia įvežta iš Latvijos (49,3 proc. importo kiekio), Lenkijos (17 proc.), Vengrijos (10,3 proc.). Bendras importo kiekis (per 1,6 tūkst. t) sumažėjo 17 proc., o vidutinė kaina pakilo 4,3 proc. Analizuojamu laikotarpiu eksportuota 3,2 tūkst. t nefermentuotų sulčių, į ES šalis išvežta 90 proc. eksporto kiekio. Pagrindinės šalyje pagamintų sulčių rinkos – Vokietija (72,5 proc. eksporto kiekio), Latvija (7,6 proc.) ir Lenkija (6 proc.). Dau-

giausia sulčių į Lietuvą įvežta iš Latvijos (32 proc. importo kiekio) ir Lenkijos (28,5 proc.). Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, sulčių importo kiekis (16,3 tūkst. t) sumažėjo 21,3 proc., vidutinė importuotų sulčių kaina pakilo 13 proc.

Prognozės. Lietuvoje užaugintų desertinių obuolių užimama rinkos dalis didės, tačiau dėl gausios II klasės vaisių pasiūlos vidutinės supirkimo kainos išliks palyginti neaukštos. 2006 metų derliaus obuolių kainų kilimą 2007-aisiais stabdys dar didesnė nei prieš metus lenkiškų obuolių pasiūla. ES obuolių rinką paveiks palyginti gausi Rumunijoje išaugintų obuolių pasiūla – vidutinis 2003–2005 metų derlius – 834 tūkst. t.

Tikėtina, kad 2007 metais Lietuvos augintojai rengsis aktyviau dalyvauti šviežių uogų rinkoje, kainos išliks artimos 2006-ųjų kainoms. Įtampa dėl šaldytų juodųjų serbentų pertekliaus po truputį turėtų slūgti, didesnis šių uogų kainų augimas įmanomas išskirtiniais atvejais: palankios pardavimo sutartys, ekologiška produkcija ir pan.

Nauji teisės aktai. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. 3D-398 „Dėl tiesioginių išmokų už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus 2006 metais dydžių ir mokėjimo terminų“ nustatyta, kad už 2006 metais deklaruotus žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus sodų ir uogynų augintojams mokama ir avansiniam mokėjimui numatyta pagrindinė išmokų dalis (168,69 Lt/ha) – 20 proc. didesnė nei 2005-aisiais.

PIENAS / MILK

Lietuvos pieno sektoriuje 2006 metais toliau augo pieno supirkimas, perdirbimas ir eksportas, kuriuos paspartino Lietuvos įstojimas į ES. Pieno produktų kainų, atitinkančių kokybę, išsilyginimo procesas jau pasibaigė, ir jų kitimas labiau atitinka visos ES kainų tendencijas. Pieno supirkimo kainų kitimui nemažą įtaką tebedaro pieno gamintojų struktūros pasikeitimai.

Vidaus rinka. 2006 metų sausio–spalio mėnesiais supirkta 1091 tūkst. t natūralaus riebumo pieno. Palyginti su tuo pačiu 2005 metų laikotarpiu, supirkimas išaugo 6 proc. (1 lentelė), o perskaičiavus į bazinius rodiklius – 7 proc. Nepaisant nepalankių gamtinių sąlygų pašarų ruošimui vasarą ir prognozių, kad gali tecti sumažinti melžiamų karvių bandą, pieno supirkimo augimo tempai yra net spartesni nei 2005-aisiais. Tokie jie turėtų išlikti ir iki metų pabaigos.

2006 metais Lietuvos Respublikos valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, vadovaudamasi Europos Komisijos reglamentais

Nr. 852/2004 ir 853/2004, patikslino patikrinimo, ar ūkis atitinka ES veterinarinius higieninius pieno gamybos reikalavimus, aktą. Preliminariais šios tarnybos duomenimis, 2006 metais patikslintus reikalavimus atitiko apie 98 proc. patikrintų pieno ūkių, parduodančių pieną. Pieno gamybos veterinarinių higieninių reikalavimų vykdymas turi įtakos ir pieno kokybei. 2006 metų sausio–spalio mėnesiais ES veterinarinius reikalavimus atitiko 95 proc. viso supirkto pieno. Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, tokio pieno dalis išaugo 2 procentiniais punktais.

Per septynis 2006–2007 kvotos metų mėnesius supirkto pieno kiekis sudarė šiek tiek daugiau nei pusę Lietuvos nacionalinės pieno gamybos kvotos. Atsižvelgiant į tai, kad likusiais kvotos mėnesiais pieno supirkimai dėl sezoniskumo paprastai būna daug mažesni nei vasaros–rudens mėnesiais, galima prognozuoti, kad Lietuva šiais kvotos metais pieno gamybos kvotos neviršys.

1 lentelė / Table 1

Pieno supirkimas 2005 ir 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. t

Milk purchase in January–October 2005 and 2006, in thou t

Rodikliai / Indicators	2005	2006	2006, palyginti su compared to 2005, %
Supirkta pieno: / Milk purchased:			
natūralaus* / natural	1032,6	1091,0	106
bazinio** / basic	1219,5	1299,2	107

* 4,07 proc. riebalų / milk fat, 3,26 proc. baltymų / protein.

** 3,4 proc. riebalų / milk fat, 3,0 proc. baltymų / protein.

Šaltinis: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2006. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.

Vidutinė natūralaus riebumo pieno supirkimo kaina Lietuvoje 2006 metų spalio mėnesį, palyginti su 2005 metų spalio mėnesiu, išaugo 1,6 proc. ir buvo 718 Lt/t. Latvijoje ir Lenkijoje pieno supirkimo kainos, kaip ir Lietuvoje, taip pat didėjo (2 lentelė). ES-15 šalyse ir Estijoje vyravo priešingos tendencijos – pieno supirkimo kainos mažėjo. Tačiau kaip ir iki šiol, Lietuvoje vidutinė pieno supirkimo kaina išlieka mažiausia ES. Spalio mėnesį vidutinė ES-15 šalių pieno supirkimo kaina buvo apie 40 proc., Estijos – 18 proc., o Latvijos ir Lenkijos – 11 proc. didesnė nei Lietuvos. Mūsų šalyje pieno supirkimo kaina daugiausia didėjo dėl struktūrinių pasikeitimų pieno ūkyje, t. y. dėl karvių bandų stambėjimo. Vien nuo 2005 m. gruodžio 1 d. iki 2006 m. gruodžio 1 d. vidutinis karvių skaičius viename ūkyje padidėjo nuo 2,66 iki 2,95, arba 11 proc. Ūkių, laikančių 10 ir daugiau karvių, skaičius per minėtą laikotarpį išaugo 765, arba 16 proc. Kadangi iš didelį pieno kiekį parduodančių ūkių Lietuvos pieno perdirbėjai pieną superka daug brangiau nei iš smulkiųjų gamintojų, padaugėjęs stambių ūkių, vidutinė pieno supirkimo kaina išauga, nors konkrečioms ga-

mintojams, tiekiantiems vienodą pieno kiekį, ji nesikeičia. Dėl struktūrinių pokyčių pieno ūkiuose pieno supirkimo kaina turėtų didėti ir 2007 metais. Kita vertus, ją gali mušti mažėjančios pieno produktų kainos užsienio rinkose. Todėl 2007-aisiais prognozuojamas nedidelis (1–1,5 proc.) vidutinės pieno supirkimo kainos augimas, o kai kuriems konkrečioms pieno gamintojams gali būti mokama ir mažesnė kaina nei 2006 metais.

Sparčiai auga žaliavinio pieno importas. 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų metų laikotarpiu, žaliavinio pieno importas išaugo beveik 3,3 karto. Buvo importuota 98,8 tūkst. t pieno – 8,2 proc. Lietuvoje perdirbto pieno. Daugiausia pieno įvežta iš Latvijos, Estijos ir Vokietijos.

Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius, palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų metų laikotarpiu, padidėjo visų pieno produktų gamyba, išskyrus ledus ir grietinę bei jos mišinius (3 lentelė). Sparčiausiai augo pieno konservų (padidėjo 39 proc.), varškės (34 proc.) ir jogurto (26 proc.) gamyba, nors natūrinė išraiška labiausiai padidėjo sūrių gamyba – 11,4 tūkst. t.

2 lentelė / Table 2

**Natūralaus pieno supirkimo kainos Baltijos šalyse, Lenkijoje ir ES-15
2005 ir 2006 metų spalio mėnesį**

Natural milk purchase prices in the Baltic States, Poland and EU-15 in October 2005 and 2006

Šalis / Country	2005 Lt/t	2006 Lt/t	2006, palyginti su compared to 2005, %
Lietuva / Lithuania	707	718	102
Latvija / Latvia	787	800	102
Estija / Estonia	872	845	97
Lenkija / Poland	787	798	101
ES-15* / EU-15*	1012	1004	99

* 4,2 proc. riebumo / milk fat, 3,35 proc. baltymų / protein.

Šaltiniai: Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos duomenys; www.csb.lv; www.milkprices.nl; www.stat.ee; www.stat.gov.pl.

Pagrindinių pieno produktų gamyba* 2005 ir 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. t
Production* of main dairy products in January–October 2005 and 2006, in thou t

Pieno produktai / Dairy products	2005	2006	2006, palyginti su 2005, %
Geriamasis pienas** / Drinking milk	63,9	69,6	109
Rūgpienis, kefyras / Curdled milk, kefir	25,6	29,9	117
Jogurtas / Yoghurt	12,1	15,3	126
Grietinė ir jos mišiniai/ Sour cream	23,4	21,2	91
Varškė / Curd	10,9	14,6	134
Sviestas ir kiti pieno riebalai bei aliejai; pieno pastos / Butter & other fats & oils derived from milk; dairy spreads	12,8	14,9	116
Sūriai / Cheese	62,0	73,4	118
Valgomieji ledai** / Ice cream	22,1	21,4	97
Pieno konservai / Canned milk	8,8	12,2	139

* Pagrindinių pramonės įmonių duomenys / Data of major milk enterprises.

** Mln. l / Mill. L.

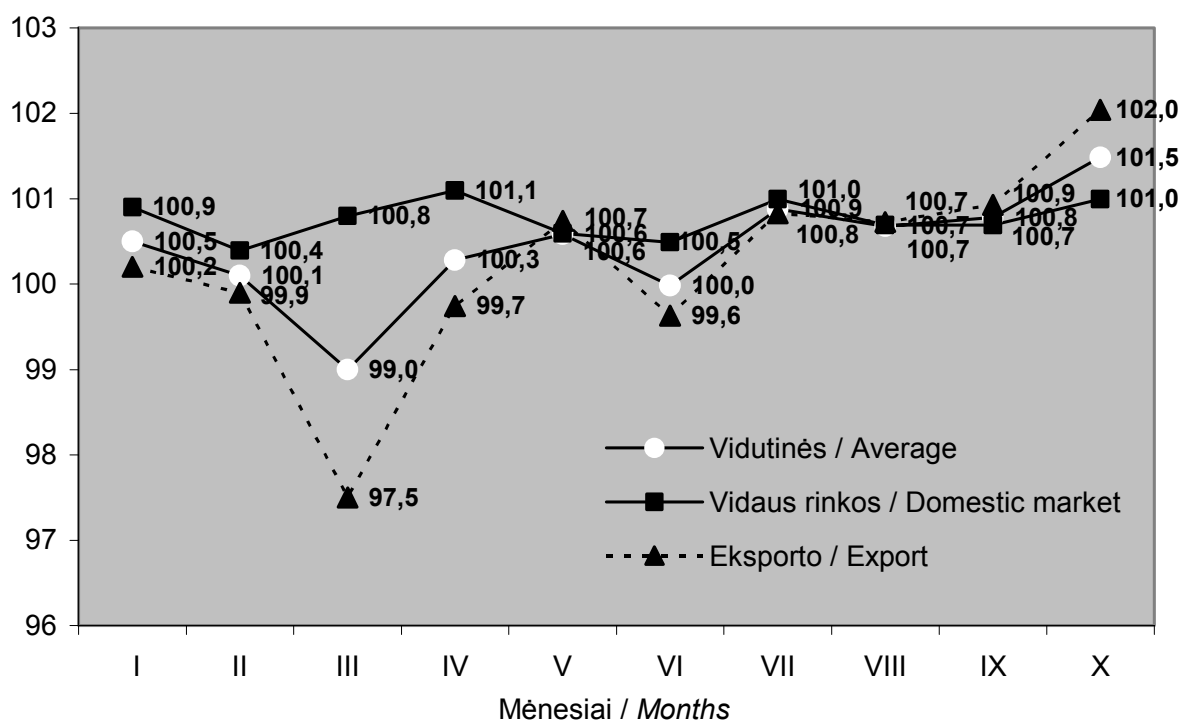
Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2005 m. sausio–spalio mėn. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005; Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2006 m. sausio–spalio mėn. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.

Vidutinės pieno produktų įmonių kainos turėjo tendenciją didėti. 2006 metų spalio mėnesį, palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų laikotarpiu, jos vidutiniškai buvo didesnės 2,9 proc. Eksportuojamų produktų kainos išaugo 5,0 proc., o pieno produktų kainos vidaus rinkoje – 1,1 proc. Nuo 2006 metų pradžios įmonių kainos keitėsi nedaug – vidutiniškai padidėjo 1,5 proc. (1 pav.). Stabilesnės buvo vidaus rinkos kainos, tuo tarpu eksporto kainos svyravo labiau, tačiau didėjimo tendencija išliko.

Atskirų produktų kainos vidaus rinkoje keitėsi nevienodai (4 lentelė). Vienas jų veikė pasaulinių kainų pokyčiai (lieso pieno miltelių pabrangimas, sviesto atpigimas), kitos kito dėl atsitiktinių veiksnių ar susitarimų su prekybi-

ninkais. Labiausiai padidėjo grietinės kainos – 6 proc., o tie patys pieno riebalai sviesto pavidalu labiausiai atpigo – 5 proc. Tą patį galima pasakyti apie sūrius: vienos rūšies sūriai šiek tiek pabrango („Tilsit“ tipo), kitos (Goudos sūris) – atpigo.

ES bendrojoje rinkoje lietuviškų pieno produktų įmonių kainos ir jų kitimo tendencijos tapo panašios į kitų Sąjungos valstybių. 2006 metų spalį, palyginti su tuo pačiu 2005 metų mėnesiu, padidėjo pieno baltymų ir sumažėjo pieno riebalų kaina. 5 lentelėje pateikiamų visų šalių pieno ir lieso pieno miltelių kainos išaugo, o sviesto sumažėjo. Kainų skirtumas tarp Lietuvos ir kitų ES šalių 2006 metų spalį buvo nedidelis.

1 pav. Pieno pramonės įmonių parduotos produkcijos kainų pokyčiai 2006 metais (2005-12=100 proc.)
Figure 1. Changes in producer prices of dairy products in 2006 (December 2005 = 100%)

Šaltinis: Gamintojų kainų indeksai. –V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.

4 lentelė / Table 4

Vidaus rinkoje parduotų pieno produktų įmonių kainos 2005 ir 2006 metų spalio mėnesį, Lt/t
Producer prices of dairy products in the domestic market in October 2005 and 2006, Lt/t

Pieno produktai / Products	2005	2006	2006, palyginti su 2005 %
Natūralus pienas, ne mažesnio kaip 3,5 proc. riebumo, 0,8–1 l pakuotėje <i>Natural milk, ≥ 3,5% milk fat, 0,8–1 l pack</i>	1576	1658	105
Pasterizuotas 2,5 proc. riebumo pienas, 0,8–1 l pakuotėje <i>Pasteurised milk, 2,5% milk fat, 0,8–1 l pack</i>	1226	1267	103
Grietinė, 30 proc. riebumo / <i>Sour cream, 30 % milk fat</i>	4660	4930	106
Lieso pieno milteliai / <i>Skimmed milk powder</i>	6859	6962	102
Sviestas, 82 proc. riebumo / <i>Butter, 82 % milk fat</i>	11120	10510	95
Tepūs riebalų mišiniai / <i>Dairy spread</i>	8920	8900	100
Goudos sūris / <i>Gouda</i>	10140	10030	99
„Tilsit“ / <i>Tilsit</i>	10370	10570	102

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

**Kai kurių pieno produktų įmonių kainos Baltijos valstybėse,
Lenkijoje ir Vokietijoje 2006 metų spalio mėnesį, Lt/t**
*Producer prices of selected dairy products in the Baltic States, Poland and Germany
in October 2006, Lt/t*

Pieno produktai / Products	Lietuva <i>Lithuania</i>	Latvija <i>Latvia</i>	Estija <i>Estonia</i>	Lenkija <i>Poland</i>	Vokietija <i>Germany</i>
Pienas, 2–2,5 proc. riebumo <i>Milk, 2–2,5% milk fat</i>	1226*	1440	1230	1185	–
Sviestas, 82 proc. riebumo <i>Butter, 82% milk fat</i>	8995	9320	8590	8778	8860
Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	6962*	7530	7570	7220	7998
Goudos sūris <i>Cheese Gouda</i>	9378	11450**	11150**	9398	–

* Vidaus rinkos kaina / Domestic price.

** Edamo sūris / Cheese Edam.

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Pagal tarptautines prognozes 2007 metai pieno produktų gamintojams nebus džiuginantys, kadangi ES prognozuojamas pieno produktų kainų mažėjimas. Lietuva, būdama bendrosios ES rinkos dalis, taip pat turėtų pajusti neigiamą kainų mažėjimo įtaką, kadangi kainų išsilyginimo tarp Lietuvos ir kitų ES šalių narių procesas jau nebeturės kainas didinančio poveikio, o importo iš kitų ES šalių barjerų nebuvimas neleis vietiniams pieno perdirbėjams padidinti kainų vietos rinkoje.

Didžiosios dalies pieno produktų mažmeninės kainos 2006 metų spalio mėnesį, palyginti su 2005-ųjų spalio, sumažėjo (6 lentelė). Palyginti su kitomis Baltijos valstybėmis, Lietuvoje beveik visų lyginamų pieno produktų mažmeninės kainos buvo aukščiausios. To paties negalima pasakyti apie pieno supirkimo ir įmonių kainas (2 ir 5 lentelės). Mažmeninės prekybos grandis Lietuvoje, lyginant su kitomis Baltijos valstybėmis, iš pieno produktų pardavimo sugeba gauti didžiausią antkainį.

Užsienio prekyba. Užsienio prekybos pienu ir pieno produktais balansas 2006 metų sausio–spalio laikotarpiu buvo teigiamas, eksportas lenkė importą 4,6 karto. Tačiau importo augimo tempai daug spartesni nei eksporto, tad skirtumas tarp eksporto ir importo vis labiau keičiasi eksporto nenaudai. 2004 metais pieno ir jo produktų eksportas importą lenkė 14,2 karto. Importo didėjimui didelės reikšmės turi 2004 metų pabaigoje prasidėjęs pieno žaliavos įvežimas į Lietuvą.

2006 metų sausio–spalio mėnesiais pieno produktų eksportuota už 843,7 mln. Lt. Tai 18 proc. daugiau nei per tą patį 2005-ųjų metų laikotarpį. Labiausiai išaugo pieno cukraus (105 proc.), sviesto ir kitų pieno riebalų (61 proc.), jogurto (39 proc.) eksportas (7 lentelė). Sūrių ir varškės eksportas padidėjo 23 proc., tačiau davė didžiausią pajamų prieaugį – 87,9 mln. Lt. Labiausiai sumažėjo kazeino (62 proc.) ir nenugriebto pieno miltelių (59 proc.) eksportas.

**Kai kurių pieno produktų mažmeninės kainos Baltijos valstybėse
2005 ir 2006 metų spalio mėnesį, Lt**

*Retail prices of selected dairy products in the Baltic States
in October 2005 and 2006, in Litas*

Pieno produktai <i>Dairy products</i>	Lietuva / Lithuania			Latvija / Latvia		Estija / Estonia	
	2005	2006	2006, palyginti su 2005, %	2006	2006, palyginti su Lietuva, compared to Lithuania, %	2006	2006, palyginti su Lietuva, compared to Lithuania, %
Pienas, 2,5 proc. riebumo, l <i>Milk, 2.5% milk fat, l</i>	1,66	1,69	102	1,90	112	1,52	90
Sviestas, kg <i>Butter, kg</i>	15,74	15,64	99	12,53	80	14,16	91
Grietinė, 20–25 proc. riebumo, kg <i>Sour cream 20–25% milk fat, kg</i>	5,73	5,63	98	6,04	107	4,59	82
Varškė, 5–9 proc. riebumo, kg / <i>Curd, 5–9% milk fat, kg</i>	10,50	9,56	91	9,50	99	9,08	95

Šaltiniai: Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005; Lietuvos, Latvijos ir Estijos ekonominė ir socialinė raida. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.

Pieno produktų eksportas 2005 ir 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. Lt

Exports of dairy products in January–October 2005 and 2006, in thou Litas

KN kodas <i>CN code</i>	Pieno produktai / <i>Products</i>	2005	2006	2006, palyginti su 2005, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinė <i>Milk and cream, not concentrated</i>	121719,1	121643,9	100
0402	Koncentruotas pienas ir grietinė <i>Milk and cream, concentrated</i>	79740,3	86842,6	109
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	53644,5	63101,4	118
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	2262,5	934,7	41
040291	Kondensuotas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	6641,3	5023,8	76

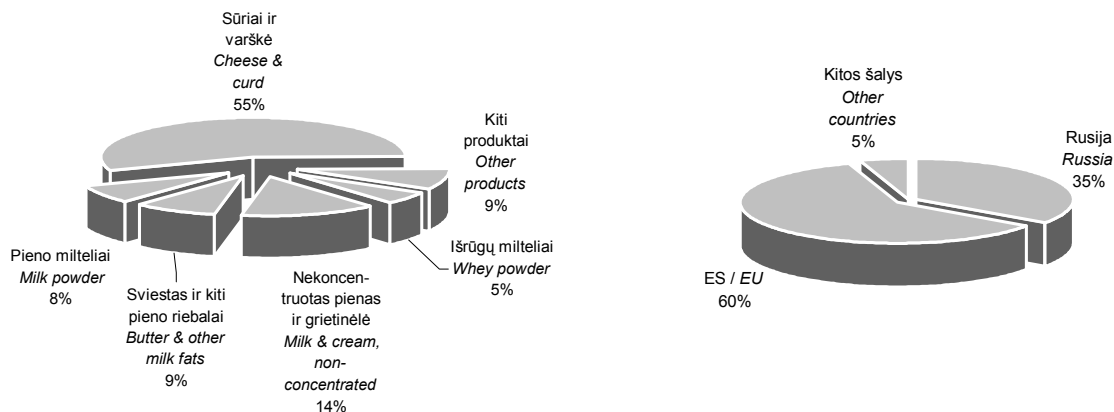
KN kodas CN code	Pieno produktai / Products	2005	2006	2006, palyginti su compared to 2005, %
040299	Kondensuotas pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	17078,5	17762,6	104
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	6775,7	8224,4	121
040310	Jogurtas / <i>Yoghurt</i>	1097,0	1526,0	139
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	46262,2	44866,8	97
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	46249,8	74687,7	161
0406	Sūriai ir varškė / <i>Cheese & curd</i>	378677,3	466548,0	123
2105	Valgomieji ledai / <i>Ice cream</i>	21471,3	24406,8	114
350110	Kazeinas / <i>Casein</i>	7962,7	3052,2	38
170211- 170219	Pieno cukrus / <i>Milk sugar</i>	6552,0	13460,3	205
	Iš viso / Total	715410,3	843732,6	118

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

2006 metų sausio–spalio mėnesiais už pieno produktų eksportą perdirbimo įmonėms išmokėta 58,8 mln. Lt eksporto kompensacijų, didžiąją jų dalį sudaro išmokos už sūrių eksportą. Palyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, eksporto kompensacijų išmokėta 56 proc. daugiau. Daugiausia tam įtakos turėjo į trečiąsias šalis eksportuojamų pieno produktų kiekio augimas, kadangi kompensacijos už eksportuotas produkcijos toną mažėjo. Palyginti su 2005-ųjų spalio mėnesiu, 2006 metų spalio mėnesį eksporto kompensacijos už sūrį sumažėjo apie 11 proc., už lieso pieno miltelius kompensacijos nebuvo mokamos. Apie 8 proc. padidėjo tik sviesto eksporto kompensacijos. 2006 metų lapkričio ir gruodžio mėnesiais kompensacijos toliau mažėjo.

Eksportas turėtų augti ir ateityje. Tam prielaidas sudaro auganti pieno gamyba, žaliavinio pieno importas ir atitinkamai didėianti pieno produktų gamyba. Vidaus rinkos poreikiai dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus ir pamažu besikeičiančių vartojimo įpročių sparčiai augti neturėtų, be to, vis didesnę jos dalį užima importuoti pieno produktai. Tad gamybos prieaugis labiausiai bus tikimasi dėl eksporto rinkų.

Eksportuotų pieno produktų struktūroje didžiausią lyginamąją svorį sudaro sūris ir varškė (2 pav.). 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų laikotarpiu, jų lyginamojo svorio prieaugis bendroje eksporto struktūroje buvo vienas didžiausių – 2,2 procentinio punkto. Labiausiai išaugo sviesto dalis – 2,4 procentinio punkto, o sumažėjo nekoncentruoto pieno ir grietinėlės – 2,3 procentinio punkto.

2 pav. Pieno produktų eksporto struktūra 2006 metų sausio–spalio mėnesiais

Figure 2. Structures of dairy products exports in January–October 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Vis didesnė eksportuojamų pieno produktų dalis tenka Rusijai. 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų laikotarpiu, į Rusiją eksportuotų pieno produktų dalis išaugo 9,3 procentinio punkto. Į ES eksportuotos produkcijos dalis sumažėjo 9,6 procentinio punkto, nors eksporto apimtys šiek tiek (2,7 proc.) išaugo. Pagal pieno perdirbėjų ketinimus galima prognozuoti tolesnį spartų eksporto į Rusiją didėjimą. Tačiau norėdami sumažinti riziką, Lietuvos pieno perdirbėjai turėtų labiau plėsti eksporto geografiją.

2006 metų spalį, palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų laikotarpiu, sumažėjo daugelio eksportuotų pieno produktų grupių vidutinės kainos (8 lentelė). Šiek tiek padidėjo tik išrūgų (8 proc.), valgomųjų ledų (6 proc.), koncentruotų ir raugintų pieno produktų (po 2 proc.) kainos. Ypač sumažėjo pieno riebalų kainos: sviestas atpigio 14 proc., o nekonzentruota grietinėle – 9,9 proc.

2006 metų sausio–spalio mėnesiais pieno ir jo produktų įvežta už 184,0 mln. Lt. Palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų laikotarpiu, importas padidėjo 73 mln. Lt, arba 66 proc. Jo struktūroje didžiausią lyginamąjį svorį užėmė žaliavinis pienas – 54 proc. viso pieno ir pieno produktų importo. Fermentuoti ir rauginti pieno produktai sudarė 16 proc., ledai ir sūris bei varškė – po 10,8 proc. Reikia pažymėti, kad minėti importiniai pieno produktai sėkmingai konkuruoja tuose segmentuose, kuriuose Lietuvos pieno perdirbėjai taip pat yra gana stiprūs. Importas sudaro apie 25 proc. Lietuvos jogurto, 20 proc. ledų ir 8 proc. kitų sūrių (būtent tų, kurių Lietuvos pieno perdirbėjai daugiausia gamina ir eksportuoja) rinkos. Minėtų importuotų pieno produktų kainos, išskyrus ledus, taip pat 22–28 proc. aukštesnės nei Lietuvos gamintojų.

Vidutinės eksportuotų pieno produktų kainos 2005 ir 2006 metų sausio–liepos mėnesiais, Lt/t
Average prices of dairy products exported in January–July 2005 and 2006, in Lt/t

KN kodas CN code	Pieno produktai / Dairy products	2005	2006	2006, palyginti su 2005, %
0401	Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, not concentrated</i>	3950	2960	75
0402	Koncentruoti pienas ir grietinėlė <i>Milk and cream, concentrated</i>	5540	5640	102
040210	Lieso pieno milteliai <i>Skimmed milk powder</i>	6500	6690	103
040221	Nenugriebto pieno milteliai <i>Whole milk powder</i>	6760	6870	102
040291	Kondensuotas pienas be cukraus <i>Milk, condensed without sugar</i>	3130	2840	91
040299	Kondensuotas pienas su cukrumi <i>Milk, condensed with sugar</i>	4670	4370	94
0403	Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė <i>Fermented or acidified milk and cream</i>	2570	2630	102
040310	Jogurtas / <i>Yoghurt</i>	2680	2010	75
0404	Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų <i>Whey & products consisting of natural milk constituents</i>	2610	2820	108
0405	Sviestas ir kiti pieno riebalai ir aliejai, pieno pastos <i>Butter & other fats & oils derived from milk, dairy spreads</i>	8130	7000	86
0406	Sūriai ir varškė / <i>Cheese & curd</i>	9220	9150	99
040610	Varškės sūris ir varškė / <i>Cottage cheese & curd</i>	8730	8740	100
040690	Riebūs sūriai / <i>Fat cheese</i>	9420	9300	99
210500	Valgomieji ledai / <i>Ice cream</i>	5420	5660	104
350110	Kazeinas / <i>Casein</i>	19320	19040	99
170211- 170219	Pieno cukrus / <i>Milk sugar</i>	1870	2060	110

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Pieno produktai importuojami daugiausia iš ES šalių. 2006 metų sausio–spalio mėnesiais iš jų buvo įvežta 99,7 proc. pieno produktų (neskaitant žaliavinio pieno). Šiek tiek importuota ir iš Rusijos, Bulgarijos, Norvegijos.

Importo augimo tempai rodo, kad ir 2007 metais importuojamų pieno ir jo produktų apimtys dar turėtų didėti.

Nauji teisės aktai. Pieno gamybos kvotos. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2006 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 3D-417 pakeitė Papildomose nacionalinių tiesioginių išmokų už kvotinį pieną mokėjimo 2006 metų taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-127, išmokų mokėjimo terminą. Pagal naująjį įsakymą išmokos mokamos nuo 2006 m. lapkričio 2 d. iki gruodžio 29 d.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2006 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 3D-482 pakeitė Pieno gamybos kvotų sistemos administravimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. 3D-495, ir išdėstė jas nauja redakcija. Naujoje redakcijoje numatytas pieno gamybos kvotų pardavimas aukcione ir kvotos nuoma bei minėtų procesų sąlygos. Naujoji Pieno gamybos kvotų sistemos administravimo taisyklių redakcija įsigalios nuo 2007 m. balandžio 1 d.

Atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 3D-490 patvirtintos pieno gamybos kvotų aukciono organizavimo ir aukciono organizavimo darbų finansavimo taisyklės, kurios įsigalios nuo 2007 m. liepos 1 d.

Rinkos organizavimo priemonės. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2006 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 3D-390 pakeitė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2005 m. kovo 9 d. įsakymą Nr. 3D-134 „Dėl paramos už pieną ir jo produktus, suvartotus ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo lavinimo mokyklose, administravimo taisyklių patvirtinimo“. Pakeisti 4 ir 5 priedai, nustatantys ES remiamų pieno produktų porcijos dydį ir vienos porcijos pardavimo vaikui didžiausią kainą bei iki 4 klasės vaikų vartojamų remiamų pieno produktų nacionalinės paramos dydį vienos porcijos pardavimo vaikui didžiausiai kainai kompensuoti; pripažįstama netekusi galios taisyklėse patvirtinta prašymo paramai gauti forma Rinkos reguliavimo agentūra pati nustatys prašymo formą.

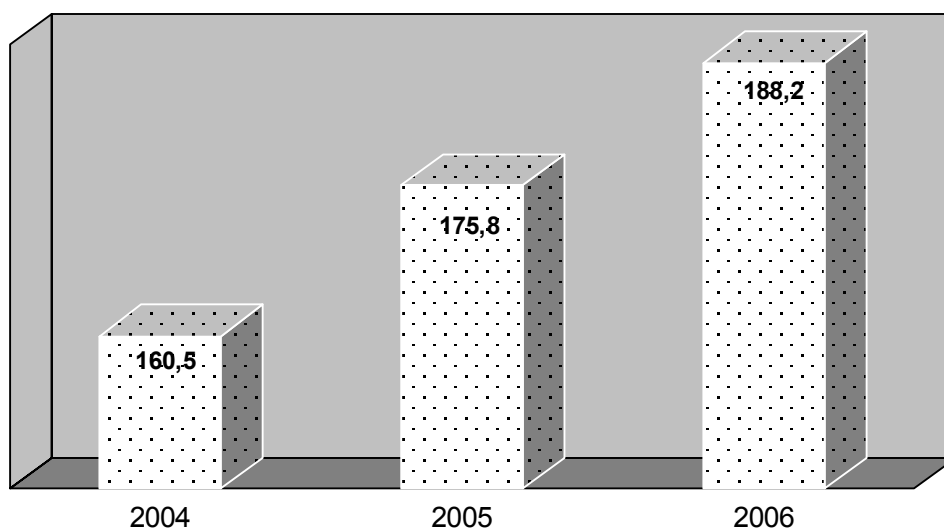
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. 3D-303 patvirtinta „Žalio pieno pirminių kokybės rodiklių įvertinimo instrukcija“ papildoma Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-472 atskiru punktu, reglamentuojančiu antibiotikų, turinčių beta-laktaminį žiedą, nustatymą Delvo-X-PRESS L-II sparčiuoju metodu.

MĖSA / MEAT

Gyvulių bei paukščių supirkimas vis dar auga, tačiau tik paukščių ir kiaulių sąskaita. Tuo tarpu galvijų supirkta daug mažiau nei pernai. Nors bulių supirkimo kainos Lietuvoje ir ES iki rugsėjo mėnesio buvo didžiausios per paskutinius trejus metus, dauguma galvijų augintojų buvo linkę parduoti veršelius. Artėjant rudeniiui, dėl gresiančio pašarų trūkumo ir didesnės galvijų pasiūlos mėsos perdirbėjai ir skerdyklos supirkimo kainas sumažino daugiau kaip 30 proc. Žinant, kad mūsų galvijų supirkimo kainos (tos pačios raumeningumo kategorijos) nuo ES vidutinių dar atsilieka beveik tiek pat, galima teigti, kad perdirbėjai galvijus supirko pusvelčiui. Dėl tokios kainų politikos mėsos perdirbėjai ir skerdyklos gali likti be lietuviškų galvijų, o skerdyklos – ir be darbo. Nerimą kelia ir tai, kad jautienos suvartojimas vienam šalies gy-

ventojui 2005 metais sumažėjo iki 6,3 kg, o 2006-aisiais jis gali būti dar mažesnis. Situaciją gelbėja didėjantis jautienos eksportas, tačiau apie 40 proc. produkcijos eksportuojama į Rusiją. Jei nuo 2007 metų Rusija nutrauks importą iš ES šalių, tai padėtis gali keistis veršelius eksportuojančių augintojų naudai.

Mėsos ir gyvulių eksportas viršijo importą 11 proc. Beveik du kartus išaugo gyvų gyvulių eksportas, nulėmęs teigiamą balansą. Per 2006 metų 10 mėnesių eksportuota 37,9 tūkst. t mėsos ir jos gaminių už 272,8 mln. Lt, arba 23 proc. daugiau negu per 2005 metų atitinkamą laikotarpį. Vertine išraiška gerokai išaugo jautienos eksportas (17 proc.) ir kiaulienos importas (24 proc.). Gyvūninės kilmės produktų eksportas į Rusiją per šį laikotarpį sudarė 26 proc.

**1 pav. Gyvulių ir paukščių supirkimas (gyvuoju svoriu)
2004–2006 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. t**

Figure 1. Purchase of livestock and poultry in January–October 2004–2006, thou. t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2006 metų sausio–spalio mėnesiais supirkta 188,2 tūkst. t gyvulių ir paukščių (1 pav.), 31 proc. daugiau paukščių, 13 proc. – kiaulių, bet 26 proc. mažiau avių ir ožkų, 15 proc. – galvijų negu per tą patį 2005 metų laikotarpį.

JAUTIENA

Vidaus rinka. Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (ŽŪIKVC) duomenimis, Lietuvoje 2006 m. gruodžio 1 d. 164,9 tūkst. ūkių buvo auginama 870,0 tūkst. galvijų. Tai 14 proc. mažiau ūkių ir 5 proc. mažiau galvijų negu prieš metus. Net 14 proc. sumažėjo ir supirkimas (2 pav.).

Palyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, daugiausia sumažėjo veršelių (32 proc.) ir telyčių (24 proc.) supirkimas (1 lentelė).

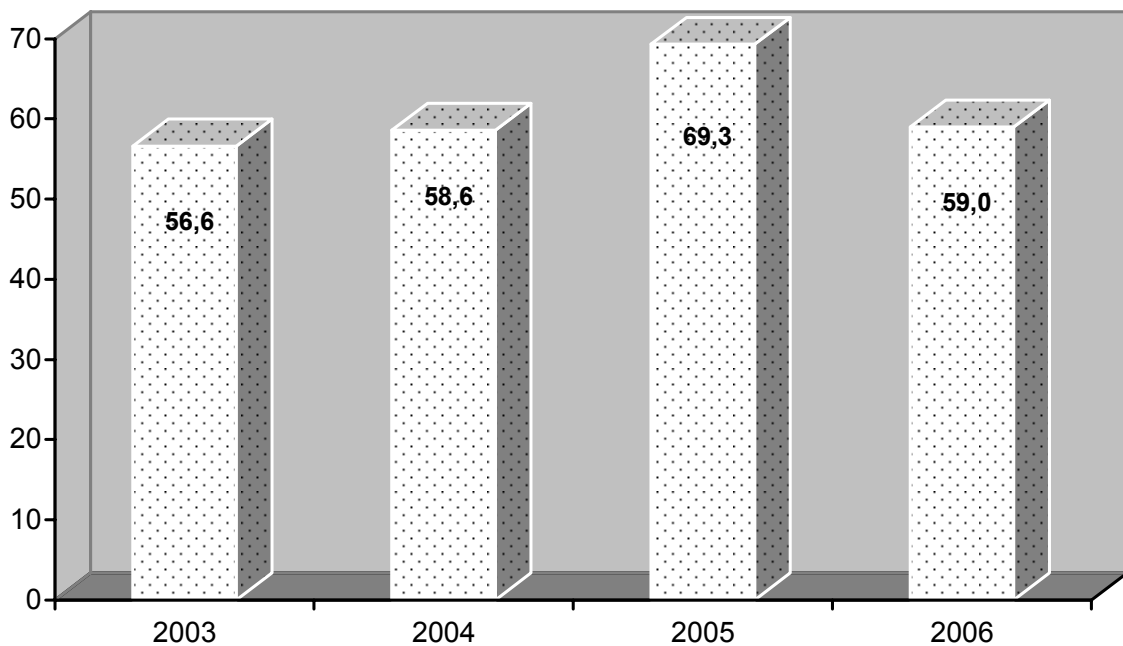
Bulvių supirkta daugiausia (40 proc.), tačiau apie 23 proc. mažiau nei praėjusiais metais.

Trečdaliu mažiau supirkta veršelių, o palyginti su 2003 metų tuo pačiu laikotarpiu – net 2,6 karto mažiau.

2006 metų sausio–lapkričio mėnesių vidutinė jaunų bulvių supirkimo kaina buvo 8 proc. didesnė negu 2005-ųjų (3 pav.) ir 47 proc. didesnė negu 2004-ųjų tuo pačiu laikotarpiu.

Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius karvių skerdimui supirkta 8 proc. mažiau negu per 2005-ųjų tą patį laikotarpį. Skerdžiamų karvių vidutinė supirkimo kaina 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais buvo 3 proc. didesnė (4 pav.).

Skerdžiamų telyčių vidutinė supirkimo kaina 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 3 proc. didesnė (5 pav.), tačiau supirkta per dešimt mėnesių net 24 proc. mažiau.

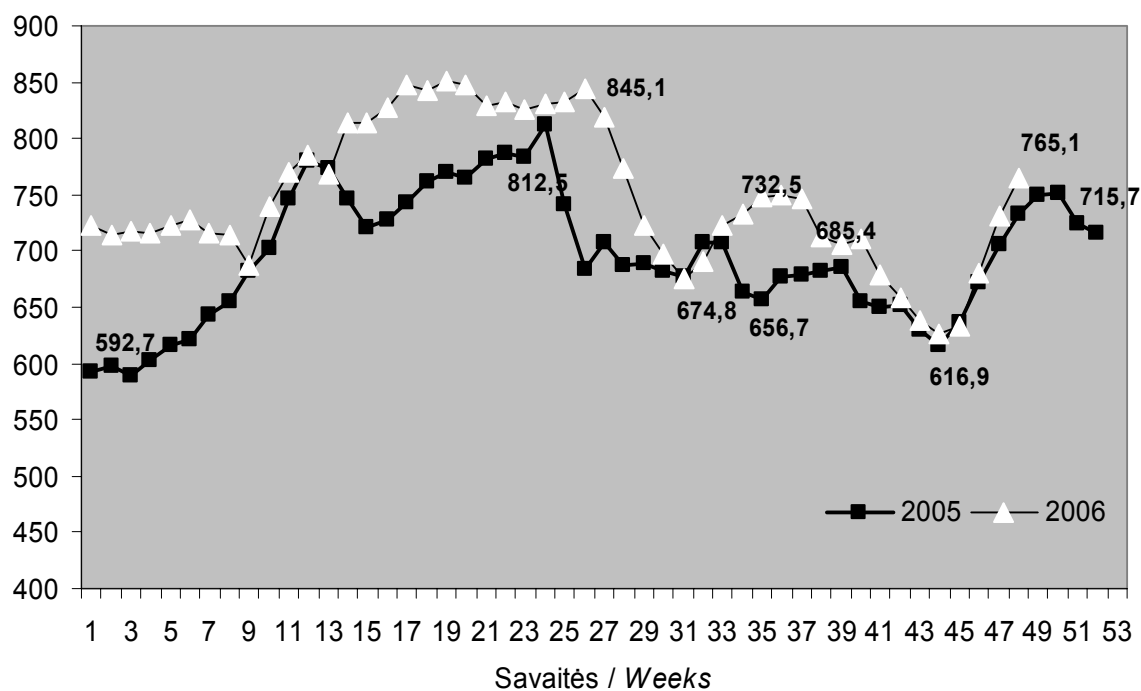
2 pav. Galvijų supirkimas (gyvuoju svoriu) 2003–2006 metų sausio–spalio mėnesiais, tūkst. t
Figure 2. Purchase of cattle (live weight) in January–October 2003–2006, thou. t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Galvijų supirkimas 2005 ir 2006 metų sausio–spalio mėnesiais
Purchase of cattle in January–October 2005 and 2006

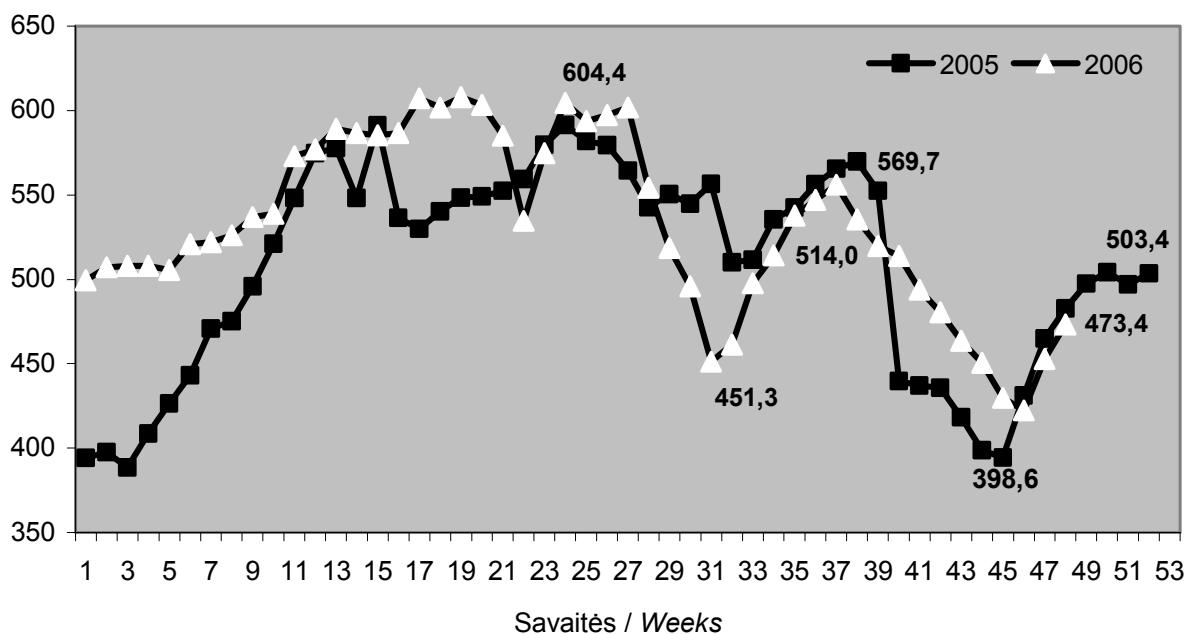
Galvijų grupės Group of cattle	2005		2006		Pokytis, proc. Changes, %	
	vnt. heads	t	vnt. heads	t	vnt. heads	t
Galvijai, iš viso <i>Cattle, total</i>	157143	33431	128107	28393	82	85
Veršeliai < 1 metų <i>Calves < 1 year</i>	9282	373	6003	253	65	68
Telyčios > 1 metų <i>Heifers > 1 year</i>	28069	5719	21193	4381	76	77
Buliai (1–2 metų) <i>Bulls (1–2 years)</i>	65955	15011	50976	12224	77	81
Kiti buliai / <i>Other bulls</i>	5050	1299	5488	1461	109	112
Karvės / <i>Cows</i>	48787	11029	44447	10074	91	91

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

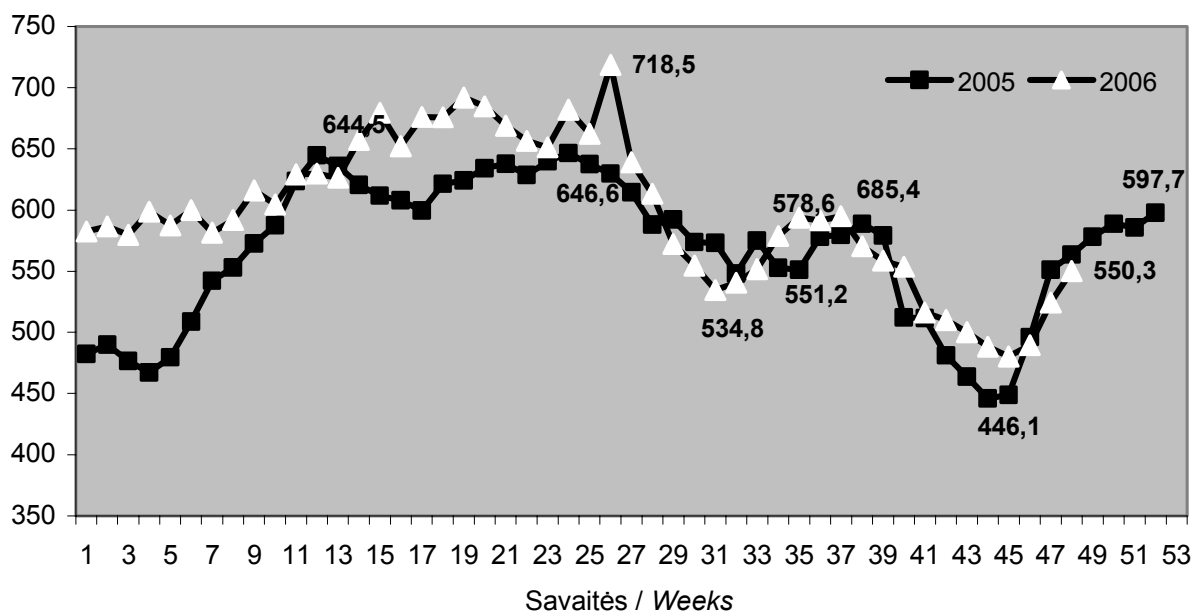
3 pav. Jaunų bulių skerdenų supirkimo kainos 2005 ir 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais, Lt/100 kg
Figure 3. Purchase prices of young bull carcasses in January–November 2005–2006, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

4 pav. Karvių skerdenų supirkimo kainos 2005 ir 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais, Lt/100 kg
 Figure 4. Purchase prices of cow carcasses in January–November 2005 and 2006, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

5 pav. Telyčių skerdenų supirkimo kainos 2005 ir 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais, Lt/100 kg
 Figure 5. Purchase prices of heifer carcasses in January–November 2005 and 2006, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Galvijų kainos 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais buvo didesnės ir daugelyje kitų ES šalių. 2006 metų lapkričio pabaigoje (48-ąją savaitę), palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų laikotarpiu, jaunų bulių (O2 klasės, kurių Lietuvoje užauginama daugiausia) supirkimo kainos ES

šalyse išaugo 6,2 proc. Daugiausia jos kito Švedijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Danijoje (2 lentelė). Per tą patį laikotarpį ES šalyse vidutiniškai 9 proc. padidėjo telyčių, 6 proc. – karvių supirkimo kainos.

2 lentelė / Table 2

**Jaunų bulių (O2 klasė) vidutinės supirkimo kainos kai kuriose ES šalyse
2005 ir 2006 metų 48-ąją savaitę, Lt/100 kg**
*Average purchase prices of young bulls (O2) in EU countries in the 48th week
of 2005 and 2006, Lt/100 kg*

Šalys / Country	2006	2005	Pokytis, proc. Change, %
Latvija / Latvia	534,2	542,9	98,4
Estija / Estonia	659,1	622,7	105,8
Lietuva / Lithuania	762,4	746,3	102,2
Lenkija / Poland	822,8	768,3	107,1
Belgija / Belgium	844,9	802,9	105,2
Čekija / Czech Republic	869,4	834,6	104,2
Vengrija / Hungary	890,4	816,8	109,0
Nyderlandai / Netherlands	891,8	854,5	104,4
Slovakija / Slovakia	903,7	823,3	109,8
Suomija / Finland	904,5	860,7	105,1
Vokietija / Germany	921,9	895,5	102,9
Airija / Ireland	927,9	896,4	103,5
Švedija / Sweden	933,0	818,5	114,0
Jungtinė Karalystė / UK	939,7	848,5	110,7
ES / EU	947,2	892,0	106,2
Danija / Denmark	981,9	887,4	110,6
Prancūzija / France	991,0	973,7	101,8
Italija / Italy	994,2	1027,8	96,7
Ispanija / Spain	1002,8	942,8	106,4
Graikija / Greece	1326,7	1213,3	109,3

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

Žemiausia jaunų bulių (O2 klasė) vidutinė supirkimo kaina 2006 metų lapkričio pabaigoje (48-ąją savaitę) buvo Latvijoje, Estijoje ir Lietuvoje, telyčių (O2 klasė) – Latvijoje (473,8 Lt/100 kg), Lietuvoje (523,9 Lt/100 kg) ir Estijoje (615,5 Lt/100 kg), karvių (O3 klasė) – Estijoje (435,6 Lt/100 kg), Latvijoje, (466,2 Lt/100 kg) ir Lietuvoje (479,5 Lt/100 kg).

Galvijų supirkimo kainos Lietuvoje dar gerokai atsilieka nuo ES šalių vidutinių kainų (3 lentelė).

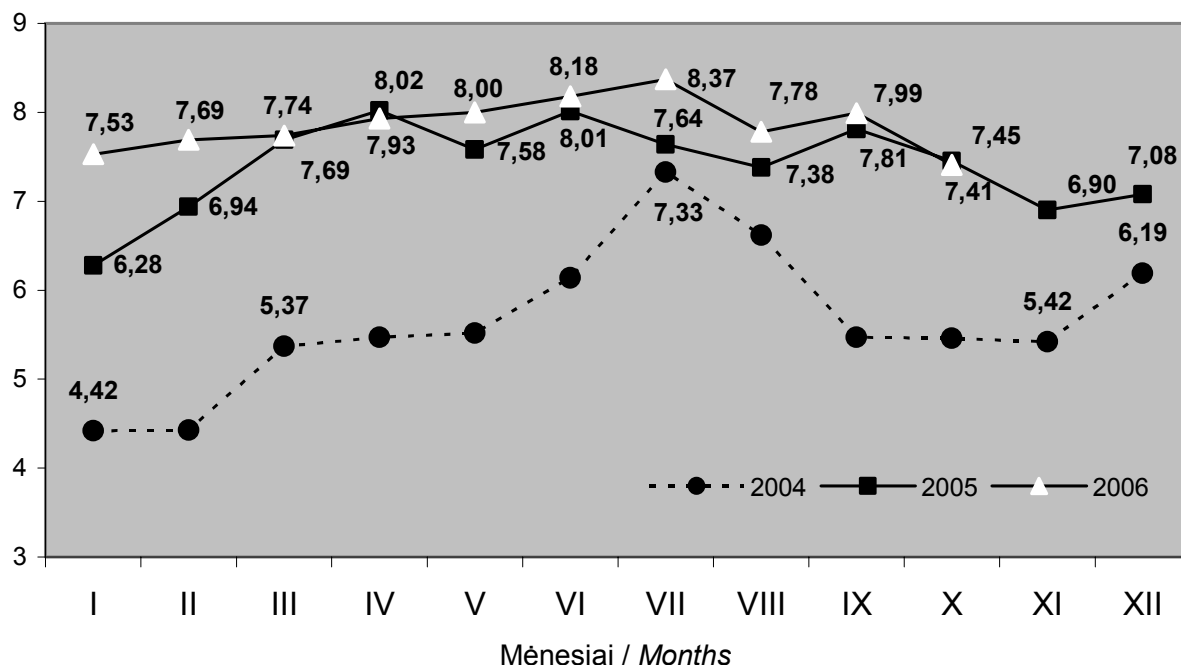
Lietuvos mėsos perdirbimo pramonės įmonių vidutinė jautienos realizavimo kaina 2006 metų sausio–spalio mėnesiais buvo 5 proc. didesnė negu 2005-aisiais tuo pačiu laikotarpiu (6 pav.).

3 lentelė / Table 3

Galvijų supirkimo kainos Lietuvoje ir ES šalyse 2006 metų 48-ąją savaitę
Cattle purchase prices in Lithuania and EU countries in the 48th week of 2006

Galvijų rūšys <i>Kind of cattle</i>	Kaina, Lt/100 kg / Price, Lt/100 kg		Kainos lygis, proc. <i>Price level, %</i>
	Lietuvoje / Lithuania	vidutiniškai ES EU average	
Jauni buliai (O2) <i>Young bulls</i>	762,4	947,2	80
Karvės (O3) / Cows	479,5	782,5	61
Telyčios (O2) / Heifers	523,9	848,6	62

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

6 pav. Lietuvos gamintojų jautienos kainos dinamika 2004–2006 metais, Lt/kg
Figure 6. Average producer prices of beef in Lithuania in 2004–2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

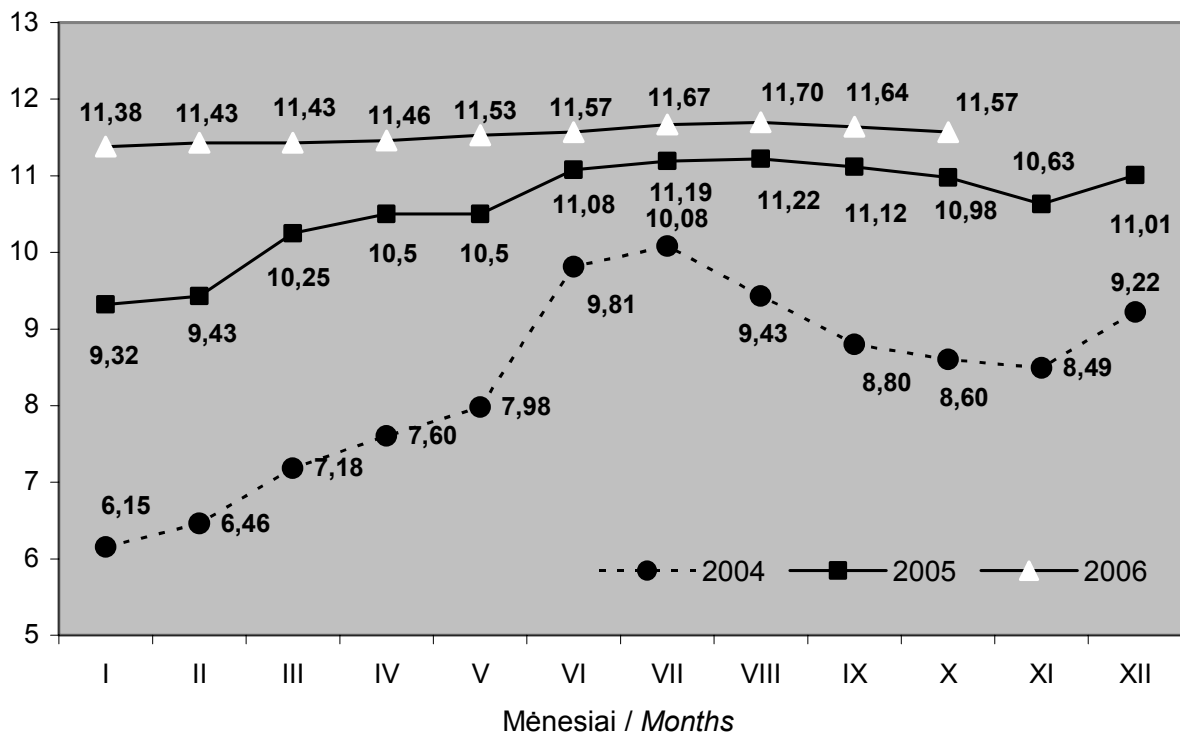
Pagal išankstinius Statistikos departamento duomenis jautienos gamyba mėsos perdirbimo įmonėse per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius buvo 12 proc. mažesnė nei per tą patį 2005-ųjų laikotarpį. Net 62 proc. jos buvo eksportuota. Vidaus rinkai pateikta 9 proc. jautienos mažiau.

Mažmeninė I kategorijos jautienos su kaulu kaina Lietuvoje 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, išaugo 9 proc., o palyginti su 2004 metų dešimties mėnesių laikotarpiu – net 41 proc. (7 pav.).

Užsienio prekyba. ŽŪIKVC duomenimis, per 2006 metų sausio-lapkričio mėnesius išvežta 113 tūkst. galvijų, iš jų – 99 proc. veršelių iki 8 mėn. amžiaus. Veršelių eksporto kiekis išaugo, geografija dar labiau išsiplėtė (8 pav.). Pa-

lyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, galvijų ir veršelių eksportuota 48 proc. daugiau. Ypač išaugo veršelių eksportas į Belgiją ir Italiją.

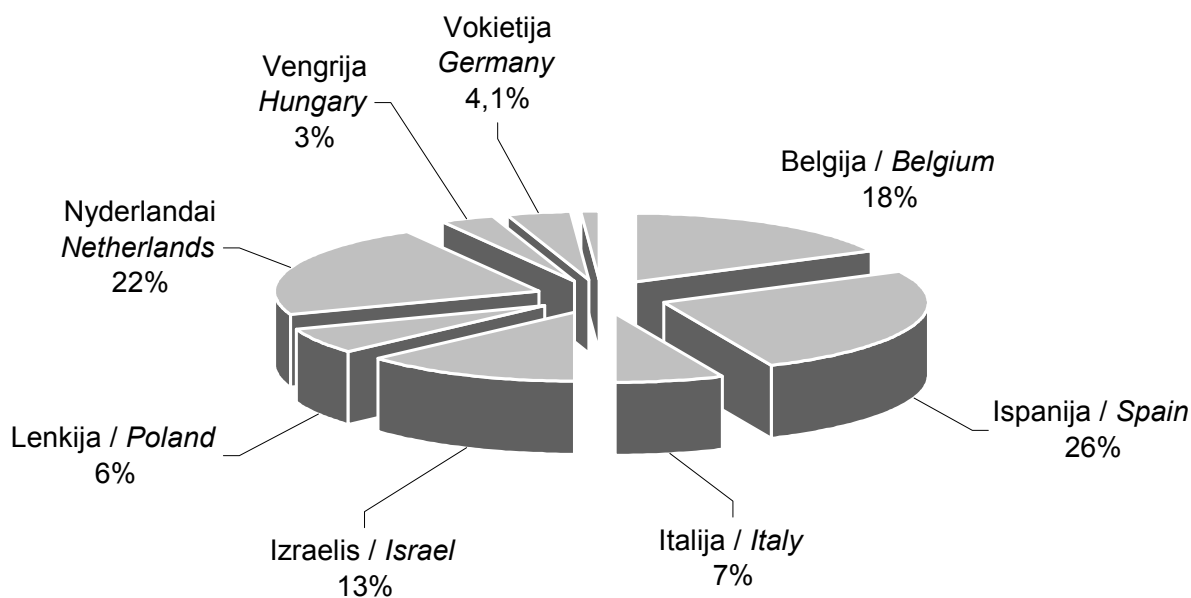
Jautienos užsienio prekybos balansas teigiamas. Vertine išraiška eksportas viršija importo apimtį net 8 kartus. Per 2006 metų 10 mėnesių eksportuota 18,7 tūkst. t jautienos už 152,3 mln. Lt. Palyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, eksporto apimtys vertine išraiška išaugo 17 proc. Daugiausia jautienos išvežta į Rusiją (40 proc.), Nyderlandus (19 proc.), Vokietiją, ir Italiją (po 9 proc.). Už jautienos eksportą į trečiąsias šalis (46 proc. viso eksporto) išmokėta 31,1 mln. Lt eksporto išmokų, tai 23 proc. daugiau nei per 2005 metų 10 mėnesių.

7 pav. I kategorijos jautienos su kaulu mažmeninė kaina 2004–2006 metais, Lt/kg
Figure 7. Retail prices of beef with bone (I category) in 2004–2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

8 pav. Veršelių eksportas pagal šalis 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais

Figure 8. Exports of calves by country in January–November 2006

KIAULIENA

Vidaus rinka. Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 615,8 tūkst. kiaulių. Palyginti su tuo pačiu 2005 metų laikotarpiu, kiaulių (skerdenos svoriu) supirkta 14 proc. daugiau. Didėjo ne tik kiaulių supirkimas, bet ir kiaulienos importas (9 pav.). Kiaulienos produktų gamybai naudojama net 34 proc. įvežtinės kiaulienos.

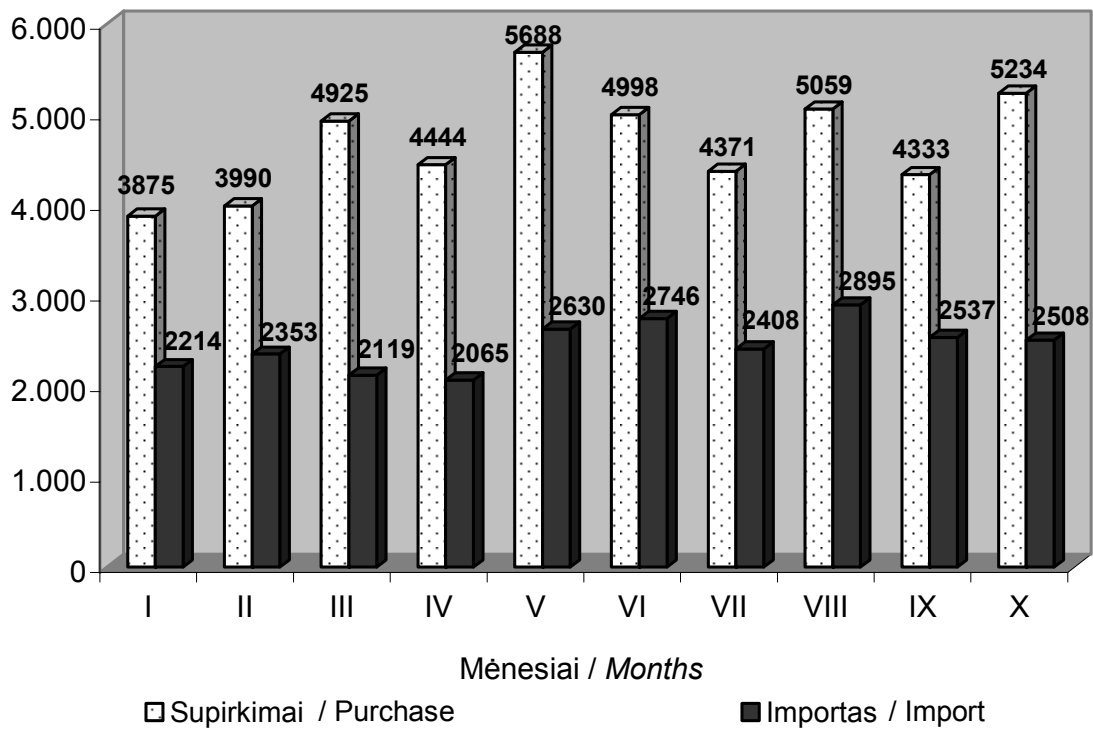
Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius į šalį įvežta (24,6 tūkst. t) ketvirtadaliu daugiau kiaulienos negu per tą patį 2005-ųjų laikotarpį.

2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, vidu-

tinė kiaulių supirkimo kaina (489 Lt/100 kg) beveik nesikeitė (10 pav.).

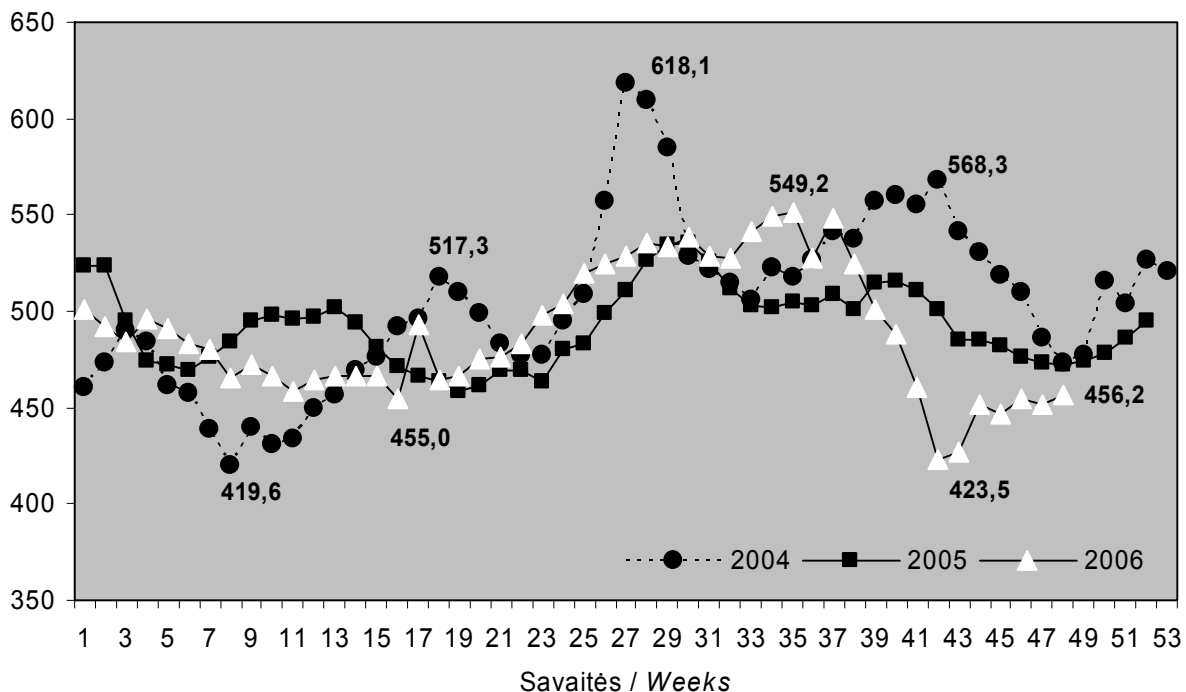
2006 metų spalio mėnesį Lietuvoje vidutinė E kategorijos kiaulienos supirkimo kaina (457,4 Lt/100 kg) buvo kaip ir Danijoje mažiausia tarp ES šalių (4 lentelė). Labiausiai kiaulienos kainos spalį padidėjo Airijoje ir Švedijoje, o sumažėjo Lietuvoje, Lenkijoje ir Graikijoje.

Dėl eksporto iš Brazilijos į Rusiją apribojimų kiaulienos supirkimo kainos ES šalyse buvo didžiausios per pastaruosius ketverius metus. Tačiau nuo rugsėjo jos staigiai krito, nes Rusija pradėjo riboti eksportą ir į ES šalis.

9 pav. Kiaulienos supirkimas ir importas 2006 metais, t
 Figure 9. Pork purchase and import in 2006, t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

10 pav. Kiaulių supirkimo (skerdenos svoriu) kainos 2004–2006 metais, Lt/100 kg
 Figure 10. Purchase prices of pork (carcass weight) in 2004–2006, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

**Kiaulių (E klasė) vidutinės supirkimo kainos ES šalyse
2005 ir 2006 metų spalio mėnesį, Lt/100 kg**

Average purchase prices of pigs (Class E) in EU countries in October 2005 and 2006, Lt/100 kg

Šalis / Country	2005	2006	Pokytis, proc. Change, %
Danija / Denmark	421,8	457,4	108,4
Lietuva / Lithuania	512,3	457,4	89,3
Lenkija / Poland	478,9	458,8	95,8
Suomija / Finland	465,3	466,1	100,2
Ispanija / Spain	449,5	474,1	105,5
Nyderlandai / Netherlands	444,5	474,2	106,7
Belgija / Belgium	453,9	485,0	106,9
Prancūzija / France	457,0	485,5	106,2
ES / EU	473,3	495,9	104,8
Portugalija / Portugal	469,4	497,8	106,1
Estija / Estonia	471,7	504,0	106,8
Airija / Ireland	464,2	516,6	111,3
Austrija / Austria	484,4	517,1	106,8
Švedija / Sweden	470,8	517,6	109,9
Vokietija / Germany	499,6	520,2	104,1
Čekija / Czech Republic	497,4	532,9	107,1
Vengrija / Hungary	496,7	533,1	107,3
Jungtinė Karalystė / United Kingdom	503,9	543,0	107,8
Slovakija / Slovakia	508,6	551,0	108,3
Slovėnija / Slovenia	522,3	551,0	105,5
Latvija / Latvia	512,1	557,7	108,9
Italija / Italia	526,7	565,0	107,3
Graikija / Greece	651,8	631,5	96,9
Kipras / Cyprus	644,6	682,5	105,9

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

Pagal išankstinius Statistikos departamento duomenis per 2006 metų sausio–spalio mėnesius mėsos įmonės ir cechai pardavė 6,5 proc. kiaulienos daugiau nei per 2005 metų tą patį laikotarpį. Beveik visa (97 proc.) kiauliena realizuota šalies rinkoje.

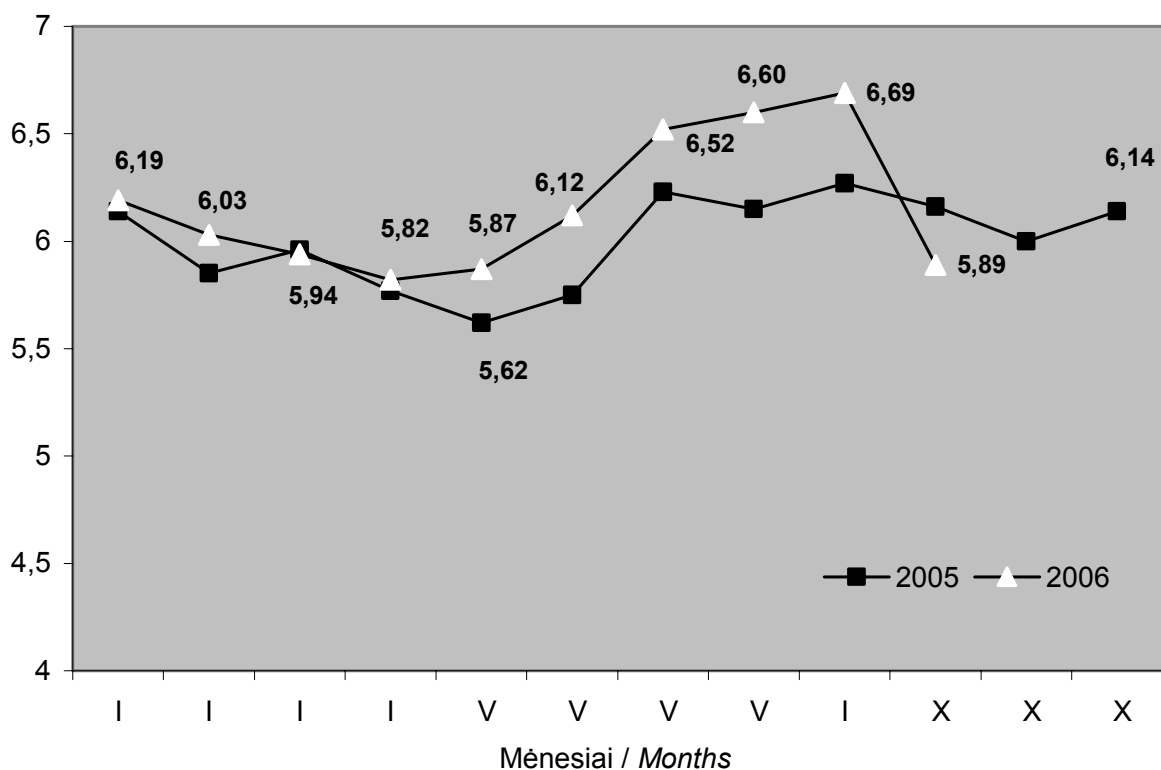
Mėsos perdirbėjai 2006-aisiais kiaulienos kainas nežymiai didino, tačiau spalį ji sumažėjo net 12 proc. ir buvo mažiausia nuo metų pradžios (11 pav.).

2006 metų sausio–spalio mėnesiais vidutinė mažmeninė kiaulienos su kaulu kaina buvo 5 proc. didesnė negu 2005-aisiais (12 pav.),

tačiau ketvirtadaliu mažesnė nei jautienos kaina.

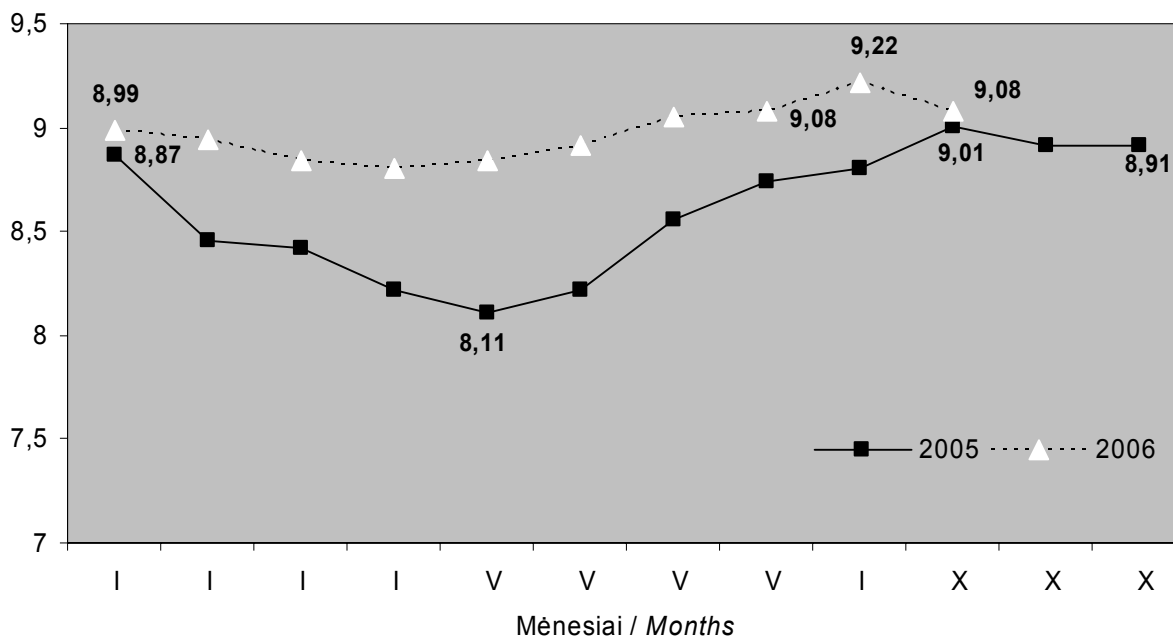
Užsienio prekyba. Per 2006 metų 10 mėnesių į šalį įvežta 24,6 tūkst. t kiaulienos ir 31,2 tūkst. gyvų kiaulių. Bendra importo vertė – 147,6 mln. Lt, o eksportuota labai mažai – 1,4 tūkst. t kiaulienos ir 93,8 tūkst. kiaulių, iš jų 50,8 tūkst. paršelių. Bendra eksporto vertė – 39,1 mln. Lt, iš jų skerdienai tenka tik 27 proc.

Daugiausia kiaulienos įvežta iš Lenkijos (61 proc. viso importo), Estijos (13 proc.) ir Vokietijos (7 proc.). Pigiausia buvo iš Švedijos (444,6 Lt/100 kg) ir Suomijos (480,6 Lt/100 kg) įvežama kiauliena.

11 pav. Lietuvos gamintojų parduotos kiaulienos vidutinės kainos 2005 ir 2006 metais, Lt/kg
Figure 11. Average producer prices of pork in Lithuania in 2005 and 2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

12 pav. I kategorijos kiaulienos su kaulu mažmeninė kaina 2005 ir 2006 metais, Lt/kg
 Figure 12. Retail prices of pork with bone (Category I) in 2005 and 2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

PAUKŠTIENA

Vidaus rinka. Didėjant paukštienos paklausai mūsų šalyje kasmet auginama vis daugiau paukščių. 2006 metais, palyginti su 2004-aisiais, jų skaičius išaugo 16,5 proc. (1 lentelė).

Didėja laikomų vištų ir kalakutų skaičius, o žąsų ir ančių dėl jų nepakankamos paklausos mažėja. Daugiausia Lietuvoje auginama vištų: 2006 metais – 97,9 proc. visų naminių paukščių.

5 lentelė / Table 5

Paukščių skaičius Lietuvoje 2004–2006 metų sausio 1 dieną, tūkst.
 Number of poultry in Lithuania as of 1st of January 2004–2006, thou

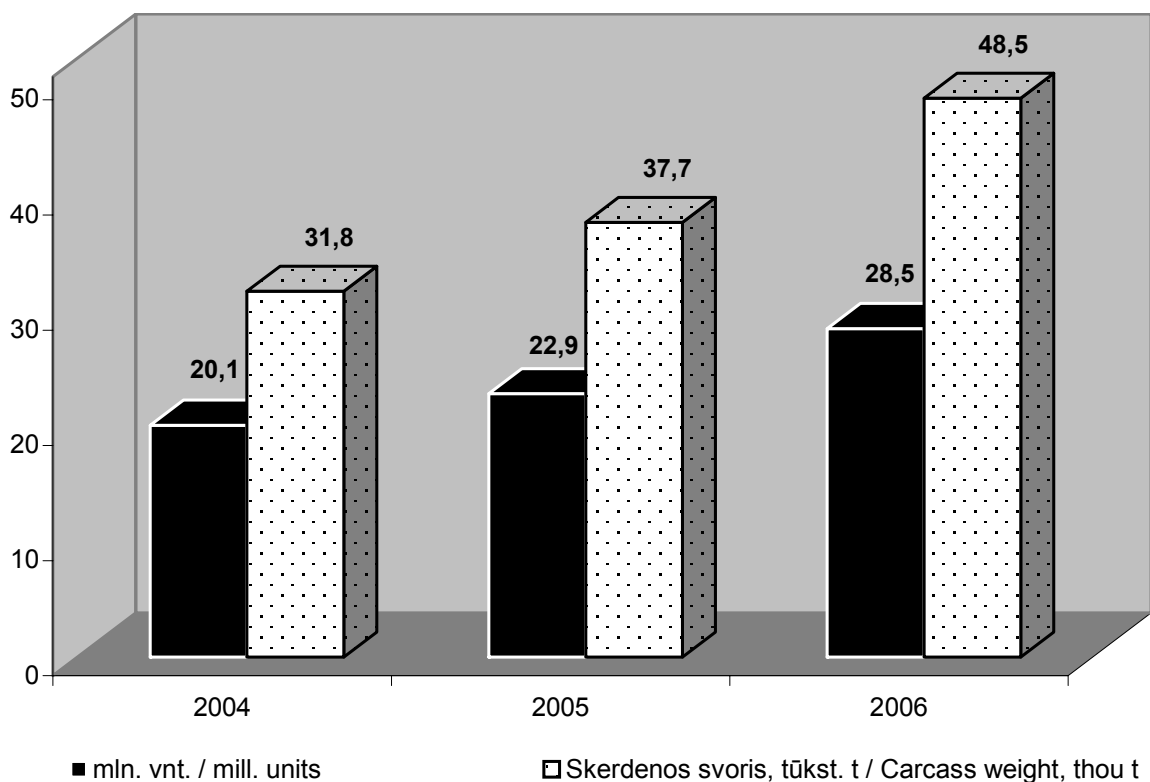
Paukščiai / Poultry	2004	2005	2006
Vištos / Chickens	7867,9	8227,8	9201,3
Žąsys / Geese	52,4	47,9	51,5
Antys / Ducks	46,8	45,5	41,0
Kalakutai / Turkeys	98,4	93,4	103,0
Kiti / Other	1,2	1,2	3,9
Iš viso / Total	8066,7	8419,4	9397,1

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

ES daugiausia paukščių auginama Prancūzija, Jungtinė Karalystė ir Ispanija. Lietuva pagal auginamų paukščių skaičių tėra 18 vietoje. Visose ES valstybėse, išskyrus Slovakiją, didžiąją naminių paukščių dalį, kaip ir mūsų šalyje, sudaro vištos. Slovakijoje daugiausia auginama kalakutų (43,8 proc.).

Lietuvoje kasmet superkama ir paskerdžiama vis daugiau paukščių. 2006 metų sausio–spalio mėnesiais auginamų ir paskerstų paukščių santykis buvo 3:1. Paukštienos pagaminama

vis daugiau. Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius, palyginti su 2004-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, paukštienos apimtys išaugo daugiau nei dvigubai – 52,7 proc. (13 pav.). Daugiausia paskersta vištų (broilerių ir dedeklių), iš jų pagaminta 94,2 proc. paukštienos, bet sparčiausiai augo kalakutienos gamybos tempai. Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius, palyginti su 2005-ųjų ir 2004-ųjų atitinkamu laikotarpiu, šios paukštienos pagaminta atitinkamai 47,2 ir 102,6 proc. daugiau.

13 pav. Paukščių supirkimas 2004–2006 metų sausio–spalio mėnesiais Lietuvoje
Figure 13. Purchase of poultry in Lithuania in January–October 2004–2006

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

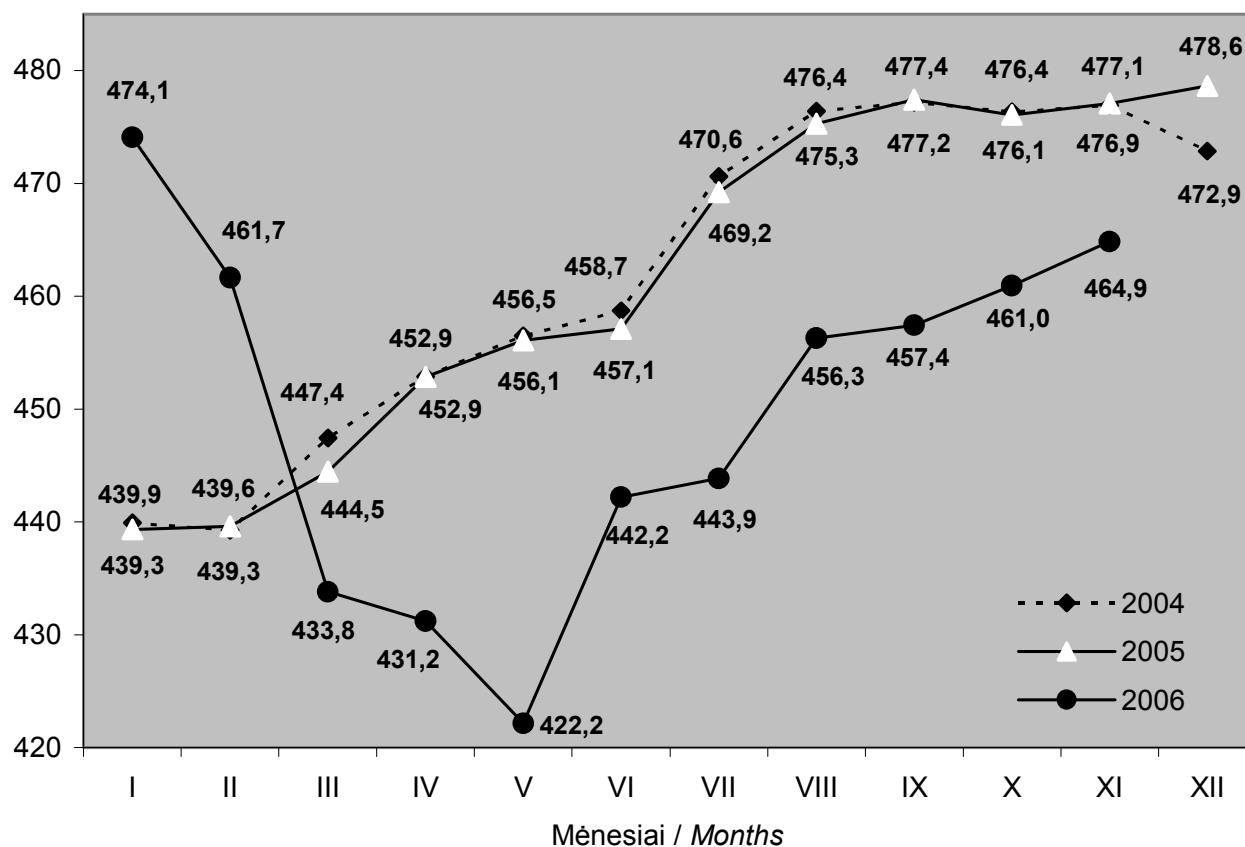
Per pastaruosius trejus metus Lietuvoje vištienos pardavimo kaina pati didžiausia buvo 2006 metų pradžioje. Vėliau ji sparčiai mažėjo (14 pav.). Tokius pokyčius lėmė paukščių gripo protrūkis. Dėl šios ligos smarkiai sumažėjo paukštienos paklausa, ypač Vakarų rinkose.,

Norėdami konkuruoti, paukštininkai savo produkcijos kainą turėjo sumažinti. Nuo gegužės mėnesio kaina vėl po truputėlį kilo, tačiau iki lapkričio mėnesio padidėjusi 10,1 proc., ji nepasiekė praėjusių metų lygio – buvo vidutiniškai 2,6 proc. (12,15 Lt) mažesnė nei 2004 ar

2005 metais tuo pačiu metu. Kainos padidėjimui Lietuvoje galėjo turėti įtakos vėl auganti vištienos paklausa Europoje ir dėl to sumažėjęs importas iš kitų ES valstybių. Jei paukštienos sektoriaus neištiks nauja krizė, Lietuvoje vištienos vidutinė pardavimo kaina kitų metų pradžioje turėtų pasiekti 2006 metų sausio mėnesio lygį.

Dėl susiklosčiusių aplinkybių vištienos pardavimo kaina Lietuvoje 2005–2006 metais bu-

vo mažesnė nei daugelyje ES valstybių (6 lentelė). Pigiausia vištiena buvo Lenkijoje, o brangiausia Suomijoje. 2006 metais ji brango beveik trečdalyje ES šalių, labiausiai – Ispanijoje (10,4 proc.). 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais Lietuvoje vištiena kainavo 78,79 Lt/100 kg (14,9 proc.) pigiau nei vidutiškai ES.

14 pav. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina Lietuvoje 2004–2006 metais, Lt/100 kg
Figure 14. Average producer prices of chicken carcasses in Lithuania in 2004–2006, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina 2005 ir 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais
ES valstybėse, Lt/100 kg

*Average sale-price of chicken carcasses in EU countries
in January–November 2005 and 2006, Lt/100 kg*

Šalis / Country	2005	2006	Pokytis, proc. Change, %
Suomija / Finland	681,46	664,63	97,5
Kipras / Cyprus	630,19	634,94	100,8
Austrija / Austria	621,38	623,07	100,3
Vokietija / Germany	579,62	602,99	104,0
Prancūzija / France	605,64	594,00	98,1
Slovėnija / Slovenia	619,69	593,90	95,8
Graikija / Greece	590,08	587,70	99,6
Airija / Ireland	614,72	584,14	95,0
Švedija / Sweden	616,90	580,94	94,2
Ispanija / Spain	512,43	565,90	110,4
Malta / Malta	547,59	564,99	103,2
Danija / Denmark	558,71	527,15	94,4
Portugalija / Portugal	512,24	524,92	102,5
Italija / Italy	486,99	515,71	105,9
Slovakija / Slovakia	508,98	504,59	99,1
Estija / Estonia	493,14	499,06	101,2
Vengrija / Hungary	537,08	497,40	92,6
Latvija / Latvia	474,14	485,89	102,5
Nyderlandai / Netherlands	506,97	483,77	95,4
Belgija / Belgium	533,02	479,12	89,9
Jungtinė Karalystė / United Kingdom	485,20	469,68	96,8
Lietuva / Lithuania	460,44	449,84	97,7
Čekija / Czech Republic	485,66	446,58	92,0
Lenkija / Poland	404,14	352,76	87,3
ES / EU	528,00	528,63	100,1

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

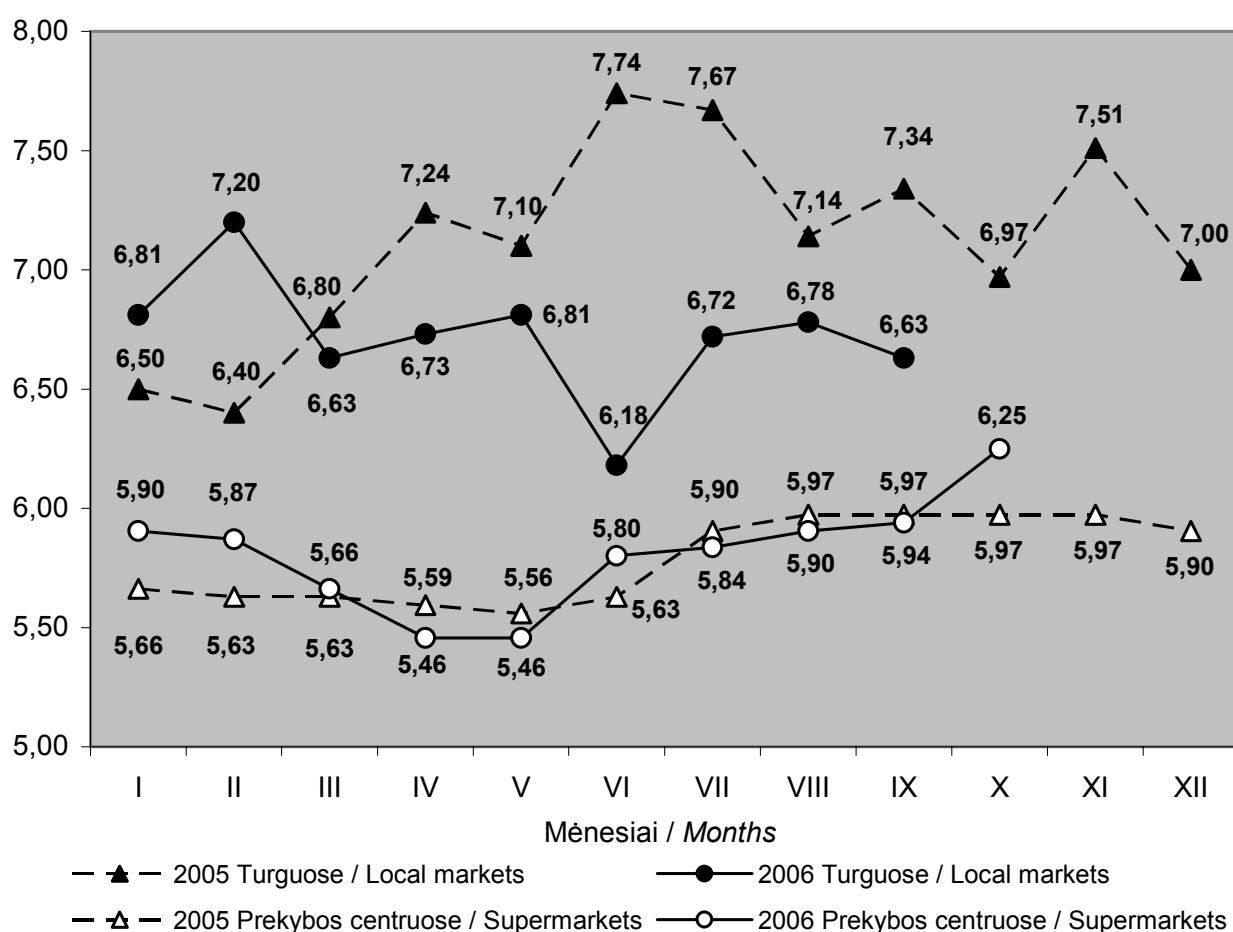
Lietuviška vištiena kainos požiūriu ES yra konkurencinga. Atsižvelgiant į tai, kad aplinkinėse valstybėse kaina kyla greičiau nei mūsų šalyje, galima numatyti, kad ji ir toliau tokia išliks.

2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais vištiena parduotuvėse kainavo 14,2 proc. pigiau nei turguje, o 2005-aisiais šis skirtumas buvo dar didesnis – 19,1 proc. (15 pav.).

Lyginant mažmeninę išdarintų vištų kainą Baltijos šalyse aiškėja, kad pigiausia vištiena

2006 metų sausio–spalio mėnesiais buvo Lietuvoje, o brangiausia – Estijoje (7 lentelė). Mūsų šalyje vištiena kainavo 15,6 proc. mažiau nei Latvijoje ir net 27,4 proc. – nei Estijoje.

Atskirų paukštienos dalių mažmeninė kaina skiriasi. Brangiausios Lietuvoje paukščių krūtinėlės, o pigiausi sparneliai (8 lentelė). Vištų krūtinėlės 2006 metų sausį–spalį kainavo vidutiniškai 32,3 proc. mažiau nei kalakutų.

15 pav. Mažmeninė vištienos kaina Lietuvos prekybos centruose ir turguose 2005 ir 2006 metais, Lt/kg
 Figure 15. Retail prices of chicken in supermarkets and local markets in Lithuania in 2005 and 2006, Lt/kg

Šaltiniai: Žemės ūkio rūmų duomenys, ŽŪMPRIS.

**Mažmeninė išdarinėtų vištų kaina Baltijos šalyse
2005 ir 2006 metų sausio–spalio mėnesiais, Lt/kg**
*Retail prices of dressed chicken in supermarkets and local markets
in Lithuania in January–October 2005 and 2006, Lt/kg*

Šalis / Country	2005	2006	Pokytis, proc. Change, %
Lietuva / Lithuania	5,75	5,81	101,0
Latvija / Latvia	6,73	6,88	102,3
Estija / Estonia	8,10	8,00	98,8

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

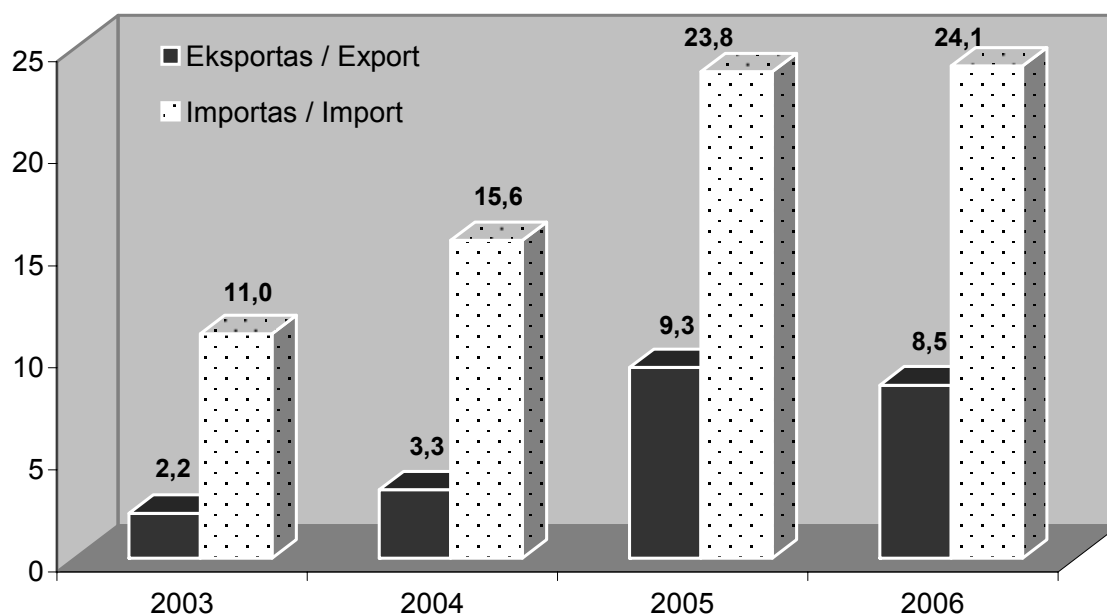
**Kai kurių vištos dalių mažmeninė kaina Lietuvoje
2005 ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, Lt/kg**
Retail prices of selected chicken parts in Lithuania in January–September 2005 and 2006, Lt/kg

Vištos dalys Chicken parts	2005	2006	Pokytis, proc. Change, %
Blauzdelės / Drumsticks	6,39	6,46	1,1
Šlaunelės / Thighs	6,70	6,75	0,7
Krūtinėlės / Breasts	10,81	11,36	5,1
Sparneliai / Wings	5,28	5,29	0,2

Šaltiniai: Žemės ūkio rūmų duomenys, ŽŪMPRIS.

Užsienio prekyba. Pastarųjų metų užsienio prekybos naminių paukščių (vištų, kalakutų, ančių, žąsų ir patarškų) mėsa ir valgomaisiais mėsos subproduktais balansas buvo neigiamas ir didėjo (16 pav.). Galima prognozuoti, kad 2006 metais monėtas rodiklis bus pats prasčiausias per visus paskutiniuosius ketverius metus. Lietuva pagal paukštienos užsienio prekybos balansą ES užima 16-ąją vietą, nors daugelyje narių jis taip pat neigiamas. Geriausi rezultatai – Prancūzijos.

Lietuvoje 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais paukštienos importas 184,5 proc. viršijo eksportą, tačiau vertine išraiška – tik 11,7 proc. Tai reiškia, kad iš Lietuvos išvežama brangesnė, geros kokybės mėsa, pavyzdžiui, paukščių krūtinėlės, o įsivežama pigesnė. Per šį laikotarpį eksportuota 19,5 proc. mūsų šalyje pagamintos paukščių mėsos, t. y. 8,5 tūkst. t už 59,7 mln. Lt, o importuota 24,1 tūkst. t už 66,7 mln. Lt. Tai sudaro 55,5 proc. Lietuvoje tuo metu pagamintos produkcijos.

**16 pav. Lietuvos užsienio prekybos paukštiena balansas
2003–2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, tūkst. t**

Figure 16. Lithuanian foreign trade in poultry in January–September 2003–2006, thou t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Per 2006-ųjų tris pirmuosius ketvirčius, palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, mūsų šalis eksportavo 3,7 proc. mažiau naminių paukščių mėsos, tačiau už 8,7 proc. didesnę sumą. O importo apimtys buvo 1,7 proc. didesnės. Nors įsivežta daugiau mėsos už produkciją sumokėta 20,9 proc. mažiau.

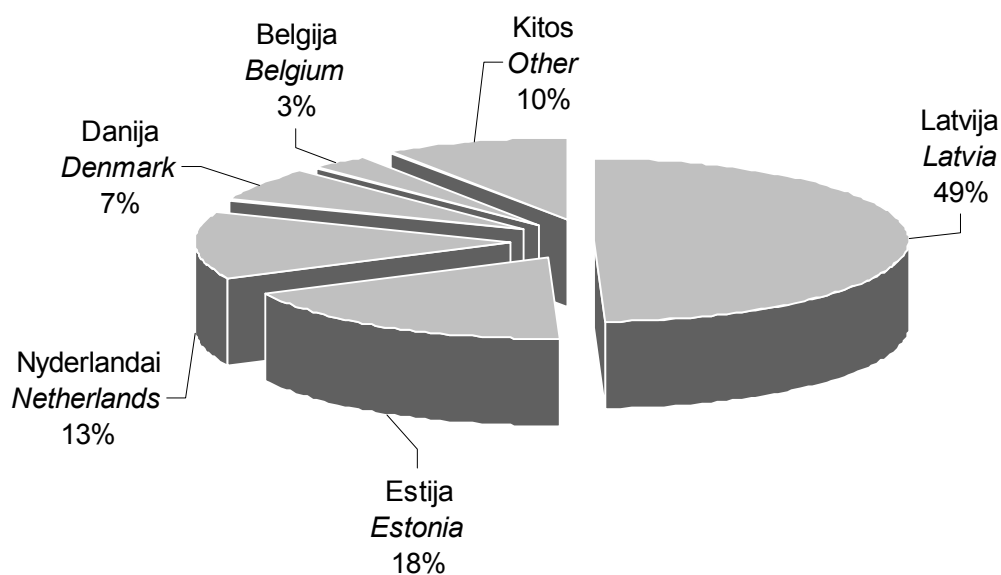
Didžiąją dalį naminių paukščių mėsos Lietuva per 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesius eksportavo į Latviją (4,2 tūkst. t) (17 pav.). Reikšmingos eksporto partnerės buvo Estija (1,6 tūkst. t) ir Nyderlandai (1,1 tūkst. t). Paukštiena buvo vežama į 13 ES šalių.

Daugiausia iš Lietuvos eksportuota vištienos (92,3 proc.). Kita svarbi paukštienos eksporto dalis – kalakutiena (7,6 proc.).

Lietuvai būtų pravartu plėsti savo paukštienos rinkas. Rusijos paukštininkai siekia, kad

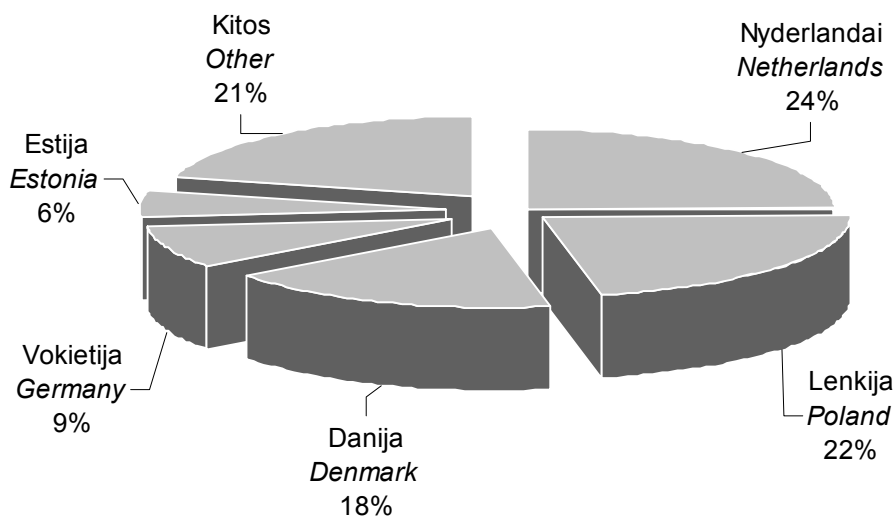
būtų sumažinta paukštienos importo kvota, o paukštininkų asociacija prognozuoja, kad paukštienos Rusijoje 2006 metais bus pagaminta 1,55 mln. t, arba 180 tūkst. t daugiau nei 2005 metais, o 2007 metais dar apie 250–350 tūkst. t daugiau. Taigi iki 2010 metų Rusijoje pagaminta paukštiena galėtų patenkinti tik apie 20 proc. vidaus poreikių. Esant tokiai situacijai, Lietuvai būtų puiki galimybė realizuoti produkciją Rusijoje ir pagerinti savo užsienio prekybos paukštiena balanso rodiklius.

Daugiausia paukštienos į Lietuvą per 2006-ųjų sausio–rugsėjo mėnesius, kaip ir ankstesniais metais, įvežta iš Nyderlandų (6,0 tūkst. t), Lenkijos (5,4 tūkst. t) ir Danijos (4,3 tūkst. t) (16 pav.). Kitos 14 paukštienos eksportuotojų į Lietuvą taip pat yra ES narės.

17 pav. Paukštienos eksporto struktūra 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 17. Structure of poultry exports in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

18 pav. Paukštienos importo struktūra 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 18. Structure of poultry imports in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento prie LRV duomenys).

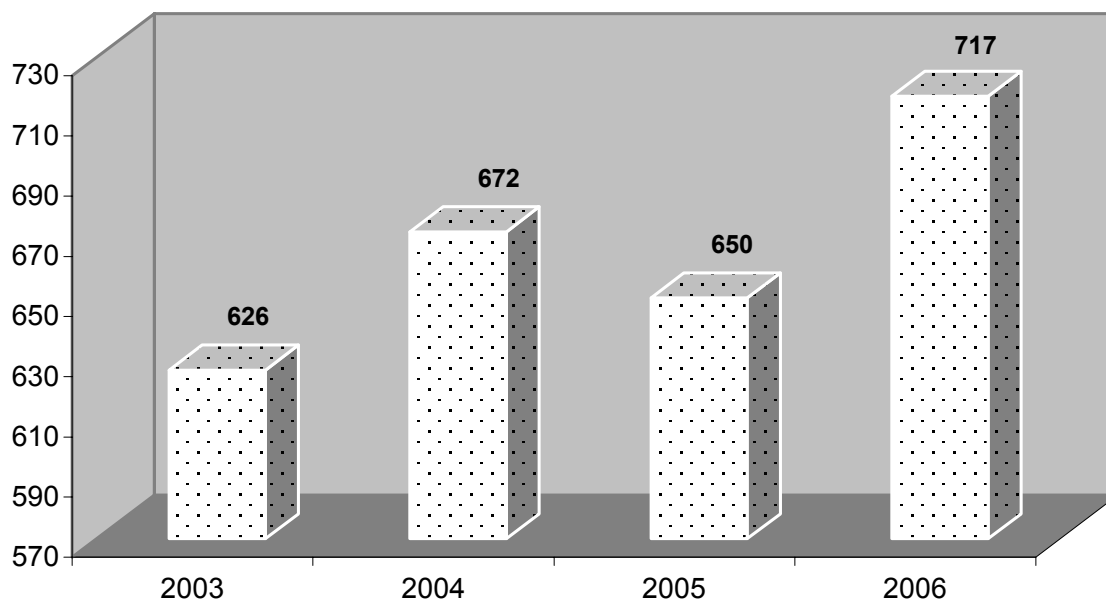
Didžiąją įvežamos naminių paukščių mėsos dalį 2006 metų tirtuoju laikotarpiu sudarė viš-

tiena (88,3 proc.). Nemažai (11,5 proc.) buvo importuojama kalakutienos.

KIAUŠINIAI / EGGS

Lietuvos gyventojai kiaušinių kasmet suvartoja vis daugiau. Pastaruoju metu kiaušinių vartojimas mūsų šalyje netgi viršija ES vidurkį. Dėl išaugusios paklausos ir vidaus, ir užsienio rinkose kiaušinių kainos auga. Didėjant dedeklių skaičiui bei jų produktyvumui, Lietuvoje gerėja ir apsirūpinimas šiais produktais, nors šis rodiklis ir taip jau ne vienerius metus iš eilės viršija 100 proc.

Vidaus rinka. 2006 metais, kaip ir kasmet, kiaušinių daugiausia surinkta per pirmąjį pusmetį. Kiaušinių pastaraisiais metais surenka vis daugiau (1 pav.). 2006 metais sausio–rugsėjo mėnesiais jų surinkta 14,5 proc. daugiau nei 2003-aisiais, 6,7 proc. – nei 2004-aisiais ir 10,3 proc. nei 2005-aisiais. Taigi galima prognozuoti, kad per ketverius paskutiniuosius metus daugiausia kiaušinių bus surinkta 2006-aisiais.

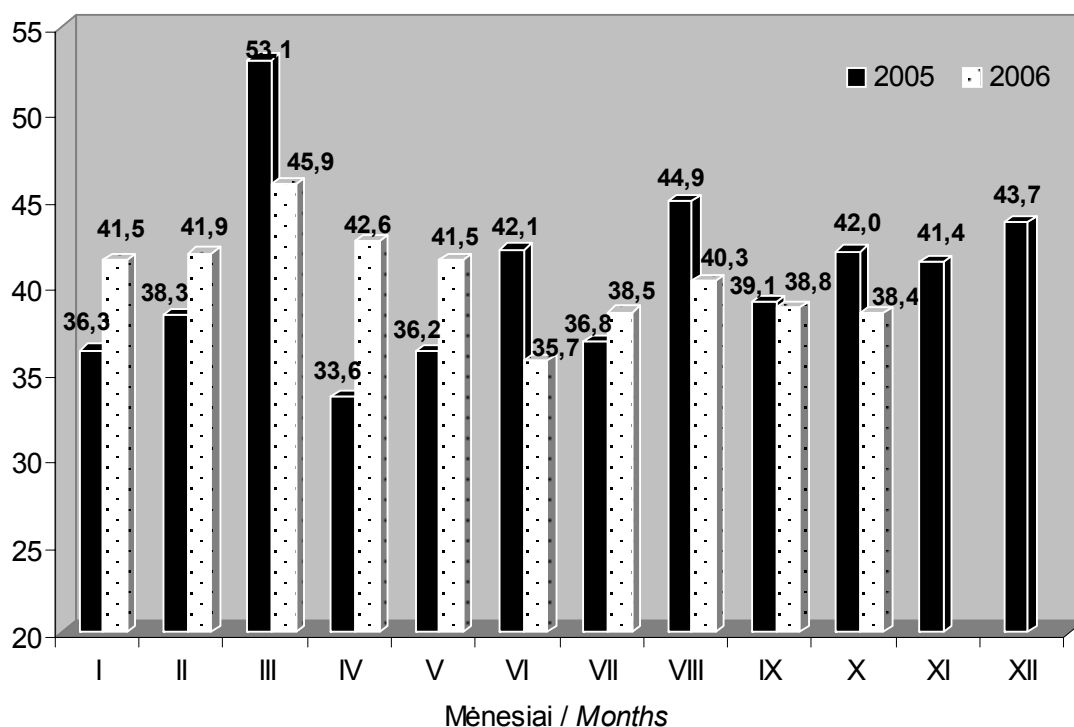

1 pav. Kiaušinių surinkimas Lietuvoje 2003–2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, mln. vnt.
Figure 1. Production of eggs in Lithuania in January–September 2003–2006, mill. pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Per 2006 metų sausio–spalio mėnesius Lietuvoje supirka apie 50 proc. surinktų kiaušinių (405,1 mln. vnt.). Jų per šį laikotarpį supirka 0,7 proc. daugiau nei 2005 metais tuo pačiu metu. Supirkimų apimtys kiekvieną mėnesį buvo nevienodos (2 pav.), tam įtakos turėjo kiaušinių vartojimo tradicijos. Remiantis anks-

tesnių metų duomenimis, superkamų kiaušinių kiekį vėlesniais mėnesiais sunku prognozuoti, nes kasmet jis labai skiriasi. Nors atsižvelgiant į paskutiniųjų mėnesių duomenis, galima numatyti, kad supirkimas ateinančiais mėnesiais bus mažesnis nei pernai tuo pačiu metu.

2 pav. Kiaušinių supirkimas Lietuvoje 2005 ir 2006 metais, mln. vnt.
Figure 2. Purchase of eggs in Lithuania in 2005 and 2006, mill. pieces

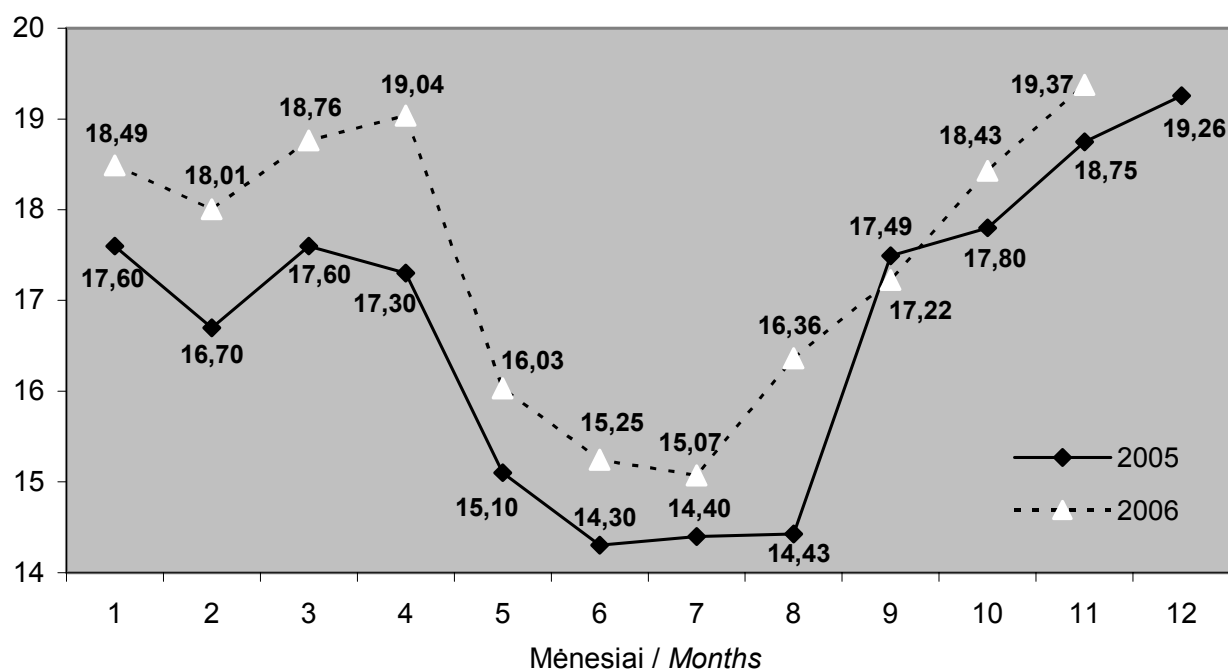
Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais vidutinė didmeninė A klasės kiaušinių pardavimo kaina buvo 5,8 proc. didesnė negu tuo pačiu laikotarpiu 2005-aisiais (3 pav.). Prognozuojama, kad ji ir toliau viršys praėjusių metų lygį. L grupės kiaušiniai vidutiniškai buvo 6,3 proc., o M grupės – 5,2 proc. brangesni. L grupės kiaušinių didmeninė kaina buvo vidutiniškai 2,6 proc. didesnė už M grupės. Tokiam kainų kilimui įtakos turėjo augantis kiaušinių vartojimas šalyje ir eksporto apimčių didėjimas.

2006-ųjų sausio–lapkričio mėnesiais Lietuvoje L–M grupės kiaušinių didmeninė kaina buvo didesnė nei praėjusiais metais tuo pačiu laikotarpiu, kaip ir daugelyje ES valstybių (1 lentelė). Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu me-

tu, labiausiai kiaušiniai pabrango Nyderlanduose – 22 proc., atpigo Suomijoje – 15,8 proc. Didžiausia jų didmeninė kaina per 2006-ųjų sausio–lapkričio mėnesius buvo Švedijoje ir 51,3 proc. viršijo vidurkį, o žemiausia – Belgijoje, kur kaina 20,4 proc. buvo mažesnė už vidurkį. Lietuvos kiaušinių didmeninė kaina taip pat buvo konkurencinga ES. Ji 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais tik 0,6 proc. viršijo praėjusių metų to paties laikotarpio lygį ir buvo 11,5 proc. mažesnė nei ES vidurkis.

2006 metų sausio–spalio mėnesiais Lietuvoje mažmeninė kiaušinių kaina kilo. Palyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, ji buvo 15,1 proc. didesnė (4 pav.).

3 pav. Šviežių supakuotų A klasės kiaušinių vidutinės didmeninės kainos (be PVM) Lietuvoje 2005 ir 2006 metais, Lt/100 vnt.

Figure 3. Average wholesale price (VAT excl.) of eggs (Class A, packed) in Lithuania in 2005 and 2006, Lt/100 pieces

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

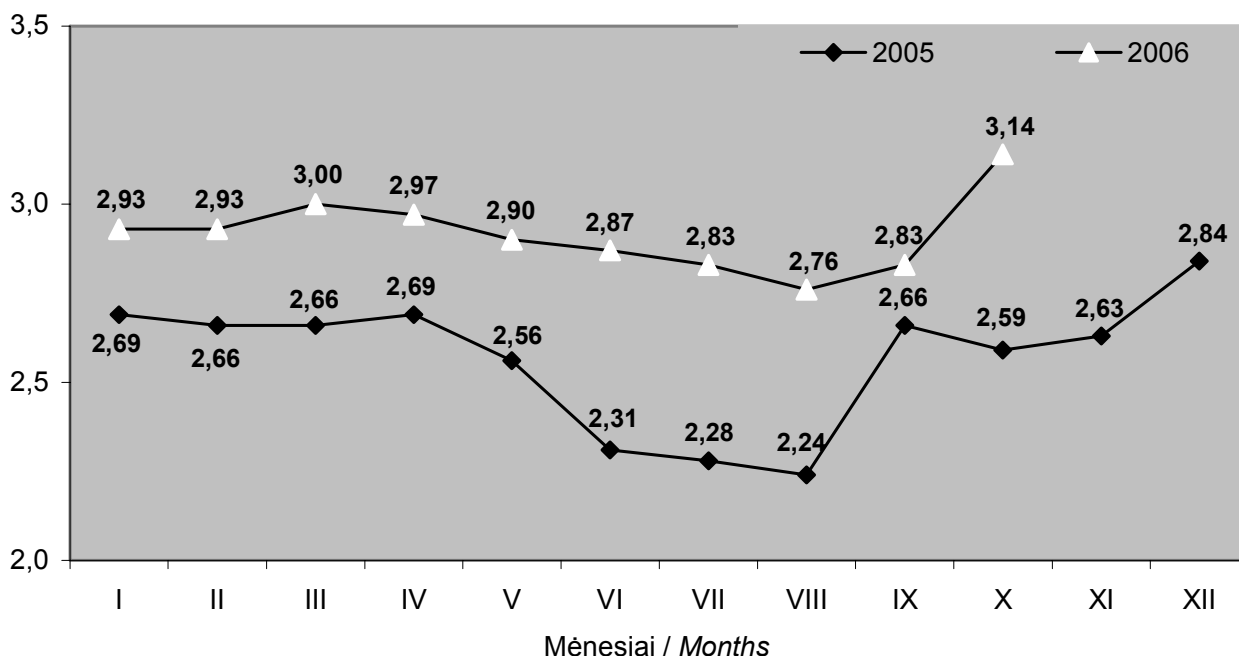
1 lentelė / Table 1

Šviežių L–M grupės kiaušinių vidutinės didmeninės kainos ES valstybėse 2005 ir 2006 metų sausio–lapkričio mėnesiais, Lt/100 kg
Average wholesale prices of fresh eggs (L–M group) in EU countries in January–November 2005 and 2006, Lt/100 kg

Šalis / Country	2005	2006	Pokytis, proc. Change, %
Švedija / Sweden	135,72	146,29	107,8
Danija / Denmark	133,89	136,59	102,0
Italija / Italia	122,05	133,89	109,7
Kipras / Cyprus	121,04	116,92	96,6
Slovėnija / Slovenia	120,60	116,44	96,5
Airija / Ireland	127,37	113,44	89,1
Graikija / Greece	105,73	106,32	100,6
Jungtinė Karalystė / United Kingdom	97,58	104,88	107,5
Latvija / Latvia	91,21	99,58	109,2
Vengrija / Hungary	99,30	98,77	99,5

Šalis / Country	2005	2006	Pokytis, proc. Change, %
Lenkija / Poland	87,80	95,97	109,3
Austrija / Austria	87,90	93,32	106,2
Portugalija / Portugal	76,70	92,16	120,1
Nyderlandai / Netherlands	72,08	87,97	122,0
Vokietija / Germany	77,85	87,68	112,6
Slovakija / Slovakia	80,95	87,11	107,6
Čekija / Czech Republic	80,71	85,91	106,4
Malta / Malta	73,77	85,85	116,4
Estija / Estonia	81,81	85,63	104,7
Lietuva / Lithuania	85,06	85,54	100,6
Prancūzija / France	77,96	84,17	108,0
Ispanija / Spain	68,02	82,83	121,8
Suomija / Finland	92,57	77,92	84,2
Belgija / Belgium	64,48	76,96	119,3
ES / EU	87,50	96,67	110,5

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

4 pav. Mažmeninės kiaušinių kainos Lietuvoje 2005 ir 2006 metais, Lt/10 vnt.

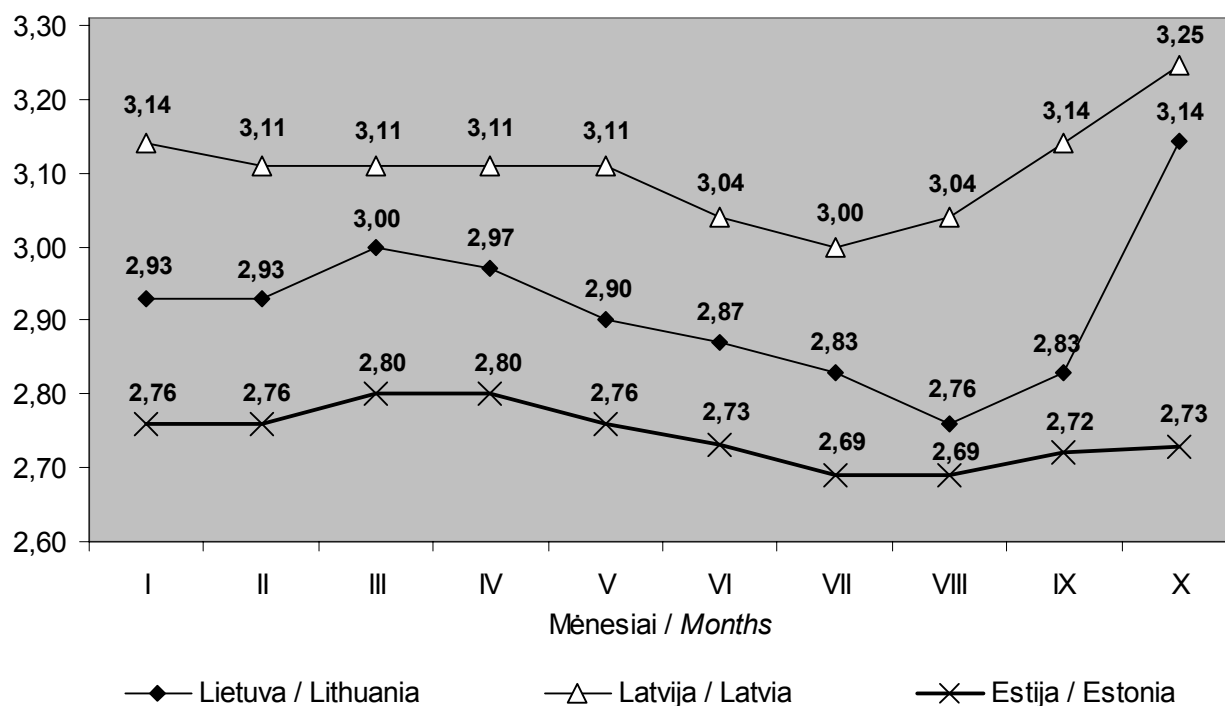
Figure 4. Retail prices of eggs in Lithuania in 2005 and 2006, Lt/10 pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Baltijos šalyse mažiausia mažmeninė kiaušinių kaina 2006 metų sausio–spalio mėnesiais buvo Estijoje, o Latvijoje – didžiausia (5 pav.). Mūsų šalyje kiaušinių kaina per šį laikotarpį buvo 6,1 proc. mažesnė nei kaimyninėje Latvijoje, tačiau beveik 6,3 proc. viršijo Estijos mažmeninę kainą. Pastarojoje kiaušiniai buvo

0,3 proc. pigesni nei tuo pačiu laikotarpiu 2005-aisiais, o Lietuvoje ir Latvijoje jie pabrango atitinkamai 14,6 ir 6,1 proc. Estijos kiaušinių rinka nuo kitų Baltijos valstybių skiriasi tuo, kad joje mažmeninė kiaušinių kaina po pirmojo pusmečio išliko beveik pastovi, o Latvijoje ir Lietuvoje ėmė augti.

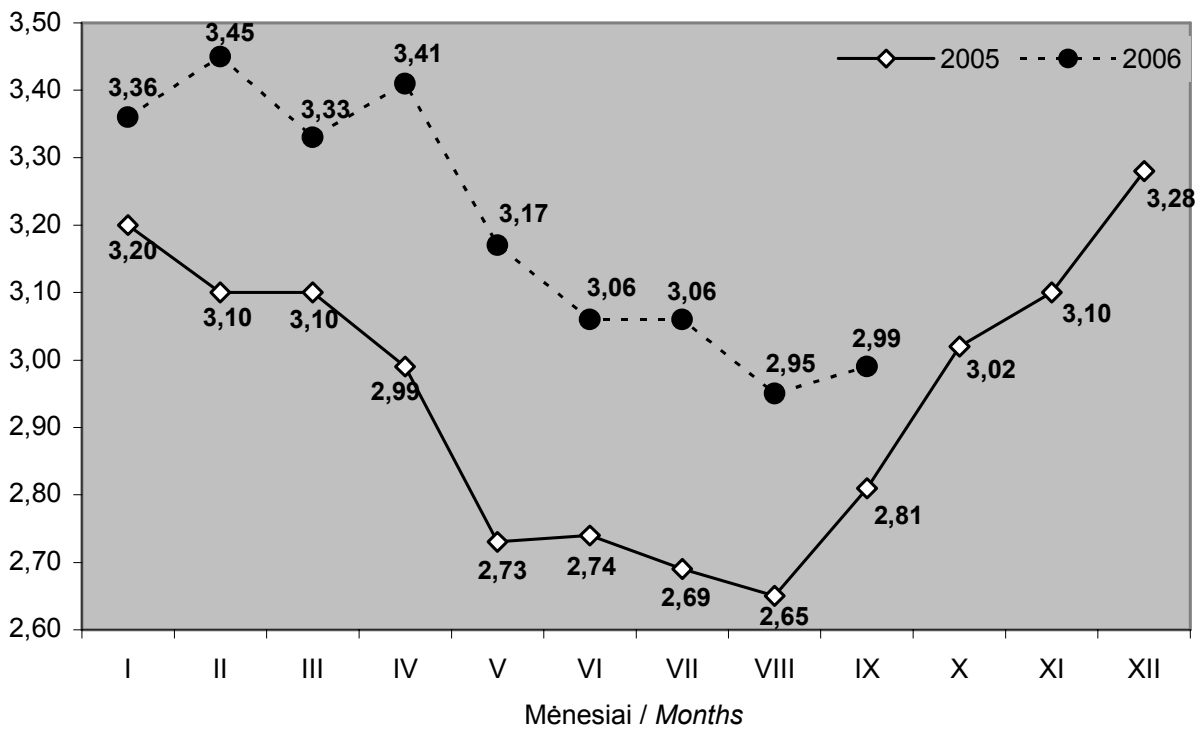
5 pav. Mažmeninės kiaušinių kainos Baltijos šalyse 2006 metais, Lt/10 vnt.

Figure 5. Retail prices of eggs in the Baltic States in 2006, Lt/10 pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

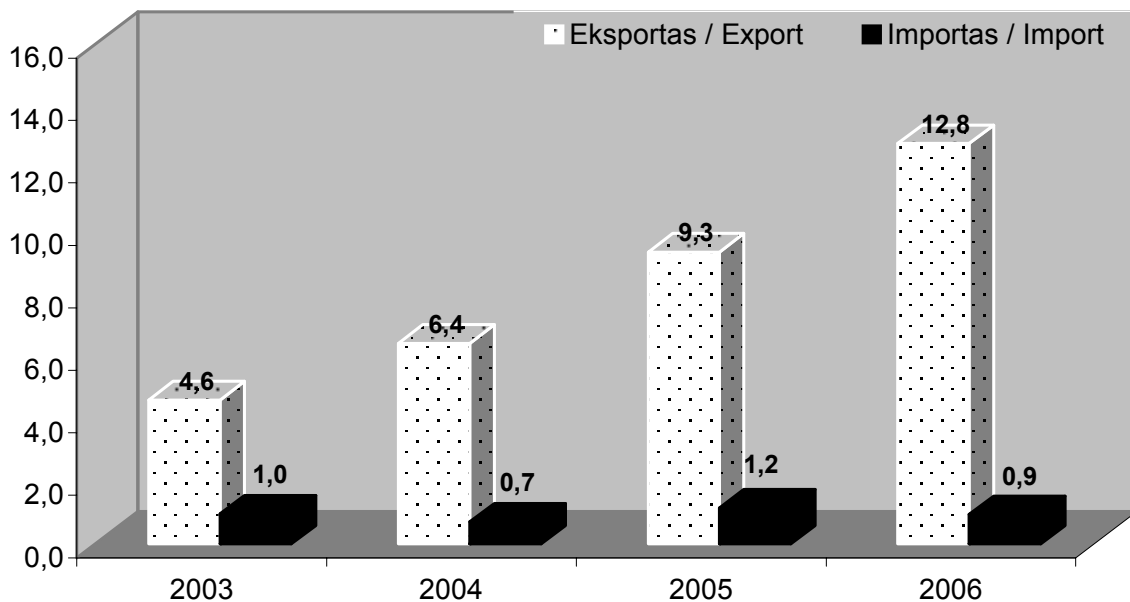
Žemės ūkio rūmų duomenimis, turguje kaimiškų kiaušinių kainos ir 2005, ir 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais mažėjo (6 pav.). Nuo metų pradžios per 9 mėnesius ji sumažėjo 11,0 proc. 2006-aisiais ir 12,2 proc. 2005-aisiais. Praėjusių metų sausio–rugsėjo mėnesiais kiaušinių kaina vidutiniškai buvo 10,8 proc. mažesnė negu šiemet. Turguje parduodamų kaimiškų kiaušinių kaina buvo apie 10,6 proc. didesnė nei mažmeninė.

Užsienio prekyba. Pastarųjų metų užsienio prekybos balansas naminių paukščių kiaušiniai buvo teigiamas ir didėjo (7 pav.). Per 2006 metų pirmus tris ketvirčius balansas viršijo ankstesnių metų metinius rodiklius. Taigi galima prognozuoti, kad per ketverius paskutiniuosius metus šiemet šis rodiklis bus pats geriausias. ES Lietuva pagal kiaušinių užsienio prekybos balansą užima apie 7 vietą, nors daugelyje narių jis taip pat yra teigiamas. Geriausi rezultatai – Nyderlandų.

6 pav. Kiaušinių kainos Lietuvos turguose 2005 ir 2006 metais, Lt/10 vnt.
 Figure 6. Prices of eggs in local markets in Lithuania in 2005 and 2006, Lt/10 pieces

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

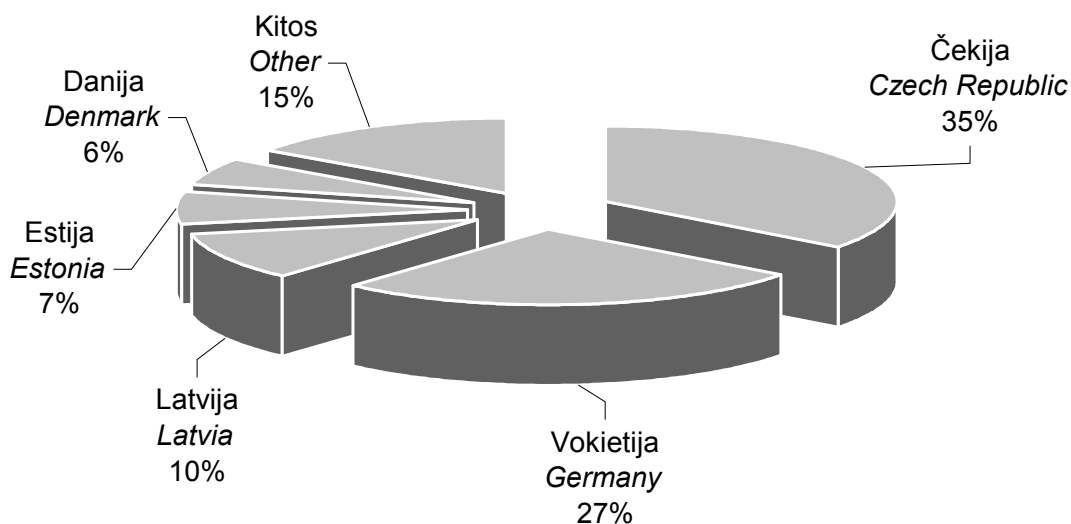

7 pav. Lietuvos užsienio prekyba kiaušiniais 2003–2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais, tūkst. t
 Figure 7. Lithuanian foreign trade in eggs in January–September 2003–2006, thou t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

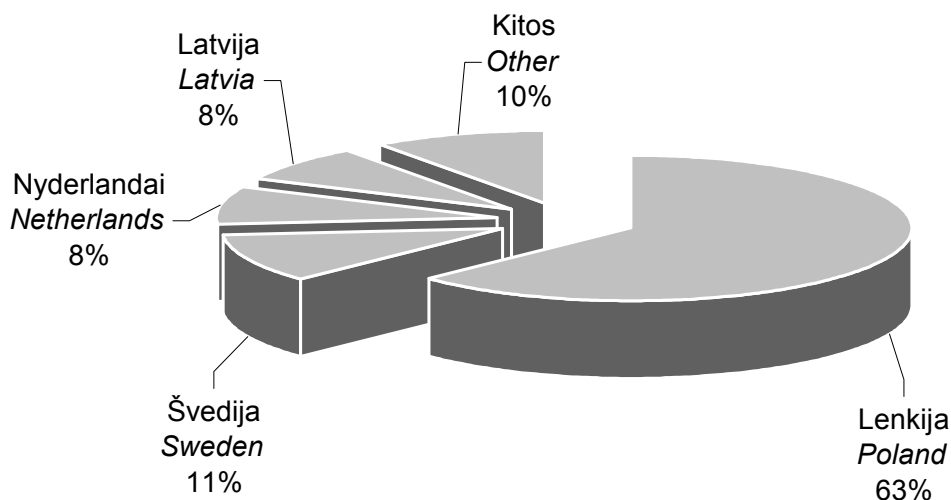
Lietuvoje per tris pirmuosius 2006 metų ketvirčius naminių paukščių kiaušinių eksportas viršijo importą beveik 13,7 karto. Per šį laikotarpį eksportuota apie 26,8 proc. Lietuvoje surinktų kiaušinių (12,8 tūkst. t už 32,9 mln. Lt), arba 37,2 proc. daugiau ir už 49,6 proc. didesnę sumą nei prieš metus. Vidutinė įvairaus apdoro-

jimo išvežtų kiaušinių kaina per 2006 metų tris pirmuosius ketvirčius buvo 1,7 tūkst. Lt/t – 49,0 proc. didesnė nei 2005 metais tuo pačiu metu. Kasmet daugiausia kiaušinių išvežama birželio mėnesį (2006 m. – 13,3 proc.), mažiausiai – balandį (2006 m. – 7,6 proc.).

8 pav. Kiaušinių eksporto struktūra 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 8. Structure of egg exports in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

9 pav. Kiaušinių importo struktūra 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais
Figure 9. Structure of egg imports in January–September 2006

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Daugiausia naminių paukščių kiaušinių 2006 metų sausio–rugsėjo mėnesiais eksportuota į Čekiją (4,5 tūkst. t), Vokietiją (3,4 tūkst. t), Latviją (1,3 tūkst. t), Estiją (0,9 tūkst. t) ir Daniją (0,7 tūkst. t) (8 pav.). Iš viso kiaušiniai iš Lietuvos buvo vežami į 14 ES šalių.

Per pirmuosius tris 2006 metų ketvirčius naminių paukščių kiaušinių įvežta iš Lenkijos (587,3 t), Švedijos (102,7 t), Nyderlandų (78,1 t) ir Latvijos (74,6 t) (9 pav.). Iš viso į

Lietuvą naminių paukščių kiaušinių buvo importuojama iš 11 šalių, iš kurių 10 priklauso ES.

Per 2006-ųjų sausio–rugsėjo mėnesius į mūsų šalį importuota 937,0 t kiaušinių už 5,0 mln. Lt. Šis produkcijos kiekis sudaro apie 2,0 proc. Lietuvoje surenkamų kiaušinių. Šiais metais kiaušinių įvežta 18,6 proc. mažiau nei prieš metus.

LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBA ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS
PER 2006 METŲ I–III KETVIRČIUS
LITHUANIAN FOREIGN TRADE OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS
IN THE I–III QUARTERS OF 2006

Audronė Laskauskienė

Straipsnyje nagrinėjamos žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir importo (pagal Specialiąją prekybos sistemą) tendencijos, remiantis Lietuvos Respublikos statistikos departamento 2006 metų gruodžio mėnesio duomenimis.

Per 2006 metų I–III ketvirčius žemės ūkio ir maisto produktų eksportuota už 3822,1 mln. Lt, t. y. 964,8 mln. Lt (34 proc.) daugiau nei per tą patį 2005 metų laikotarpį. Importuota už 3515,4 mln. Lt, 868,5 mln. Lt (33 proc.) daugiau. Užsienio prekybos balansas, kaip ir 2005 metų atitinkamu periodu, buvo teigiamas, apyvarta išaugo 1,3 karto (1 lentelė).

Padidėjo 19 iš 24 produktų grupių eksportas. Per 2006 metų I–III ketvirčius tradiciškai daugiausia buvo eksportuota pieno ir pieno produktų – už 740,8 mln. Lt, 1,2 karto

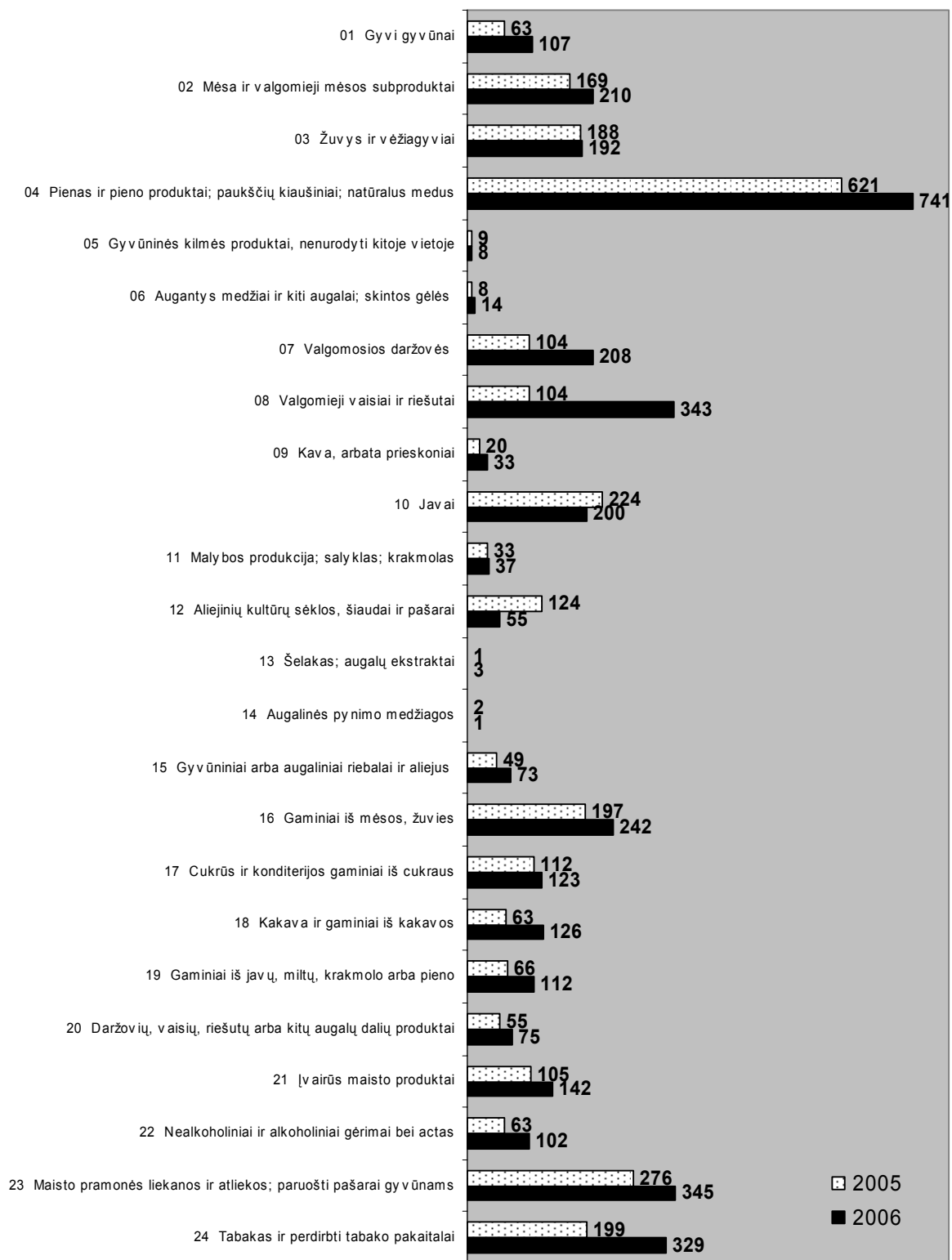
(119,7 mln. Lt) daugiau nei 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu. Šių produktų eksportas per 2006 metų I–III ketvirčius sudarė 19,4 proc. viso žemės ūkio maisto produktų eksporto. 35 proc. pieno produktų eksportuota į Rusiją, (54 proc. visų eksportuotų sūrių teko Rusijai), 17 proc. – į Italiją, 15 proc. – į Vokietiją.

Į antrąją vietą pagal apimtį per 2006 metų I–III ketvirčius pakilo paruoštų pašarų gyvūnams eksportas. Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, šių prekių išvežta 1,2 daugiau (už 344,8 mln. Lt), eksportuotas kiekis sudarė 9 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. 76 proc. šios grupės produktų – kačių ir šunų maistas, kurio minėtu laikotarpiu buvo išvežta už 261 mln. Lt. 38 proc. paruoštų gyvūnų pašarų eksportuota į Jungtinę Karalystę, 12 proc. – į Vokietiją, 9,7 proc. – į Rusiją.

1 lentelė / Table 1

Pagrindiniai užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais rodikliai
per 2005 ir 2006 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
Main indicators of foreign trade of agricultural and food products
in the I–III quarters of 2005 and 2006, mill. Lt

Metai / Year	Eksportas Exports	Indeksas Index	Importas Imports	Indeksas Index	Apyvarta Turnover	Balansas Balance
2005	2857,4	100,0	2646,9	100,0	5504,3	210,4
2006	3822,1	133,8	3515,4	132,8	7337,6	306,7

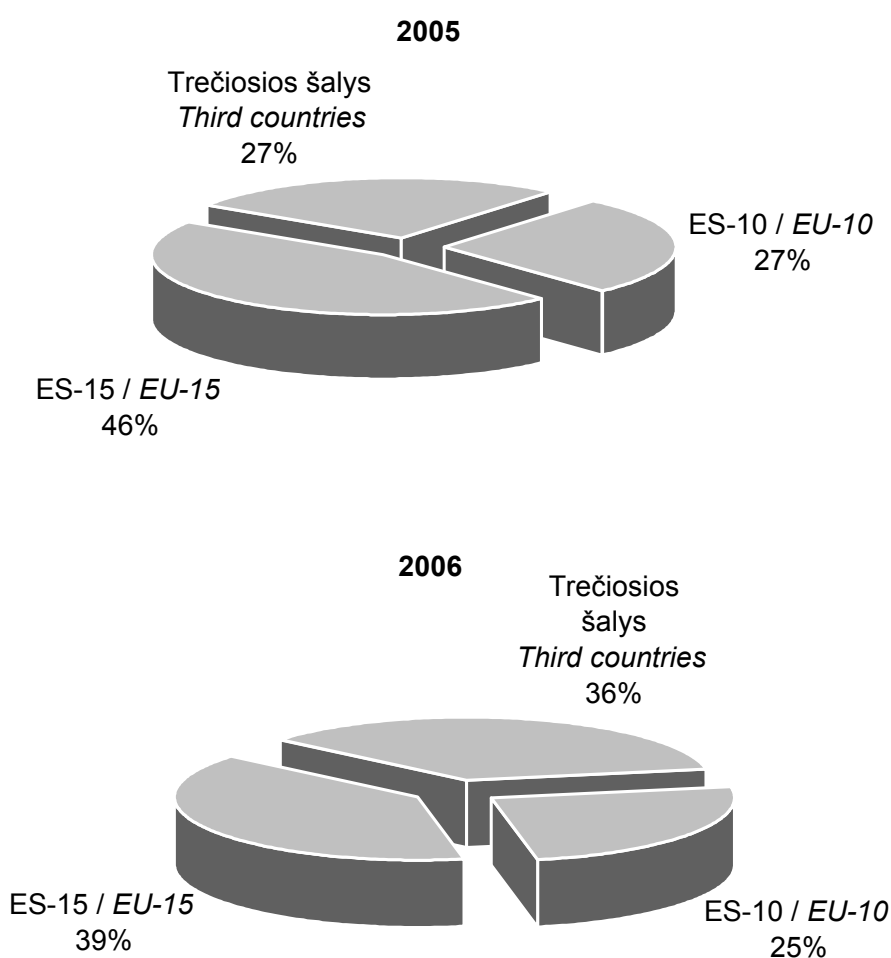
1 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas per 2005 ir 2006 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
 Figure 1. Exports of agricultural and food products in the I–III quarters of 2005 and 2006, mill. Lt

Trečioje vietoje pagal eksporto apimtį – valgomųjų vaisių ir riešutų eksportas (343,1 mln. Lt, 9 proc.). 56 proc. šios grupės produktų sudaro obuolių eksportas, kurio 99 proc. tenka Rusijai.

Didelę eksporto dalį sudarė tabako gaminiai (329,1 mln. Lt, 8,6 proc.), gaminiai iš mėsos ir žuvies (242,1 mln. Lt, 6,3 proc.), mėsa ir valgomieji mėsos subproduktai (209,6 mln. Lt, 5,5 proc.), daržovės (207,8 mln. Lt, 5,4 proc.). Minėtų produktų dalis per 2006 metų I–III ket-

virčius sudarė 63 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto.

Iš keturių pagrindinių maisto produktų grupių per 2006 metų I–III ketvirčius daugiausia buvo eksportuota paruoštų maisto produktų ir tabako gaminių (1596 mln. Lt, 42 proc.). Antroje vietoje – gyvų gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų grupės prekių (1258 mln. Lt, 33 proc.), toliau – augalinių produktų (895 mln. Lt, 23 proc.), ketvirtoje vietoje – aliejus ir riebalų (73 mln. Lt, 1,9 proc.) eksportas.

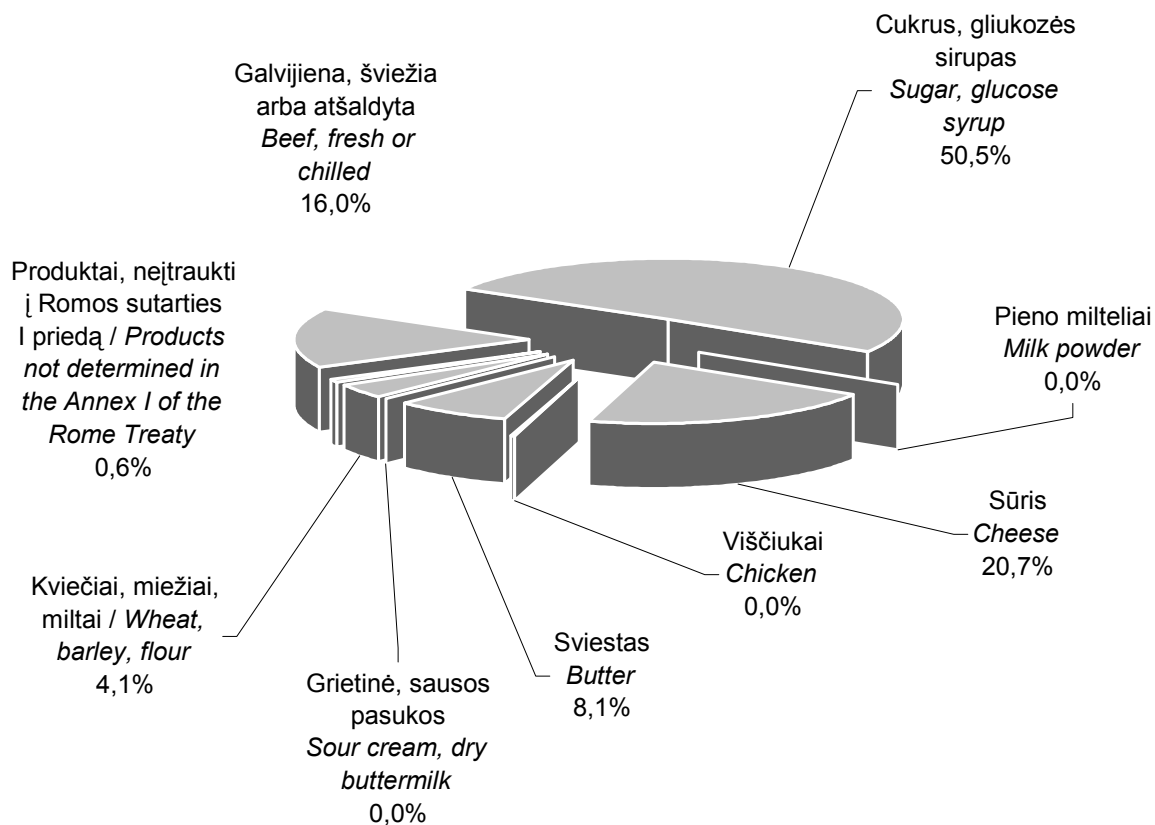
2 pav. Žemės ūkio maisto produktų eksporto struktūra pagal šalių grupes per 2005 ir 2006 metų I–III ketvirčius

Figure 2. Structures of exports of agricultural and food products by country group in the I–III quarters of 2005 and 2006

Žemės ūkio ir maisto produktų per 2006 metų I–III ketvirčius eksporto pagal šalių grupes analizė parodė, kad, palyginti su 2005 metų atitinkamu laikotarpiu, eksporto dalis į senąsias (ES-15) ir naująsias (ES-10) ES šalis sumažėjo, o į trečiąsias išaugo 9 procentiniais punktais (607 mln. Lt) (2 pav.). Minėtu laikotarpiu buvo išmokėta 180 mln. Lt eksporto į trečiąsias šalis kompensacijų (3 pav.). Cukraus daugiausia išvežta į Tadžikiją ir Uzbekiją, pieno produktų – į Rusiją, galvijienos – į Baltarusiją ir Rusiją.

Per 2006 metų I–III ketvirčius daugiausia žemės ūkio ir maisto produktų eksportuota į Rusiją (22 proc.), Latviją (14 proc.), Vokietiją (12 proc.), Estiją (6,3 proc.), Jungtinę Karalystę (6 proc.), Italiją (5,2 proc.) Šveicariją (4,8 proc.).

Palyginti su 2005 metų tuo pačiu laikotarpiu, eksportas į Rusiją padidėjo daugiau kaip 2 kartus, (eksportuota už 848 mln. Lt). Į Rusiją daugiausia išvežta sūrių ir varškės (223,6 mln. Lt), šių produktų eksportas išaugo 1,7 karto. Net 33,7 karto padidėjo obuolių eksportas, siekė 144 mln. Lt (120819 t). Didžiausia obuolių eksporto dalis tenka I ir II ketvirčiui, III ketvirtį išvežta tik 9 proc. visų eksportuotų į Rusiją obuolių. 40 kartų išaugo pievagrybių eksportas (už 45 mln. Lt), du kartus – galvijienos (53 mln. Lt).

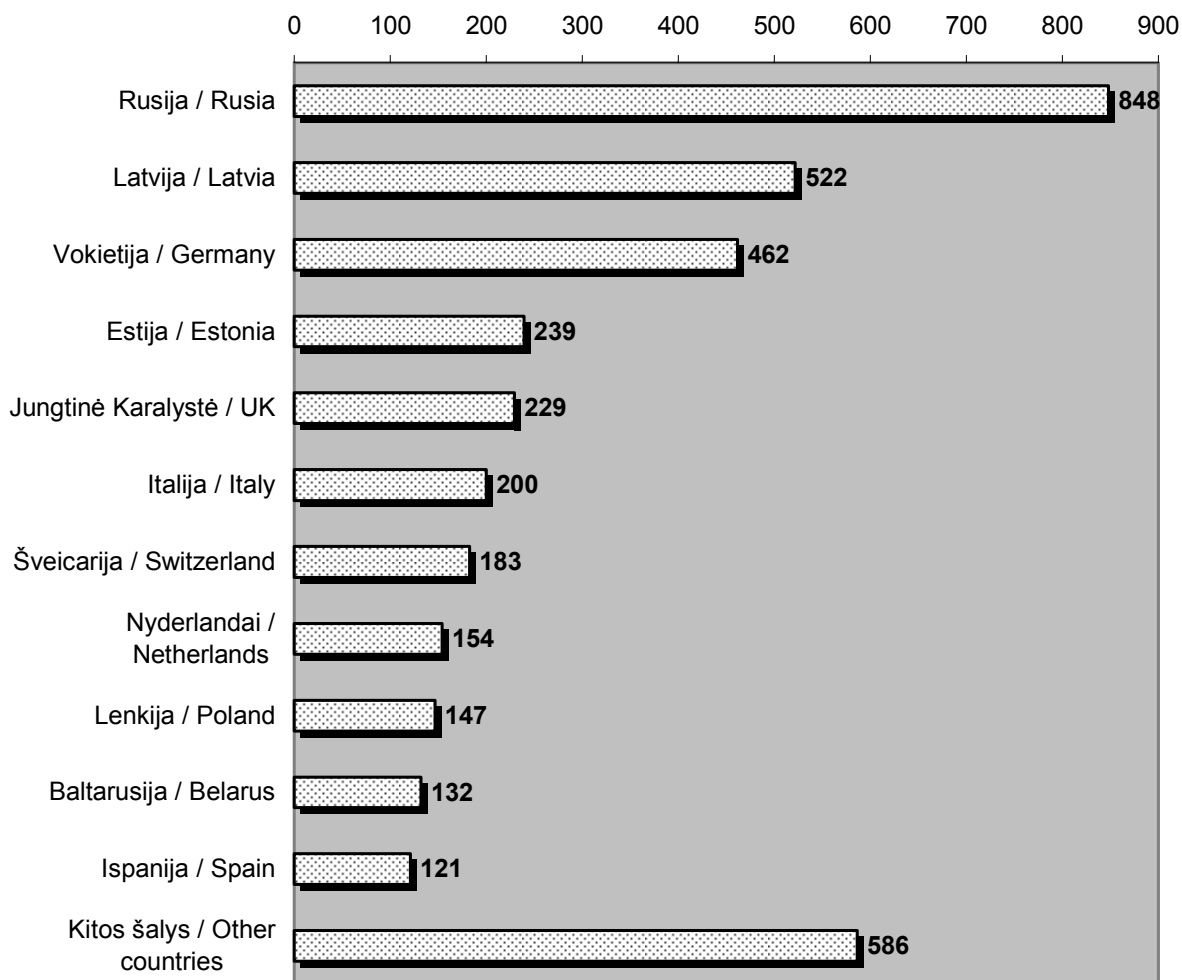
3 pav. Kompensacijų, išmokėtų už eksportą į trečiąsias šalis, struktūra per 2006 metų I–III ketvirčius
Figure 3. The structure of compensations paid for the exports into third countries in the I–III quarters of 2006

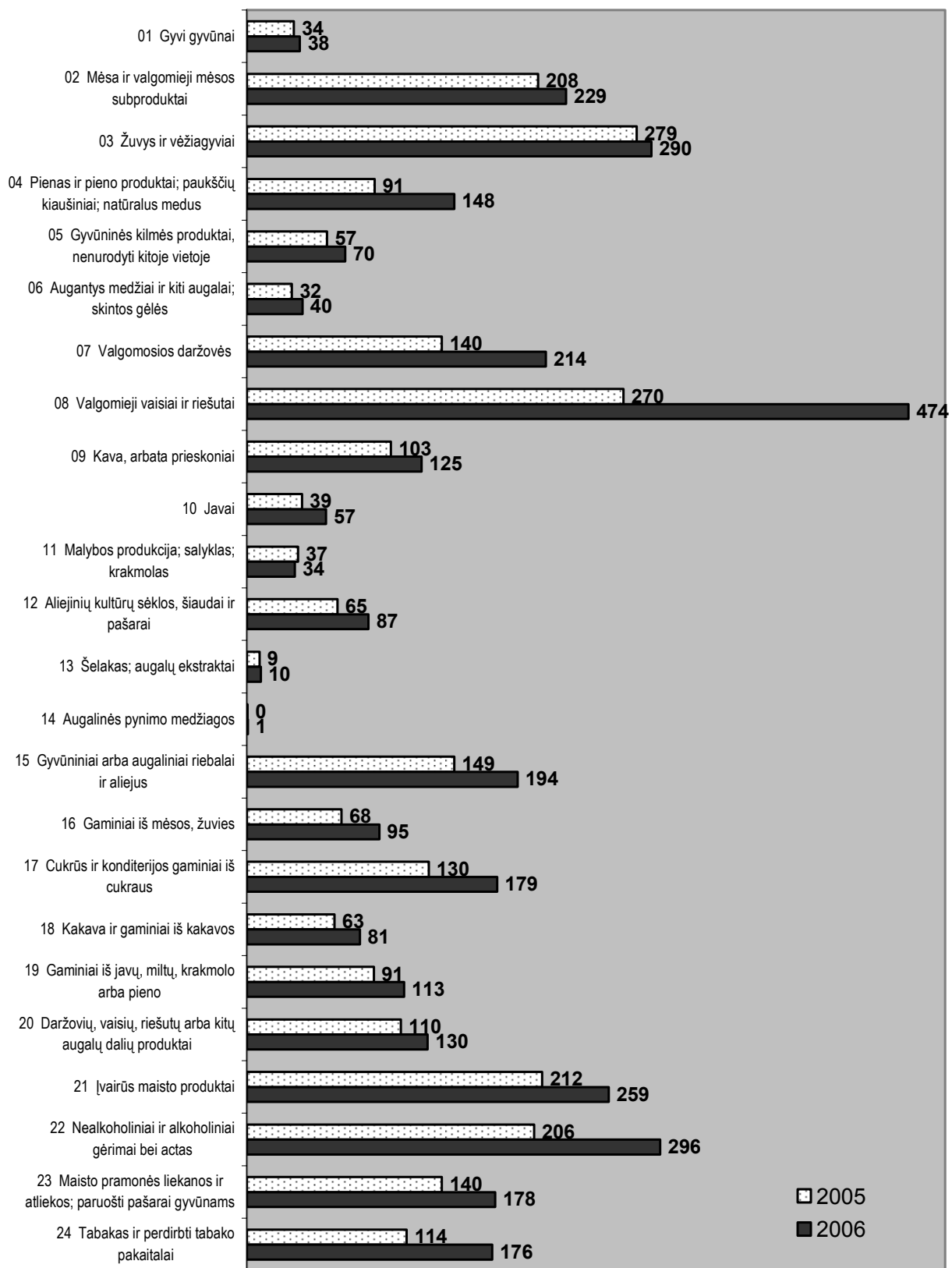
Į *Latviją* eksportas padidėjo 1,3 karto (eksportuota už 522 mln. Lt). Daugiausia išvežta cigarečių (35 mln. Lt), kavos, arbatos ekstraktų, esencijų ir koncentratų (33 mln. Lt), šokolado ir kitų produktų, turinčių kakavos (26 mln. Lt), paukštienos (23 mln. Lt). Eksportas į *Vokietiją* beveik nepasikeitė (461 mln. Lt.) Į šią šalį daugiausia išvežta cigarečių (76 mln. Lt), pieno ir grietinėlės (71 mln. Lt), žuvų filės ir kitos žuvų mėsos (41 mln. Lt), kačių ir šunų maisto (40 mln. Lt), gaminių ir konservų iš žuvų (40 mln. Lt). Per 2006 metų I–III ketvirčius į

Estiją eksportuota produktų už 240 mln. Lt, daugiausia – cigarečių (41,5 mln. Lt), žuvų konservų ir kitokių gaminių iš žuvų (20 mln. Lt), cukraus (12, 7 mln. Lt). Eksportas į šias šalis sudarė daugiau kaip pusę žemės ūkio ir maisto produktų eksporto minėtu laikotarpiu.

Per 2006 metų I–III ketvirčius į Lietuvą importuota žemės ūkio ir maisto produktų už 3515,4 mln. Lt, t. y. 1,3 karto daugiau nei per 2005-ųjų tą patį laikotarpį.

4 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pagal šalis per 2006 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
 Figure 4. Exports of agricultural and food products by country in the I–III quarters of 2006, mill. Lt

5 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas per 2005 ir 2006 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
Figure 5. Exports of agricultural and food products by country in the I–III quarters of 2005 and 2006, mill. Lt

Iš 24 *produktų grupių* 23 importas padidėjo. Per 2006 metų I–III ketvirčius, kaip ir 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, daugiausia buvo importuota valgomųjų vaisių ir riešutų (473,8 mln. Lt – 13,5 proc. viso žemės ūkio maisto produktų importo), nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų (295,9 mln. Lt, 8,4 proc.), žuvų (289,6 mln. Lt, 8,2 proc.), įvairių maisto produktų (259,2 mln. Lt, 7,4 proc.), mėsos (228,6 mln. Lt, 6,5 proc.). 25,9 proc. valgomųjų vaisių ir riešutų grupės importo sudarė obuoliai (121 mln. Lt), persikai ir vyšnios (59,1 mln. Lt, 12 proc.), citrusiniai vaisiai (56,4 mln. Lt, 11,9 proc.). Iš nealkoholinių ir alkoholinių gėrimų grupės daugiausia įvežta vandens ir nealkoholinių gėrimų (92,3 mln. Lt, 31,3 proc. šios grupės importo), antroje vietoje – vynų (49,2 mln. Lt, 16,7 proc.), trečiojoje – spiritas, likeris ir kiti spiritiniai gėrimai (48,1 mln. Lt, 16,6 proc.). Žuvų importuota už 289,6 mln. Lt – 8,2 proc. žemės ūkio ir maisto produktų importo. Iš šiai grupei priklausančių produktų daugiausia įvežta žuvų filės (137 mln. Lt, 47,6 proc.), šviežių arba šaldytų žuvų (87,5 mln. Lt, 30,4 proc.) Didelę importo dalį sudarė kava, arbatos ekstraktai (50,8 mln. Lt, 19,9 proc.), padažai ir jų pusgaminiai (38 mln. Lt, 15 proc.). Per 2006 metų I–III ketvirčius mėsos importas padidėjo nežymiai. 53 proc. visos įvežtos mėsos sudarė kiauliena (22 tūkst. t už 119,7 mln. Lt). Minėtu laikotarpiu nedaug sumažėjo paukštienos importas, jis sudarė 30 proc. viso mėsos importo (24 tūkst. t, 66,7 mln. Lt). 32 kartus padidėjo galvijienos importas, tačiau ji teuzėmė 7,3 proc. (6 tūkst. t, 26,4 mln. Lt) mėsos importo.

Iš keturių *pagrindinių maisto produktų grupių* minėtu laikotarpiu daugiausia buvo importuota paruoštų maisto produktų ir tabako (1505 mln. Lt, 43 proc.). Antroje vietoje – augalinių produktų (1041 mln. Lt, 30 proc.) importas. Trečioje – gyvų gyvūnų ir gyvūninės

kilmės produktų grupės prekių (775 mln. Lt, 22 proc.), ketvirtoje – riebalų ir aliejaus grupės produktų (194 mln. Lt, 5,5 proc.) importas (9 pav.).

Per nagrinėjamą laikotarpį importo iš naujųjų ES šalių dalis išaugo 5 proc. – iki 1362,8 mln. Lt. Importo dalis iš ES šalių senbuvų sumažėjo 5 procentiniais punktais ir susilygino su naujųjų ES šalių importu. Importo dalis iš trečiųjų šalių beveik nepakito ir sudarė 772,5 mln. Lt (6 pav.).

Per 2006 metų I–III ketvirčius daugiausia produktų importuota iš Lenkijos, Vokietijos, Latvijos, Nyderlandų, Estijos. Importas iš šių šalių sudarė beveik 60 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo.

Iš *Lenkijos* minėtu laikotarpiu įvežta produktų už 719,5 mln. Lt (20,5 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo). Palyginti su 2005 metų I–III ketvirčiais, importas išaugo 1,8 karto. Iš Lenkijos daugiausia importuota obuolių (už 98,3 mln. Lt, 14 proc. visų iš Lenkijos importuotų produktų), kiaulienos (70,1 mln. Lt, 10 proc.), vyšnių ir slyvų (25,6 mln. Lt), gaminių iš mėsos subproduktų ir kraujo (25 mln. Lt), baltojo cukraus (24 mln. Lt).

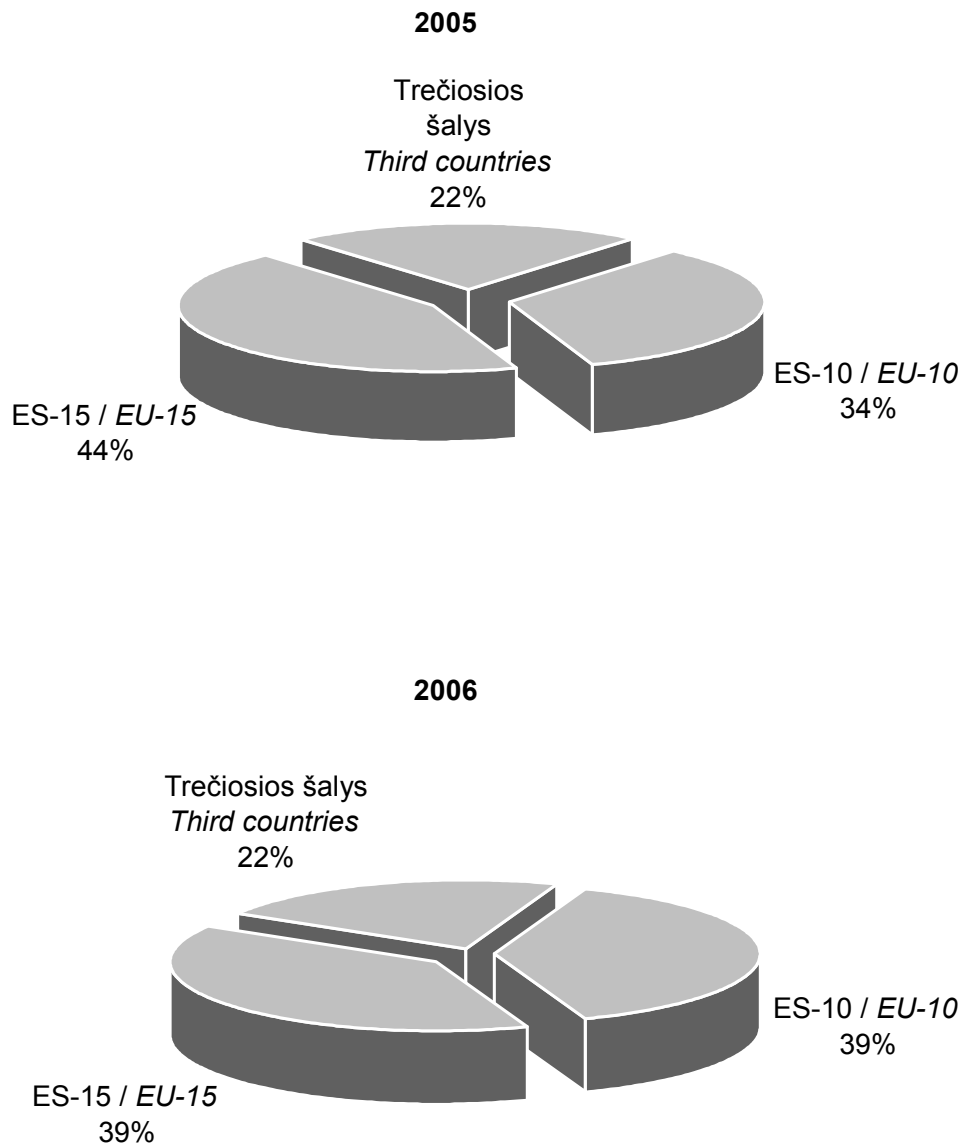
Iš *Vokietijos* importuota produktų už 375 mln. Lt, tai sudarė 10,7 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo. Daugiausia buvo įvežta kavos – už 34 mln. Lt, įvairių maisto produktų – už 23,3 mln. Lt, gyvūninių produktų, netinkamų vartoti žmonių maistui – už 22,3 mln. Lt, cigarečių ir kitų tabako gaminių – už 20,4 mln. Lt.

Trečioje vietoje pagal importo apimtį yra *Latvija*. Per 2006 metų I–III ketvirčius importas iš jos padidėjo 1,6 karto beveik iki 350,4 mln. Lt ir sudarė 10 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo. Daugiausia iš Latvijos įvežta pieno (81,3 tūkst. t už 78 mln. Lt). Tai sudarė beveik 30 proc. žemės

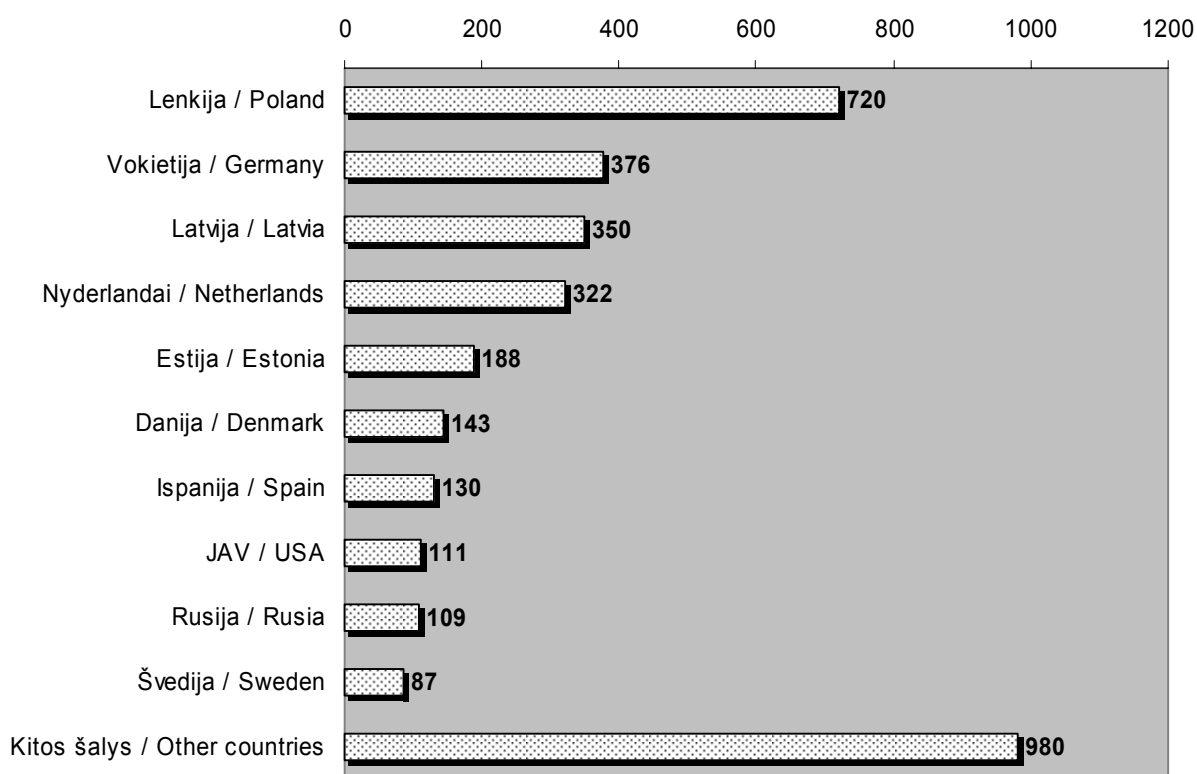
ūkio maisto produktų importo iš Latvijos. Importuota duonos ir pyrago gaminių (už 19,3 mln. Lt), nealkoholinių gėrimų (už 14,1 mln. Lt), kviečių ir meslino (už 13,7 mln. Lt), žuvų konservų (už 12,4 mln. Lt).

Importas iš *Nyderlandų* siekė 322,2 mln. Lt, sudarė 9,2 proc. žemės ūkio ir maisto produktų

importo. Iš *Nyderlandų* įvežta sojų išspaudų ir aliejaus, gėlių, citrusinių vaisių. Iš *Estijos* daugiausia importuota nealkoholinių gėrimų, rapsų aliejaus, kiaulienos, žuvų konservų. Iš viso iš šios šalies įvežta produktų už 187 mln. Lt – 5,3 proc. žemės ūkio ir maisto produktų importo.

6 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importo struktūra pagal šalių grupes per 2005 ir 2006 metų I–III ketvirčius
Figure 6. Structures of imports of agricultural and food products by country group in the I–III quarters of 2005 and 2006

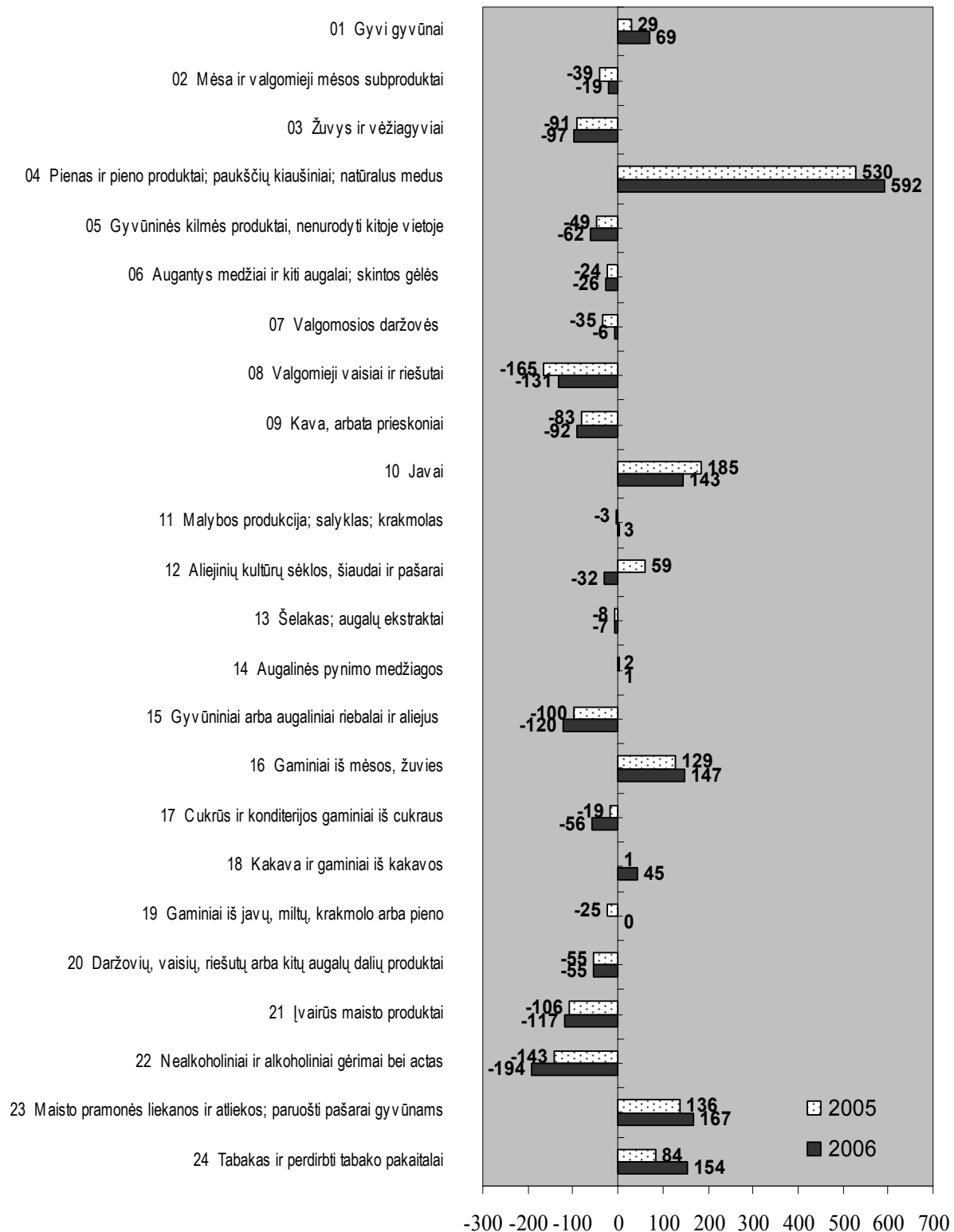

7 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal šalis per 2006 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
Figure 7. Imports of agricultural and food products by country in the I–III quarters of 2005 and 2006, mill. Lt

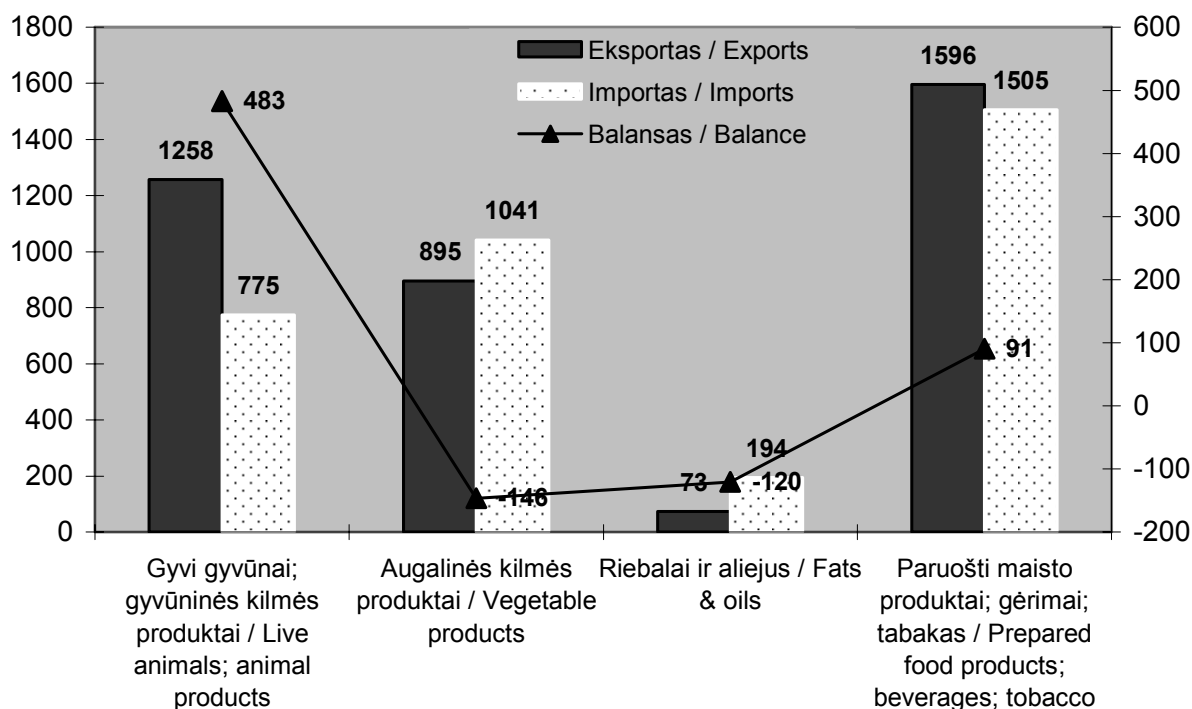
Užsienio prekybos apyvartos per 2006 metų I–III ketvirčius pagal šalių grupes analizė parodė, kad, palyginti su tuo pačiu 2005-ųjų metų laikotarpiu, 1,6 karto išaugo prekybos su trečiosiomis šalimis apyvarta, 1,4 karto – su ES šalimis senbuvėmis ir 1,2 karto – su naujosiomis ES šalimis. Didžiausia prekybos apyvarta su Rusija (957,1 mln. Lt), Latvija (872,3 mln. Lt), Vokietija (837,3 mln. Lt), Estija (426,9 mln. Lt). Didžiausias neigiamas prekybos balansas su Lenkija (573 mln. Lt), didžiausias teigiamas – su Rusija (739 mln. Lt), Jungtine Karalyste (194 mln. Lt), Šveicarija (180 mln. Lt), Italija (116 mln. Lt).

Per 2006 metų I–III ketvirčius prekybos pienu ir pieno produktais (889 mln. Lt) apyvarta buvo didžiausia. Eksperto dalis pieno produktų prekybos apyvartoje sudarė 83,3 proc.

Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais balansas per 2006 metų I–III ketvirčius buvo teigiamas ir siekė 306,7 mln. Lt. Kaip ir pernai, teigiamas buvo pieno ir pieno produktų, maisto pramonės atliekų ir gyvūnų pašarų, tabako ir tabako gaminių, gaminių iš mėsos, žuvies, javų, gyvūnų, kakavos ir gaminių iš kakavos, malybos produkcijos prekybos balansas. Didžiausias neigiamas balansas buvo prekybos nealkoholiniais gėrimais, vaisiais ir riešutais, aliejais, įvairiais maisto produktais (8 pav.).

8 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansas per 2005 ir 2006 metų I–III ketvirčius, mln. Lt
Figure 8. The balance of foreign trade in agricultural and food products in the I–III quarters of 2005 and 2006, mill. Lt

9 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansas per 2006 metų I–III ketvirčius, mln. Lt

Figure 9. Balances of foreign trade of agricultural and food products in the I–III quarters of 2006, mill. Lt

Prekybos pagal pagrindines produktų grupes analizė parodė, kad teigiamas buvo prekybos gyvų gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktais ir paruoštais maisto produktais balansas (9 pav.). Palyginti su 2005-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, prekybos gyvais gyvūnais ir gyvūninės kilmės produktais teigiamas balansas išaugo 1,2 karto, paruoštų maisto produktų, gėrimų ir tabako grupės – 34 kartus. Prekybos augalinės kilmės produktais neigiamas balansas padidėjo 2 kartus, riebalais ir aliejumi – 1,2 karto.

Summary

The exports of agricultural and dairy products during the I-III quarters of 2006 accounted for 3822.1 million Litass and were larger by 34 per cent compared to the same period of 2005. The imports made up 3515.4 million Li-

tas and 33 per cent, respectively. The balance of foreign trade, like in the same period of 2005, was positive and the turnover went up by 1.3 times.

The exports into the EU made up 64 per cent of the total exports of agricultural and food products, the imports accounted for 78 per cent of the total imports. The largest amounts among the products exported made up milk and dairy products, prepared animal fodder, edible fruits and nuts, apples, tobacco products. The largest amounts imported amounted edible fruits and nuts, apples, non-alcoholic and alcoholic beverages, meat. Russia, Latvia, Germany, Estonia were the major countries of Lithuanian exports while the largest amounts imported were from Poland, Germany, Latvia, Netherlands.

ŪKININKŲ ŪKIŲ 2005 METŲ VEIKLOS REZULTATŲ TYRIMAS *BUSINESS SURVEY IN THE FAMILY FARMS, YEAR 2005*

Arvydas Kuodys

2006 metais, kaip ir metais anksčiau, Lietuva viena iš pirmųjų ES valstybių pateikė šalies žemės ūkio produkcijos gamintojų veiklos rezultatų tyrimo duomenis ES ūkių apskaitos duomenų tinklui (ŪADT). Šioje informacinėje sistemoje po paskutinės ES plėtros kaupiami maždaug 80 tūkst. respondentinių ūkių duomenys, kurie naudojami stebėti žemės ūkio politikos pasekmes ir numatyti naujas jos kryptis.

Straipsnio tikslas – apibendrinti Lietuvos ŪADT ūkininkų ūkių 2005 metų veiklos rezultatų tyrimą ir jo duomenis, kurie pateikti kasmetiniame leidinyje „Žemės ūkio respondentinių įmonių duomenys 2005“. Tyrime naudoti statistinio grupavimo ir palyginamosios analizės metodai.

Lietuva yra išsipareigojusi Europos Komisijai kasmet teikti 1000 respondentinių ūkių duomenis, tačiau, siekiant patenkinti šalies reikmes, respondentų yra daugiau. Tam, kad respondentiniai ŪADT ūkiai kuo geriau atspindėtų šalies prekinį ūkių visumą, jie atrenkami remiantis žemės ūkio surašymo ar ūkių struktūros tyrimų duomenimis. Pastarieji ES šalyse atliekami kas dvejus metus, o surašymas – kas dešimt. Lietuvoje žemės ūkio surašymas įvyko 2003 metais, o ūkių struktūros tyrimas – 2005-aisiais. Palyginus pagal vieno ir kito duomenis nustatytą ūkių struktūrą, galima daryti išvadą, kad, veikiant žemės ūkio politikos priemonėms, šalies ūkiai stambėja. Ūkių, kurių ekonominis dydis viršija 2 EDV (europinis dydžio vienetas), skaičius per dvejus metus padidėjo. Tačiau ir vienoje, ir kitoje ūkių struktūroje dominuoja mažo ekonominio dydžio ūkiai. Ūkiai, kurių ekonominis dydis yra tarp 2 ir 6 EDV, dabar

struktūroje sudaro beveik 75 proc., o didesni nei 100 EDV – tik 0,5 proc. Didžiausią dalį (57,6 proc.), kaip ir anksčiau, sudaro 2–4 EDV ūkiai, tačiau jų, palyginti su 2003 metų žemės ūkio surašymo duomenimis, sumažėjo beveik 7 procentiniais punktais, o atitinkamai padidėjo didesnio ekonominio dydžio klasių ūkių dalis.

Ūkininkų ūkių struktūroje pagal ūkininkavimo tipą, kaip ir 2003 metais, daugiausia mišrios gamybos, vyraujant žolėdžiams gyvuliams (padidėjo beveik 5 procentiniais punktais), mišrių augalininkystės – žolėdžių gyvulių (sumažėjo 4,5 procentinio punkto) ir pienininkystės (padidėjo 7,3 procentinio punkto) ūkių. Augalininkystėje besispecializuojantys ūkiai struktūroje sudaro maždaug penktadalį.

2005 metų veiklos rezultatų tyrime dalyvavo 1286 ūkininkų ūkiai. Vienas ŪADT ūkis vidutiniškai atstovavo 25 prekiniam šalies ūkiams. Daugiausia ŪADT respondentų – iš Šiaulių apskrities, o mažiausia – iš Alytaus. Net šešiose apskrityse ŪADT ūkininkų ūkių skaičius sumažėjo, daugiausia (30 proc.) – Tauragės apskrityje. Respondentų struktūroje mažesni nei 30 ha ir 50–100 ha bendrojo žemės ploto ūkiai sudarė po 22 proc., didesni nei 150 ha – 27 proc., o kitoms bendrojo ploto ūkių grupėms teko gerokai mažesnė dalis. Ūkių pasiskirstymas pagal žemės ūkio naudmenų našumą, palyginti su 2004 metais, keitėsi labai nedaug. Nepalankių ūkininkauti vietovių ūkių lyginamasis svoris sumažėjo 2 procentiniais punktais. Jų ekonominis dydis beveik per pusę mažesnis už palankiose ūkininkauti vietovėse įsikūrusių ūkių ekonominį dydį.

Respondentinių ūkių **struktūra** pagal ūkininkavimo tipus pagerėjo, nes sumažėjo tų ūkių, kurių ankstesniais metais buvo per daug (javų, rapsų – 7,7 procentinio punkto, pienininkystės – 4,8 procentinio punkto), o padaugėjo

tų, kurių buvo per mažai (daržininkystės, sodininkystės – 2,9 procentinio punkto, mišrių augalininkystės – žolėdžių gyvulių – 4,1 procentinio punkto ir pan.).

1 lentelė / Table 1

Respondentinių ūkininkų ūkių struktūra 2005 metais
Structure of selected family farms in 2005

Eil. Nr.	Ūkininkavimo tipas <i>Type of farming</i>		Ekonominis dydis, EDV <i>Economic size, ESU</i>								Iš viso <i>Total</i>	%
	pavadinimas <i>description</i>	kodas <i>code</i>	0–<2	2–<4	4–<6	6–<8	8–<12	12–<16	16–<40	>=40		
1	Javų, rapsų, ankštinių augalų / <i>Specialist cereals, oilseeds and protein crops</i>	13	6	36	30	24	44	35	139	96	410	31,9
2	Augalininkystės <i>General field cropping</i>	14	4	26	10	12	21	17	57	62	209	16,3
3	Daržininkystės, sodininkystės <i>Horticulture and permanent crops</i>	20; 34	4	9	8	3	10	5	14	5	58	4,5
4	Pienininkystės <i>Specialist dairying</i>	41	5	34	36	30	29	16	33	1	184	14,3
5	Mišrus, vyraujant augalininkystei <i>Mixed cropping</i>	60	8	29	18	5	5	4	10	9	88	6,8
6	Mišrus, vyraujant žolėdžiams gyvuliams <i>Mixed livestock, mainly grazing livestock</i>	43; 71	10	29	11	2	7	–	–	–	59	4,6
7	Mišrus augalininkystės – žolėdžių gyvulių <i>Field crops-grazing livestock, combined</i>	81	9	56	42	27	22	18	47	9	230	17,9
8	Mišrus augalininkystės – kiaulininkystės ir kt. <i>Field crops and granivores, combined</i>	50; 72; 82	10	8	6	5	5	4	6	4	48	3,7
Iš viso / Total			56	227	161	108	143	99	306	186	1286	100
%			4,4	17,7	12,5	8,4	11,1	7,7	23,8	14,4	100	

Ūkių struktūros pagal ekonominį dydį po-
slinkiai taip pat teigiami: beveik 5 procentiniais
punktais (iki 17,7 proc.) padidėjo mažiausių (2–
4 EDV) ir 2,5 procentinio punkto – stambiausių
(≥40 EDV) ūkių lyginamasis svoris.

Stambiausi ūkiai ir pagal plotą, ir pagal
ekonominį dydį, kaip ir ankstesniais metais, yra
javų ir augalininkystės specializacijos. Šie ir
daržininkystės, sodininkystės ūkiai ūkininkauja
aukščiausio našumo žemėse. Pastarieji yra
smulkiausi pagal bendrą žemės plotą, o mišrios
gamybos, vyraujant žolėdžiams gyvuliams, –
pagal ekonominį dydį.

Vidutinis ŪADT tyrime dalyvavusių ūki-
ninkų amžius, palyginti su 2004 metais, nepasi-
keitė. Jauniausi (41 m.) ūkininkai atstovavo
Klaipėdos apskriviai, o vyriausi (50 m.) – Tel-
šių. Jaunesnio amžiaus ūkininkų ūkiai, palyginti
su vyresnių, stambesni ir pagal plotą, ir pagal
ekonominį dydį. Be to, bendrojo jų žemės ploto
du trečdalius sudarė išsinuomota žemė, o vy-
resnių – tik apie pusę.

Kaip ir ankstesniais metais, didžiausias ly-
ginamasis svoris **pasėlių struktūroje** viduti-
niškai teko kviečiams (21,4 proc.) ir žoliniam
augalams (24,4 proc.). Tačiau pirmasis 4 pro-
centiniais punktais padidėjo, o antrasis 4,6 pro-
centinio punkto sumažėjo. 3 procentiniais punk-
tais išaugo ir rapsų pasėlių lyginamasis svoris,
o kiti struktūros pasikeitimai buvo nežymūs.

Aukščiausio žemės našumo ir stambiausiuo-
se pagal plotą ūkiuose daugiausia žemės buvo
skiriama kviečiams, miežiams, rapsams ir cuk-
riniams runkeliams, o smulkiuose – santykinai
nemažai vaisiams, uogoms, daržovėms, bul-
vėms, netradiciniams augalams auginti. Di-
džiausią dalį žemės kviečiams skyrė Marijam-
polės apskrities ūkininkai (38,4 proc.), mie-
žiams – Šiaulių (24,8 proc.), grikiams – Vil-
niaus (9,9 proc.) ir Alytaus (7,7 proc.), bulvėms
– Vilniaus (2,4 proc.) ir Alytaus (2,2 proc.),

cukriniams runkeliams (2,9 proc.) ir rapsams
(20 proc.) – Marijampolės, vienmetėms ir dau-
giametėms žolėms – Tauragės (45 proc.) ir
Utenos (39 proc.) apskričių ūkininkai.

Per 2005 metus prekiniamame šalies ūkininko
ūkyje šiek tiek padaugėjo avių, apie 14 proc. –
galvijų, bet truputį sumažėjo kiaulių. Melžiamų
karvių skaičius pienininkystės ūkiuose išaugo
19 proc., o Utenos apskrities ūkiuose – 21 proc.

2005 metų pabaigoje vidutiniškai vienas
ūkininko ūkis turėjo 230,7 tūkst. Lt žemės ūkio
turto. Per metus jis išaugo beveik penktadaliu,
arba dvigubai daugiau negu 2004 metais. Maž-
daug ketvirtadaliu turtas didėjo javų, rapsų ir
pienininkystės bei Panevėžio, Marijampolės ir
Tauragės apskričių ūkiuose, mažiausiai (6–12
proc.) – Telšių, Vilniaus ir Alytaus apskrityse.
Daugiau negu trečdaliu išaugusi traktorių ir
kombainų vertė rodo, kad ūkininkai, gausinda-
mi savo turtą, 2005 metais daugiausia dėmesio
skyrė techninės bazės stiprinimui. Gyvulių ver-
tė padidėjo 17,5 proc., o žemės – tik 9 proc.
Turto vertė, tenkanti 1 ha ŽŪN, vidutiniškai
siekė 4241 Lt. Šis rodiklis, kaip ir ankstesniais
metais, didžiausias buvo daržininkystės, sodi-
ninkystės, mažiausias – javų, rapsų specializa-
cijos ūkiuose. Tauragės ir Marijampolės apskri-
čių ūkiuose jis viršijo vidurkį atitinkamai
53 proc. ir 23 proc., o Panevėžio ir Vilniaus
apskrityse jis mažesnis už vidurkį apie 17 proc.

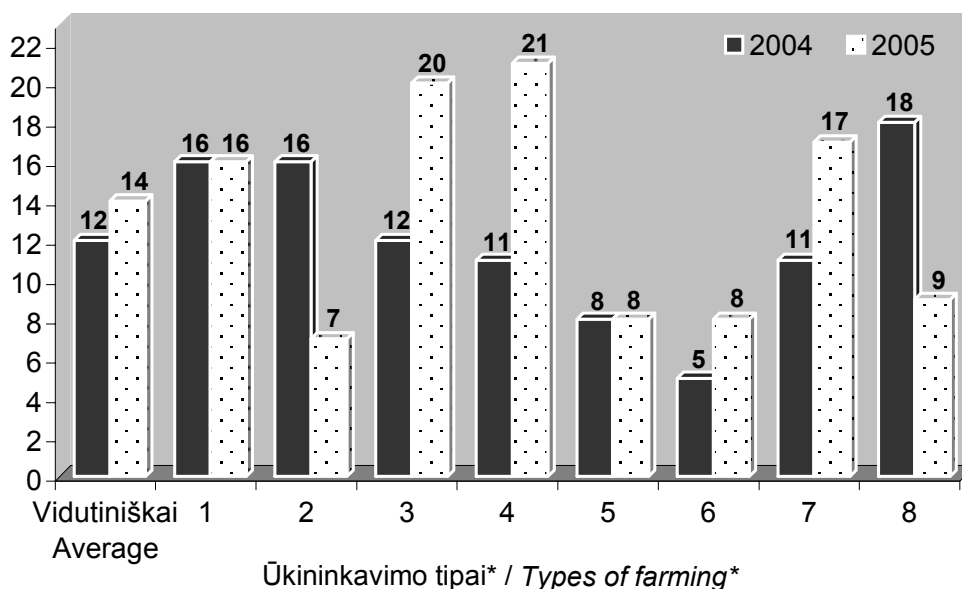
Per metus ūkininkams daugiau įsigijus že-
mės ūkio technikos, jų turto struktūra šiek tiek
keitėsi. Kaip ir anksčiau, didžiausia turto dalis
teko traktoriams, kombainams, žemės ūkio ma-
šinoms ir transporto priemonėms. Ji padidėjo
nuo penktadalio beveik iki ketvirtadalio. Apie
1 procentinį punktą padidėjo gyvulių ir kvotų
dalis turte, o 3 procentiniais punktais sumažėjo
žemės ir pastatų dalis.

Ūkininko nuosavo žemės ūkio turto struktūra 2004 ir 2005 metais
Structure of agricultural assets of family farm in 2004 & 2005

Turto rūšis / <i>Agricultural assets</i>	2004		2005	
	tūkst. Lt <i>thous. Litas</i>	%	tūkst. Lt <i>thous. Litas</i>	%
Žemė / <i>Land</i>	29,54	19	37,69	16
Gamybiniai pastatai / <i>Farm buildings</i>	24,45	16	29,06	13
Traktoriai / <i>Tractors</i>	15,41	10	28,61	12
Kombainai / <i>Harvesters</i>	7,04	5	14,80	6
Žemės ūkio mašinos / <i>Agricultural machinery</i>	7,60	5	12,00	5
Gyvuliai / <i>Livestock</i>	13,62	9	22,25	10
Įrenginiai / <i>Equipment</i>	11,53	7	21,81	9
Kvotos / <i>Quota</i>	15,46	10	25,71	11
Kitas turtas / <i>Other</i>	30,20	20	38,77	17
Iš viso / <i>Total</i>	154,85	100	230,70	100

Ūkininkų finansinis turtas 2005 metais padidėjo 37 proc. (2004 m. – 59 proc.), o nuosavo kapitalo vertė – 14 proc. Kaip ir 2004-aisiais, 2005 metais nesumažėjo nė vienos ūkių grupės nuosavas kapitalas. Didžiausias nuosavo kapitalo vertės metinis prieaugis buvo pienininkystės (21 proc.), daržininkystės, sodininkystės

(20 proc.), Panevėžio ir Utenos apskričių (19 proc.), o mažiausias – augalininkystės (7 proc.) ir Telšių apskrities (4 proc.) ūkiuose. Nepalankių ūkininkauti vietovių ūkiuose jis buvo 4 procentiniais punktais mažesnis, o palankių ūkininkauti – 2 procentiniais punktais didesnis už vidutinį.

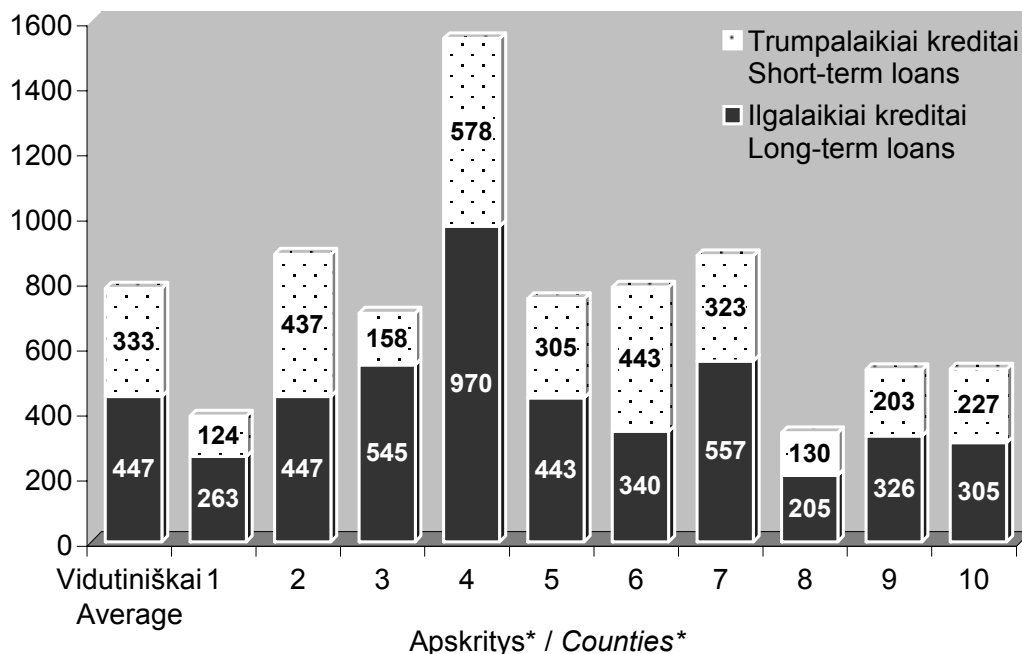
1 pav. Nuosavo kapitalo metinis prieaugis 2004 ir 2005 metais, proc.

Figure 1. Annual change in net worth in 2004 & 2005, %

* Ūkininkavimo tipai išvardyti 1 lentelėje / *Types of farming are listed in table 1.*

Skolos, vidutiniškai tenkančios vienam ūkiui, per 2005-uosius, kaip ir per 2004 metus, padvigubėjo. Didėjant ūkio ekonominiam dydžiui ir žemės naudmenų našumo balui, skolų suma, tenkanti 1 ha ŽŪN, beveik nuosekliai didėjo. Daugiausia skolų, skaičiuojant ir absoliučiais, ir santykiniais dydžiais, turėjo Marijampolės, o mažiausia – Telšių apskrities ūkiai.

Jaunų (iki 40 m.) ūkininkų skolos, tenkančios 1 ha ŽŪN ir 1 EDV, daugiau nei 2 kartus viršijo vyresnių nei 60 metų ūkininkų skolas. Nepalankiose ūkininkauti vietovėse įsikūrusių ūkių skolinimosi procesai 2005 metais suaktyvėjo. Šių ūkių skolų suma, tenkanti 1 ha ŽŪN ir 1 EDV, gerokai viršijo vidutinį šalies ir palankių ūkininkauti vietovių ūkių skolų lygį.

2 pav. Ūkininko ūkio ilgalaikiai ir trumpalaikiai kreditai 1 ha ŽŪN, Lt

Figure 2. Long- and short term loans per 1 ha UAA in family farms, Litas

* 1 – Alytus, 2 – Kaunas, 3 – Klaipėda, 4 – Marijampolė, 5 – Panevėžys, 6 – Šiauliai, 7 – Tauragė, 8 – Telšiai, 9 – Utena, 10 – Vilnius.

Bendroji produkcija, tenkanti 1 EDV, palyginti su 2004 metais, vidutiniškai išaugo 7 proc. Daugiausia didėjo gyvulininkystės produkcijos gamyba (29 proc.), nes galvijų supirkimo kainos išaugo 58 proc., primilžis iš karvės – 184 kg, pieno kaina – 24 proc., o augalininkystės produkcija sumažėjo (3 proc.), nes daugumos augalų derlingumas ir pagrindinių augalininkystės produkcijos rūšių supirkimo kainos buvo šiek tiek mažesni nei 2004 metais. Geriausių rezultatų pasiekė gyvulininkystėje užsi-

mantys ūkininkai. Bendroji produkcija pienininkystės ūkiuose net 67 proc. viršijo šalies vidurkį, o mišrios gamybos ūkiuose, vyraujant žolėdžiams gyvuliams, – 31 proc. Augalininkystėje besiverčiančių ūkių rezultatai gerokai (22–27 proc.) prastesni už vidutinius.

Gyvulininkystės produkcijos lyginamasis svoris bendrosios produkcijos struktūroje, palyginti su 2004 metais, padidėjo 7 procentiniais punktais ir pasiekė 39 proc., o augalininkystės sumažėjo nuo 66 iki 60 proc. Kitos veiklos pa-

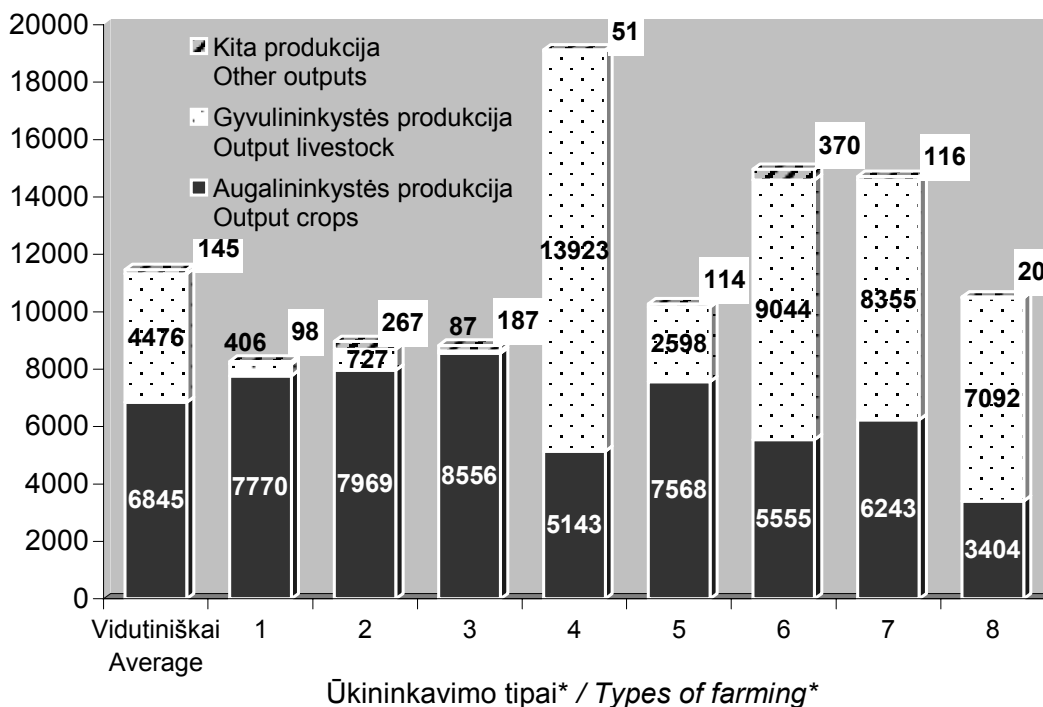
jamos sudarė labai nedidelę struktūros dalį (1,3 proc.), šiek tiek didesnės (3,5 proc.) jos buvo tik Vilniaus apskrities ūkiuose.

Bendrosios produkcijos struktūra palankių ir nepalankių ūkininkauti vietovių ūkiuose gerojai skyrėsi. Nepalankių ūkininkauti vietovių ūkių augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos lyginamasis svoris beveik vienodas, o palankių ūkininkauti vietovių ūkių augalininkystės produkcijai teko 65 proc. (2004 m. – 75 proc.), o gyvulininkystės – 33 proc. (2004 m. – 24 proc.).

Augalininkystės produkcija vyravo mažesniuose nei 10 ha ir didesniuose nei 50 ha, aukšto žemės našumo (per 40 balų), mažo ekonominio dydžio (iki 2 EDV) ir stambesniuose (daugiau nei 8 EDV) ūkiuose. Augalininkystės produkcija didžiausią lyginamąjį svorį bendrosios produkcijos struktūroje sudarė daržininkystės, sodininkystės (97 proc.), javų, rapsų (94 proc.)

ir augalininkystės (89 proc.) ūkiuose. Gyvulininkystės produkcija vyravo pienininkystės (73 proc.), mišriuose augalininkystės – kiaulininkystės (67 proc.), mišrios gamybos, vyraujant žolėdžiams gyvuliams, (60 proc.) ir mišriuose augalininkystės – žolėdžių gyvulių (57 proc.) ūkiuose. Minėtų ūkių, išskyrus mišrius augalininkystės – kiaulininkystės, produkcijos struktūroje reikšminga dalis (39–59 proc.) teko pienui. Vidutiniškai šalyje bendrosios produkcijos struktūroje jis sudarė 26 proc.

Bendrosios produkcijos 1 ha ŽŪN daugiausia pagaminta Tauragės apskrities ir daržininkystės, sodininkystės ūkiuose, 1 EDV – Telšių apskrities ir pienininkystės ūkiuose. Nepalankiose ūkininkauti vietovėse įsikūrę ūkininkų ūkiai bendrosios produkcijos 1 EDV pagamino, palyginti su palankių ūkininkauti vietovių ūkiais, 7 proc. daugiau (2004 m. – 9 proc.).

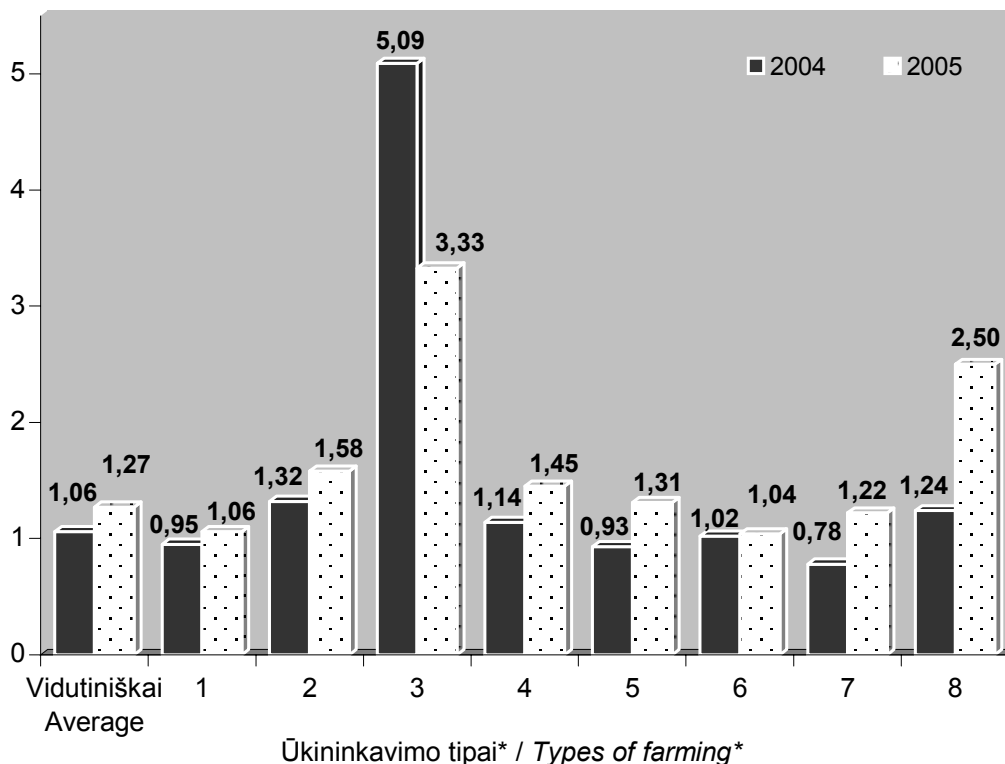

3 pav. Produkcijos gamyba 1 EDV, Lt
Figure 3. Output per 1 ESU, Litas

* Ūkininkavimo tipai išvardyti 1 lentelėje / Types of farming are listed in table 1.

Vidutiniškai 1 ha ŽŪN ūkininkų ūkiuose gauta 1272 Lt **pajamų**, arba 19 proc. daugiau negu 2004 metais. Nepalankių ūkininkauti vietovių ūkiuose šis rodiklis beveik ketvirtadaliu mažesnis, o palankių – 17 proc. didesnis už vidutinį. Geriausi pasiekimai, kaip ir 2004-aisiais, – daržininkystės, sodininkystės ir mišriuose augalininkystės – kiaulininkystės ūkiuose.

Ūkių pajamos 1 ha ŽŪN padidėjo, palyginti su 2004 metais, beveik visų ūkininkavimo tipų, išskyrus daržininkystės, sodininkystės, ir apskričių, išskyrus Alytaus, ūkiuose: daugiausia – mišrios gamybos, vyraujant augalininkystei, o mažiausiai – mišrios gamybos, vyraujant žolėdžiams gyvuliams.

4 pav. Žemės ūkio veiklos pajamos 1 ha ŽŪN 2004 ir 2005 metais, tūkst. Lt
Figure 4. Income from agricultural activity per 1 ha UAA in 2004 & 2005, thous. Lit

* Ūkininkavimo tipai išvardyti 1 lentelėje / Types of farming are listed in table 1.

Pajamų struktūroje augalininkystės pajamos vyravo Kauno, Marijampolės, Panevėžio ir Šiaulių apskričių ūkiuose. Daržininkystės, sodininkystės ūkiuose jos sudarė 97 proc., o piešininkystės – 1 proc. Pastarieji ūkiai 84 proc. pajamų, kaip ir 2004-aisiais, gavo pardavę pieną ir 14 proc. – pardavę galvijena.

Gamybos **išlaidos** 1 ha ŽŪN 2005 metais, palyginti su 2004-aisiais, padidėjo 23 proc. Pastoviosios išlaidos išaugo net 30 proc., o kintamosios – 18 proc. Beveik visų ūkių, išskyrus smulkių (<10 ha, <2 EDV), daržininkystės, sodininkystės ir Vilniaus apskrities, kintamosios išlaidos didesnės nei pastoviosios. Daugiausia išlaidų 1 ha ŽŪN, kaip ir 2004-aisiais,

padaryta daržininkystės, sodininkystės ir mišriuose augalininkystės – kiaulininkystės, o mažiausiai – javų, rapsų ūkiuose.

Nepalankiose ūkininkauti vietovėse įsikūrusių ūkių išlaidos 1 ha ŽŪN beveik 15 proc. mažesnės, o palankių vietovių – 10 proc. didesnės už vidutines. Smulkių ūkių (iki 10 ha) išlaidos viršijo vidutinį šalies lygį net 2,8 karto.

2005 metais išlaidų struktūra, palyginti su 2004-aisiais, keitėsi labai nežymiai (didėjo ar mažėjo po 1–2 proc. punktus). Kaip ir ankstesniais metais, didžiausia išlaidų dalis teko pašarams ir nusidėvėjimui. Pirmieji nepalankių ūkininkauti vietovių ūkių išlaidų struktūroje sudarė 32 proc., palankių vietovių ūkiuose – 20 proc., o nusidėvėjimo lyginamasis svoris abiejų ūkių grupėse beveik nesiskyrė nuo vidurkio.

1 ha ŽŪN 2005 metais vidutiniškai sunaudota degalų už 147 Lt, arba penktadaliu daugiau negu 2004-aisiais. Daugiausia (pusantro karto

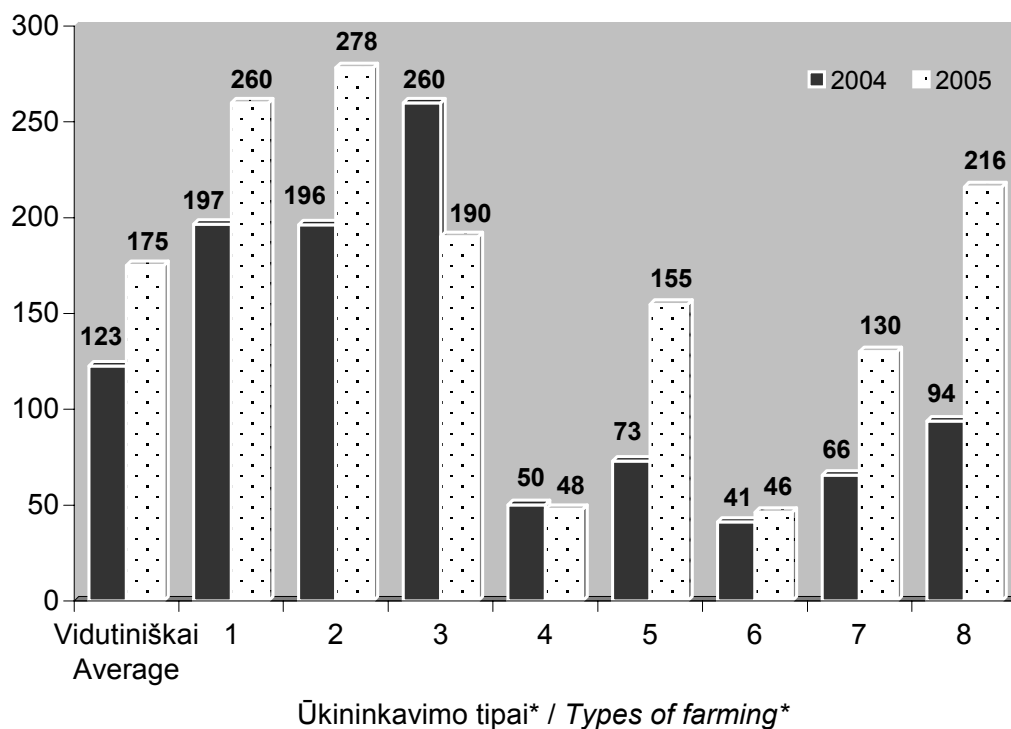
daugiau) nuo vidurkio nukrypta mažesniuose nei 10 ha ūkiuose. Analizuojant šį rodiklį apskričių lygmeniu, pasirodė, kad jis kito nuo 129 iki 164 Lt. Tarp ūkių, atstovaujančių įvairiems ūkininkavimo tipams, svyravimas dar mažesnis (137–158 Lt), išskyrus, kaip ir 2004 metais, daržininkystės, sodininkystės (175 Lt) ir mišrius augalininkystės – kiaulininkystės ūkius (171 Lt).

Mineralinių trąšų išlaidos 1 ha ŽŪN 2005 metais, palyginti su 2004-aisiais, vidutiniškai padidėjo 42 proc. ir sudarė 175 Lt. Kaip ir ankstesniais metais, mažiausiai trąšų sunaudota mišrios gamybos, vyraujant žolėdžiams gyvuliams, (46 Lt) ir pienininkystės (48 Lt) bei Utenos (60 Lt), Vilniaus (76 Lt), Telšių (90 Lt) apskrities ūkiuose. Didžiausios išlaidos trąšoms – augalininkystėje užsiimančių apskričių (Marijampolės, Kauno, Šiaulių) ūkiuose.

3 lentelė / Table 3

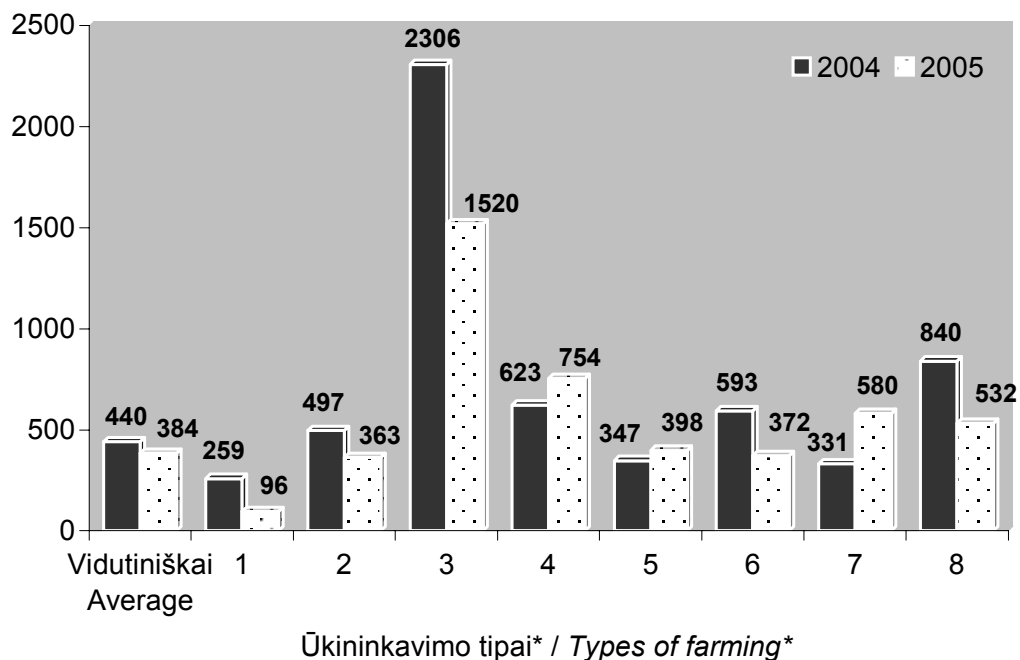
Išlaidų 1 ha ŽŪN struktūra 2004 ir 2005 metais
Structure of production costs per 1 ha UAA in 2004 & 2005

Išlaidų rūšys / Costs	2004		2005	
	Lt	%	Lt	%
Pašarai / Feedingstuffs	277	26	317	24
Nusidėvėjimas / Depreciation	155	15	204	16
Degalai, elektra / Fuel, electricity	139	13	165	13
Mineralinės trąšos / Mineral fertilizers	123	12	175	13
Sėklos / Seeds	84	8	125	10
Augalų apsaugos produktai Crop protection products	58	5	73	6
Pastatų ir technikos priežiūra Maintenance of buildings and machinery	41	4	62	5
Darbo užmokestis / Wages paid	37	3	54	4
Žemės mokestis ir nuoma / Land tax and rent	32	3	40	3
Kitos / Other	112	11	86	7
Iš viso / Total	1058	100	1301	100

5 pav. Trašų sąnaudos 1 ha ŽŪN įvairių ūkininkavimo tipų ūkiuose 2004 ir 2005 metais, Lt
 Figure 5. Costs of fertilizers per 1 ha UAA in various types of farms in 2004 & 2005, Litai

* Ūkininkavimo tipai išvardyti 1 lentelėje / Types of farming are listed in table 1.

6 pav. Ūkio bendrasis pelnas 1 ha ŽŪN 2004 ir 2005 metais, Lt
 Figure 6. Gross profit per 1 ha UAA in 2004 & 2005, Litai

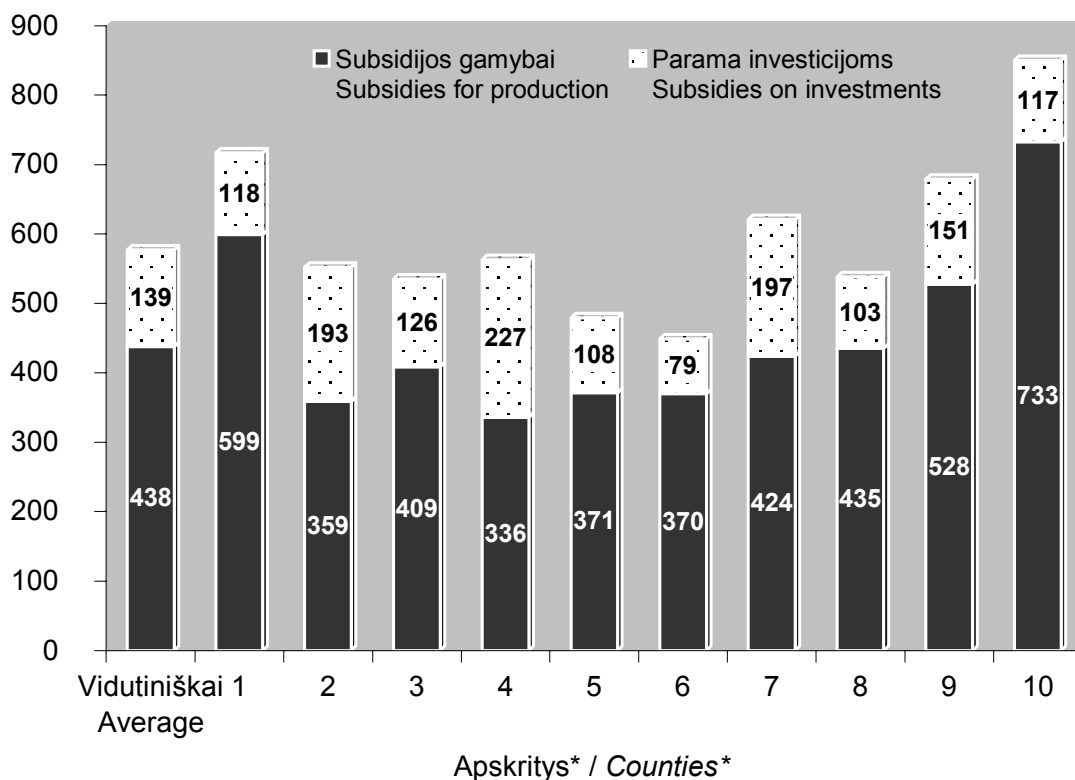
* Ūkininkavimo tipai išvardyti 1 lentelėje / Types of farming are listed in table 1.

Nors ūkio vidutinis **bendrasis pelnas** 2005 metais, palyginti su 2004-aisiais, buvo 12 proc. didesnis (sudarė 20,9 tūkst. Lt), jo dalis, tenkanti 1 ha ŽŪN, sumažėjo 13 proc. ir buvo 384 Lt. Geresnių rodiklių negu vidutiniai pasiekė mažesni nei 50 ha ūkiai, daržininkystės, sodininkystės, pienininkystės, mišrios gamybos, vyraujant augalininkystei, mišrūs augalininkystės – žolėdžių gyvulių, mišrūs augalininkystės – kiaulininkystės, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Tauragės, Telšių, Utenos apskričių ūkiai. Prasčiausi rezultatai – javų, rapsų specializacijos, mažiausio ekonominio dydžio (<2 EDV) ir Vilniaus apskrities ūkių. Šis nepalankiose ūkininkauti vietovėse įsikūrusių ūkių rodiklis taip pat 13 proc. žemesnis nei vidutinis. 2005 metais

geresnių rodiklių, palyginti su 2004-aisiais, pasiekė nedaugelio ūkių grupių ūkiai: pienininkystės, mišrūs augalininkystės – žolėdžių gyvulių, Tauragės, Telšių ir Utenos apskričių.

Skaičiuojant ūkių veiklos rodiklius 1 EDV (jis geriau įvertina ūkio galimybes, nes apima ne tik žemę, bet ir gyvulius), gauti kitokie rezultatai. Šiuo atveju geriausi rezultatai pasiekti pienininkystės (bendrasis pelnas 1 EDV 2,5 karto didesnis už šalies vidurkį), mišriuose augalininkystės – žolėdžių gyvulių (1,7 karto didesnis), nepalankiose ūkininkauti vietovėse įsikūrusiuose ūkiuose (7 proc. didesnis) bei Telšių (1,7 karto didesnis), Utenos ir Marijampolės (1,4 karto didesnis) apskričių ūkiuose.

7 pav. Valstybės parama 1 ha ŽŪN, Lt
Figure 7. Subsidies per 1 ha UAA, Litas

* 1 – Alytus, 2 – Kaunas, 3 – Klaipėda, 4 – Marijampolė, 5 – Panevėžys, 6 – Šiauliai, 7 – Tauragė, 8 – Telšiai, 9 – Utena, 10 – Vilnius.

2005 metais ūkininko ūkis vidutiniškai gavo 23,5 tūkst. Lt **gamybos subsidijų**, 58 proc. jų sudarė tiesioginės išmokos už pasėlius, 18 proc. – kompensacijos ūkininkaujantiems mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, 13 proc. – parama gyvulininkystei, 8 proc. – ekologiinei žemdirbystei.

Gamybos subsidijos, tenkančios 1 ha ŽŪN, mažesnės didesnio žemės našumo ūkiuose, o didesnės – mažesnio. Jos ūkiams, įsikūrusiems nepalankiose ūkininkauti vietovėse, 1,7 karto didesnės nei palankių ūkininkauti vietovių ūkiams. Pienininkystės, mišrios gamybos, vyraujant žolėdziams gyvuliams, ir daržininkystės, sodininkystės ūkiai jų gavo 7–15 proc. daugiau, o kitų ūkininkavimo tipų ūkiai – mažiau nei vidutiniškai šalyje. Gamybos subsidijų 1 ha ŽŪN diferenciacija apskričių lygmeniu, palyginti su 2004-aisiais, šiek tiek sumažėjo ir siekė 2,2 karto.

Ūkiai kasmet gauna vis didesnę paramą investicijoms. 2004 metais, palyginti su 2003-aisiais, ji vidutiniškai padidėjo 1,9 karto, 2005 metais, palyginti su 2004-aisiais, – 2,4 karto, o jos dalis išaugo nuo 16 proc. iki 24 proc. bendros paramos sumos. Didžiausią investicinę paramą gavo Kauno ir Marijampolės apskričių (kaip ir 2004 m.), javų, rapsų, mišrūs augalininkystės – kiaulininkystės ir pienininkystės ūkiai.

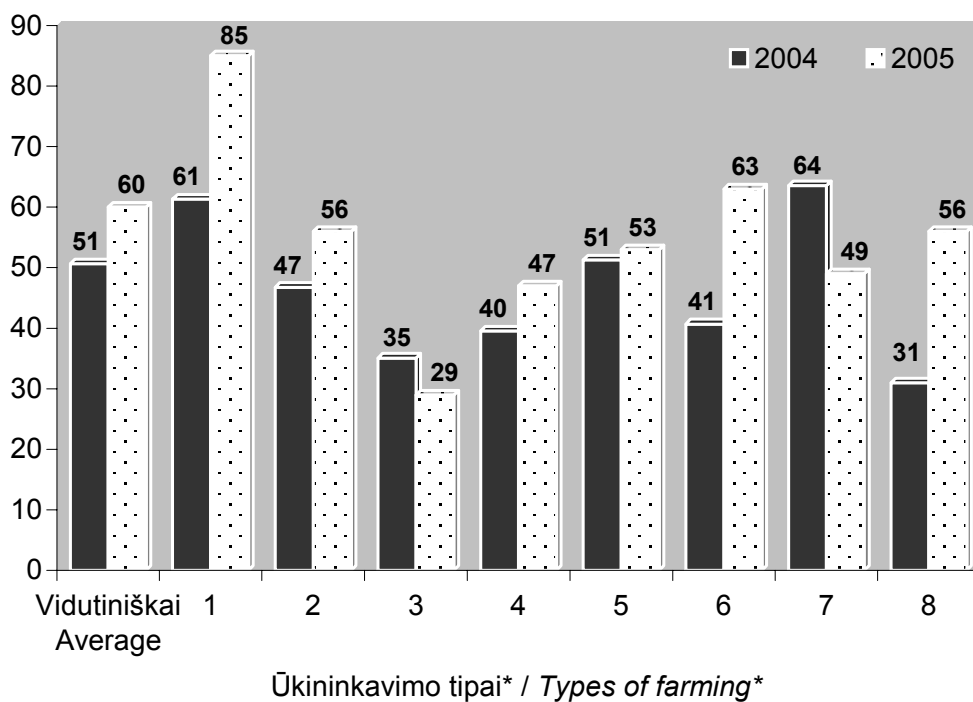
Ūkiams, įsikūrusiems nepalankiose ūkininkauti vietovėse, investicinė parama, tenkanti 1 ha ŽŪN, buvo tik 14 Lt mažesnė nei palankių ūkininkauti vietovių ūkiams. Tačiau apskričių lygmeniu skirtumai siekė 2,9 karto, bet buvo daug mažesni nei 2004 metais.

Valstybės paramos dalis bendrajame pelne (su subsidijomis) 2005 metais siekė beveik 60 proc. (2004 m. – 51 proc.). Nepalankiose ūkininkauti vietovėse įsikūrusiuose ūkiuose ji siekė 67 proc. (6,5 procentinio punkto daugiau nei 2004 m.), o palankių ūkininkauti vietovių ūkiuose – 53 proc. (12 procentinių punktų dau-

giau nei 2004 m.). Didžiausias paramos lyginamasis svoris buvo javų specializacijos ir Vilniaus apskrities, o mažiausias – daržininkystės, sodininkystės ir Telšių apskrities ūkiuose. Bendrasis pelnas (su subsidijomis), tenkantis 1 ha ŽŪN, mažėjo didėjant ūkio plotui, nes prastėjo santykiniai ūkininkavimo rezultatai. Pagal šį rodiklį gerokai geresnių rezultatų nei vidutiniai pasiekė daržininkystės, sodininkystės ūkiai, tie, kuriuose vyrauja gyvulininkystė, Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių ir Utenos apskričių ūkiai.

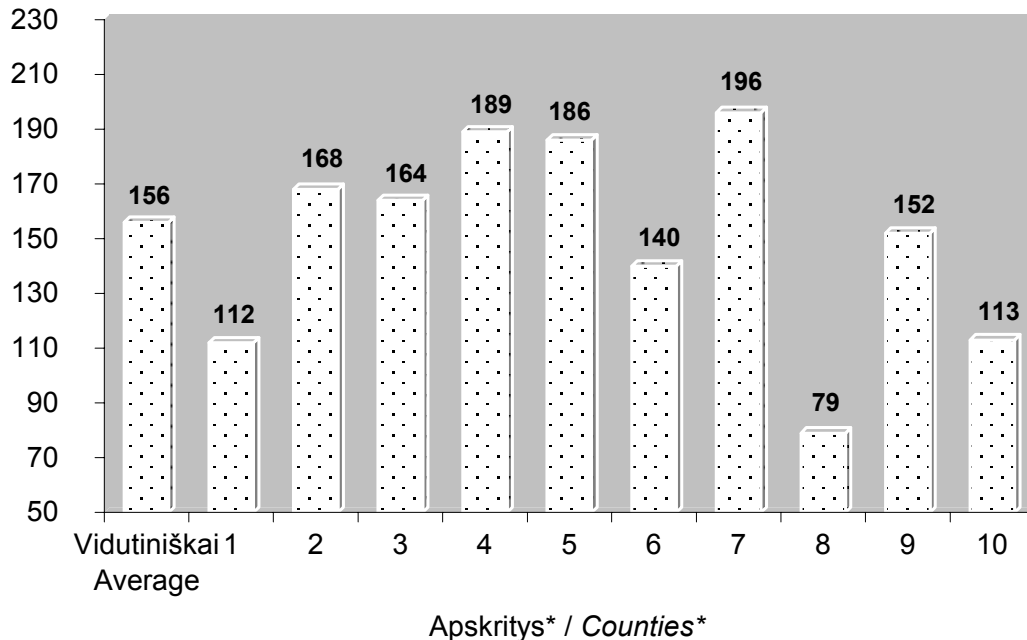
Ūkiuose kasmet vis daugiau lėšų skiriama **investicijoms**. 2005 metais investicijos, tenkančios 1 ha ŽŪN, palyginti su 2004-aisiais, vidutiniškai buvo 2 kartus didesnės ir sudarė 663 Lt. Investicijų didėjimo tempai ūkiuose, įsikūrusiuose nepalankiose ūkininkauti vietovėse, didesni nei palankių ūkininkauti vietovių ūkiuose, todėl skirtumas tarp jų investicijų dydžių nuolat mažėja ir tesiekia 1,5. 2005 metais, priešingai nei 2004-aisiais, beveik nebuvo ūkių grupių, išskyrus grupes iki 20 ha, kur būtų neišgamos grynosios investicijos arba investicijų suma būtų mažesnė už nusidėvėjimo sumą. Daugiausia grynųjų investicijų, kaip ir 2004-aisiais, buvo Marijampolės ir Kauno apskričių ūkiuose.

Investicijos, tenkančios 1 tūkst. Lt nuosavo žemės ūkio turto, vidutiniškai padidėjo nuo 85 Lt (2004 m.) iki 156 Lt (2005 m.). Šis rodiklis beveik nuosekliai didėjo didėjant ūkio plotui ir jo ekonominiam dydžiui. Didžiausias jis buvo javų specializacijos, Tauragės, Marijampolės ir Panevėžio, mažiausias – mišrios gamybos, vyraujant augalininkystei, ir Telšių apskrities ūkiuose. Ūkiuose, įsikūrusiuose nepalankiose ir palankiose ūkininkauti vietovėse, šis rodiklis nedaug skyrėsi: pirmuosiuose buvo 14 proc. mažesnis, o antruose – 8 proc. didesnis negu vidutinis.

8 pav. Valstybės paramos dalis bendrajame pelne (su subsidijomis) 2004 ir 2005 metais, proc.
Figure 8. Share of subsidies in family farm income in 2004 & 2005, %

* Ūkininkavimo tipai išvardyti 1 lentelėje / Types of farming are listed in table 1.

9 pav. Investicijos 1000 Lt nuosavo žemės ūkio turto, Lt
Figure 9. Farm investments per 1000 Litas of agricultural assets, Litus

* 1 – Alytus, 2 – Kaunas, 3 – Klaipėda, 4 – Marijampolė, 5 – Panevėžys, 6 – Šiauliai, 7 – Tauragė, 8 – Telšiai, 9 – Utena, 10 – Vilnius.

Investicijų struktūroje didžiausią lyginamąjį svorį, kaip ir 2004 metais, sudarė lėšos, skirtos traktoriams (30 proc.) ir įrengimams (26 proc.) įsigyti. Beveik visoms investicijų rūšims, išskyrus traktorių ir gamybinius pastatus, daugiausia lėšų skirta Marijampolės apskrities ūkiuose.

2005 metais vidutiniškai viename ūkyje buvo užimta 2,05 **sąlyginio darbuotojo**, išdirbtos 4176 valandos. 85 proc. šio laiko teko ūkio nariams. Daugiausiai sąlyginių darbuotojų buvo užimta stambiausiuose pagal ekonominį dydį (>40 EDV) ir pagal plotą (>150 ha) bei daržininkystės, sodininkystės ūkiuose. Juose samdomi darbininkai dirba 73–43 proc. ūkyje dirbto laiko. Apskričių lygmeniu sąlyginių darbuotojų skaičiaus skirtumai nedideli (1,88–2,07).

Apibendrinant ūkininkų ūkių 2005 metų veiklos rezultatų tyrimą, tenka atkreipti dėmesį, kad ūkininko ūkyje pagamintos bendrosios produkcijos žymų padidėjimą pirmiausia nulėmė ūkio stambėjimas. Ūkio stambumą geriausiai apibūdina ekonominis ūkio dydis.

Bendroji produkcija, tenkanti 1 EDV, palyginti su 2004 metais, ūkininkų ūkiuose padidėjo 7 proc. Geriausių rezultatų pasiekė gyvulininkystėje užsiimantys ūkininkai. Augalininkystėje

besiverčiančių ūkių rezultatai 22–27 proc. žemesni už vidutinius. Valstybės parama, tenkanti 1 ha ŽŪN, išaugo 23 proc., o investicijos, tenkančios 1 tūkst. Lt nuosavo žemės ūkio turto, – 84 proc. Pastarasis rodiklis aukščiausias javų specializacijos, o žemiausias – mišrios gamybos, vyraujant augalininkystei, ūkiuose.

Summary

The article deals with the farming results of 1286 family farms in 2005. Total output per 1 ESU increased by 7 per cent compared to 2004. Best results were achieved in the livestock farms, results of crop farms were lower by 22–27 per cent than average ones. Total output per 1 ESU was higher in the farms, located on less favoured areas, than in the normal ones by 7 per cent. The State support per 1 ha UAA increased by 23 per cent, investments per 1 thousand Lit of own agricultural assets – by 84 per cent. This latter indicator is highest in the cereal farms, lowest – mixed cropping farms. The main investments were made, like in 2004, for purchasing of tractors and equipment.

KAIMO GYVENTOJŲ PAJAMŲ ŠALTINIAI INCOME SOURCES OF RURAL POPULATION

Daiva Kšivickienė

Lietuvoje, mažėjant galimybių dirbti žemės ūkyje, ieškoma alternatyvų sukurti darbo vietas iš žemės ūkio sektoriaus pasitraukiantiems darbuotojams. Nepakankama kaimo ekonominės veiklos sferų plėtra ir naujų darbo vietų kūrimas lemia lėtai mažėjanti atotrūki tarp gyvenimo lygio mieste ir kaime. Tai ypač aktualu nenašių žemių regionams, kur užsiimti tradicine žemės ūkio veikla ekonomiškai nėra tikslinga. Kaimo turizmas, amatai, paslaugos žemės ūkiui ir kitos ekonominės veiklos sferos, kuriose kaimo gyventojai kuria darbo vietas sau ir kitiems, gausina pajamų šaltinius kaime. Straipsnyje pateikiama pajamų, darbo užmokesčio, užimtumo ir kitų rodiklių, charakterizuojančių pajamų šaltinių gausą ir įvairovę kaime, analizė.

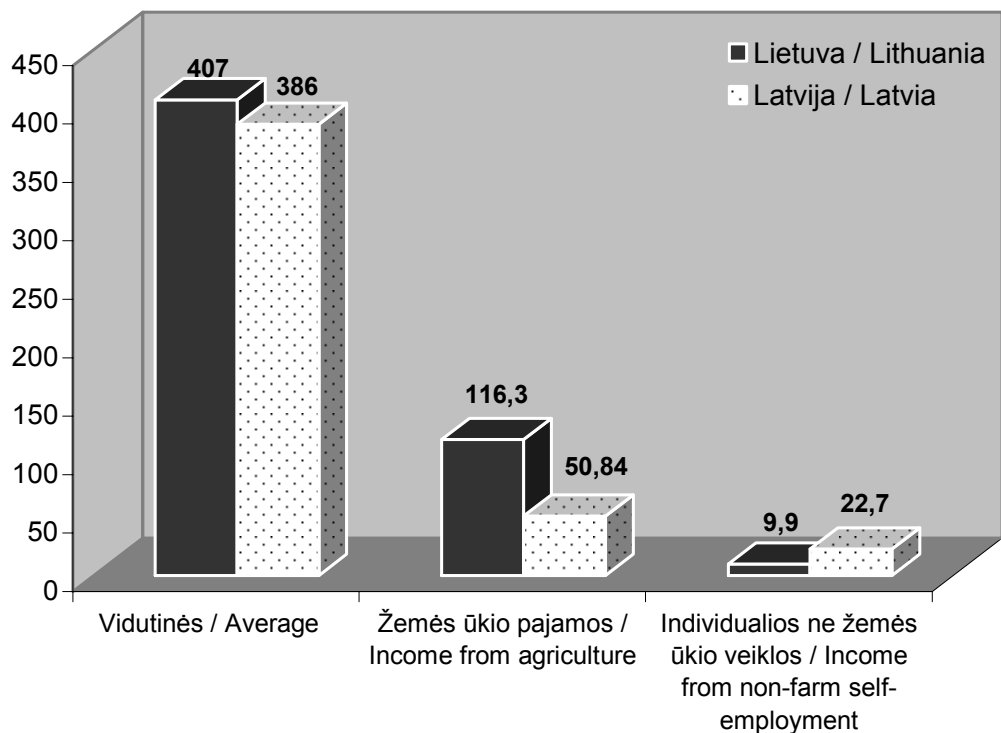
2005 metais miestiečių disponuojamosios² pajamos buvo 636 Lt vienam namų ūkio nariui per mėnesį, kaimo gyventojų – 467 Lt. 2005 metais, palyginti su 2004-aisiais, kaimo gyventojų pajamos padidėjo 173 Lt, o per 5 metų laikotarpį (2001–2005 m.) – net 269,1 Lt, arba 34 proc. Vieno namų ūkio nario disponuojamosios pajamos kaime yra mažesnės negu mieste ne tik dėl socialinių bei ekonominių, bet ir dėl demografinių priežasčių, ypač – didesnės nedarbingo amžiaus žmonių (vaikų ir pensininkų) dalies, kurią tenka išlaikyti dirbantiems kaime.

2004 metais Latvijos kaimo namų ūkių vidutinės mėnesinės disponuojamosios pajamos, tenkančios vienam ūkio nariui, buvo 5,2 proc. ma-

žesnis nei Lietuvos. Lietuvos kaimo namų ūkių disponuojamosios pajamos iš žemės ūkio buvo 2,3 karto didesnės negu Latvijos: 116,3 Lt – Lietuvoje, 50,84 Lt – Latvijoje. Pastarojoje, priešingai negu Lietuvoje, kaimo namų ūkių disponuojamosios pajamos iš individualios ne žemės ūkio veiklos 2,3 karto viršijo Lietuvos rodiklį (1 pav.). Tai rodo didesnę latvių aktyvumą gausinant pajamų šaltinius kaime.

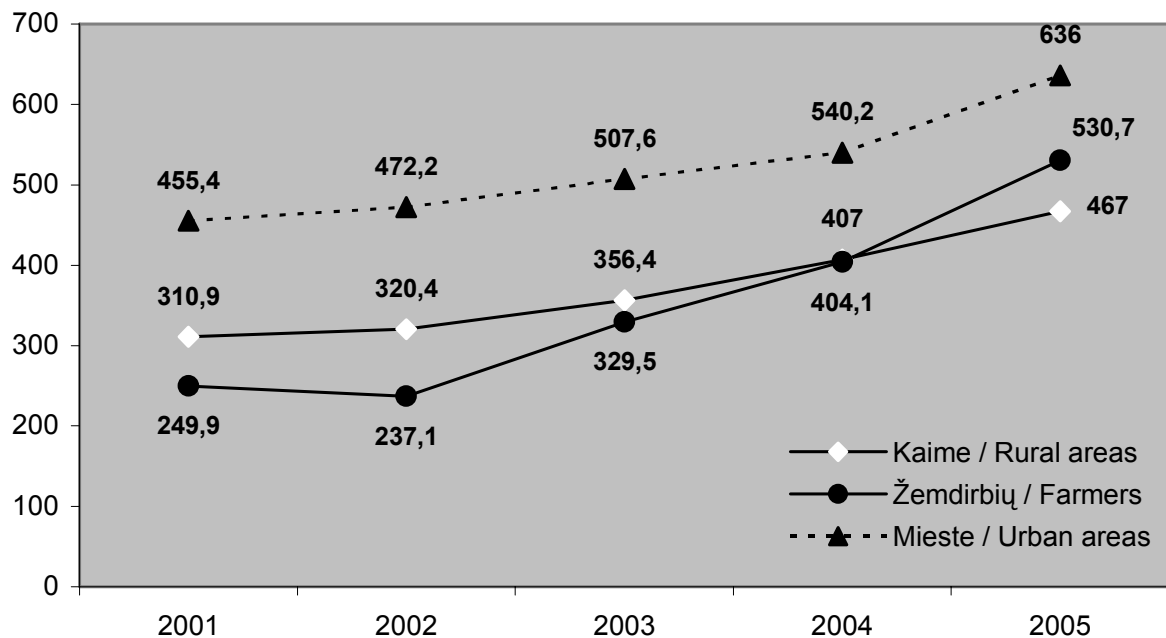
Žemės ūkis Lietuvos kaimo gyventojams tebėra pagrindinis pajamų šaltinis. 2005 metais žemės ūkio pajamos, tenkančios vienam namų ūkio nariui per mėnesį, kaime siekė 134,7 Lt. Per 5 metų laikotarpį žemės ūkio veiklos pajamos kaime padidėjo 44 proc., o individualios ne žemės ūkio veiklos – 38,4 proc. Itin žymus teigiamas pokytis kaime – 2005 metais žemdirbių disponuojamosios pajamos pirmą kartą per 5 metų laikotarpį viršijo kaimo gyventojų disponuojamasias pajamas, kurios iki tol buvo didesnės (2 pav.). Išaugusioms žemdirbių pajamoms turėjo įtakos ES struktūrinių fondų investicinė parama, tiesioginės išmokos, ūkių stambėjimas. 2005 metais vykęs žemės ūkio struktūros tyrimas parodė, kad 61,8 tūkst. ūkininkų ir šeimos ūkių struktūroje tebedominuoja smulkūs (iki 5 ha ir 5–10 ha) ūkiai. Tačiau palyginti su 2003 metų visuotinio žemės ūkio surašymo rezultatais, pastebima ūkių stambėjimo tendencija: 20–29 ha ūkių padaugėjo 2 proc., 30–49 ha – 4 proc., 200–390 ha – 28 proc.

² Į disponuojamasias pajamas įtraukiamos visos piniginės ir natūrinės pajamos, atskaičius pajamų mokestį ir socialinio draudimo įmokas.

1 pav. Vidutinės mėnesinės vieno Lietuvos ir Latvijos kaimo namų ūkio nario disponuojamosios pajamos 2004 metais, Lt

Figure 1. Average monthly disposable income per member of rural household in Lithuania and Latvia in 2004, Lt

2 pav. Vidutinės mėnesinės vieno namų ūkio nario disponuojamosios pajamos 2001–2005 metais, Lt

Figure 2. Average monthly disposable income per household member in 2001–2005, Lt

Vidutinis ūkio dydis Lietuvoje pagal žemės ūkio naudmenų plotą per dvejus metus padidėjo 19 proc., o ūkininkų ir šeimos ūkių – 7 proc. (nuo 21 ha 2003 m. iki 22,6 ha 2005 m.).

Nors bendras santykinis skurdo lygis kaime 2001–2005 metais nemažėjo, žemdirbių namų ūkiuose jis sumažėjo net 14 proc. Tam turėjo įtakos ne tik finansinė parama žemdirbiams, bet ir tų žemdirbių namų ūkių, kurie, neturėdami kito pragyvenimo šaltinio, tik užsiaugina produktų maistui, mažėjimas.

2005 metais vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis³ žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje buvo 1034,1 Lt, palyginti su 2001 metais, padidėjo 32 proc. Tačiau jis išliko beveik 24 proc. žemesnis už vidutinį darbo užmokestį šalyje. Estijoje atotrūkis tarp užmokesčio žemės ūkyje, medžioklėje, miškininkystėje ir šalies vidurkio 2005 metais buvo 30,4 proc., Lenkijoje 2006 metų I ketvirtį – 8,5 proc. Mažesni darbo užmokestį žemės ūkyje, palyginti su kitomis ekonominės veiklos sritimis, veikia ir šalies ūkių smulkumas. Smulkūs ūkininkai finansiškai nėra pajėgūs įdarbinti pagalbinių darbininkų nuolatiniam darbui ir mokėti gerą atlyginimą. Be to, didelę darbų dalį žemės ūkyje atlieka nekvalifikuoti darbininkai, o jiems prasčiau moka. 2005 metais kaime dirbo 59,4 tūkst. nekvalifikuotų darbininkų. Gausus kvalifikuotų darbininkų skaičius kaime buvo susitelkęs prekiname žemės ūkyje ir žuvininkystėje (155 tūkst.), tačiau prekiniai ūkiai šalyje nėra dominuojantys.

Mažų ir vidutinių įmonių (MVI), veikiančių žemės ūkio srityje, pajamos yra mažesnės už veikiančių pramonės, statybų ir paslaugų srityse, todėl ir darbo užmokestis mažesnis negu kitose ekonominės veiklos sferose.

³ Ikimokestinis darbo užmokestis.

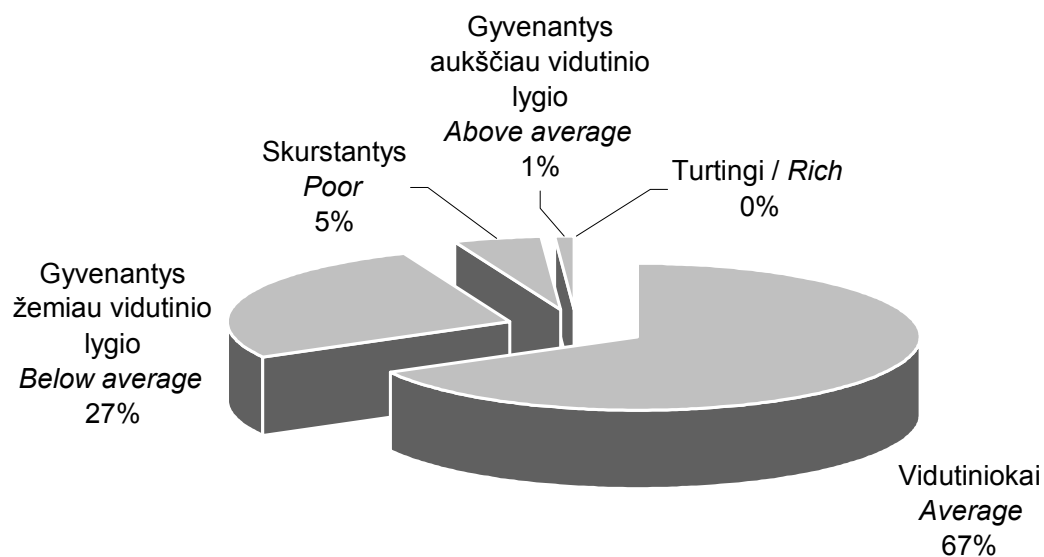
Nepaisant didelių pragyvenimo lygio skirtumų, dauguma kaimo gyventojų savęs skurstančiais nelaiko. 2005 metais Statistikos departamento atliktas namų ūkių biudžetų tyrimas parodė, kad 67 proc. kaimo namų ūkių save laiko vidutiniokais, 27 proc. – gyvenančiais žemiau vidutinio lygio, 5 proc. – skurstančiais (3 pav.).

Kaimo gyventojų manymu, jiems pakaktų 669 Lt mėnesinių pajamų vienam namų ūkio nariui, kad jie gyventų vidutiniškai. Miestiečiams reikėtų gerokai didesnės sumos – 993 Lt. Kaimo gyventojai 303 Lt įvardijo minimalia mėnesinių pajamų suma vienam namų ūkio nariui, kurios pakaktų pragyventi, miestiečiai – 468 Lt.

Svarbu stebėti, kokiose ekonominės veiklos srityse daugiausia užimtų kaimo gyventojų, kaip jie geba persiorientuoti iš vienos darbo sferos į kitą, mažėjant žemės ūkio reikšmei kaime. Per 5 metus žemės ūkyje, medžioklėje ir miškininkystėje kaimo gyventojų užimtumas sumažėjo 8,8 proc., paslaugų sferoje kito nedaug, pramonėje ir statybose padidėjo 7,2 proc. (4 pav.).

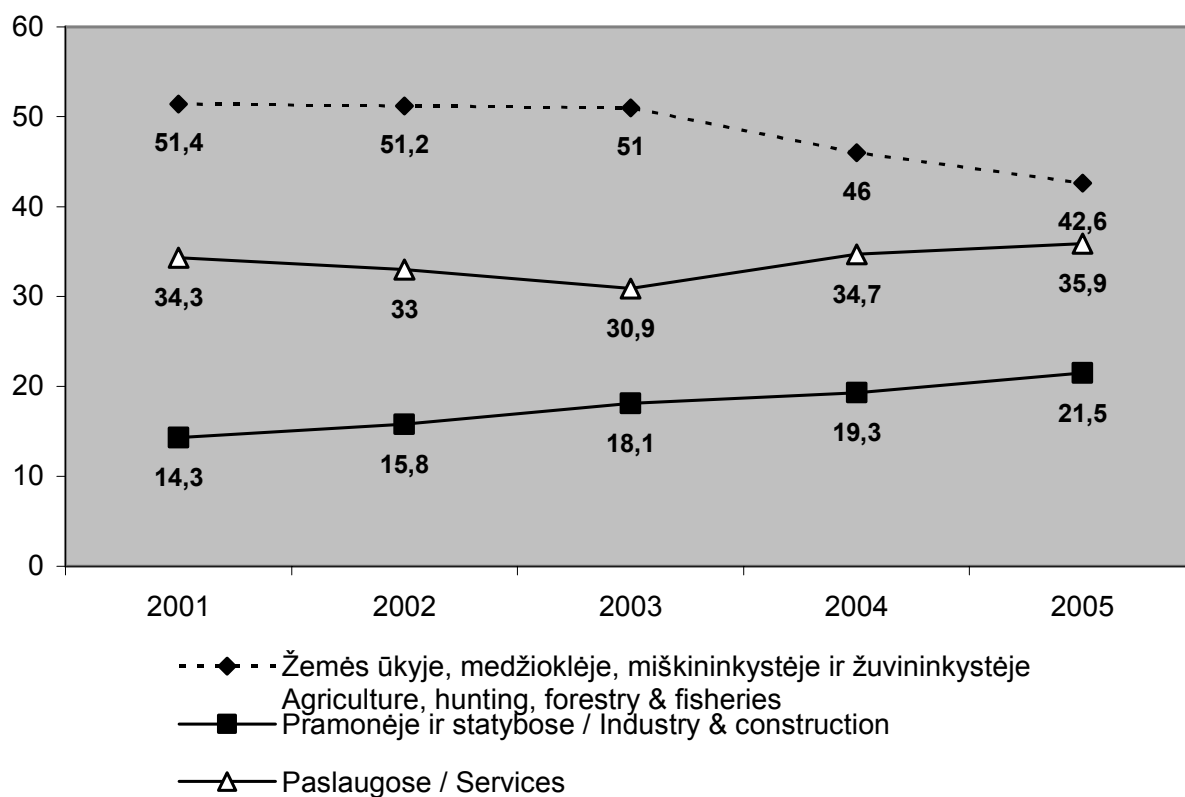
Statybos – viena iš ekonominės veiklos rūšių, kurioje užimtųjų skaičius didėja, kadangi jos visoje Lietuvoje nuolat plečiasi. Užimtumo rodikliai rodo, kad pajamų šaltinio iš žemės ūkio reikšmės mažėjimą kaime kompensuoja pramonės ir paslaugų sektorių plėtra.

Mažėjant užimtumui žemės ūkyje, svarbi kaimo gyventojų privataus verslo iniciatyva. Nors kaime savarankiškai dirbančių dalis visada buvo didesnė negu mieste, nuo 2003 metų kaime ji mažėjo, o mieste išliko pastovi. 2005 metais darbdavių ir savarankiškai dirbančių kaime buvo 30,1 proc., mieste – 7,3 proc.

3 pav. Kaimo gyventojai pagal gyvenimo lygį
Figure 3. Structure of rural population by life standards

Šaltinis: Apklaustos duomenys.

4 pav. Kaimo gyventojų užimtumas pagal ekonominės veiklos rūšis 2001–2005 metais, proc.
Figure 4. Employment of rural population by economic activities in 2001–2005, per cent

Smulkiems ir nenašiose žemėse dirbantiems ūkininkams svarbu gausinti pajamas, užsiimant papildoma veikla. Italijoje ir Graikijoje vienas iš trijų ūkininkų savo ūkyje dirba mažiau negu pusę darbo laiko, didesnę jo dalį skiria kitai ekonominei veiklai. Airijoje, Vokietijoje papildoma ne žemės ūkio veikla užsiima maždaug vienas ūkininkas iš keturių. Austrija, turinti galias ūkininkavimo tradicijas ir smarkiai priartėjusi prie daugiafunkcinio žemės ūkio modelio, alternatyvią veiklą kaime koncentruoja į žemės ūkio produktų perdirbimą ir kaimo turizmą. Pastarąją veiklą Austrijoje užsiima kas šeštas ūkininkas. Prekyba naminiiais produktais (medumi, uogiene, pyragais, rūkyta mėsa, vynuogių gėrimais), žirgų sportas papildo kaimo turizmą. Čekijoje respondentinių ūkių tyrimas parodė, kad tenykščiai ūkininkai kaip papildomą veiklą daugiausia plėtoja bulvių perdirbimą, vyno gamybą ir prekybą maisto produktais. Lenkijoje 2002 metais papildomą ne žemės ūkio veiklą plėtojo 12,4 proc. visų ūkininkų. Pajamos iš ne žemės ūkio veiklos pagrindinis pajamų šaltinis buvo 6 proc. Lenkijos ūkininkų. Tyrimo metu apklausti Lenkijos ūkininkai teigė plėtojantys ne 1, bet 2–3 papildomas veiklos sritis. 68 proc. respondentų užsiėmė paslaugų teikimu (transportavimo paslaugomis, automobilių ir žemės ūkio mašinų remontu), 42 proc. – prekyba žemės ūkio produktais, gamybos įrankiais ir vartojimo prekėmis, 20 proc. – kita gamyba (medžio apdirbimu, žemės ūkio produktų perdirbimu).

D. Britanija – tai šalis, turinti pozityvią ūkinės veiklos įvairinimo patirtį. 2004 metais ūkinę veiklą įvairino 48 proc. D. Britanijos ūkininkų. Šios šalies Kaimo reikalų ir maisto departamento duomenimis, 2004 metais ūkininkų pajamos, gautos iš ūkininkavimo, sumažėjo 5,4 proc., tačiau pajamos iš alternatyvios veiklos augo daug greičiau. D. Britanijos ūkininkai

didžiausią apyvartą padarė kaimo turizmo, rekreacijos, sporto srityse. Iš beveik 29 tūkst. ūkių, įvairinančių veiklą, 79,7 proc. užsiėmė statinių nuoma ne ūkininkavimo tikslams, 15,5 proc. teikė turistams apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas, 14,5 proc. perdirbo žemės ūkio produktus ir jais prekiaavo, 6,9 proc. vystė sportą ir rekreaciją. Pajamų, gautų iš ūkinės veiklos įvairinimo, padidėjimą lėmė Kaimo įmonių programa (*Rural Enterprise Scheme*), kurios tikslas – suteikti paramą projektams, kuriais siekiama diversifikuotos, tolydžios, iniciatyvios, bendruomenėmis grįstos kaimo plėtros. Per 2004 metus buvo patvirtinti ir finansuoti 247 projektai, apimantys diversifikuotą veiklą, iš jų 13,4 proc. buvo susiję su sporto ir laisvalaikio veikla.

Airijoje alternatyvios žemės ūkiui veiklos plėtojimas priklauso nuo ūkininkavimo tipo. Pienininkystės ūkius turintys ūkininkai mažiau (12 proc.) linkę derinti žemės ūkį su kita veikla, palyginti su tais, kurie augina gyvulius mėšai (49 proc.). Ūkininkai, užsiimantys papildoma veikla, dažniausiai yra smulkūs, vidutiniškai turi 27 ha ir laiko mažiau gyvulių negu papildomos veiklos nevystantys ūkininkai. Tiesioginės išmokos sudaro didžiąją smulkių airių ūkininkų pajamų dalį, smulkieji iš žemės ūkio gamybos gauna menkas pajamas, todėl priversti ieškoti papildomo užimtumo galimybių. Airijos ūkininkų pajamos iš ne žemės ūkio veiklos atskiruose regionuose varijuoja nuo 34,9 proc. (pietryčiuose) iki 56,4 proc. (vakaruose), o vidutiniškai šalyje sudaro 45 proc.

Eurostato pateikti 2003 metais atlikto ūkių struktūros tyrimo rezultatai parodo bendras alternatyvios veiklos plėtojimo tendencijas 25 ES šalyse. 9 proc. visų ES šalių ūkininkų, dalyvavusių tyrime, šalia žemės ūkio veiklos plėtojo ir ne žemės ūkio veiklą. Dauguma šių ūkių (43 proc.) užsiėmė žemės ūkio produkcijos

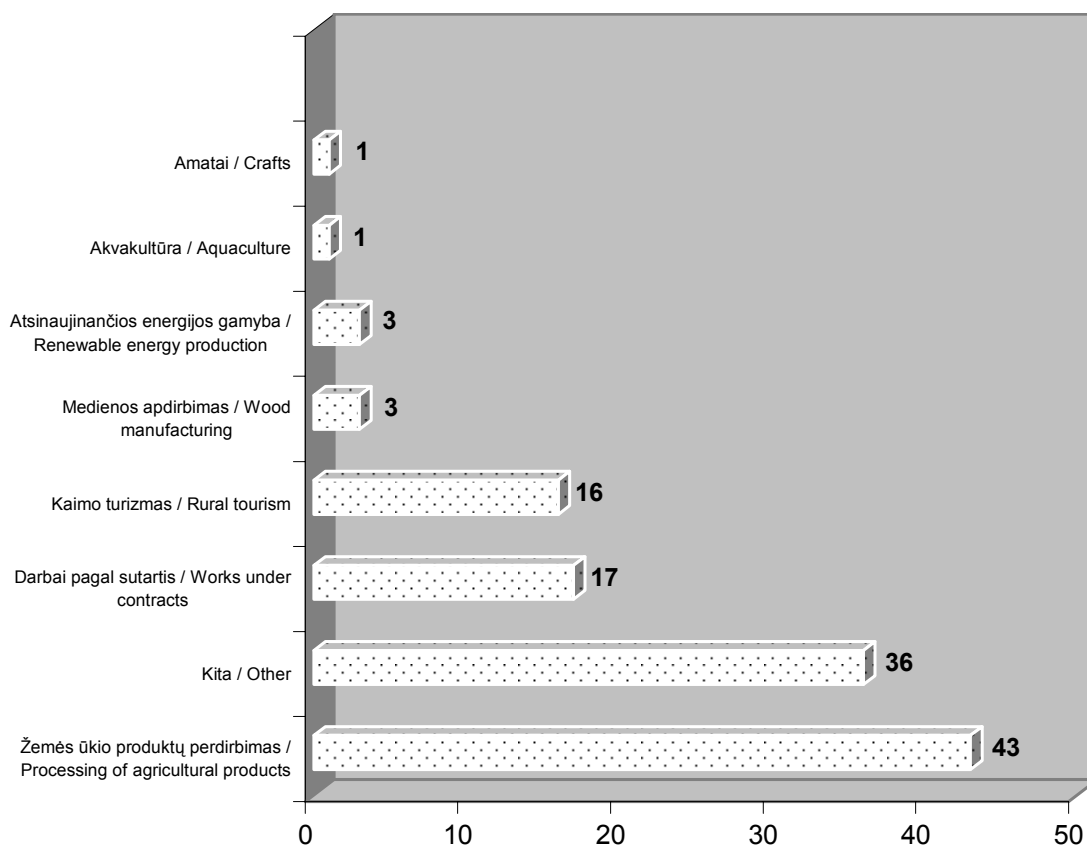
perdirbimu, 17 proc. dirbo darbus pagal sutartis, 16 proc. plėtojo kaimo turizmą, 3 proc. užsiėmė medienos perdirbimu, 3 proc. – atsinaujinančios energijos gamyba, po 1 proc. – akvakultūra ir amatais (5 pav.). 36 proc. nurodė kitokią veiklą, nepateiktą apklausos anketoje.

Turizmas ir darbai pagal sutartis labiau paplitę tarp senųjų ES šalių ūkininkų, žemės ūkio produktų perdirbimu šiek tiek daugiau užsiima naujųjų ES šalių narių ūkininkai.

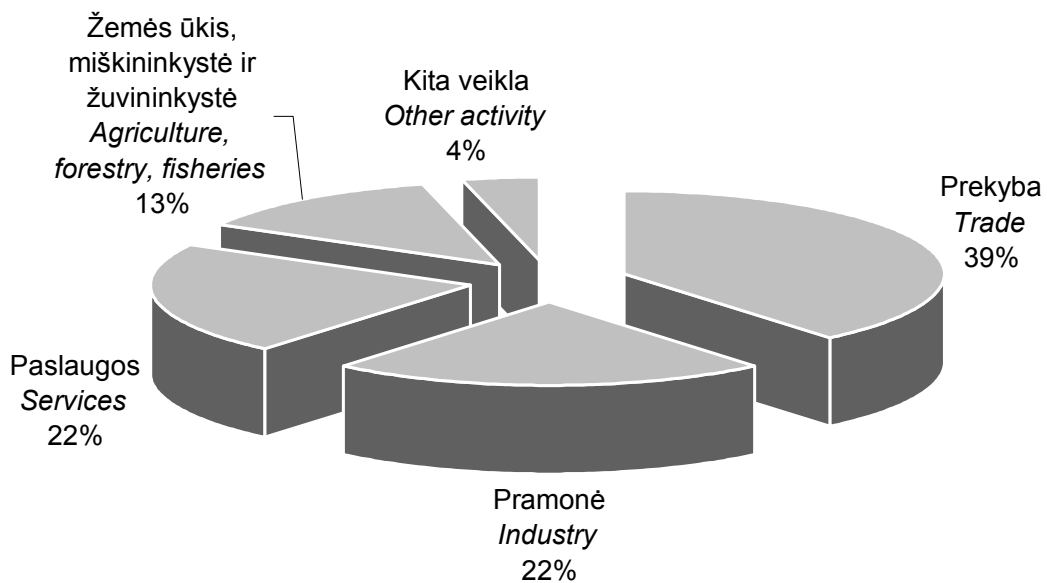
2003 metais Lietuvoje vykęs visuotinis žemės ūkio surašymas parodė, kad mūsų šalyje papildoma ekonomine veikla užsiėmė 1,7 proc. visų ūkių – daugiau nei 5 kartus atsiliko nuo ES vidurkio. Lietuvos ūkininkai greta ūkininkavimo daugiausia dirbo darbus pagal sutartis

(72 proc.), užsiėmė medienos gamyba (17,7 proc.), žemės ūkio produktų perdirbimu (8,1 proc.). Lietuvoje vystoma panaši alternatyvi veikla kaip ir kitose ES šalyse. Nemažą augimo tendenciją Lietuvoje išlaiko kaimo turizmas. Per 2001–2005 metus kaimo turizmo sodybų skaičius Lietuvoje išaugo 2,4 karto. Net 66 proc. jų 2005 metais veikė mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse.

Per penkerius metus MVĮ skaičius kaime išaugo beveik 1,5 karto, nors jų bendras skaičius šalyje liko nepakitęs. Didžioji dalis MVĮ kaime užsiima didmenine ir mažmenine prekyba (39 proc.) bei gamyba (22 proc.). Paslaugomis užsiima 13 proc., žemės ūkiu, miškininkyste ir žuvininkyste – taip pat 13 proc. MVĮ (6 pav.).

5 pav. ES ūkiai, plėtojantys papildomą ne žemės ūkio veiklą 2003 metais, proc.
Figure 5. EU farms developing additional non-agricultural activity in 2003, per cent

6 pav. Kaimo vietovėse veikiančių mažų ir vidutinių įmonių struktūra pagal ekonominės veiklos rūšis 2005 metais

Figure 6. Structure of small and medium-sized enterprises in rural areas by economic activity in 2005

2005 metais žemės ūkyje veikė 521 MVĮ. Palyginti su 2004 metais, 2005-aisiais sumažėjo žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės, padidėjo pramonės, prekybos ir statybos įmonių skaičius. 2005 metais MVĮ kaime užtikrino darbo vietas 106,8 tūkst. žmonių.

Tikėtina, kad 2007–2013 metų laikotarpiu kaime verslininkų padaugės – jie aktyviai naudosis ne tik ES parama kaimo turizmui, kaip yra dabar, bet ir kitai veiklai.

MVĮ, plėsdamos, o ypač pradėdamos verslą, susiduria su sunkumais gauti kreditus iš bankų. Didelė paspartis kaimo verslininkams yra kredito unijų (dauguma jų suburtos žemdirbių) teikiamos paskolos. Kredito unijoje paskolą galima gauti greičiau, taikomi mažesni reikalavimai negu banke, pakanka tik kam nors laiduoti. Ūkininkams gauti 10–20 tūkst. Lt paskolą iš banko gana sunku – reikia užstato, įvairių pa-

žymų, o kredito unija teikia ir gerokai mažesnes, 3–5 tūkst. Lt paskolas. Neretai jas gauna ir bedarbiai, paskolas panaudodami pragyvenimo šaltiniui susikurti: užsiima krepšių pynimu, siuvimu ir pan.

Kreditavimo problemą Lietuvoje padės spręsti iš valstybės lėšų finansuojama mikrokreditavimo programa. Mikrokreditavimui skirtos lėšos bankams bus suteikiamos tikslinės paskolos forma. Iš šių lėšų bankai teiks mikrokreditus (paskolas iki 25 tūkst. eurų arba ekvivalentais kita valiuta) MVĮ, pirmenybę turės mikro įmonės, kuriose dirba mažiau negu 10 darbuotojų.

Pajamų šaltiniams kaime gausinti neužtenka finansinės paramos – būtinas nuolatinis kaimo gyventojų mokymasis, kadangi mokyklose įgytų žinių nebepakanka. Lietuvos kaime besimokančiųjų 25–64 metų amžiaus gyventojų dalis

išaugo nuo 1 proc. 2001 metais iki 3,2 proc. 2005-aisiais, tačiau išliko gerokai mažesnė palyginti su miestu ir ES vidurkiu. Informacinės technologijos – vienas pagrindinių žinių visuomenės komponentų. Lietuvos kaime apsirūpinimas asmeniniais kompiuteriais kyla labai lėtai. 2005 metų I ketvirtį asmeninius kompiuterius namuose turėjo 14 proc. kaimo ir 36 proc. miesto namų ūkių. Mieste internetą namuose turėjo kas penktas namų ūkis, kaime – keturi iš šimto. Apsirūpinimas kompiuteriais ir interneto naudojimas tiesiogiai priklauso nuo namų ūkio pajamų. Tarp namų ūkių, kurių mėnesinės piniginės pajamos viršijo 1500 Lt, asmeninį kompiuterį turėjo 76 proc., internetą – 51 proc. namų ūkių. Didelė dalis besinaudojančių kompiuteriu – jauni žmonės, o tarp 65–74 metų apklaustųjų juo naudojasi vos keli procentai. Daugiau nei pusė apklaustųjų kaime nurodė, kad jiems nėra poreikio naudotis internetu namuose. Kitos priežastys, dėl kurių kaimo namų ūkiai juo nesinaudoja: brangi įranga (28,3 proc.), brangus ryšys (dideli tarifai, abonementinis mokestis – 22,3 proc.), neturi reikiamų žinių (10,5 proc.).

Kaimo gyventojų sąmoningumo ir verslumo ugdymas – viena iš sąlygų pasiekti 2007–2013 metų Kaimo plėtros programoje planuojamą rodiklį: kaimo versluose sukurti 10 tūkst. naujų darbo vietų ir 15 proc. sumažinti atotrūkį tarp miesto ir kaimo.

Apibendrinant pažymėtina, kad pamažu gerėjant ūkių struktūrai, įsisavinant ES paramą žemės ūkiui, didėja kaimo gyventojų žemės ūkio pajamos ir mažėja žemdirbių skurdas. Nors žemės ūkis išlieka dominuojanti ekonominė veikla kaime, gyventojų priklausomybė nuo šios veiklos mažėja. Vis didesnė kaimo gyventojų dalis įsidarbina pramonės ir paslaugų sektoriuose, tačiau pajamų šaltiniams stinga įvairovės. Lietuvos ūkininkai smarkiai atsilieka

nuo ES vidurkio pagal alternatyvios veiklos plėtojimą greta ūkininkavimo, o tai neigiamai atsiliepia jų šeimų biudžetui. Gyvenimo kokybės kaime gerinimui svarbus žmogiškojo potencialo stiprinimas ir finansinė parama įvairiems ne žemės ūkio verslams.

Literatūra

1. Darbo jėga, užimtumas ir nedarbas 1999–2004, 2005. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.
2. Darbo užmokestis 2005/ I–IV. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005.
3. Gyvenimo lygis ir skurdas 2005. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.
4. Informacija apie namų ūkių pajamas ir išlaidas 2005 metais. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006.
5. Kompiuterių ir interneto naudojimas namų ūkiuose 2005 metų pirmąjį ketvirtį. – Informacinis pranešimas. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005-08-12.
6. Namų ūkių biudžetų 2004 m. tyrimo rezultatai. – Informacinis pranešimas Nr. 14. – http://www.std.lt/uploads/1114588081_42_Nam_ukiu_biudz_tyr_2004.pdf
7. Namų ūkių pajamos ir išlaidos 2001, 2004. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.
8. Valstybinio turizmo departamento prie LR ūkio ministerijos duomenys.
9. Visuotinio 2003 m. žemės ūkio surašymo rezultatai pagal apskritis ir savivaldybes. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2005.

10. Žemės ūkio struktūros tyrimo rezultatai. – Informacinis pranešimas. – V.: Statistikos departamentas prie LRV, 2006-04-26.
11. Agricultural Statistics – Quarterly Bulletin. – L.: European Commission, Eurostat, 2005.
12. Chaplin H., Davidova S., Gorton M. Non-agricultural Diversification of Farm Households and Corporate Farms in Central Europe. – L.: Imperial College, University of London, 2002.
13. Kysilkowa B. Non-agricultural Activities as a Factor of Rural Development in Selected European Regions. Mendel University for Agriculture and Forestry. – <http://www.fat.admin.ch/eaae96/abstracts/s54.pdf>
14. Rural Ireland 2025 Foresight Perspectives. – D: University College Dublin, Teagasc, 2005.
15. Stolraska A. Non-Agricultural Activity of Rural Families in Poland. – W.: Warsaw Agricultural University, 2005.
16. 2005 Statistical Yearbook of Latvia. – R.: Central Statistical Bureau of Latvia, 2005.

Summary

The article deals with the different income sources of rural population. During the 2001–2005 period the average disposable income of rural population increased by 34 per cent but due to social, economic and demographic reasons they still were lower than in urban areas. Agriculture remains the most important income

source for rural population in Lithuania. In rural areas over the five-year period the monthly income from agriculture per household member went up by 44 per cent and individual income from the non-agricultural activity increased by 38.4 per cent. In 2005 for the first time in the five-year period the farmers' income exceeded the disposable income of rural population, mainly due to EU structural aid, direct payments and farm enlargement.

In 2005, compared to 2001, the average monthly gross earnings in agriculture, hunting and forestry, increased by 32 per cent but still was by 24 per cent lower than the average national earnings. Despite the disparities of living standards between rural and urban areas, the majority of rural population do not think they are the poor and classify themselves to the average category.

Since the importance of agriculture in the countryside is declining, the population changes their activity. During the five-year period the employment of rural population in agriculture, hunting and forestry decreased by 8.8 per cent, in services changed slightly and in the industry and construction increased by 7.2 per cent. With the aim to increase income, it is important for the farmers of small farms in unproductive areas to engage in additional activity. In 2003, 9 per cent of the total EU farmers, besides the agricultural activity, developed and non-agricultural activity. In Lithuania the share of such farmers made up 1.7 per cent and more than 5 times was behind the EU average. Both in Lithuania and EU countries processing of agricultural products, jobs under contracts, rural tourism are the most popular activities developed by farmers.

**UŽSIENIO PREKYBOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS
SEZONIŠKUMO TYRIMAS**
*SURVEY ON THE SEASONALITY OF FOREIGN TRADE IN AGRICULTURAL
AND FOOD PRODUCTS*

Antanas Misius

Nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo užsienio prekybos sąlygos nuolat kito. Atsirusios naujos rinkos ir perėjimas prie laisvosios prekybos, atsiskyrus nuo TSRS 1990 metais, Rusijos krizė 1998 metais, įstojimas į PPO 2001 metais, pagaliau, prisijungimas prie ES 2004-aisiais skatino keisti prekybos partnerius bei importuojamas ir eksportuojamas prekes. Užsienio prekyba darė ir daro didelę įtaką šalies ekonomikai, jos stabilumui ir konkurencingumui. Viena svarbiausių šios prekybos sudedamųjų dalių yra prekyba žemės ūkio ir maisto produktais. Todėl labai svarbu žinoti šios prekybos raidos tendencijas, kryptis ir kitimo priežastis.

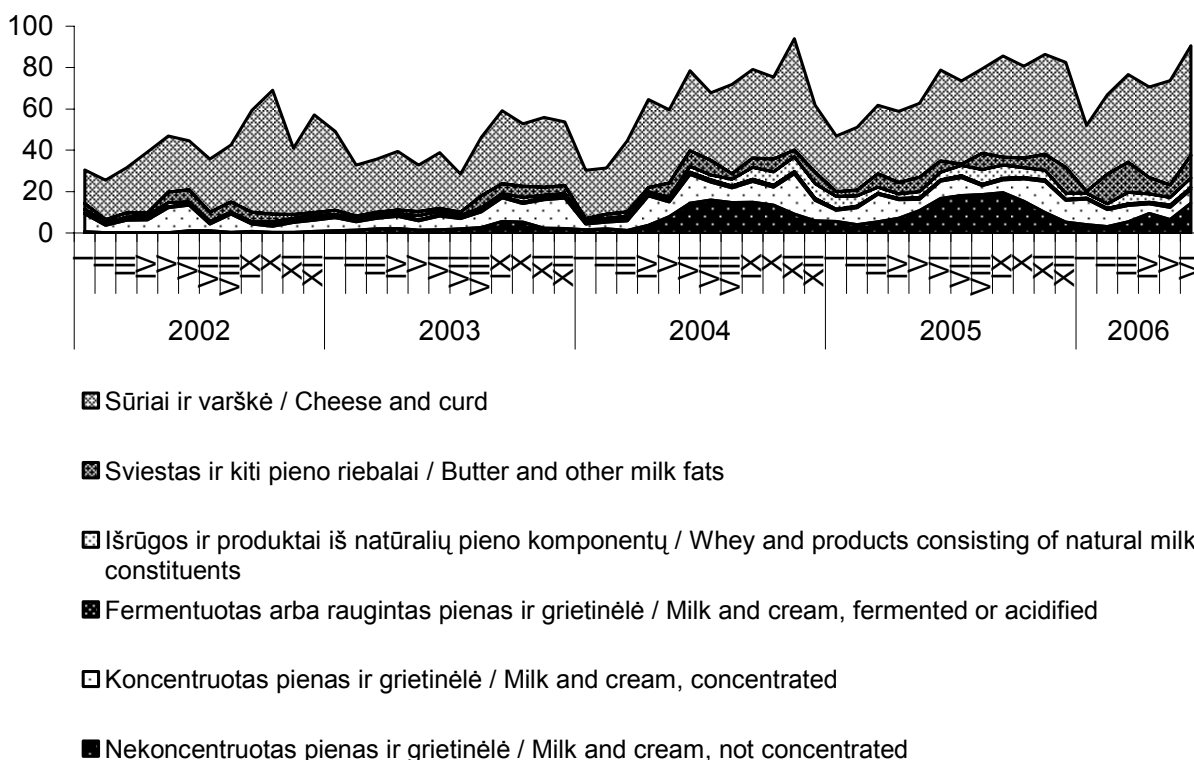
Paprasčiausias rinkos prognozavimo būdas yra pokyčių tendencijų perkėlimas į ateitį. Svarbiausia tokios analizės sąlyga yra statistinių savybių invariantiškumas laiko atžvilgiu, t. y. praeities duomenų savybės privalo būti susijusios su ateities reikšmių kitimu. Vienas pagrindinių tokios laiko eilučių analizės tikslų yra atrasti duomenų kaitos dėsningumus ir pritaikyti matematinius modelius, aprašančius šiuos dėsningumus. Analizuojami duomenys yra skaidomi į trendo, sezonines ir triukšmo komponentes. Nustačius sezoniškumo komponentę bei trendo tendencijas, galima sudarinėti prognozes.

Tyrimo tikslas – nustatyti Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos bei svarbiausių jos sudedamųjų dalių – pieno pro-

duktų ir mėsos eksporto ir importo sezoniškumą. Jis išreiškiamas indeksais, kurie gaunami palyginus nagrinėjamo rodiklio vidutinės mėnesio (ketvirčio) ir metų reikšmes. Dažniausiai skaičiavimams naudojamas slenkančio vidurkio metodas ir įvairios jo modifikacijos.

Integracija į ES gerokai pakeitė prekybos sąlygas Lietuvoje. Atsivėrus naujoms rinkoms, prasidėjo labai spartus užsienio prekybos augimas. Todėl dabartinei situacijai modeliuoti ir ūkio raidai prognozuoti senesni statistiniai duomenys taikomosios vertės beveik neturi. Dėl šios priežasties ir todėl, kad skaičiavimai atlikti naudojant statistinį paketą SPSS (angl. *Statistical Package for the Social Sciences*), kuris sezoniškumui nustatyti reikalauja mažiausiai ketverių metų duomenų, tyrimui imtas minimalus galimas laikotarpis – dveji pasirengimo stojimui į ES ir dveji prekiaujant naujomis sąlygomis metai. Skaičiavimams naudoti Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Pirmasis žingsnis finansinių duomenų analizėje yra jų grafinis pavaizdavimas. 1 paveiksle pateikta pieno ir jo produktų eksporto dinamika 2002 metų sausio – 2006 metų birželio mėnesiais rodo, kad pieno produktų eksporto sezoniškumas egzistuoja. Pagrindinę pieno produktų eksporto dalį sudaro sūrių ir varškės eksportas. Jis turi didžiausią įtaką bendram pieno produktų sezoniškumui. Po įstojimo į ES padidėjo ir visų kitų pieno produktų eksportas bei jų įtaka bendram pieno produktų eksporto sezoniškumui.

1 pav. Pieno produktų eksportas 2002–2006 metais, mln. Lt
Figure 1. Exports of dairy products in 2002–2006, mill. Lt

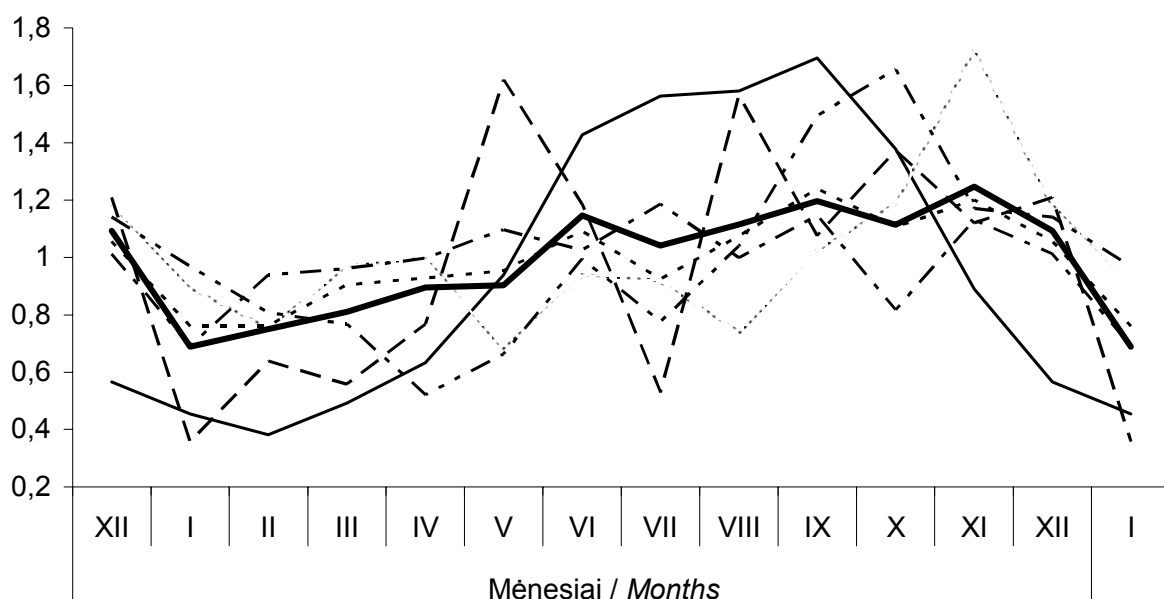
Apskaičiuoti pieno produktų eksporto sezoniškumo indeksai (2 pav.) patvirtina, kad visų pieno produktų eksporto sezoniškumas gana ryškus. Bendras pieno produktų sezoniškumas labai panašus į sūrių ir varškės eksporto sezoniškumą. Nuo vasario mėnesio bendro pieno produktų sezoniškumo indeksų reikšmės nuolat auga ir birželio mėnesį, palyginti su sausiu, padidėja apie 50 proc., nuo gruodžio pradeda mažėti ir sausio mėnesį tesiekia 55 proc. lapkričio lygio.

Po integracijos į ES pieno perdirbėjai pradėjo importuoti žaliavinį pieną, kurio kiekis per pastaruosius dvejus metus gerokai išaugo ir sudaro didžiausią pieno produktų importo dalį (3 pav.). Nuo 2003 metų labai sumažėjo kon-

centruoto pieno ir grietinėlės importas. Taigi dar nėra nusistovėjusios pieno produktų importo sezoninės tendencijos, ir analizuoti jo sezoniškumą netikslinga.

Kaip matyti iš 4 paveikslo, mėsos eksportas ir importas taip pat labai išaugo po įstojimo į ES, o sezoniškumas itin ryškus.

Importas būna mažiausias vasario mėnesį. Jis didėja (apie 50–60 proc.) iki liepos, po to mažėja iki vasario (5 pav.). Skirtingai nuo importo, eksportas nuo sausio iki birželio lėtai mažėja, o liepą, palyginti su birželiu, sumažėja apie 30 proc. Didžiausios eksporto apimtys būna spalio mėnesį, palyginti su liepa, didesnės 70 proc. Po to pradeda mažėti ir sausį, palyginti su spaliumi, būna mažesnės apie 40 proc.

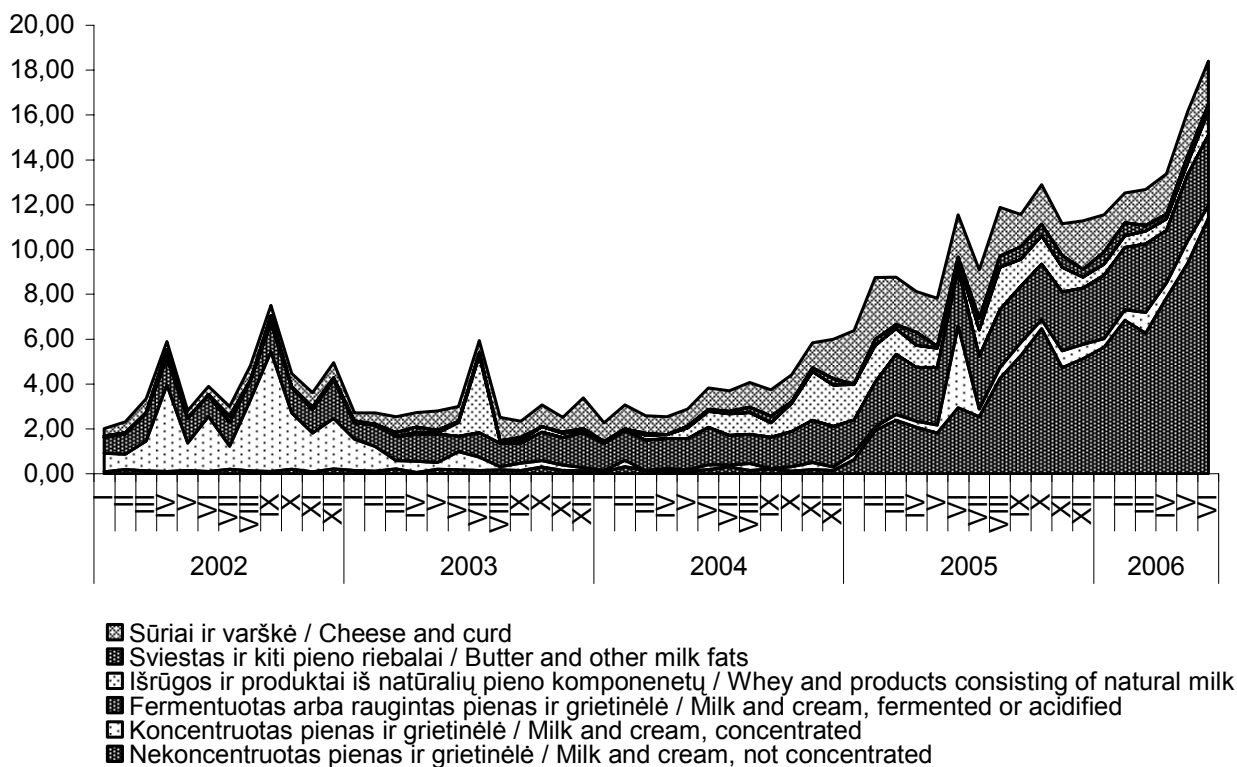

- Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė / Milk and cream, not concentrated
- ..... Koncentruotas pienas ir grietinėlė / Milk and cream, concentrated
- - - - Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė / Milk and cream, fermented or acidified
- · - · Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų / Whey and products consisting of natural milk
- - - - Sviestas ir kiti pieno riebalai / Butter and other milk fats
- - - - Sūriai ir varškė / Cheese and curd
- Visi pieno produktai / All milk products

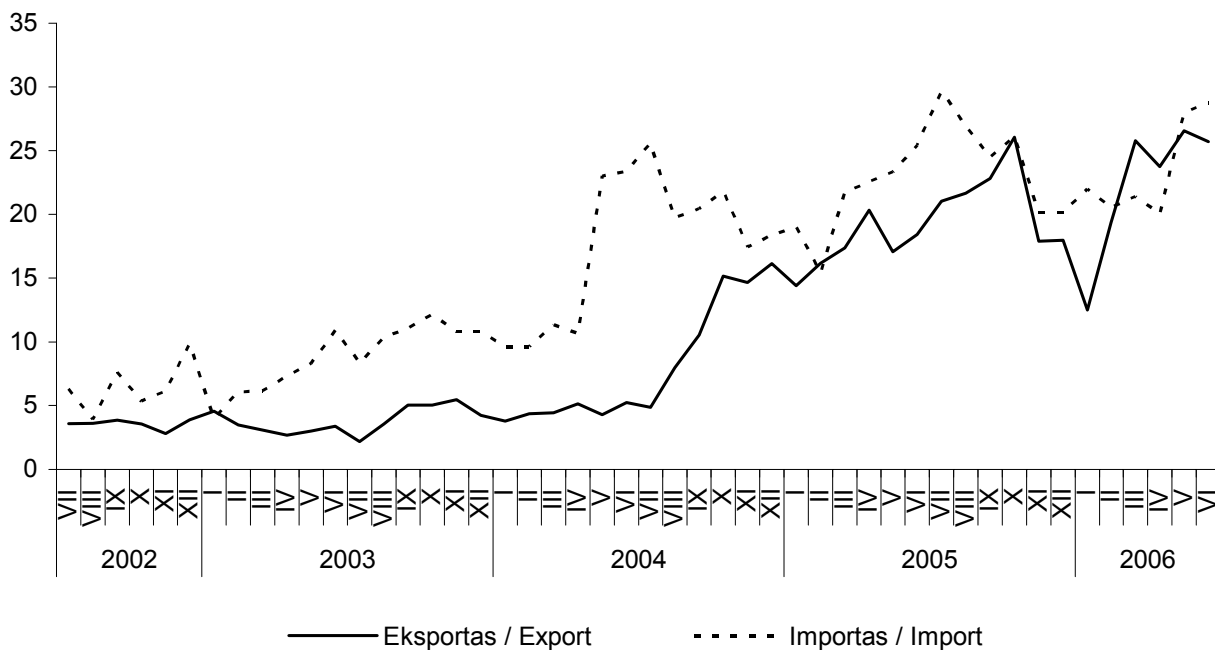
Pieno produktai <i>Dairy products</i>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Nekoncentruotas pienas ir grietinėlė / <i>Milk and cream, not concentrated</i>	0,45	0,38	0,49	0,63	0,94	1,43	1,56	1,58	1,70	1,38	0,89	0,57
Koncentruotas pienas ir grietinėlė / <i>Milk and cream, concentrated</i>	0,90	0,75	0,97	1,00	0,68	0,94	0,92	0,74	1,02	1,19	1,72	1,18
Fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė / <i>Milk and cream, fermented or acidified</i>	0,69	0,94	0,96	1,00	1,10	1,02	1,19	1,00	1,15	0,82	1,13	1,01
Išrūgos ir produktai iš natūralių pieno komponentų / <i>Whey and products consisting of natural milk constituents</i>	0,97	0,81	0,77	0,52	0,66	0,99	0,78	1,04	1,49	1,66	1,17	1,14
Sviestas ir kiti pieno riebalai / <i>Butter and other milk fats</i>	0,36	0,64	0,56	0,77	1,62	1,18	0,53	1,57	1,08	1,37	1,12	1,21
Sūriai ir varškė / <i>Cheese and curd</i>	0,76	0,76	0,90	0,93	0,95	1,09	0,92	1,07	1,24	1,11	1,20	1,06
Visi pieno produktai <i>All dairy products</i>	0,69	0,75	0,81	0,89	0,90	1,15	1,04	1,12	1,20	1,11	1,25	1,09

2 pav. Pieno produktų eksporto sezoniškumo indeksai
Figure 2. The seasonality indices of dairy products exports

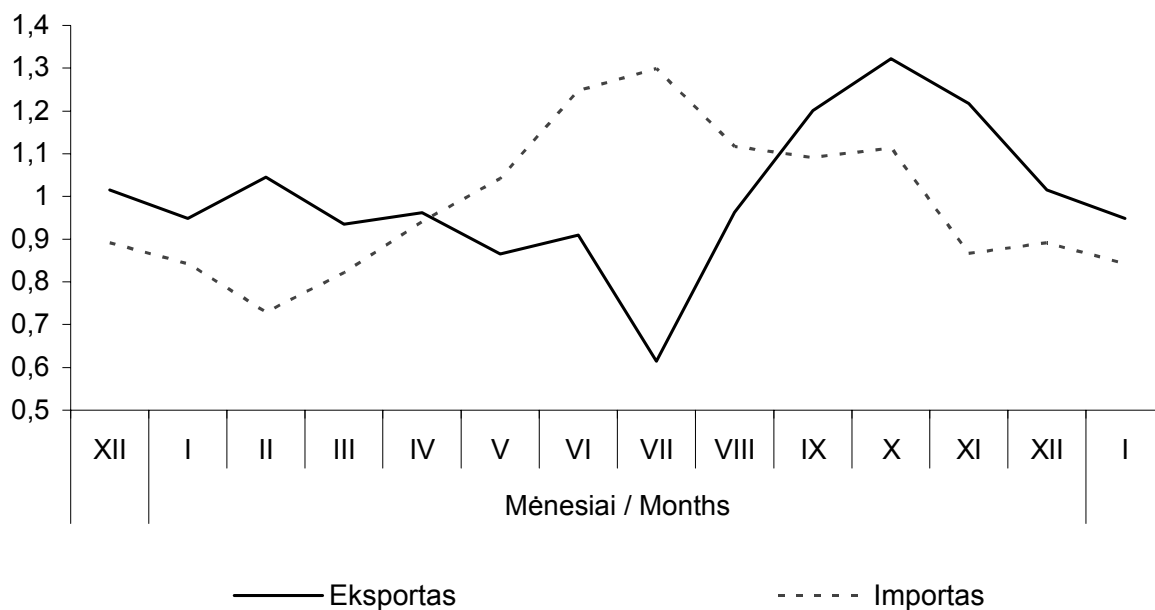

3 pav. Pieno produktų importas 2002–2006 metais, mln. Lt
Figure 3. Imports of dairy products in 2002–2006, mill. Lt

4 pav. Mėsos eksportas ir importas 2002–2006 metais, mln. Lt
Figure 4. Meat exports and imports in 2002–2006, mill. Lt

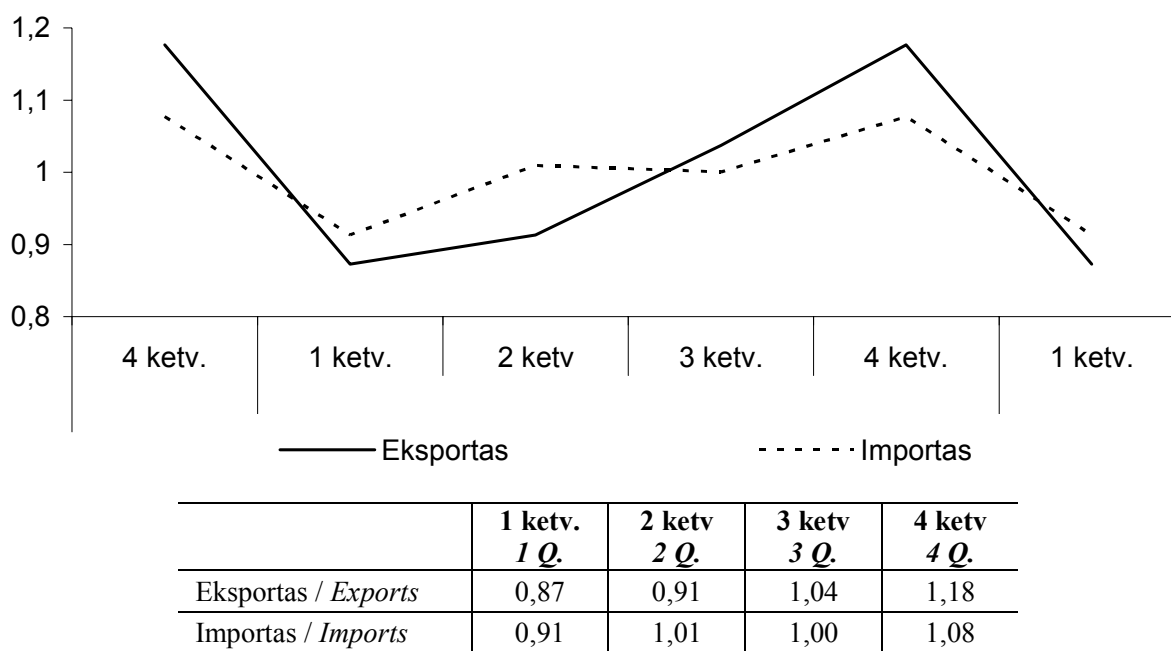

5 pav. Mėsos eksporto ir importo sezoniškumo indeksai
Figure 5. The seasonality indices of meat exports and imports

Pagal kombinuotąją nomenklatūrą žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekyba apima 24 produktų grupes. Atskirų produktų grupių prekybos sezoniškumo tendencijos labai skiriasi, todėl bendrą prekybos sezoniškumą patogiau nagrinėti metų ketvirčiais (6 pav.) nei mėnesiais. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas mažiausias būna I ketvirtį ir auga likusius tris, po to vėl mažėja: I ir IV ketvirčių eksporto apimtys skiriasi apie 30 proc. Importas mažiausias taip pat būna I ketvirtį, t. y. maždaug 17 proc. mažesnis nei IV, II ketvirtį išauga apie 10 proc., III išlieka panašus arba šiek tiek sumažėja, o IV vėl padidėja apie 7 proc.

Tyrimą apibendrinant, tenka pažymėti, kad Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekyboje sezoniškumas gana ryškus. Daugelio produktų prekybos sezoniškumas nepastovus ir yra veikiamas po įstojimo į ES pasikeitusių prekybos sąlygų. Mėsos eksportas ir importas bei pieno produktų eksportas smarkiai pakito nuo 2004 metų balandžio, tuo pačiu labai išryškėjo sezoniškumas.

Sezoniškumo indeksai bus naudojami eksponentinio glodinimo modeliuose. Taip pat turės labai didelės įtakos regresinių modelių sudarymui ir prognozių tikslumui. Prekybos duomenų analizė ir sezoniškumo vertinimas yra tik pirmas žingsnis kuriant prognozavimo modelį.

6 pav. Žemės ūkio produktų importo ir eksporto sezoniškumo indeksai
Figure 6. The seasonality indices of imports and exports of agricultural products

Literatūra

1. Čekanavičius V., Murauskas G. Statistika ir jos taikymai. – Nr. 1. – Vilnius, 2000.
2. Leipus R. Finansinės laiko eilutės. – Vilnius, 2003.
3. ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).
4. Makridakis S., Wheelwright S. C., Hyndman R. J. Forecasting: methods and applications. 3rd ed. – New York, 1998.

Summary

The paper deals with the seasonality of Lithuanian foreign trade in agricultural and food products and main its components: exports and imports of dairy products and meat. The seasonality of most products trade is unsteady and is

influenced by the changed trade conditions after entering the EU. The exports and imports of meat and the exports of dairy products after Lithuania's integration into the EU have changed significantly and their seasonality has become obvious. The exports of meat are largest in October and decreases until July when the imports come to maximum. The total seasonality of dairy products is similar to the seasonality of cheese and curd. Since February the total seasonality indices of dairy products increase and since December they start to decline (in January they amount to 55 per cent of the November level). The imports of dairy products also have changed but the tendencies are not leveled off yet. The seasonality indices will be applied in the models of exponential smoothing.

SANTRUMPOS
ABBREVIATIONS

EDV	– europinis dydžio vienetas
ES	– Europos Sąjunga
JAV	– Jungtinės Amerikos Valstijos
KN	– kombinuotoji nomenklatūra
LRV	– Lietuvos Respublikos Vyriausybė
MVĮ	– mažos ir vidutinės įmonės
NVS	– Nepriklausomų valstybių sandrauga
PVM	– pridėtinės vertės mokestis
ŪADT	– Ūkių apskaitos duomenų tinklas
ŽŪIKVC –	– Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras
ŽŪM	– Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
ŽŪN	– žemės ūkio naudmenos
ŽŪMPRIS	– Žemės ūkio ir maisto produktų informacinė sistema

PASAULINĖS GRŪDŲ KAINOS
WORLD GRAIN PRICES

1.1 lentelė / Table 1.1

Kviečių, miežių ir rapsų ateities sandorių kainos tarptautinėse biržose 2006 metais, Lt/t*
Future transaction prices of wheat, barley and rapeseed at the international commodity exchanges
in 2006, Lt/t*

Birža Commodity exchange	Pristatymo data Date	45 sav. / week	46 sav. / week	47 sav. / week	48 sav. / week	Savaitės kainos pokytis, Change of the week, %
Maistiniai kviečiai / Food wheat						
LIFFE	2007-01	501,6	498,1	494,9	492,2	-0,5
	2007-03	512,4	508,3	505,6	502,2	-0,7
	2007-05	522,7	518,4	515,8	511,4	-0,9
	2007-07	533,0	528,6	526,0	519,6	-1,2
	2007-11	446,7	444,7	445,6	451,3	1,3
	2008-01	457,0	454,9	455,8	462,8	1,5
MATIF	2007-01	543,8	541,2	530,9	517,1	-2,6
	2007-03	548,1	547,3	534,3	519,6	-2,7
	2007-05	553,3	549,9	536,9	522,2	-2,7
	2007-09	443,7	440,2	434,2	464,4	7,0
	2007-11	473,0	474,8	469,6	473,9	0,9
Miežiai / Barley						
WCE	2006-12	410,6	392,5	387,9	389,8	0,5
	2007-03	427,8	413,8	409,9	410,5	0,2
	2007-05	437,3	424,4	421,3	425,2	0,9
	2007-07	440,9	428,2	425,1	429,8	1,1
	2007-10	342,4	321,8	320,1	316,2	-1,2
Rapsai / Rapeseed						
MATIF	2007-02	949,5	948,7	949,5	963,3	1,5
	2007-05	957,3	958,2	959,9	972,8	1,3
	2007-08	913,3	920,2	927,1	939,2	1,3
	2007-11	925,4	928,8	934,8	947,8	1,4

LIFFE – London International Financial Future Exchange (Didžioji Britanija);

MATIF – The International French Futures and Options Exchange (Prancūzija);

WCE – Winnipeg Commodity Exchange (Kanada).

* Kainos (Lt) pateiktos pagal atitinkamos datos LB valiutų kursą / Prices (in Litas) according to the Lithuanian Bank exchange rate of the corresponding date.

Šaltinis: Tarptautinės biržos.

Kai kurių valstybių grūdų eksporto kainos 2005 ir 2006 metų rugpjūčio mėnesį, Lt/t
Export prices of grains in selected world countries in August 2005 and 2006, Lt/t

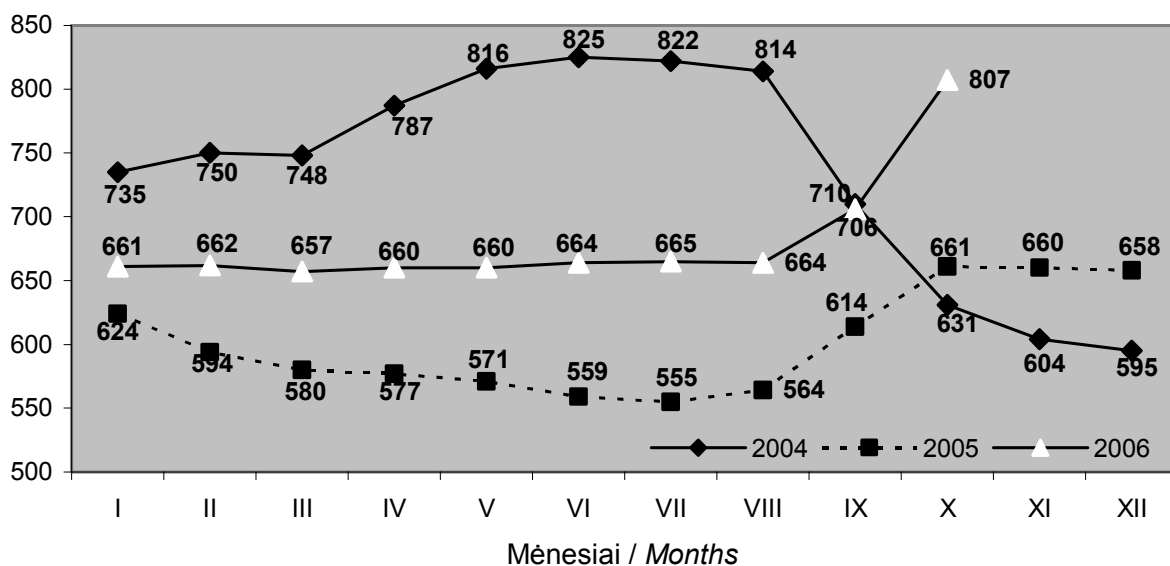
Grūdai / Grains	Valstybė / Country	2005	2006	Pokytis, Change, %
Kviečiai (2 kat.) <i>Wheat (category 2)</i>	JAV / USA	447,5	531,4	18,8
Kviečiai (SRW* 2 kat.) <i>Wheat (SRW* category 2)</i>	JAV / USA	372,9	388,4	4,2
Kviečiai / <i>Wheat</i>	Argentina / <i>Argentina</i>	392,2	431,6	10,0
Kviečiai (FCW* 1) <i>Wheat (FCW* 1)</i>	Prancūzija / <i>France</i>	356,3	447,8	25,7
Kviečiai (B klasė) <i>Wheat (class B)</i>	Vokietija / <i>Germany</i>	356,3	453,2	27,2
Kviečiai (pašariniai) <i>Feed wheat</i>	J. Karalystė / <i>UK</i>	334,2	428,9	28,3
Kviečiai (13,5% balt.) <i>Wheat (13.5% protein)</i>	Kanada / <i>Canada</i>	574,5	544,9	-5,2
Kviečiai (1 kat.) <i>Wheat (category 1)</i>	Kanada / <i>Canada</i>	571,8	588,0	2,8
Kviečiai / <i>Wheat</i>	Australija / <i>Australia</i>	508,3	571,9	12,5
Kukurūzai / <i>Maize</i>	JAV / USA	267,9	310,2	15,8
Kukurūzai / <i>Maize</i>	Argentina / <i>Argentina</i>	265,2	294,0	10,9
Miežiai (pašariniai) <i>Fodder barley</i>	Prancūzija / <i>France</i>	370,1	385,7	4,2
Miežiai (pašariniai) <i>Fodder barley</i>	Vokietija / <i>Germany</i>	372,9	383,1	2,7

* SRW – *Soft Red Winter*.

** FCW – *French Channel Wheat*.

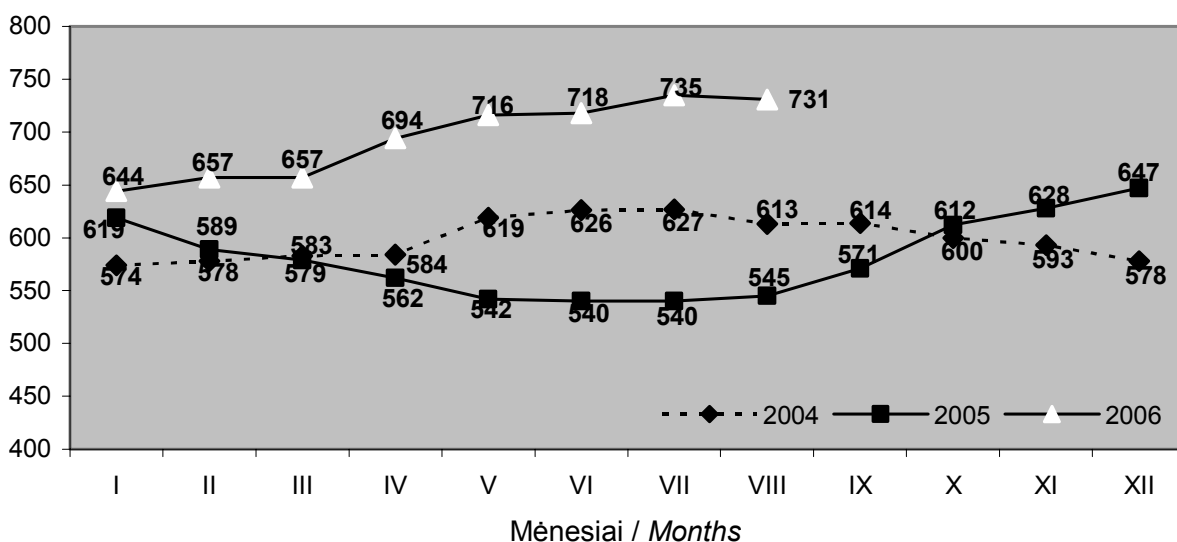
Šaltinis: *Agrarmarkt Austria duomenys*.

**KAI KURIŲ GRŪDŲ PRODUKTŲ DIDMENINĖS IR MAŽMENINĖS KAINOS
2004–2006 METAIS**
*WHOLESALE AND RETAIL PRICES OF SELECTED CEREAL PRODUCTS
IN 2004–2006*

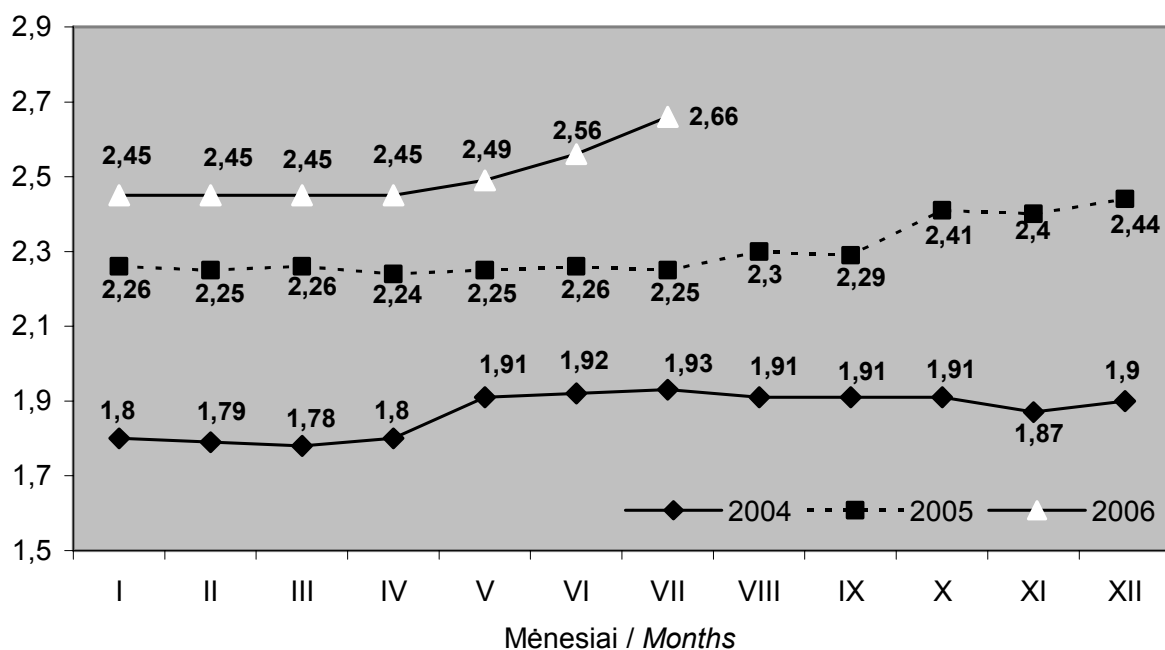
1 pav. Aukščiausios rūšies kvietinių miltų didmeninė kaina 2004–2006 metais, Lt/t
Figure 1. Wholesale prices of best quality wheat flour in 2004–2006, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

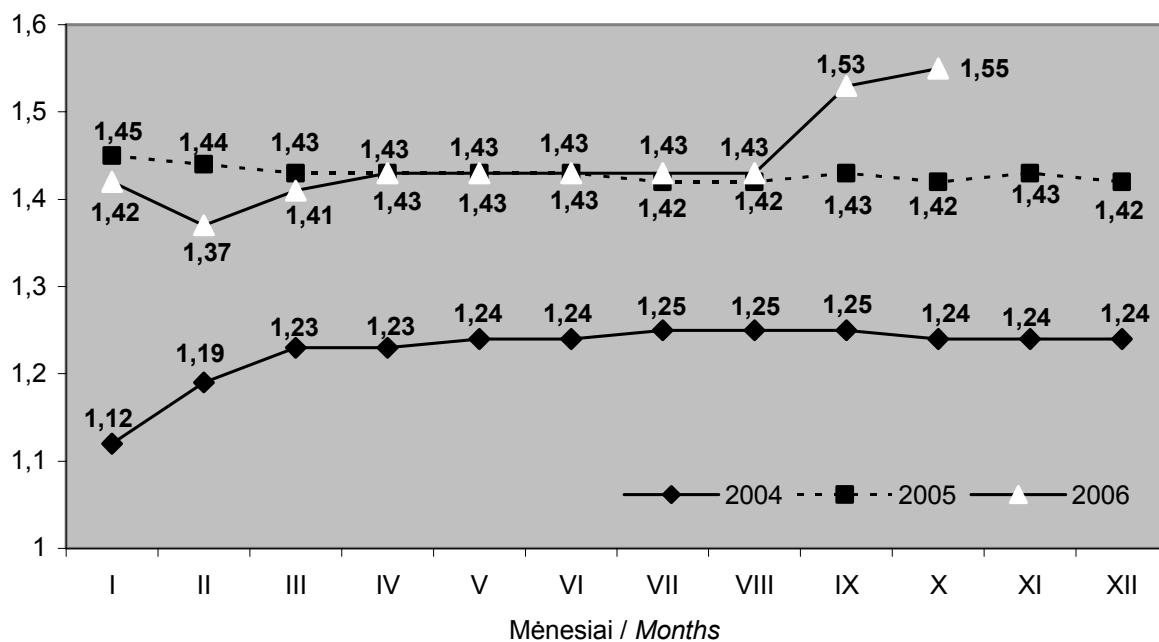
2 pav. Ruginių sijotų miltų didmeninė kaina 2004–2006 metais, Lt/t
Figure 2. Wholesale prices of sifted rye flour in 2004–2006, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

3 pav. Ruginės duonos mažmeninė kaina 2004–2006 metais, Lt/kg
 Figure 3. Retail prices of rye bread in 2004–2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

4 pav. Aukščiausios rūšies kvietinių miltų mažmeninė kaina 2004–2006 metais, Lt/kg
 Figure 4. Retail prices of best quality wheat flour in 2004–2006, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

RINKOTYRA. Žemės ūkio ir maisto produktai. – Nr. 4 (34). – Vilnius: LAEI, 2006. – 122 p.:
ilustr., lent. – Santr. angl.

Atsakingas už leidinį A. Kuodys
Redaktorė ir korektorė V. Šilaikienė
Tekstą į anglų k. vertė V. Girgždienė
Maketavo D. Taločkaitė
Viršelio dizainerė D. Taločkaitė

2007 01 16. 7 sp. l. Užsakymas Nr. 2760
Leido Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas,
V. Kudirkos g. 18, LT-03105 Vilnius
Spausdino UAB „Baltijos kopija“,
Kareivių g. 13b, LT-09109 Vilnius

Kaina sutartinė